KARA AYRINTI

SOYLU ÇÜRÜME

Donna Leon

İngilizceden çeviren: Volkan Sümbül

AYRINTI

DONNA LEON

İrlanda ve İspanyol kökenli bir New Yorklu olan Donna Leon, 29 Eylül 1942'de New Jersey'de doğdu. İtalya'ya ilk kez 1965 yılında gitti. Daha sonra, İran, Çin ve Suudi Arabistan'da yaşadığı dönem boyunca da bu ülkeyi düzenli olarak ziyaret etti.

Leon, Suudi Arabistan'da geçirdiği "fiziksel ve ruhsal açıdan tahripkâr" dönemin ardından Venedik'e taşınmaya karar verdi. Yirmi yılı aşkın bir süredir de burada yaşıyor.

Venedik yakınlarındaki bir üniversitede İngiliz edebiyatı profesörü olarak meslek hayatını sürdüren Leon operaya düşkünlüğü ve Handel uzmanı yanıyla da tanınıyor. Romanlarının yanı sıra *Sunday Times*'a polisiye roman eleştirileri yazan Donna Leon, *Donna Gallina* adlı komik bir operanın da librettosunu kaleme aldı.

Romanlarında Venedikli sempatik komiser Brunetti'nin maceralarını anlatan Leon'un polisiye yazarlığına başlaması aslında bir "şaka"ya dayanıyor: Leon ile opera sanatçısı bir arkadaşı, Venedik'in ünlü tiyatrosu Fenice'de izledikleri bir gösteriden sonra bir Alman orkestra şefine kara çalmakla meşguldürler. "Onu neden öldürmüyoruz?" düşüncesi ve bunu nerede, ne zaman ve nasıl yapacakları konusundaki tartışma, *Death at La Fenice*'yi (1992; *Operada Cinayet,* çev.: Sinem Gürdal, Ayrıntı Yayınları, 2001) biçimlendirdi. Leon sonraki dört ay içinde tamamladığı bu romanla 1991'de Japon Suntory Ödülü'ne değer görüldü. Yazar son dönemde de *Friend in High Places* (2000; *Yüksek Mevkilerdeki Dostlar,* çev.: Ayhan Sargüney, 2002) ile Crime Writers Association'ın Macallan Gümüş Hançer Kurmaca Ödülü'nü aldı.

Leon'un romanlarında Venedik, yalnızca Commissario Guido Brunetti'nin çözmeye çalıştığı vakalara fon ya da dekor işlevi görmekle kalmaz; aynı zamanda yazarın ilk bakışta göz kamaştıran, ancak en sinsi yolsuzlukları içinde barındıran bir toplum için kullandığı metafordur. Cinayet, Brunetti'nin uğraştığı vakaların yegâne konusu gibi görünse de Leon'un romanları pek çok farklı konuya el atar: *Acqua Alta*'da (1996; *Medcezir,* çev.: Didem Hızkan, Ayrıntı Yayınları, 2002) yasalar çiğnenerek yapılan uluslararası sanat ticareti; *Death of Faith*'te (1999; *İnancın Ölümü,* çev.: Sezen Boyacıoğlu, Ayrıntı Yayınları, 2006) Katolik Kilisesi içindeki cinsel çürüme ve yolsuzluklar, *A Noble Radiance*'da (1998; *Soylu Çürüme,* çev.: Volkan Sümbül, Ayrıntı Yayınları, 2006) eski Doğu Bloku'na yapılan nükleer madde satışları masaya yatırılır.

Her macerada suçluların açgözlülüğü ve zalimliği, adalet tutkusundan asla vazgeçmeyen, karısı ve çocuklarıyla mutlu bir yaşam sürdüren aile babası Brunetti'nin dürüstlüğüyle tezat teşkil eder.

Yazarın diğer eserleri: *Death in a Strange Country* (1993; *Yaban Ellerde Ölüm,* çev.: A. Semih Bilencan, 2001), *The Anonymous Venetian* (1994), *Death and Judgement* (1994; *Yargı ve İnfaz,* çev.: Didem Hızkan, 2001), *Dressed for Death* (1994; *Kırmızı Ayakkabılar,* çev.: A. Semih Bilencan, 2001), *A Venetian Reckoning* (1995), *Fatal Remedies* (1999; *Ölümcül Çareler,* çev.: Volkan Sümbül, Ayrıntı Yayınları, 2006), *A Sea of Troubles* (2001), *Wilful Behaviour* (2002), *Uniform Justice* (2003), *Doctored Evidence* (2004), *Blood from a Stone* (2005), *Through a Glass, Darkly* (2006)

Ayrıntı: 493
Kara ayrıntı dizisi: 26

Soylu Çürüme
Donna Leon

İngilizceden çeviren
Volkan Sümbül

Yayıma hazırlayan
F. Zeynep Bilge

Kitabın özgün adı
A Noble Radiance

Arrow Books/1999
basımından çevrilmiştir.

© 1988 Donna Leon & 1998 Diogenes Verlag AG Zürich & Akcalı Ajans

Bu kitabın Türkçe yayım hakları
Ayrıntı Yayınları'na aittir.

Kapak illüstrasyonu
Asuman Ercan

Kapak düzeni
Arslan Kahraman

Düzelti
Alev Özgüner

Baskı ve cilt
Sena Ofset (0 212) 613 38 46

Birinci basım *2006*
Baskı adedi *2000*

ISBN 975-539-496-6

*

Dizi yönetmeni
Hüseyin Boysan

AYRINTI YAYINLARI
www.ayrintiyayinlari.com.tr & info@ayrintiyayinlari.com.tr
Dizdariye Çeşmesi Sk. No.: 23/1 34400 Çemberlitaş-İst. Tel.: (0 212) 518 76 19 Faks: (0 212) 516 45 77

Donna Leon

Soylu Çürüme

K A R A A Y R I N T I D İ Z İ S İ

ÇİN GÖLÜ CİNAYETLERİ *Robert van Gulik*
ŞAİRİN ÖLÜMÜ *Michel del Castillo*
EL SÜRÇMESİ *Patricia Highsmith*
GUERNICA'DA AĞAÇ VAR MI? *Juan Antonio de Blas*
YANIK PORTAKAL *Charles Willeford*
BAYKUŞ ÇIĞLIĞI *Patricia Highsmith*
BECERİKSİZ *Patricia Highsmith*
KURBANIN SON GÜNLERİ *José Pablo Feinmann*
NEÇAYEV DÖNÜYOR *Jorge Semprun*
SON SÜRGÜN *Dragan Babic*
CAM HÜCRE *Patricia Highsmith*
TATLI HASTALIK *Patricia Highsmith*
MERHAMETİ ERTELEMEK *Patricia Highsmith*
BENDENİZ DUFFY *Dan Kavanagh*
YALAN DOLAN KENTİ *Dan Kavanagh*
TEKMEYİ YAPIŞTIRMAK *Dan Kavanagh*
OPERADA CİNAYET *Donna Leon*
YABAN ELLERDE ÖLÜM *Donna Leon*
KIRMIZI AYAKKABILAR *Donna Leon*
ÇULSUZLAR *Dan Kavanagh*
MEDCEZİR *Donna Leon*
YÜKSEK MEVKİLERDEKİ DOSTLAR *Donna Leon*
YARGI VE İNFAZ *Donna Leon*
GEÇMİŞİN AYAK SESLERİ *Didier Daeninckx*
YABANCI KUCAK *Ian McEwan*
SOYLU ÇÜRÜME *Donna Leon*
ÖLÜMCÜL ÇARELER *Donna Leon*

H A Z I R L A N A N K İ T A P L A R

İNANCIN ÖLÜMÜ *Donna Leon*

Biba ve Bianca için

La nobiltà ha dipinta negli occhi
l'onesta
Asillerin gözlerinde dürüstlüğün
ışığı parlar.

Don Giovanni
Mozart

1 Araziyle ilgili söylenecek fazla bir şey yoktu: Dolomitler'in eteklerindeki küçük bir köyün yamacında, yüz metrekarelik bir alana yayılan kuru ot. Burası yakacak elde etmeye elverişli ağaçlarla kaplı bir yamacın dibindeydi ve bu da araziyle üzerindeki iki yüz yıllık evin fiyatını artırmak için bir gerekçe olarak kullanılıyordu. Kuzeyinde, küçük bir kasaba olan Ponte nelle Alpi'nin üzerinde eğik yamaçlı bir dağ heyula gibi yükseliyordu; yüz kilometre güneyindeyse, bölgedeki politikayı ya da âdetleri etkilemeyecek kadar uzakta kalan Venedik uzanıyordu. Köylerdeki insanlar İtalyancayı isteksizce konuşuyorlardı, Belluno lehçesi onlara daha yakın geliyordu.

Arazi yaklaşık yarım yüzyıldır sürülmemiş, taş evde de kimsecikler oturmamıştı. Çatıyı oluşturan dev arduvazlar, geçen uzun yıl-

lar, ani ısı değişiklikleri, çatının evi yağmurdan ve kardan koruduğu yüzyıllar boyunca bölgede zaman zaman meydana gelen depremler yüzünden parçalanmıştı, böylece çatı işlevini yitirmiş, zira arduvazların çoğu üst katlardaki odaları şiddetli hava koşullarına maruz bırakarak, çökmüştü. Ev ve arazi çekişmeli bir vasiyetin temelinde yattığından sekiz vâristen hiçbiri, evin tamiratı için harcayacağı birkaç yüz bin lireti bir daha geri alamayacağı korkusuyla çatlakları onarma zahmetine girmemişti, yağmur ve kar suları evin içinden akmış, duvarların sıvalarını, yer döşemelerini çürütmüş ve seneler geçtikçe tavan iyiden iyiye toprağa meyleden bir sarhoş gibi durmaya başlamıştı.

Aynı nedenlerle araziyle de ilgilenilmemişti. Muhtemel vârislerden hiçbiri ne toprağı işlemek için zaman ve para harcamak ne de yasal durumlarını tehlikeye sokacağından arsayı bedavadan kullandıklarının bilinmesini istiyordu. Toprağı en son ekenle burasını on yıllarca tavşanlarının pisliğiyle gübreledikleri için her yanı giderek canlanan yabani otlar bürümüştü.

Vasiyet konusundaki anlaşmazlığı çözen şey ise yabancı paranın kokusu olmuştu: Emekli bir Alman doktorun ev ve arazi için yaptığı tekliften iki gün sonra sekiz vâris en büyüklerinin evinde toplanmıştı. Akşamın sonuna doğru oybirliğiyle evi ve arsayı satmaya karar vermişlerdi; bir sonraki kararları ise yabancı, teklifini ikiye katlayana kadar satmamaktı, ki bu da satış fiyatını bölgenin yerlilerinden herhangi birinin ödeyeceğinin –ya da ödeyebileceğinin– dört katına çıkarırdı.

Satış işlemlerinin tamamlanmasından üç hafta sonra yapı iskelesi yeniden kurulmuş ve asırlardır var olan el yapımı arduvazlar parçalanmak üzere avluya taşınmıştı. Arduvaz döşeme zanaatı, onları kesmeyi bilen zanaatçılarıyla birlikte ölmüştü ve yerini fırında pişirilmiş tuğlaları andıran, prefabrik, çimentodan dikdörtgen kalıplara bırakmıştı. İşler, doktor, vârislerin en büyüğünü ustabaşı seçtiği için hızlı ilerliyordu ve burası Belluno eyaleti olduğu için iş dürüstçe ve iyi yapılıyordu. Baharın ortalarına gelindiğinde evin restorasyonu neredeyse tamamlanmıştı ve ilk sıcak günlerin yaklaşmasıyla meslek yaşamını parlak ışıklı ameliyat odalarında geçiren ve restorasyonu faks ve telefonla Münih'ten yöneten evin yeni sahibi, düşüncelerini yıllardır hayalini kurduğu bahçenin oluşturulmasına kaydırmıştı.

Köyün belleği uzak bir geçmişe uzanıyordu ve eski bahçenin evin arkasındaki sıra sıra ceviz ağaçları boyunca uzandığı hâlâ hatırlardaydı, bu yüzden ustabaşı Egidio Buschetti, kazmaya buradan başlamaya karar vermişti. Hayatının büyük bölümü boyunca toprak işlenmemişti, bu yüzden Buschetti traktörünün toprağı iki kez sürmesi gerektiğini hesap etti. İlk seferde bir metre yüksekliğindeki yabani otları kesmek, sonra da altta kalan zengin toprağı kabartmak için.

Başlangıçta Buschetti onun bir at olduğunu düşündü –arsanın eski sahiplerinin iki atı olduğunu hatırlıyordu– ve traktörünü arazinin sonu kabul ettiği yere doğru sürmeye devam etti. Sabanlarının keskinliğinden duyduğu gururla, yeniden dışarıda güneşin altında olmaktan memnun, işin çıkardığı sesten ve verdiği histen hoşnut, artık baharın geldiğinden emin, geniş direksiyona asılıp traktörü gerisingeri döndürdü ve geri geri gitti. Az önce sürdüğü yerden fırlamış olan eğri kemiği gördü, uzun beyaz kemik nerdeyse simsiyah toprakta net olarak seçiliyordu. Hayır, bir ata ait olacak kadar uzun değildi, ama burada kimsenin koyun beslediğini hatırlamıyordu. Merakla traktörü yavaşlattı, nedense kemiğin üzerinden geçip onu parçalamak istememişti.

Vitesi boşa alıp traktörü durdurdu. El frenini çekerek metal sürücü koltuğundan aşağı indi ve topraktan fırlayıp gökyüzüne doğru çıkıntı yapan kemiğe doğru yürüdü. Kemiği traktörün yolundan kaldırmak için eğildi, fakat ani bir isteksizlikle doğruldu, kemiği yerinden oynatmak umuduyla botunun ucuyla dürttü. Kemik hareket etmeyince Buschetti koltuğun arkasına bir kürek bulundurduğu traktöre yöneldi. Geri döndüğünde, gözleri sürülmüş toprağın dibinde, biraz ötede parlayan beyaz oval nesneye takıldı. Hiçbir at, hiçbir koyun ne böylesine yuvarlak bir kafatasına sahip olabilir ne de korkutucu etobur dişleriyle ona böyle yan yan bakabilirdi.

2 Bir taşra kasabasında hiçbir haber ölüm veya felaket haberleri kadar hızlı yayılmaz; bu yüzden eski Orsez malikânesinin bahçesinde bulunan insan kemiklerinin haberini de akşam yemeğine kadar Col di Cugnan köyünde duymayan kalmamıştı. Çimento fabrikasının aşağılarında yedi yıl önce meydana gelen trafik kazasında bele-

diye başkanının oğlunun ölmesinden bu yana hiçbir haber bu kadar hızlı yayılmamıştı; hatta Graziella Rovere ve elektrikçinin hikâyesinin herkes tarafından duyulması bile iki gün almıştı. Ama o gece köylüler, yetmiş dördü birden, televizyonlarını kapamış veya açık olsa da umursamamış, akşam yemeği boyunca bunun nasıl olabileceğini, ya da daha da ilginci, ölünün kim olabileceğini konuşmuşlardı.

RAI 3'teki kürk yakalı kazak giyen haber spikeri, her akşam değişik bir gözlük takan şu sarışın, eski Yugoslavya'daki dehşet verici son olayları anlatırken umursanmamış, eski içişleri bakanının yolsuzlukla suçlanarak tutuklanmasına da hiç kimse aldırış etmemişti. Bunların ikisi de normaldi, ama yabancının evinin arkasındaki çukurdaki kafatası, işte asıl haber buydu. Yatma vaktine kadar, kafatasının bir balta darbesiyle parçalandığına, bir kurşunla delindiğine ve asitle eritilmeye çalışıldığına dair izler taşıdığı konusunda değişik haberler yayılmıştı. Köy sakinleri, polisin kemiklerin hamile bir kadına, genç bir erkeğe ve on iki yıl önce Roma'ya gidip bir daha haber alınamayan Luigina Menegaz'ın kocasına ait olduğundan şüphe duymadığına emindi. O gece Col di Cugnan sakinleri kapılarını kilitlediler, anahtarlarını yıllar önce kaybedip bulma zahmetine girmeyenler ise diğerlerine göre daha huzursuz uyudular.

Ertesi sabah saat sekizde ciplerle gelen *Carabinieri* Doktor Litfin'in evine ulaşıp yeni ekilmiş çimleri çiğneyerek, önceki gün iki uzun çizgi halinde sürülmüş toprağın iki tarafına park etti. Belluno eyalet merkezinden gelip şehrin *medico legale*'sini* taşıyan araba ancak bir saat sonra oraya ulaşmıştı. Adam, tarlada kemikleri bulunan kişinin kimliği ve ölüm nedeniyle ilgili dedikodulardan hiçbirini duymamıştı ve böylece en gerekli görünen şeyi yaptı: İki yardımcısını toprağı inceleyip iskeletin geri kalanını bulmaları için görevlendirdi.

Bu işlem ağır ağır yürütülürken iki *Carabinieri* aracı da sırayla bu yüzden harap olmuş çimenlikten geçip köye gitti. Altı görevli buradaki küçük barda kahvelerini içip köy sakinlerine kayıp kimse olup olmadığını sormaya başladılar. Kemiklerin yıllardır toprağın altında kalmış gibi görünmesi yakın geçmişteki olaylar hakkında soru sormalarını engellememişti, kısa bir süre önce araştırmaları sonuçsuz kalmıştı.

* (İt.) Adli tabip. (y.h.n.)

Köyün aşağısındaki arazide ise Doktor Bortot'un iki yardımcısı, yere dik açı yapan bir elek kurmuştu. Toprağı kovalara doldurup yavaş hareketlerle elekten geçiriyorlar, arada sırada da yerdeki bir kemiği veya kemiğe benzeyen herhangi bir şeyi almak için eğiliyorlardı. Bulduklarını toprağın içinden çekip, sürülmüş toprağın kenarında ellerini arkasında kavuşturmuş dikilen amirlerine gösteriyorlardı. Siyah plastikten bir torba, doktorun ayaklarının dibinde serili duruyordu. Yardımcılarından biri ona bir kemik parçası gösterdiğinde, doktor parçanın nereye yerleştirilmesi gerektiğini söylüyordu ve bu şekilde beraberce, korkunç yapbozlarını yavaş yavaş tamamlamaya başlamışlardı.

Doktor, arada bir adamlarından birinden kemiği kendisine vermesini istiyor, eğilip onu plastik tabakanın üzerinde bir yere yerleştirmeden önce bir süre inceliyordu. İki kez hata yaptığını görüp bunu düzeltti, birincisinde ufak bir kemiği sağdan sola almak için eğildi, sonra ise homurdanarak bir başka kemiği ayaktarağı kemiğinin altından bir zamanlar bilek olan şeyin ucuna kaydırdı.

Saat onda, bahçesindeki keşiften önceki sabah haberdar edilen ve geceyi Münih'ten buraya kadar araba kullanarak geçiren Doktor Litfin geldi. Arabayı evin önüne park edip kendini zorlukla sürükleyerek arabadan indi. Evin arkasında, üç hafta önce büyük zevkle ektiği çimlerin arasındaki sayısız derin yarığı gördü. Ancak daha sonra, uzakta, neredeyse tohumlarını Almanya'dan getirip, aynı zamanda ektiği körpe ahududuların tarhı kadar ötedeki tarlada dikilen üç adamı gördü. Darmadağın olmuş çimenlikte yürümeye başladı, ancak sağından bir yerden yüksek sesle gelen bir emirle durdu. Etrafına bakındı ama harap kuyunun etrafındaki üç yaşlı elma ağacından başka bir şey göremedi. Kimseyi göremeyince, arsadaki üç adama doğru ilerlemeye devam etti. Tehditkâr siyah üniformaları içinde, ellerinde kendisine doğrultulmuş makineli tüfekleri olan iki *Carabiniere* en yakındaki elma ağacının altından fırlamadan önce sadece birkaç adım atabilmişti.

Doktor Litfin; Rusların Berlin'i işgalinden sağ kurtulmuştu. Bu elli yıl önce olmuş olsa da, üniforma içindeki silahlı adam görüntüsünü hatırladı. Ellerini başının üstüne koyup, kıpırdamadan durdu.

Silahlı adamlar gölgeden tamamen çıktılar. Doktor halüsinasyonvari bir şekilde bir anlığına pembe elma ağacı çiçeklerinden oluşan

masum zeminde adamların kapkara üniformalarının oluşturduğu tezatı gördü. Doktora yaklaşırlarken cilalı botları yeni dökülmüş taçyapraklarından oluşan bir halıyı çiğniyordu.

"Ne arıyorsun burada?" diye sordu ilki.

"Kimsin?" diye sordu diğeri, aynı kızgın tonla.

Korkudan tutuklaşan bir İtalyancayla, "Ben Doktor Litfin. Ben" dedi, ancak uygun kelimeyi bulmak için durdu. "Ben *padrone*'yim."*

Carabiniere'lere evin yeni sahibinin bir Alman olduğu söylenmişti, doktorun aksanı da bunun doğru olduğu hissini veriyordu. Bu yüzden, parmaklarını tetikten çekmeden silahlarını indirdiler. Litfin bunu ellerini indirme izni olarak gördü, yine de bunu çok yavaş yaptı. Alman olduğu için, silahların her zaman yasal haklara üstünlüğünü biliyordu; bu yüzden onların yanına yaklaşmalarını bekledi. Yine de bu bilgisi, dikkatini bir anlığına da olsa yeni sürülmüş toprakta kendisi gibi kıpırdamadan duran, kendisini ve yaklaşan *Carabiniere*'leri ilgiyle izlemeyi sürdüren üç adama yöneltmesine engel olmadı.

İki görevli, evdeki restorasyonun ve dört bir yanlarını saran arsanın masraflarının altından kalkan kişinin karşısında birden çekingenliğe kapılıp, Doktor Litfin'e yaklaştılar ve onlar yaklaştıkça güç dengesi değişti. Litfin bunu fark edip duruma uygun davrandı.

"Neler oluyor?" dedi arsaya göstererek. Harap olmuş çimenliği mi, yoksa çimenliğin diğer tarafında duran üç adamı mı kastettiğinin yorumunu polislere bıraktı.

"Arsanızda bir ceset var," diye cevap verdi ilk görevli.

"Bunu biliyorum ama bütün bu" Uygun sözcüğü aradı ve aklına yalnızca, *distruzione*** sözcüğü geldi.

Tekerlek izleri üç adam inceledikçe daha da derinleşiyor gibiydi, en sonunda polislerden biri, "Arabaları arsadan geçirmek zorunda kaldık," dedi.

Bu apaçık yalan olsa da, Litfin görmezden geldi. İki subaya arkasını dönüp diğer üç adama doğru o kadar hızlı yürümeye başladı ki her iki subay da onu durdurmaya çalışmadı. İlk derin çukurun başına gelince, yetkili olduğu belli olan adama, "Bu da ne?" diye seslendi.

* (İt.) (Burada) Ev sahibi. (y.h.n.)
** (İt.) Yıkım. (y.h.n.)

"Siz Doktor Litfin misiniz?" diye sordu diğer doktor. Alman hakkında, eve ne kadar ödediği ve restorasyona ne kadar harcadığı konusunda şimdiden bilgilendirilmiş olan doktor.

Litfin başıyla onayladı ve diğer adam cevabı geciktirince tekrar sordu: "Bu da ne?"

"Yirmi yaşlarında bir erkek diyebilirim," diye cevapladı Doktor Bortot ve sonra yeniden yardımcılarına dönüp işe devam etmelerini işaret etti.

Doktor Litfin'in, cevabın sertliği karşısında toparlanması biraz zaman aldı; sonra sürülmüş alana girip diğer doktorun yanına gitti. İkisi de yan yana durup, çukurda çamuru kazan iki adamı seyrederlerken uzun bir süre konuşmadılar.

Birkaç dakika sonra adamlardan biri Doktor Bortot'a başka bir kemik daha verdi. Bortot kısa bir süre baktıktan sonra kemiği diğer bileğin ucuna ekledi. İki kemik; iki çabuk ekleme daha.

Bortot hendeğin uzak köşesinde gözüken ince, beyaz topuzu işaret edip, "Orada, solunda Pizzetti," dedi. Seslendiği adam kemiğe baktı, eğildi ve kemiği topraktan aldı, ardından doktora uzattı. Bortot zarafetle iki parmağı arasında tuttuğu kemiği inceledi, sonra Alman'a dönerek, "*Lateral cuneiform* mu?" diye sordu.

Litfin kemiğe bakarken dudaklarını büzdü. Alman daha ağzını açamadan, Bortot kemiği eline tutuşturdu. Litfin kemiği bir süre elinde çevirdi, sonra ayaklarının dibindeki plastik zemin üzerine yerleştirilmiş kemiklere baktı. "Öyle veya ortadaki de olabilir," diye cevapladı İtalyancadansa Latinceyi tercih ederek.

"Evet, evet olabilir," diye yanıtladı Bortot. Elini yerdeki plastiğe doğru salladı. Litfin kemiği ayağa ait olan uzun kemiğe eklemek üzere eğildi. Doğruldu, iki adam da kemiğe baktı. "*Ja, ja*," diye mırıldandı Litfin, Bortot başıyla onayladı.

Sonraki bir saat boyunca iki adam, traktörün açtığı çukurun yanında durup toprağı elekten geçiren adamların verdiği kemikleri sırayla ellerine aldılar. Arada bir kazıcılardan kendilerine gelen kemik parçaları veya kırıntıları hakkında görüş alışverişinde bulunuyorlardı, ama genelde ellerindeki parçanın ne olduğu konusunda hemfikir oluyorlardı.

İlkbahar güneşi üzerlerine düşüyordu; uzakta bir guguk kuşu dişisini çağırmaya başladı, dört adam da sese alışıp ötüşünü fark etme-

yene kadar ötmeye devam etti. Sıcak arttıkça önce montlarını, ardından da ceketlerini çıkardılar ve bunları arsanın sınırını oluşturan ağaçların alçak dallarına astılar.

Bortot zaman geçirmek için Litfin'e evle ilgili birkaç soru sordu. Litfin, dış onarımın bittiğini, geriye yazın büyük bölümünü alacağını tahmin ettiği iç dekorasyonun kaldığını söyledi. Bortot, diğer doktora İtalyancayı nasıl böyle iyi konuştuğunu sorunca Litfin, yirmi yıldan beri tatil için İtalya'ya geldiğini, buraya taşınmaya karar verdiği için son gelişinde haftada üç gün İtalyanca dersi aldığını açıkladı. Yukarıdaki köyün çanları on iki kere çaldı.

"Sanırım hepsi bu kadar, Dottore," dedi hendekteki adamlardan biri. Söylediğini vurgulamak için küreği toprağa saplayıp, dirseğini küreğin üstüne koydu. Cebinden bir paket sigara çıkarıp bir tanesini yaktı. Diğer adam da çalışmayı bıraktı, bir mendil çıkarıp yüzünü sildi.

Bortot önce yaklaşık üç metre kare büyüklüğündeki kazılmış toprak parçasına baktı; sonra da plastik zemin üzerinde duran kemiklere ve pörsümüş organlara.

Litfin aniden sordu: "Niye genç bir erkek olduğunu düşünüyorsunuz?"

Cevap vermeden önce Bortot eğilip kafatasını aldı. "Dişler," dedi kafatasını diğer adama verirken.

Litfin iyi durumda olan ve yaşlılık izleri taşımayan dişlere bakacağına, şaşkınlıkla homurdanarak kafatasının arkasını incelemek için çevirdi. Hâlâ kayıp olan son omurun oturabileceği yerin hemen üzerinde küçük, yuvarlak bir delik vardı. Bugüne kadar yeterince kafatası ve şiddet sonucu ölüm görmüş olduğu için ne şaşırdı ne de rahatsız oldu.

"Peki niye erkek?" diye sordu kafatasını Bortot'a verirken.

Bortot cevap vermeden önce çömelip kafatasını yerine, diğer kemiklerin üzerine yerleştirdi. "Bu, kafatasının yanındaydı," dedi kalkarken. Bu sırada ceketinin cebinden bir şey çıkarıp Litfin'e uzattı. "Bir kadının bunu takacağını zannetmiyorum."

Litfin'e verdiği yüzük, geniş yüzeyli, kalın, parlak, altın bir yüzüktü. Litfin yüzüğü sol avcuna koyup sağ elinin işaretparmağıyla çevirdi. Yüzüğün üzerindeki desen aşınmış olduğu için baştan bir şey anlayamadı. Desenin ne olduğunu ancak bir süre sonra fark ede-

bildi. İnce bir kabartmayla karışık bir desen oyulmuştu yüzüğe: Sol pençesinde bir bayrak, sağ pençesinde bir kılıç tutan havalanmış bir kartal. "İtalyanca sözcüğü unuttum," dedi Litfin yüzüğe bakarken. "Bir aile arması mı"

"*Stemma,*"* diye hatırlattı Bortot.

"*Sì, stemma,*" diye tekrarladı Litfin. Ardından sordu: "Tanıdık bir şey mi?"

Bortot başıyla onayladı.

"Nedir peki?"

"Lorenzoni ailesinin arması."

Litfin başını salladı. Bu adı hiç duymamıştı. "Buralardan mı bu aile?"

Bu sefer Bortot başını hayır anlamında salladı.

Yüzüğü geri verirken Litfin sordu: "Nereliler?"

"Venedik."

3 Sadece Doktor Bortot değil, Veneto bölgesindeki herhangi biri Lorenzoni ismini bilirdi. Tarih öğrencileri bu ismi, 1204 yılındaki Konstantinopalis yağmasında, kör Doge Dandolo'ya eşlik eden kont olarak hatırlarlar; efsaneye göre şehrin surlarına tırmanırlarken yaşlı adama kılıcını veren Lorenzoni'ymiş. Müzisyenler, Venedik'teki ilk opera binasının inşasındaki baş katılımcı olarak anımsarlar bu ismi. Kitapseverler bu adın 1495'te şehrin ilk matbaasını kurması için Aldus Manutius'a para sağlayan adama ait olduğunu bilirler. Ama bunlar şehrin ve ailenin şöhretini anımsamaya nedeni olan insanların, tarihçilerin ve uzmanların hatırladıklarıdır. Sıradan Venedikliler bu ismi, 1944 yılında SS'lere, şehirde yaşayan Yahudilerin isim ve adreslerini bulma şansını veren adam olarak hatırlarlar.

Şehirde yaşayan iki yüz elli altı Venedikli Yahudinin savaş sonunda sadece sekizi hayatta kalmıştı. Ama bu, olaylara ve sayılara bakmanın sadece bir yolu. Daha acımasız bir biçimde ifade edilecek olunursa, bir zamanların En Dingin Venedik Cumhuriyeti sakini, iki yüz kırk sekiz İtalya vatandaşı, evlerinden zorla alınıp öldürülmüştü.

* (İt.) Arma. (y.h.n.)

İtalyanlar son derece pragmatik insanlardır. Bu yüzden birçok insan, şimdiki kontun babası olan Pietro Lorenzoni yapmasa bir başkasının Yahudi Cemiyeti başkanının saklandığı yeri açığa vuracağına inanıyordu. Bazıları da, Lorenzoni'nin bunu yapmaya zorlandığını ileri sürüyordu: Sonuçta savaş bittikten sonra ailenin farklı dallarından üyeleri kendilerini şehrin yararına adamışlardı. Sadece halka yaptıkları yardım ve cömertlikler ya da kurdukları özel kuruluşlarla değil, aynı zamanda üstlendikleri kamusal görevlerle de – hatta biri altı ay gibi kısa bir süreliğine de olsa belediye başkanlığı yapmıştı. Lorenzoni'lerden biri üniversitede rektörlük yapmış, bir diğeri altmışlı yıllarda bir süreliğine Bienal'i organize etmiş, bir diğeri ise İslam minyatürleri koleksiyonunu Correr Müzesi'ne miras bırakmıştı.

Tüm bunları anımsamasalar bile, şehir sakinlerinin çoğu Lorenzoni'yi iki yıl önce Treviso'da aileye ait köşkün önünde park halindeki arabasındayken kız arkadaşının yanından maskeli iki adam tarafından kaçırılan genç adam olarak hatırlardı. Kız, aile yerine önce polisi aradığı için Lorenzoni'ler durumu öğrenemeden malvarlıkları dondurulmuştu. İlk fidye mektubu yedi milyar liret talep ediyordu. Bu da ailenin bu kadar parayı nereden bulacağı hakkında söylentilere yol açmıştı. İlkinden üç gün sonra gelen ikinci mektupta fidye beş milyara inmişti.

Fakat resmi makamlar sorumluları bulma konusunda elle tutulur bir gelişme gösteremedikleri halde, bu tür durumlarda hep yaptıkları gibi, ailenin borç alma ya da yabancı kaynaklardan para getirme girişimlerini engelledi. Bu yüzden ikinci fidye talebi de karşılanmamış oldu. Kaçırılan çocuğun babası Kont Ludovico ulusal televizyona çıkıp olayın sorumlularına, oğlunu bırakmaları için yalvardı. Oğlunun yerine kendisini almalarını teklif etti, fakat bunun nasıl mümkün olacağını açıklayamayacak kadar üzgündü.

Yalvarıp yakarmalarına cevap gelmedi; üçüncü bir fidye talebi de olmadı.

Bunlar iki yıl önce olmuştu ve o günden bu yana çocuğa, Roberto'ya ilişkin bir iz bulunamadı ve dosyada bir ilerleme kaydedilemedi; en azından açık bir ilerleme yoktu. Aile, altı ay sonra servetinin önündeki engel kaldırılmasına rağmen sonraki bir yılı da yüz milyon liretin üzerinde çekilecek paralar veya ödemeleri için izin almak zorunda oldukları bir hükümet görevlisinin gözetiminde geçirdi. Bu

zaman zarfında bu meblağda para birçok kez kullanıldı, ama hepsi kanuna uygun olduğundan ödemeler için izin verildi. Söz konusu görevlinin görev süresi bittikten sonra, görünmez olduğu kadar ağzı sıkı olan nazik bir başka hükümet görevlisi Lorenzoni'lerin harcamalarını denetlemeye devam etti, ama normal iş masrafının dışında bir harcamaya rastlamadı.

Çocuğun yasal olarak ölü kabul edilmesi için üç yıl daha geçmesi gerekmesine rağmen aile bu durumu çoktan kabullenmişti. Anne babası kendi tarzlarında matem tuttular. Kontes içine kapanıp kendini dine ve hayır işlerine verirken, Kont Ludovico işine verdiği enerjiyi iki katına çıkardı. Roberto tek çocuk olduğu için ailenin vârisinin olmadığı fark edilmişti. Bu yüzden Ludovico'nun küçük kardeşinin oğlu işlerin içine çekildi ve Lorenzoni ailesinin İtalya ile yurtdışındaki çeşitli şirketleri içeren işlerini devralmak üzere yetiştirildi.

Lorenzoni ailesinin armasını taşıyan bir yüzük takan genç bir erkeğe ait iskeletin bulunduğu haberi *Carabinieri* araçlarının birindeki telefondan Venedik polisine iletildi. Telefona bakan Çavuş Lorenzo Vianello olay yeri, arazinin sahibi ve cesedi bulan adam hakkında dikkatli notlar aldı.

Vianello telefonu kapattıktan sonra üst kata çıkıp amiri Commissario Guido Brunetti'nin kapısını çaldı. "*Avanti*," diye bağırıldığını duyunca kapıyı itip Brunetti'nin ofisine girdi.

"*Buon dì*, Commissario," deyip, davet beklemeden her zamanki yerine, masanın başına geçip önüne kalın bir dosya açmış olan Brunetti'nin karşısına oturdu. Vianello amirinin gözlük taktığını fark etti; daha önce onu gözlüklü gördüğünü hatırlamıyordu.

"Ne zamandır gözlük takıyorsunuz, efendim?" diye sordu.

Brunetti başını kaldırıp baktı, gözleri gözlük camları yüzünden garip bir şekilde büyümüştü. "Sadece okurken," deyip gözlüğü çıkararak önündeki kâğıtların üzerine attı. "Aslında onlara gerçekten ihtiyacım yok. Brüksel'den gelen şu kâğıtların üzerindeki silik yazıyı okumamı kolaylaştırıyor." Hem gözlüğün hem okuduklarının izlerini silmek istercesine baş parmağı ve işaretparmağıyla burun kemerini ovaladı.

Çavuş'a baktı. "Ne oldu?" diye sordu.

"Şeydeki *Carabinieri*'den bir telefon aldık..." diyerek başladı Vianello, sonra elindeki kâğıt parçasına bakarak, "Col di Cugnan diye

"Ve yanlış hatırlamıyorsam bir sürü garip aile ismi."

Vianello kâğıdı salladı. "*Medico legale*'ninki gibi."

"*Carabinieri* başka bir şey söyledi mi?" diye sordu Brunetti.

"Hayır, ama bunları bilmek isteyeceğinizi düşündüm, efendim."

"Evet, iyi," dedi Brunetti fazla ilgilenmeden. "Aileyle bağlantı kuran olmuş mu?"

"Bilmiyorum. Konuştuğum adam bununla ilgili bir şey söylemedi."

Brunetti telefona uzandı. Santral memuru cevap verince Belluno'daki *Carabinieri* karakoluna bağlanmak istediğini söyledi. Telefon bağlanınca kendini tanıtıp, önceki gün bulunan cesetle ilgili soruşturmayı yürüten kişiyle görüşmek istediğini söyledi. Bir süre sonra soruşturmada yetkili kişi olduğunu söyleyen Maresciallo Bernardi'yle konuşuyordu. Hayır, yüzük hendekte bulunan adamın parmağında mıydı değil miydi, bilmiyordu. Eğer Commissario orada olsaydı, bunu belirlemenin ne kadar zor olduğunu görebilirdi. Belki *medico legale* bu soruya daha iyi bir cevap verebilirdi. Doğrusu, Maresciallo fazla bir bilgi verememişti, Vianello'nun elindeki kâğıtta yazılanları tekrarlamıştı o kadar. Ceset, Belluno'daki hastaneye götürülmüştü, otopsi yapılana kadar orada kalacaktı. Evet, Doktor Bortot'un numarasını verebilirdi.

Brunetti telefonu kapattıktan hemen sonra *Carabinieri*'nin verdiği numarayı çevirdi.

"Bortot," diye açtı telefonu doktor.

"İyi günler Doktor, ben Venedik polisinden Commissario Brunetti," dedi Brunetti. İnsanların bu sözleri duyduktan sonra niye aradığını sormalarına alışık olduğu için durakladı. Bortot bir şey demeyince Brunetti devam etti: "Dün bulunan genç erkek cesediyle ilgili arıyorum. Ve yanında bulunan yüzükle ilgili."

"Evet, Commissario."

"Yüzüğün nerede bulunduğunu öğrenmek istiyordum."

"El kemiklerinin üzerinde değildi, demek istediğiniz buysa. Ama öncelikle belirtmeliyim ki, bu, yüzüğün daha önce de elde olmadığı anlamına geliyor değil zannımca."

"Açıklayabilir misiniz Doktor?"

"Orada neler olduğunu söylemek zor, Commissario. Cesedin kurcalandığına dair izler var. Hayvanlar tarafından. Toprak altında o ka-

dar süre kaldığı için bu normal. Bazı kemik ve organlar kayıp, bazıları da sağa sola dağılmış. Bu yüzden ceset oraya bırakıldığında yüzüğün nerede olduğunu söylemek zor."

"Bırakıldığında mı?" diye sordu Brunetti.

"Vurulduğunu gösteren deliller var."

"Ne gibi deliller?"

"Kafatasının dibinde, iki santimetre çapında küçük bir delik var."

"Sadece bir delik mi var?"

"Evet."

"Peki ya kurşun?"

"Adamlarım kemikleri bulmak için araziyi araştırırken sıradan bir elek kullanıyorlardı, bu yüzden kurşun eğer oralardaysa aradan kaçmış olabilir."

"*Carabinieri* hâlâ aramayı sürdürüyor mu?"

"Bilemiyorum, Commissario."

"Otopsiyi siz mi yapacaksınız?"

"Evet, bu akşamüstü yapacağım."

"Peki ya sonuçlar?"

"Ne tür sonuçlar aradığınızı bildiğimden emin değilim, Commissario."

"Yaş, cinsiyet, ölüm sebebi."

"Size yaşı şimdiden söyleyebilirim; yirmili yaşların başında ve otopsinin bunu yalanlayacak ya da kesin yaşı verecek bir bilgi sağlayacağını sanmıyorum. Kol ve bacak kemiklerinin uzunluğunu göz önünde bulunduracak olursak, cinsiyeti neredeyse kesin olarak erkek. Ve ölüm sebebinin de kurşun olduğunu tahmin ediyorum."

"Otopsi sonuçları tahminlerinizi doğrulayacak mı?"

"Bu ne bulduğuma bağlı."

"Cesedin durumu nasıl?"

"Geriye ne kadarının kaldığını mı soruyorsunuz?"

"Evet."

"Doku ve kan örneği almaya yetecek kadarı kalmış. Pek çok doku gitmiş –dediğim gibi hayvanlar– ama bazı büyük bağ ve kaslar, özellikle baldır ve bacaktakiler iyi durumda."

"Sonuçları ne zaman alırsınız, Dottore?"

"Aceleye gerek var mı, Commissario? Sonuçta bir yıldan fazladır oradaydı."

"Ailesini düşünüyorum, Dottore, polisi ilgilendiren kısmını değil."

"Yüzüğü mü kastediyorsunuz?"

"Evet, eğer o Lorenzoni'lerin kayıp çocuğuysa ailesine olabildiğince kısa zamanda bildirmek gerekir diye düşünüyorum."

"Commissario, size anlattıklarımın dışında cesedin kimliğini belirleyecek bilgiye sahip değilim. Lorenzoni'lerden çocuğun diş ve tıbbi kayıtlarını alana kadar yaş, cinsiyet ve belki ölüm sebebi hariç hiçbir konuda emin olamam. Ve ne kadar zaman önce öldüğünden de emin olamam."

"Bu konuda tahmin yürütebilir misiniz?"

"Çocuk kaybolalı ne kadar oldu?"

"Yaklaşık iki yıl."

Uzun bir duraklama oldu. "O zaman olabilir. Gördüklerimden bu sonuca varmak mümkün. Ama somut bir tanımlama için hâlâ kayıtlara ihtiyacım var."

"Aileyle bağlantı kurup bilgileri isterim. Kayıtları alır almaz size fakslarım."

"Teşekkürler, Commissario. Her şey için. Ailelerle konuşmak zorunda kalmayı sevmem."

Brunetti bu işi seven birisinin olabileceğini sanmıyordu ama doktora bir şey demedi, sadece akşamüstü otopsinin, doktorun iddialarını kanıtlayıp kanıtlamadığını öğrenmek için arayacağını söyledi.

Brunetti telefonu kapattıktan sonra Vianello'ya döndü. "Duydun mu?"

"Yeterince. Siz aileyi aramak isterseniz ben Belluno'yu arayıp *Carabinieri*'nin kurşunu bulup bulmadığına bakabilirim. Eğer bulamadılarsa arsaya dönüp bulana kadar aramalarını söylerim."

Brunetti'nin başını sallaması hem onaylama hem teşekkür anlamındaydı. Vianello gidince, Brunetti alt çekmeceden telefon defterini çıkarıp "L" harfini açtı. San Marco'daki tek bir adrese ait üç isim buldu: "Ludovico, *avvocato*", "Maurizio, *ingeniere*"* ve "Cornelia", meslek belirtilmemiş.

Eli telefona uzandı ama telefonu açmak yerine yeniden kalkıp, Signorina Elettra'yla konuşmak için aşağı indi.

Brunetti, amiri Vice-Questore** Giuseppe Patta'nın odasının giri-

* (İt.) Mühendis. (y.h.n.)

** (İt.) Emniyet müdür yardımcısı. (y.h.n.)

şine gittiğinde sekreteri telefonla konuşurken buldu. Sekreter, Brunetti'yi görünce gülümseyip, siklamen rengi ojeli parmaklarından birini kaldırdı. Brunetti, masaya yaklaşırken Signorina Elettra konuşmasını bitiriyordu. Bir yandan Signorina Elettra'nın söylediklerini dinlerken, diğer yandan da en işe yarar yöntem olduğu kanıtlanmış olan yukarıdan aşağıya tarama yöntemiyle günün başlıklarına göz attı. *L'Esule di Hammamet* diye bağırıyordu manşet. Brunetti, tutuklanmamak için ülkeyi terk eden eski politikacıların neden her zaman "kaçaklar" yerine "sürgündekiler" diye adlandırıldığını merak etti.

"O zaman sekizde görüşürüz," dedi Signorina Elettra ve telefonu kapatmadan, "*Ciao, caro,*" diye ekledi.

Bu kışkırtıcı gülüş kimin içindi, bu akşam o koyu gözlerin karşısında kim oturacaktı? "Yeni bir aşk mı?" diye sormuş bulundu Brunetti, sorusunun ne kadar cüretkâr olduğunu önceden fark edemeden.

Sorunun yersizliğine karşın, Signorina Elettra bunu umursamış gözükmüyordu. "*Magari,*" diye cevap verdi yorgun bir uysallıkla. "Keşke öyle olsaydı. Sigorta temsilcimle konuşuyordum. Yılda bir kere onunla buluşuruz; o bana bir içki ısmarlar, ben de ona bir aylık maaşımı veririm."

Brunetti, Signorina'nın konuşmalarında sık sık kullandığı abartıya alışkın olduğu halde yine de şaşırdı. "Bir aylık mı?"

"Tamam," dedi kabullenerek, "neredeyse bir aylık."

"Sormama izin verirseniz, sigorta ettirdiğiniz şey ne?"

"Hayatım değil tabii ki," dedi Signorina Elettra ve güldü. Brunetti, tam hiçbir bedelin böylesi bir kaybı karşılayamayacağı iltifatında bulunacaktı ki bunun abartılı olacağını düşünüp vazgeçti. "Evim, evimin içindekiler ve arabam. Üç yıldan beri de özel sağlık sigortam var."

"Kız kardeşiniz bunu biliyor mu?" diye sordu Brunetti. Devletin sağlık örgütünde çalışan bir doktor, kardeşinin bu sistemi kullanmamak için para ödediğini bilse ne düşünür diye merak etti.

"Bana bunu yapmamı kim söyledi sanıyorsunuz?" diye sordu Elettra.

"Niçin?"

"Sanırım hastanelerde çok fazla zaman geçirdiği için işlerin nasıl yürüdüğünü biliyor," dedi Signorina Elettra. Sonra bir süre düşünüp

ekledi: "Veya bana söylediği gibi, işlerin nasıl yürümediğini bilme meselesi bu. Geçen hafta hastalarından biri Civile'de altı kadınla beraber aynı odada kalmış. İki gün boyunca kimse onlara yemek verme zahmetine girmemiş. Bunun açıklamasını yapacak birini de bulamamışlar."

"Sonra ne olmuş?"

"Şans eseri içlerinden dördünün ziyarete gelen akrabaları varmış, onlar ellerindekini diğerleriyle paylaşmışlar. Eğer o akrabalar olmasaymış, yemek de olmayacakmış."

Signorina Elettra'nın sesi konuştukça yükseldi; devam ettikçe daha da yükseliyordu. "Eğer birinin çarşaflarınızı değiştirmesini istiyorsanız, ona para vermelisiniz. Ya da yanınıza ördek getirmesini istiyorsanız. Barbara ümidini kestiği için, hastaneye gitmek zorunda kalırsam özel bir kliniğe gitmemi söyledi."

"Arabanız olduğunu da bilmiyordum," dedi Brunetti. Bu şehirde oturup çalışan birisinin arabası olduğunu duyunca hep şaşırırdı. Hiç arabası olmamıştı, karısının da yoktu. Oysa ikisi de araba kullanmayı biliyorlardı, kötü kullansalar da. Pek beceremeseler de biliyor sayılırlardı yani.

"Mestre'de oturan kuzenimde duruyor. Hafta içi o kullanıyor, ben de hafta sonları bir yere gitmek istersem ondan alıyorum."

"Peki ya daire?" diye sordu kendi dairesini sigortalatmayı hiç düşünmemiş olan Brunetti.

"Campo della Guerra'da dairesi olan bir kadınla aynı okula gidiyordum. Oradaki yangını hatırlıyor musunuz? Onun dairesi de kül olanlardan biriydi."

"Onarım masraflarını *comune*'nin* ödediğini sanıyordum."

"*Onarım* için ödeme yaptılar," diyerek Brunetti'nin hatasını düzeltti Signorina Elettra. "Bu, kıyafetleri, yeni mobilyaları veya sahip olduğunuz diğer kıvır zıvırı kapsamaz."

"Sigorta şirketi daha fazlasını yapabilir mi?" diye sordu Brunetti. Para alma talebi kanuna ne kadar uygun olsa da sigorta şirketlerinin parayı zor ödedikleri hakkında sayısız korku hikâyesi duymuştu.

"Belediyedense, özel bir şirketi tercih ederim."

"Kim etmez ki?" diye sordu Brunetti, pes ederek.

"Sizin için ne yapabilirim, Commissario?" diye sordu Signorina

* (İt.) (Burada) Belediye. (y.h.n.)

Elettra. Konuşmanın yönünü değiştirerek, acı ve kayıp düşüncelerini uzaklaştırmıştı.

"Arşive gidip, Lorenzoni kaçırılma vakasıyla ilgili dosyayı getirebilir misiniz?" dedi Brunetti; acı ve kayıp odaya geri dönmüştü.

"Roberto mu?"

"Onu tanıyor muydunuz?"

"Hayır ama o zamanki erkek arkadaşımın küçük kardeşi onunla aynı okula gitmiş. Vivaldi, sanırım. Yıllar önceydi."

"Onun hakkında herhangi bir şey söylemiş miydi?"

"Tam olarak hatırlamıyorum, ama ondan pek hoşlanmıyordu sanırım."

"Bunun sebebini hatırlıyor musunuz?"

Signorina Elettra, çenesini hafifçe kaldırıp dudaklarını büzdü. Başka bir kadını çirkinleştireceği kesin olan bu hareket Elettra'nın düzgün çene hatlarını ve güzel dudaklarının kırmızılığını ortaya çıkarmıştı.

"Hayır," dedi en sonunda. "Her ne ise unutmuşum."

Brunetti bir sonraki soruyu nasıl soracağını bilmiyordu. "O zamanki erkek arkadaşım dediniz. Onunla, ee, hâlâ görüşüyor musunuz?"

Signorina Elettra'nın yüzüne bir tebessüm yayıldı. Hem soru hem de Brunetti'nin soruyu soruşundaki beceriksizliği komik gelmişti.

"Onun ilk oğlunun vaftiz annesiyim," dedi. "Bu yüzden onu arayıp, kardeşinden hatırladıklarını anlatmasını istemesini kolaylıkla rica edebilirim. Bu akşamüstü onu ararım." Sandalyesinden kalktı. "Arşive gidip dosyaya bakayım. Bulunca da ofisinize getirmemi ister misiniz?" Brunetti, dosyayı isteme sebebini sormadığı için Signorina Elettra'ya minnettardı. Batıl bir inançla, Roberto hakkında konuşmazsa, bulunan cesedin ona ait olmasını engelleyeceğini umuyordu.

"Evet, lütfen," dedi ve beklemek üzere ofisine çıktı.

4 Kendisi de bir baba olan Brunetti, Lorenzoni ailesini aramayı otopsinin bitimine kadar erteledi. Doktor Bortot'un söylediklerin-

den ve yüzüğün tarifinden sonra otopsiden aksi bir sonuç çıkacağını sanmıyordu, ama başka bir ihtimal olduğu sürece aileyi gereksiz yere üzmek istemiyordu.

Asıl suç dosyası önüne gelene kadar, konuyla ilgili bildiklerini hatırlamaya çalıştı. Kurban Venedikli olduğu halde, kaçırılma Treviso bölgesinde gerçekleştiği için, esas soruşturmayı o şehrin polisi yürütmüştü. Brunetti o sıralar başka bir davayla uğraşıyordu, ama soruşturmanın Venedik'e sıçrayıp, polisin oğlanı kaçıranları bulmak için harcadığı çaba boşa çıktıktan sonra Questura'ya* hâkim olan gerilimi hatırlıyordu.

Brunetti, tüm suçlar içinde en korkuncunun adam kaçırma olduğunu düşünürdü. Sadece kendisi de iki çocuk babası olduğu için değil; adam kaçırmanın insanlığa bulaştırdığı çamur için, bir hayata tamamen keyfi olarak biçilen değer için, para ödenmeyince o hayat yok edildiği için. Veya daha da kötüsü, birçok olayda görüldüğü gibi parayı alıp rehineyi asla serbest bırakmadıkları için. Yirmi yedi yaşında bir kadının cesedi ortaya çıkarılırken oradaydı. Kadın kaçırılmış ve boğulması için canlı canlı bir tabuta konulup yerin bir metre altına gömülmüştü. Kadının, ölürken çaresizce yüzünü kavramıştı. Üzerindeki toprak kadar kara olan ellerini hâlâ hatırlıyordu.

Bir keresinde Paola ile birlikte Kont Ludovico'nun da bulunduğu resmi bir yemeğe katılmış olmasına rağmen ne Kont'la ne de Lorenzoni ailesinden herhangi biriyle tanışmışlığı vardı. Venedik'te alışılagelmiş olduğu gibi kendisinden daha yaşlı olan bu adamla sokakta karşılaşıyordu, ama hiç konuşmamışlardı. Soruşturmanın Venedik'le ilgili kısmın yürüten *commissario* bir yıl önce Milano'ya tayin edildiği için, Brunetti işlerin nasıl halledildiğini veya olaylar hakkındaki kişisel görüşünü onunla yüz yüze konuşup, soramazdı. Genellikle bu tip, kayıt dışı şahsi görüşler faydalı olurdu; özellikle de bir dava yeniden açıldığında. Brunetti, arsada bulunan cesedin Roberto Lorenzoni'ye ait olmadığının kanıtlanması durumunda, dosyanın tekrar açılamayacağı, cesedin Belluno polisinin sorunu olarak kalacağı ihtimalini kabul etmişti. Peki, ama o zaman yüzük nasıl açıklanacaktı?

Kendi sorusunu yanıtlayamadan Signorina Elettra kapıda belirdi. "Lütfen, içeri girin," diye seslendi Brunetti. "Çok çabuk buldunuz."

* (İt.) Emniyet müdürlüğü. (y.h.n.)

Bu, Signorina Elettra'nın mucizevi gelişine kadar Questura'da görülmeyen bir şeydi. "Ne kadar zamandır bizimle birliktesiniz, Signorina?" diye sordu.

"Bu yaz üç yıl olacak, Commissario. Niye sordunuz?"

Dilinin ucuna, "Göreve başladığınız o mutlu günün üzerinden ne kadar zaman geçti, onu merak ettim," demek geldi, ama bu Signorina Elettra'nın abartılı sözlerinden biri gibi geliyordu kulağa. Onun yerine, "O günü kutlamak için çiçek sipariş edeceğim," dedi.

Elettra güldü. İkisi de, onun, Vice-Questore Patta'nın sekreteri olarak çalışmaya başladıktan sonra yaptığı ilk işlerden birinin iki haftada bir, bir düzineden az olmamak koşuluyla harika çiçekler ısmarlamak olduğunu öğrendiğinde Brunetti'nin yaşadığı şaşkınlığı hatırladı. Questura'nın genel harcamaları için devlet tarafından ayrılan paranın kendi yemek masraflarını –ki asla mütevazı yemekler oldukları söylenemezdi– karşılamasından başka bir şey düşünmeyen Patta'nın aklına çiçeklerin hangi parayla alındığı sorusu asla gelmemişti. Böylece Patta'nın kapısının önü Questura'nın en keyif verici yerlerinden biri olmuştu. Çalışanların memnuniyetinin sebebinin Signorina Elettra'nın o gün giydiği elbiseden mi, odayı kaplayan çiçeklerden mi, yoksa çiçeklerin parasının devlet tarafından ödeniyor olmasından mı kaynaklandığını söylemek imkânsızdı. Bunların üçünden de eşit derece de hoşlanan Brunetti, Petrarca'ya ait olduğunu tahmin ettiği bir şiirin bir dizesini hatırladı. Şair, sevgili Laura'sını ilk gördüğü anı, o günü ve o ayı kutsuyordu. Brunetti, bu konuda hiçbir şey söylemeden dosyayı Elettra'dan aldı ve masasının üzerine koydu.

Elettra odadan çıkınca Brunetti dosyayı açıp okumaya başladı. Hatırladığı tek şey, olayın sonbaharda olduğuydu. 28 Eylül'de Salı gece yarısından önce, Roberto'nun kız arkadaşı arabayı (burada yapım yılı ve ruhsat numarası yazıyor) Lorenzoni ailesine ait villanın ön kapısında durdurup, camı açmış ve kapıyı kontrol eden dijital kilide şifreyi girmişti. Kapılar açılmayınca, Roberto arabadan çıkıp sorunun ne olduğunu anlamak için kapıya gitmişti. Kapının arkasında büyük bir taş duruyordu ve ağırlığı kapının açılmasını engelliyordu.

Roberto, kızın asıl suç tutanağında söylediğine göre, taşı itmek için eğilmişti, tam o sırada Roberto'nun arkasındaki çalılıklardan iki adam fırlamıştı. Biri kızın camına doğru gidip tabancayı ona doğrulturken, diğeri silahını Roberto'nun başına dayamıştı. İkisi de kar maskesi takmıştı.

Kız, anlattığına göre, olanları ilk önce soygun zannetmiş ve bu yüzden elindeki zümrüt yüzüğü hırsızlardan saklamak amacıyla döşemeye düşürmek için ellerini dizlerinin üstüne koymuş. Arabanın radyosu açık olduğu için adamların ne dediğini duyamamış, ama polise söylediğine göre Roberto'nun ilk adamın önünden çalılıklara doğru yürüdüğünü görünce bunun bir soygun olmadığını anlamış.

İkinci adam kıpırdamadan, silahı kıza çevrili bir şekilde camın yanında duruyormuş. Bir süre daha kıza hiçbir şey söylememiş, sonra da çalılıklara girip gözden kaybolmuş.

Kız ilk iş olarak arabanın kapılarını kilitlemiş. Koltukların arasındaki *telefonino*'ya uzanmış, ama şarjı bitmiş olduğu için telefon işe yaramamış. Roberto belki geri gelir diye beklemiş. Gelmeyince –ne kadar beklediğini bilmiyormuş– villanın kapısından uzaklaşıp, otoyolda bir telefon bulana kadar Treviso yolu boyunca araba sürmüş. 113'ü arayıp olanları anlatmış. O zaman bile bunun bir kaçırılma olmadığını, tüm bunların bir tür şaka olduğunu düşündüğünü söylemiş.

Brunetti, raporun devamını okuyup, kızla konuşan görevlinin böyle bir olayın niçin bir şaka olabileceğini düşündüğünü sorup sormadığına baktı. Ama raporda bu soru yoktu. Çekmecelerden birini açıp bir parça kâğıt aradı, bulamayınca eğilip çöp kutusundan bir zarf aldı. Zarfı, ters çevirip üzerine not aldıktan sonra rapora geri döndü.

Çocuğun silah zoruyla götürülmüş olduğu dışında bir şey bilmeyen polis aileyle bağlantı kurmuştu. Kont Ludovico sabaha karşı dörtte yeğeni Maurizio'nun kullandığı arabayla villaya gelmişti. Polis, olayı muhtemel bir adam kaçırma olarak gördüğünden ailenin hesaplarını dondurmak için harekete geçilmişti. Bunu sadece İtalya'daki hesaplara uygulamak mümkündü ve aile hâlâ yabancı bankalardaki parasına erişebiliyordu. Soruşturmayı yürüten Treviso'lu *commissario* bunu bildiği için istenen fidyenin ödenmesinin ne kadar boş bir iş olduğunu Kont Ludovico'ya anlatmaya çalışmıştı: İleride gerçekleşebilecek kaçırılmaları önlemenin tek yolu kaçıranlara istediklerini vermemekti. Çoğunlukla kaçırılan kişinin geri gelmediğini, genellikle de bulunamadığını söyledi Kont'a.

Kont Ludovico, bunun bir kaçırılma olduğuna inanmak için bir neden olmadığında ısrar ediyordu. Bu bir soygun, bir oyun veya bir

yanlış anlaşılma olabilirdi. Brunetti, insanların felaketi kabullenememesine alışkındı ve ailesinden birinin tehlikede veya ölmüş olduğuna inanmak istemeyen çok insan görmüştü. Bu yüzden Kont'un, olayın bir kaçırılma olmadığını iddia etmesi son derece anlaşılırdı. Ama ikinci kez, bunun bir oyun olabileceği fikriyle karşılaşması Brunetti'nin merakını uyandırdı. Roberto nasıl bir gençti ki onu yakından tanıyan herkes bu ihtimali düşünüyordu?

Bunun bir şaka olmadığı iki gün sonra gelen fidye mektubuyla kanıtlanmıştı. Venedik'teki merkez postaneden, muhtemelen binanın önündeki posta kutularından yollanmıştı mektup. Ödemenin nasıl yapılacağı açıklanmadığı halde yedi milyar liret talep edilmişti.

Bu sırada hikâye tüm ulusal gazetelerde manşetten verilmekteydi. Bu sayede artık fidyecilerin, polisin olaya karıştığına dair şüphesi kalmamıştı. İkinci mektup, ilkinden bir gün sonra Mestre'den gelmişti. Fidyenin beş milyar lirete indiği ve ödemenin nasıl ve ne zaman yapılacağının, henüz adı belirtilmemiş olsa da aile dostlarından birine bildirileceği yazıyordu mektupta. Bu mektubun alınmasının üzerine Kont Ludovico televizyona çıkıp, oğlunu kaçıranlardan onu serbest bırakmalarını istemişti. Konuşma metni dosyaya eklenmişti. Kont, hesapları dondurulduğu için parayı bulmasının mümkün olmadığını açıklamıştı. Oğlunu kaçıranlar telefonla aramayı düşündükleri kişiyle bağlantı kuracak olurlarsa memnuniyetle oğlunun yerine geçeceğini söylemişti Kont; verdikleri her emre boyun eğecekti. Brunetti, Kont'un görüntülerinin olduğu kaseti bulup bulamayacağına bakmak üzere zarfa not aldı.

Soruşturmayla bağlantılı olarak sorgulanan herkesin isim ve adresleri, sorgunun sebebi ve Lorenzoni'lerle ilişkileri de bir liste halinde rapora iliştirilmişti. Diğer sayfalarda bu konuşmaların özetleri ve kopyaları vardı.

Brunetti listeye göz attı. En az altı tanınmış suçlunun ismini gördü, ama onları birbirine bağlayan herhangi bir şey yoktu. Biri evlere giren bir hırsız, diğeri bir araba hırsızı ve üçüncüsü banka soygunundan hapiste olan bir hırsızdı – onu içeri Brunetti tıkmıştı. Belki de bunlar Treviso polisinin muhbir olarak kullandığı kişilerdi. Hiçbirinden bir sonuç alamamıştı.

Diğer isimleri suçlarından değil, sosyal konumlarından dolayı tanıyordu: Lorenzoni ailesinin oturduğu bölgenin rahibi, ailenin hesa-

bının çoğunun bulunduğu bankanın yöneticisi, aile avukatı ve noter.

Dosyadaki her kelimeyi sabırla okudu; yan yana basılmış, üzeri plastik kaplı fidye notlarını ve bu notların üzerinde hiç parmak izi bulunmadığını, kâğıtların da izi sürülemeyecek kadar yaygın olarak satıldığını söyleyen laboratuvar raporunu inceledi. Açık villa kapısının uzaktan ve yakından çekilmiş fotoğraflarını dikkatle gözden geçirdi. Kapıyı tutan taşın da fotoğrafı vardı. Brunetti taşın kapıdaki parmaklıkların arasından geçirilemeyecek kadar büyük olduğunu gördü: Onu oraya kim koyduysa içeriden koymuş olmalıydı. Bir not daha aldı.

Dosyanın son sayfaları Lorenzoni'lerin mali kaynaklarının ve İtalya ile diğer ülkelerdeki malvarlıklarının listesini içeriyordu. İtalya'daki şirketlerin isimleri her İtalyan'a olduğu kadar Brunetti'ye de tanıdık geliyordu. "Çelik" ve "pamuk" kelimeleri İtalya'da Lorenzoni'lerle birlikte anılıyordu. Yabancı ülkelerdeki şirketler daha çeşitliydi: Lorenzoni'lerin, Türkiye'de bir tane taşıma şirketi, Polonya'da pancar işleme tesisi, Kırım'da lüks sahil otelleri zinciri ve Ukrayna'da bir çimento fabrikası vardı. Batı Avrupa'daki birçok şirket gibi Lorenzoni'ler de yatırım alanlarını kıta sınırlarının dışına doğru genişletiyorlardı. Birçok şirket kapitalizmin şanlı yolunda Doğu'ya doğru ilerliyordu.

Tüm dosyayı okumak Brunetti'nin bir saatten fazla zamanını aldı. Okumayı bitirince dosyayı Signorina Elettra'nın ofisine indirdi. "Buradaki her şeyin bir kopyasını çıkarabilir misiniz?" diye sordu dosyayı masanın üzerine bırakırken.

"Fotoğraflar da dahil mi?"

"Mümkünse, evet."

"Yoksa bulundu mu, yani Lorenzoni'lerin çocuğu?"

"Biri bulunmuş," diye cevap verdi Brunetti, ama sonra küçük baştan savma numarasının fark edildiğini anlayıp ekledi: "Muhtemelen bulunan kişi o."

Signorina dudaklarını büküp kaşlarını kaldırdı, sonra başını sallayıp, "Zavallı çocuk. Zavallı aile," dedi. İkisi de bir süre hiçbir şey demedi, sonra Signorina,"Televizyona çıktığı zaman onu gördünüz mü, yani Kont'u?" diye sordu.

"Hayır, görmedim." Brunetti sebebini hatırlayamıyordu, ama izlemediğini biliyordu.

"Yüzü haber sunucularınınki kadar makyajlıydı. O işlerden biraz

anlarım. Onu televizyonda gördüğüm zaman, bunun o şartlar altındaki bir adam için ilginç bir şey olduğunu düşünmüştüm."

"Size nasıl gözükmüştü?" diye sordu Brunetti.

Kadın bir süre düşünüp sonra cevap verdi: "Umutsuzmuş gibi gözüküyordu, bu kesin, ne kadar dilense de, yalvarsa da istediği şey ona verilmeyecekti."

"Çaresiz mi görünüyordu?" diye sordu Brunetti.

"Öyle olacağını düşünürdünüz, değil mi?" Bir süre Brunetti'den uzağa baktı ve durakladı. Sonunda cevapladı: "Hayır, çaresizlik değil. Bir çeşit bıkkınlık, sanki ne olacağını biliyormuş da olacakları durdurmak için elinden gelen bir şey yokmuş gibi." Tekrar Brunetti'ye bakıp, gülümseyerek omuz silkti. "Özür dilerim bundan daha iyi bir açıklama yapamam. Belki kendiniz izlerseniz ne demek istediğimi anlarsınız."

"Kopyasını nereden bulabilirim?" diye sordu Brunetti.

"Sanırım RAI'nin arşivinde vardır. Roma'dan tanıdığım birisini arayıp bir kopyasını alıp alamayacağıma bakarım."

"Tanıdığınız birisi mi?" Brunetti bazen, İtalya'da yirmi bir ve elli yaşları arasında olup da Signorina Elettra'nın tanımadığı bir erkek var mı diye merak ediyordu.

"Aslında Barbara'nın bir tanıdığı, eski erkek arkadaşı. RAI'nin haber bölümünde çalışıyor. Beraber mezun olmuşlardı."

"Yani o da mı doktor?"

"Evet, ilaç bölümünden diploması var ama, o işi yapmış olduğunu hiç sanmıyorum. Babası RAI için çalışıyordu; o yüzden mezun olur olmaz adama RAI'den iş teklifi geldi. Onu doktor olarak adlandırabilecekleri için tıpla ilgili sorulara cevap verirken kullanıyorlar. Nasıl olduğunu bilirsiniz: Diyet ve güneş yanığıyla ilgili bir program yaptıklarında, insanlara söyledikleri şeylerin doğru olduğundan emin olmak isterlerse Cesare'ye araştırma yaptırıyorlar. Bazen kendisiyle röportaj bile yapıyorlar, Dottore Cesare Bellini ve o da tıptaki son bilgileri insanlara anlatıyor."

"Tıp fakültesinde kaç yıl okumuştu?"

"Yedi sanırım, Barbara kadar."

"Güneş yanığıyla ilgili röportaj yapılması için mi?"

Gülümseme tekrar belirip, omuz silkme hızıyla kayboldu. "Halihazırda çok fazla doktor var, işi aldığı için şanslı sayılır. Ayrıca Ro-

ma'da yaşamayı da seviyor."

"İyi o zaman, arayabilirseniz arayın onu."

"Tamam, Dottore size de raporun kopyalarını hazırlar hazırlamaz veririm."

Brunetti, Signorina'nın hâlâ bir şey söylemek istediğini fark etti. "Başka bir şey var mı?"

"Eğer soruşturmayı tekrar açıyorsanız Vice-Questore'ye de bir kopya çıkarmamı ister misiniz?"

"Soruşturmayı tekrar açıyoruz demek için biraz erken, bu yüzden benim için bir tane kopya yeterli," dedi Brunetti, en imalı sesiyle.

"Peki, Dottore," dedi yorum yapmadan Signorina Elettra. "Orijinalini de arşive geri yollarım."

"Güzel. Teşekkür ederim."

"Sonra Cesare'yi ararım."

"Sağ olun Signorina," dedi Brunetti ve ofisine çıkarken gereğinden fazla doktoru olan, ama bir marangoz veya ayakkabıcı bulmanın yıldan yıla zorlaştığı bir ülkeyi düşündü.

5 Brunetti, Lorenzoni kaçırılma vakasıyla ilgili Treviso'daki soruşturmanın başını çeken adamı tanımıyordu, ama Venedik polisi tarafından yürütülen bu taraftaki soruşturmada görevli olan Gianpiero Lama'yı iyi hatırlıyordu. Romalı olan Lama, mafya tetikçilerinden birinin tutuklanması ve mahkûmiyetindeki başarısı sayesinde Venedik'e gelmiş, rütbesi *vice-questore*'liğe yükseltilip Milano'ya tayin edilmeden önce şehirde sadece iki yıl çalışmıştı. Brunetti onun halen Milano'da olduğunu düşünüyordu.

O ve Brunetti beraber çalışmışlardı, ama ikisi de bu deneyimden memnun kalmamıştı. Lama, mesai arkadaşını, suç ve suçluların peşine düşmek için gerekli gördüğü türden riskleri almayışından dolayı fazla ürkek görürdü. Ayrıca Lama birini tutuklarken hukukun bazen görmezden gelinebileceği, hatta dışına çıkılabileceği fikrini kabul edilebilir gördüğü için tutukladığı kişilerin, *magistratura*'nın* ortaya çıkardığı teknik hatalardan dolayı kısa süre içinde serbest bırakılmasına da sıklıkla rastlanmıyor değildi. Ancak bu olay genellikle

* (İt.) (Burada) Adliye, mahkeme. (y.h.n.)

Lama'nın konuyla ilgisi kesildikten sonra gerçekleştiği için verilen cezaların iptali ya da tutuklanan kişinin kısa sürede serbest bırakılmasının sorumlusu olarak Lama görünmüyordu. Lama'nın özellikle yaptığı bu küstah hareketler kariyerini öyle bir ateşlemişti ki bir roket gibi yükseldikçe yükseldi. Bir terfi bir diğerini izliyordu.

Brunetti, Lorenzoni'lerin oğlunun kız arkadaşıyla konuşanın Lama olduğunu hatırladı. Kıza veya Kont Lorenzoni'ye, kaçırılmayı neden bir şaka olarak gördüklerini sormayı ihmal eden kişi oydu. Veya sormuş olsa bile, raporunda bundan bahsetmemişti.

Brunetti zarfı önüne çekip yeni bir liste yapmaya başladı. Bu sefer fiili olarak kaçırılmayla ilgili olmasa bile, Lorenzoni ailesi hakkında bilgi edinebileceği kişileri yazdı. Listenin başına otomatik olarak kayınpederi Kont Orazio Falier'i yazdı. Eğer şehirde asalet, iş ve müthiş servetin ördüğü örümcek ağını avcunun içi gibi bilen birisi varsa o da Kont Orazio'ydu.

Signorina Elettra'nın odaya girişiyle bir an için listeye olan ilgisi dağıldı. "Cesare'yi aradım," dedi Signorina Elettra, masanın üzerine bir dosya bırakırken. "Bilgisayarına bakıp yayının tarihi buldu, böylece kasetin bir kopyasını bulmanın sorun olmayacağını söyledi. Bu akşamüstü bir kuryeyle yollayacak." Brunetti bunu nasıl yaptığını soramadan Signorina Elettra cevapladı: "Ben bir şey yapmadım, Dottore. Gelecek ay Venedik'e geleceğini söyledi, sanırım yaptığımız bu konuşmayı, Barbara'yla tekrar görüşmek için bahane olarak kullanacak."

"Peki ya kurye?" diye sordu Brunetti.

"RAI'nin havaalanı yolu hakkındaki haberinin üzerine kaydedip yollayacağını söyledi," dedi Brunetti'ye son skandalı hatırlatarak. Venedik'in küçük havaalanının yanına yapılacak olan işe yaramaz *autostrada*'nın* inşaatı ve inşaatın planlanmasıyla görevli hükümet yetkililerinin arkadaşlarına milyarlar verilmişti. Aldığı devlet maaşının dışında, tüm bunları ayarlayarak, rivayetlere göre ayda on milyon liretten fazla kazanan eski bakanın şimdilerde Hong Kong'da yeni bir servet yaptığı söylenirken, bazıları çoktan sahtekârlıktan mahkûm olmuştu. Fakat şimdi davalar bitmek bilmeyen bir temyiz süreci içindeydi.

Brunetti dalgınlıktan kurtulup Signorina Elettra'ya baktı. "Lütfen

* (İt.) Otoyol. (y.h.n.)

benim için ona teşekkür et," dedi en sonunda.

"Oh, hayır, Dottore. Bence ona Barbara'yla tekrar görüşme fırsatı vererek iyilik yapan tarafın biz olduğumuzu düşünmesine izin vermeliyiz. Hatta ona, Barbara'yı aramak için bir bahanesi olsun diye, bu konudan Barbara'ya söz edeceğimi bile söyledim."

"O niye?" diye sordu Brunetti.

Signorina Elettra Brunetti'nin bunu anlayamamasına şaşırmıştı. "Ona tekrar ihtiyacımız olabilir. Bir televizyon kanalına ne zaman ihtiyacımız olacağını asla bilemeyiz, öyle değil mi?" Brunetti, son seçim karmaşasında ülkenin en büyük üç televizyon kanalının sahiplerinin aday olup, kanallarını kendi propagandalarını yapmak için nasıl utanmadan kullandıklarını hatırlayıp Elettra'nın yorumunu bekledi. "Sanırın televizyonu başkalarının yerine polisin kullanmasının zamanı geldi."

Politik tartışmalardan her zaman çekinmiş olan Brunetti bu konuda daha fazla konuşmamaya karar verdi. Dosyanın kopyasını önüne çekti ve kapıdan çıkmakta olan Signorina Elettra'ya teşekkür etti.

Brunetti yapacağı telefon konuşmalarını düşünmek dışında bir şeye fırsat bulamadan telefon çaldı. Açtığında ağabeyinin tanıdık sesini duydu.

"*Ciao*, Guido, *come stai*?"

"*Bene*," diye cevapladı Brunetti, Sergio'nun onu niye Questura'dan aradığını merak ederek. Aklı ve sonra da kalbi annesine gitti. "Sorun ne, Sergio?"

"Bir şey yok, bir şey yok. Aramamın sebebi *mamma* değil." Çocukluklarında olduğu gibi Sergio'nun sesinin sakinleştirici etkisi, işlerin iyi olduğunu veya olacağını hissettirdi Brunetti'ye. "Aslında tam olarak o değil."

Brunetti bir şey demedi.

"Guido, son iki hafta sonu *mamma*'yı görmeye senin gittiğini biliyorum. Hayır, bir şey söyleme. Pazar ben gideceğim, ama sonraki iki hafta senin gitmeni rica edeceğim."

"Tabii ki," dedi Brunetti.

Sergio, Brunetti'yi duymamış gibi devam etti: "Bu önemli, Guido. Öyle olmasaydı seni aramazdım."

"Biliyorum, Sergio. Ben giderim." Bunu söyledikten sonra Brunetti nedenini sormaya utandı.

Sergio devam etti: "Bugün bir mektup aldım. Roma'dan buraya bir mektubun gelmesi tam üç hafta sürmüş. *Puttana Eva,* Roma'ya daha kısa sürede *yürüyerek* gidebilirim. Laboratuvarın faks numarası ellerinde var, ama faks çekmek akıllarına geliyor mu? Hayır, geri zekâlılar postayla yolluyorlar."

Brunetti yılların deneyimiyle, Sergio'nun devletin yetersiz hizmetlerinden konuşmaya başladıktan sonra durmayacağını biliyordu. "Ne mektubu bu, Sergio?"

"Tabii ki de davetiye. Seni bu yüzden aradım."

"Çernobil konferansına mı?"

"Evet, makalemizi okumamızı istediler. Altında Battestini'nin imzası olduğu için makaleyi o okuyacak, ama Battestini, araştırmanın benim yaptığım bölümünü sunmamı, sonra da sorulara cevap vermemi istedi. Davet mektubunu almadan önce gideceğimizi bilmiyordum. Seni bu yüzden şimdiye kadar aramadım, Guido."

Sergio, tıbbi radyoloji laboratuvarında bir araştırmacıydı, her ne kadar birkaç aydır bu konferanstan bahsediyor olsa da sanki yıllardır bu konuyu konuşuyor gibiydi. Bir başka devlet sisteminin yetersizliklerinden doğan zararlar artık gizlenemiyordu, bu da patlama ve ardından gelen serpinti hakkında sonu gelmeyen konferansların önünü açıyordu. Son konferans bir hafta sonra Roma'da yapılacaktı. Brunetti, daha alaycı anlarında, kimsenin bir daha nükleer reaktör inşa edilmemesini ya da nükleer denemeler yapılmamasını teklif etmeye cesaret edemediğini düşünüyordu –öyle zamanlarda sessizce Fransızları lanetliyordu. Bunun yerine herkes ellerini ovuşturup korkunç nükleer bilgilerin değiş tokuşunu yapmak üzere sonu gelmeyen konferanslara akın ediyordu.

"Katılma fırsatını yakaladığına sevindim, Sergio. Tebrikler. Maria Grazia da seninle gelebilecek mi?"

"Henüz bilmiyorum. Giudecca'daki yeri bitirdi, ama birisi Ghetto'daki dört katlı bir *palazzo*'nun planlarını yapmasını ve restorasyon için fikir vermesini istemiş. O zamana kadar bütün bu işlerini bitiremezse gelemez herhalde."

"Roma'ya yalnız gitmen konusunda sana güveniyor mu?" diye sordu Brunetti, bunun ne kadar saçma bir soru olduğunu bilerek. Birçok konuda olduğu gibi karılarına düşkünlükleri konusunda da *i fratelli* Brunetti ve Sergio birbirlerine benziyorlardı. Bu özellikleriyle

arkadaşları arasında alay konusu oluyorlardı.

"Eğer anlaşmayı yaparsa aya bile gitsem umrunda olmaz."

"Makalenin konusu ne?" diye sordu Brunetti, cevabı anlayamayacağını bildiği halde.

"Aa, serpintiye veya şiddetli radyasyona maruz kaldıktan sonraki ilk haftalarda alyuvar ve akyuvar sayımı hakkında teknik şeyler. Auckland'da bizimle aynı konuyu araştıran birileriyle bağlantı halindeyiz, onların ulaştığı sonuçlar da bizimkiyle aynı. Konferansa gitmek istememin nedenlerinden biri de bu – Battestini her halü kârda gidecek zaten ama bu sayede masraflarımız da karşılanmış olacak ve oraya gidip onlarla konuşup sonuçları karşılaştırabileceğiz."

"Çok iyi, senin adına sevindim. Ne kadar kalacaksın?"

"Konferans pazardan cumaya kadar altı gün sürecek. Ben iki gün daha kalıp pazartesiye kadar dönmeyeceğim. Bir dakika, sana tarihleri vereyim." Brunetti çevrilen sayfaların sesini duydu, sonra Sergio'nun sesi geri geldi. "Sekizinden on altısına kadar. Ve Guido, sonraki iki pazar ben gideceğim."

"Saçmalama, Sergio. Olur böyle şeyler. Sen yokken ben giderim, sen de geldikten sonraki pazar gidersin, bir sonraki hafta yine ben giderim. Aynısını sen de benim için yaptın."

"Sadece annemi görmek istemediğimi düşünmeni istemiyorum, Guido."

"Bunun hakkında konuşmayalım, olur mu Sergio?" diye rica etti Brunetti, annesi hakkında düşünmenin hâlâ bu kadar acı veriyor olmasına şaşırarak. Brunetti, geçen yıl boyunca, annesinin, kendilerini büyüten ve sonsuz bağlılıkla seven o aydınlık ruhlu kadının başka bir yere gittiğine, orada her zamanki güler yüzü ve hazırcevaplığıyla durup ebedi huzura kavuşacakları yere gitmek için artık yorgun bir kabuğa dönüşmüş olan bedeninin kendisine katılmasını beklediğine kendisini inandırmaya çalışmış olsa da bu, olanları kabullenmesini hiçbir şekilde kolaylaştırmamıştı.

"Senden bunu rica etmek hoşuma gitmiyor," diye tekrarlarken Sergio Brunetti'ye, ağabeylik mevkiini veya ağabeyliğin verdiği otoriteyi kötüye kullanmaktan her zaman nasıl titizlikle kaçındığını hatırlattı.

Brunetti, bazı meslektaşlarının sık sık başvurduğu bir taktiği anımsadı ve kardeşinin söylediklerini "duymamazlıktan" geldi.

"Çocuklar nasıl, Sergio?"

Sergio her zamanki yolda olduklarını fark edince birden kahkaha attı. Kendisi her zaman her şeyi açıklığa kavuşturmak ister, küçük kardeşiyse bunun gerekli olmadığını düşünürdü. "Marco askerliğini bitirmek üzere; ayın sonunda dört günlüğüne eve gelecek. Ve Maria Luisa'nın ağzından sadece İngilizce sözcükler çıkıyor; sonbaharda Courtauld'a gitmeye hazır olacak. Ne garip değil mi, Guido, restorasyon okumaya İngiltere'ye gidecek olması?"

Brunetti'nin karısı Paola, Cà Foscari Üniversitesi'nde İngiliz Edebiyatı dersleri veriyordu. Ağabeyi, İtalyan üniversite sisteminin saçmalığı hakkında Brunetti'nin bilmediği çok az şey söyleyebilirdi.

"İngilizcesi yeterince iyi mi?" diye sordu Brunetti.

"İyidir herhalde, yoksa işi zor. Eğer değilse onu yazın sizin yanınıza gönderirim."

"Biz ne yapacağız peki, sürekli İngilizce mi konuşacağız?"

"Evet."

"Üzgünüm, Sergio. İngilizceyi sadece çocukların ne dediğimizi anlamamaları gereken konuları konuşurken kullanıyorduk. Şimdi ikisi de okulda yeterince İngilizce gördükleri için bunu da yapamıyoruz."

"Latinceyi dene," dedi Sergio gülerek. "Latincen her zaman iyidir."

"Korkarım bu uzun zaman önceydi," dedi Brunetti hüzünle.

Sergio her zaman, insanın ismini koyamadığı duygulara karşı hassas olmuştu. Şimdi de Brunetti'nin ruh halini anladı. "Gitmeden önce seni ararım, Guido," dedi.

"Tamam, *stammi bene*," dedi Brunetti.

"*Ciao*," diye karşılık verdi Sergio ve telefonu kapattı.

Brunetti ne zaman, "Eğer onun yerinde başka biri olsaydı..." diye başlayan bir cümle duysa aklına Sergio gelirdi. Her zaman ailenin dâhisi olarak kabul edilen Brunetti on sekizine geldiğinde, onu üniversiteye gönderecek kadar paranın olmadığına ve Brunetti ailenin gelirine katkıda bulunabilecek duruma gelene kadar üniversite işinin ertelenmesine karar verildi. Arkadaşları kadınları arzularken o çalışmayı arzuladı ve ailesinin kararını kabul edip iş aramaya başladı. Yeni nişanlanmış ve bir laboratuvarda teknisyen olarak daha yeni işe başlamış olan Sergio, eğer kardeşinin okuyabileceği anlamına

gelecekse ailesine daha fazla katkıda bulunacağını söylemişti. Brunetti her zaman hukuk okumak istemişti. Hukukun günümüzdeki uygulanışından çok, tarihini ve bugünkü konumuna nasıl geldiğini merak ediyordu.

Cà Foscari Üniversitesi'nde hukuk bölümü yoktu, bu da Brunetti'nin Padova'da okuyacağı anlamına geliyordu. Sergio, Brunetti'nin aylık yol masrafının sorumluluğunu da üstüne aldı. Sergio'nun evliliği üç yıl ertelendi. Bu üç yıl içinde Brunetti sınıfının zirvesine çıktı ve alt sınıftaki öğrencilere özel dersler vererek para kazanmaya başladı.

Brunetti eğer üniversiteye gitmiş olmasaydı Paola'yla üniversitenin kütüphanesinde tanışamayacak ve polis olamayacaktı. Bazen hayati olduğunu düşündüğü şeyler aynı yönde gelişmeseydi aynı adam olabilir miydi, merak ediyordu. Bir sigortacı mı olurdu, yoksa bürokrat mı? Brunetti bu düşüncelerinin boş olduğunu hemen fark edip telefona uzandı ve ahizeyi kaldırdı.

6 Brunetti, Paola'ya ailesinin *palazzo*'sunda kaç oda olduğunu sormanın kabalık olacağını düşünmüştü hep, bu yüzden bu konuda bir bilgisi yoktu. Böylece Palazzo Falier'e bağlı kaç telefon hattı olduğu konusunda da hiçbir fikri yoktu. Numaralardan üçünü biliyordu: Dostlara ve iş ortaklarına verilen genel numara; sadece aileden olanlara verilen numara; ve şimdiye kadar kullanmaya hiç gerek duymadığı Kont'un özel telefonu.

Ortada acil veya büyük gizlilik gerektiren bir durum olmadığı için birinci numarayı aradı.

Üçüncü çalışta, "Palazzo Falier," diye, daha önce hiç duymadığı bir erkek sesi karşıladı Brunetti'yi.

"Günaydın. Ben Guido Brunetti. Mümkünse..." Kont'tan bahsederken unvanını mı kullanması, yoksa kayınpederim mi demesi gerektiğini bilemediği için durakladı.

"Kendisi şu anda diğer hatta, Dottore Brunetti. Sizi daha sonra aramasını..." Bu sefer duraklama sırası adamdaydı. "Hattının ışığı şimdi söndü. Bağlıyorum."

Bunu yumuşak bir klik sesi takip etti, ardından Brunetti kayınpe-

derinin derin bariton sesini duydu: "Faliler." Ses başka bir şey söylemedi.

"Günaydın. Ben Guido."

Ses, bu ismi duyduğunda her zaman olduğu gibi yumuşayıverdi. "Ah, Guido, nasılsın? Çocuklar nasıl?"

"Hepimiz iyiyiz. Sizler nasılsınız?" Kont'un eşinden bahsederken "Donatella" diyemezdi, "Kontes" demeyi de istemiyordu.

"İkimiz de iyiyiz, sağ ol. Senin için ne yapabilirim?" Kont, Brunetti'nin aramasının başka bir sebebi olamayacağını biliyordu.

"Lorenzoni ailesi hakkında söyleyebileceğiniz her şeyi bilmek istiyorum."

Bunu takip eden sessizlikte Brunetti, Kont'un şehirdeki önemli kişiler hakkında uzun yıllar boyunca kafasında biriktirdiği her türlü bilgiyi, skandalları ve dedikoduları yeniden düşündüğünü tahmin edebiliyordu. "Söyler misin, neden Lorenzoni'lerle ilgileniyorsun, Guido?" diye sordu Kont, sonra ekledi: "Bu gizli bir bilgi değilse tabii."

"Belluno civarında genç bir adamın cesedi bulundu. Cesedin yanında da bir yüzük vardı. Yüzüğün üzerinde Lorenzoni'lerin aile arması var."

"Bulunan kişi yüzüğü ondan çalan birisi de olabilir," dedi Kont.

"Gayet tabii, herhangi biri olabilir," dedi Brunetti. "Kaçırılma olayının soruşturma raporunu tekrar inceledim ve aklıma yatmayan birkaç nokta var."

"Ne gibi?" diye sordu Kont.

Brunetti, Kont'u tanıdığı yirmi yıldan uzunca süre zarfında onun ne kadar ağzı sıkı biri olduğunu öğrenmişti; ayrıca Brunetti'nin söyleyecekleri soruşturmayla ilgilenen birine söylenmeyecek şeyler de değildi. "İki kişi bunun bir şaka olduğunu düşündüğünü söylemiş. Ve kapının açılmasını engelleyen taş oraya içeriden konmuş olmalı."

"Olanları çok net hatırlamıyorum, Guido. Sanırım olaylar gerçekleştiğinde biz ülke dışındaydık. Lorenzoni'lerin villasında olmuştu, değil mi?"

"Evet," diye cevapladı Brunetti, sonra, "Hiç orada bulunmuş muydunuz?" diye sordu. Bu soruyu sormasına Kont'un sesindeki bir şeyler sebep olmuştu.

"Bir veya iki kez," dedi Kont tamamen ifadesiz bir ses tonuyla.

"Öyleyse kapıları biliyorsunuzdur," dedi Brunetti. Kont'un Lo-

renzoni'lerle yakınlığını doğrudan sorgulamak istemiyordu. En azından şimdilik.

"Evet," diye cevapladı Kont. "İçeri doğru açılıyorlar. Duvarda bir diafon bulunuyor, ziyaretçinin yapması gereken tek şey, zile bastıktan sonra kendisini tanıtmak. Kapılar evin içinden açılıyor."

"Eğer şifreyi biliyorsanız dışarıdan da açılıyorlar," diye ekledi Brunetti. "Kız arkadaşı böyle yapmayı denemiş, fakat kapılar açılmamış."

"Şu Valloni'lerin kızı, değil mi?" diye sordu Kont.

İsim raporlardan tanıdıktı. "Evet, Francesca."

"Hoş bir kız. Düğününe gitmiştik."

"Düğününe mi?" diye sordu Brunetti. "Ne kadar zaman önceydi bu?"

"Bir seneden biraz fazla. Salvati'lerin oğluyla evlendi. Enrico, Fulvio'nun oğlu; şu deniz motorlarına düşkün olan."

Brunetti oğlanla ilgili bu ufak ayrıntıyı anladığını belirtmek istercesine homurdandı. "Roberto'yu tanır mıydınız?"

"Onunla birkaç kez karşılaşmıştık. Hakkında pek fazla düşünmemiştim."

Brunetti, Kont'un ölmüş birinin hakkında olumsuz şeyler söyleyebilmesinin bulunduğu sosyal konumdan mı, yoksa oğlanın ölümünün üzerinden iki yıl geçmiş olmasından mı kaynaklandığını merak ediyordu. "Neden?"

"Çünkü babasının bütün kibrini taşıyordu, fakat onun yeteneğinin zerresine bile sahip değildi."

"Kont Ludovico ne tür bir yeteneğe sahipti?"

Telefonun diğer ucunda kapı kapanmasına benzer bir ses duydu, sonra Kont'un sesi geldi. "Bir saniye lütfen, Guido." Birkaç saniye sonra Kont telefona geri dönüp, "Üzgünüm Guido, az önce bir faks geldi ve korkarım Mexico City'deki adamım hâlâ oradayken birkaç telefon görüşmesi yapmak zorundayım" dedi.

Brunetti emin değildi ama bildiği kadarıyla Mexico City'yle aralarında yarım günlük bir saat farkı olmalıydı. "Şu anda orada gece yarısı değil mi?"

"Evet. Orada olmak için para alıyor ve oradan ayrılmadan önce ona ulaşmak istiyorum."

"Oo, anlıyorum," dedi Brunetti. "Sizi tekrar ne zaman arayabilirim?"

Kont'un cevabı çabuk geldi. "Öğle yemeği için buluşmamız mümkün mü, Guido? Seninle konuşmak istediğim birkaç şey vardı. Belki ikisini bir arada yapabiliriz."

"Memnuniyetle. Ne zaman?"

"Bugün. Çok mu erken olur?"

"Yo, hayır. Paola'yı da arayıp gelmesini söyleyeyim. Gelmesini ister misiniz?"

"Hayır," dedi Kont kesin bir tonda. Sonra da "Konuşmak istediğim şeylerin bir kısmı onun hakkında, bu yüzden gelmemesini tercih ederim," diye ekledi.

Brunetti şaşkınlıkla, sadece, "Pekâlâ," diyebildi. "Nerede buluşalım?" Kont'un şehirdeki ünlü lokantalardan birinin ismini söylemesini bekliyordu.

"Campo del Ghetto yakınlarında bir yer var. Bir arkadaşımın kızı kocasıyla beraber işletiyor, yemekleri de çok güzel. Senin için çok uzak değilse orada buluşabiliriz."

"Olur. Adı ne?"

"La Bussola. San Leonardo'nun biraz uzağında, Campo del Ghetto Nuovo'ya giderken. Saat bir olur mu?"

"İyi olur. Orada görüşürüz öyleyse. Saat birde." Brunetti telefonu kapayıp telefon defterini tekrar önüne çekti. "S" harfine gelene kadar sayfaları çevirdi. Salviati adı altında birkaç numara buldu, fakat Enrico bir taneydi. *Consulente** olarak kaydedilmişti, bu Brunetti'nin hem gülünç hem de şaşırtıcı bulduğu bir terimdi.

Telefon altı kez çaldıktan sonra arayan kişiye kızmışçasına "*Pronto*" diyen bir kadın açtı telefonu.

"Signora Salviati mi?" diye sordu Brunetti.

Kadın nefes nefese kalmıştı, sanki telefonu açmak için koşmuş gibiydi. "Benim, buyrun?"

"Signora Salviati, ben Commissario Guido Brunetti. Size Lorenzoni'lerin kaçırılma olayıyla ilgili birkaç soru sormak istiyorum." Brunetti telefonda ağlayan bir bebeğin tiz çığlığını duydu, hiçbir insanoğlunun umursamazlık edemeyeceği doğuştan gelen şu uluma.

Ahizenin sert bir yüzeye çarpıldığını duydu, sonra bütün sesler çığlık tarafından yutulmadan önce kadının, ona beklemesini söyledi-

* (İt.) Danışman. (y.h.n.)

ğini duyduğunu sandı. Çığlık bir ciyaklamaya dönüşüp, başladığı gibi aniden kesildi.

Kadın telefona geri döndü. "Bu konuda her şeyi size yıllar önce anlatmıştım. Şu anda olayları net olarak hatırlamıyorum bile. Çok uzun zaman oldu, üzerinden çok şey geçti."

"Sizi anlıyorum Signora, fakat bana biraz zaman ayırabilirseniz bunun bize çok yardımı dokunacaktır. Uzun sürmeyeceğine sizi temin ederim."

"Öyleyse neden telefonda konuşmuyoruz?"

"Yüz yüze konuşmayı tercih ederim, Signora. Korkarım telefondan fazla hoşlanmıyorum."

"Ne zaman?" diye sorarak kabul etti Signora Salviati.

"Evinizin Santa Croce'de olduğunu öğrendim. Bu sabah o tarafa geleceğim zaten," –aslında oraya gitmesi gerekmiyordu, ancak burası San Marcuola'daki *traghetto*'ya yakındı ve oradan kolayca San Leonardo'ya geçip Kont'la öğle yemeğine gidebilirdi– "bu yüzden size rahatlıkla uğrayabilirim. Sizin için de uygunsa tabii."

"Ajandama bir bakayım," deyip bir kez daha ahizeyi bıraktı kadın.

Kaçırılma gerçekleştiğinde on yedi yaşında olduğuna göre şu anda yirmi yaşında bile değildi, üstelik bir de bebeği vardı görünüşe bakılırsa. Ne ajandasıydı bu?

"On ikiye çeyrek kala gelirseniz konuşabiliriz. Fakat öğle yemeği için başka bir randevum var."

"Bu benim için son derece uygun, Signora. Görüşmek üzere öyleyse," dedi Brunetti ve kadın fikrini değiştirmeden ya da ajandasına bir kez daha bakmak istemeden telefonu kapattı.

Öğle yemeğine gelemeyeceğini haber vermek için Paola'yı aradı. Paola her zamanki gibi bunu öyle sakin karşıladı ki Brunetti bir anlığına onun öğlen için zaten başka planlar yapmış olabileceğini düşündü. "Sen ne yapacaksın?" diye sordu.

"Hmm," dedi kadın, "oh, kitap okuyacağım."

"Ya çocuklar? Onlar ne olacak?"

"Merak etme Guido, yemeklerini yedireceğim. Onlara uygarca davranmalarını hatırlatmak için yanlarında olmadığımızda yemeklere nasıl da aç kurtlar gibi saldırdıklarını biliyorsun. Kendime ayıracak bolca vaktim olacak."

"Sen de bir şeyler yiyecek misin?" diye sordu.

"Guido, yemek konusunda takıntılısın. Bunu biliyorsun değil mi?"

"Evet ve tek sebebi bunu bana sürekli olarak hatırlatman, pırlantam," dedi Brunetti gülerek. Onun da okuma konusunda takıntılı olduğunu söylemek geçti aklından, ancak Paola bunu olsa olsa bir kompliman olarak alırdı. Bu yüzden akşam yemeğinde evde olacağını söyleyip telefonu kapattı.

Nereye gittiğini kimseye söyleme zahmetine girmeden Questura'dan ayrıldı. Saatin on biri geçtiği gerçeği göz önünde bulundurulduğunda ofisinde olması ihtimali oldukça yüksek olan Vice-Questore Patta'yla karşılaşmamak için arka taraftaki merdivenleri kullandı.

Sabah serinliğine karşı yün bir süveter ve ince bir mont giymiş olan Brunetti dışarı çıktığında havanın ne kadar ısınmış olduğunu görünce şaşırdı. Su kenarından yürümeye başladı ve tam sola dönüp onu Campo Santa Maria Formosa'ya, oradan da Rialto'ya götürecek olan sokaklara girecekken aniden durup montunu çıkardı. Dönüp gerisingeriye Questura'ya doğru yürümeye başladı. Binaya geldiğinde kapıdaki görevliler onu tanıyıp geniş cam kapıları açan düğmeye bastılar. Sağ taraftaki küçük odaya girdi ve Pucetti'yi masada oturmuş telefonla konuşurken buldu. Amirini gören Pucetti bir şeyler söyleyip telefonu kapattı ve alelacele ayağa kalktı.

"Pucetti," dedi Brunetti bir eliyle oturması için genç adamın omzuna bastırarak. "Bunu birkaç saatliğine burada bırakmak istiyorum. Geri döndüğümde alacağım."

Pucetti oturmak yerine ileri doğru bir adım atıp Brunetti'nin elindeki montu aldı. "İsterseniz yukarı, ofisinize bırakayım, Dottore?"

"Yo, hayır, burada kalsın. Hiç zahmet etmeyin."

"Götürsem daha iyi olur, efendim. Son birkaç haftadır buradan birçok eşyamız kayboldu."

"Ne?" dedi Brunetti büyük şaşkınlıkla. "Questura'nın nöbetçi odasından mı yani?"

"Onlar yapıyor, efendim," dedi Pucetti şehirde kalma haklarını yasallaştıracak formları imzalatabilmek için Ufficio Stranieri'nin kapısında bekleyen yüzlerce insanın oluşturduğu sonu gözükmeyen kuyruğu işaret ederek. "Bir sürü Arnavut ve Slav geliyor, nasıl da hırsızdırlar bilirsiniz."

Paola bunu duysa, Pucetti'nin üstüne yürüyüp dar kafalının ve ırkçının biri olduğunu söyler, *bütün* Arnavutlar veya *bütün* Slavlar diye bir genelleme yapılamayacağını anlatırdı. Fakat Paola orada değildi ve Brunetti de genelde Pucetti'nin bu fikrine katılma eğilimindeydi. Bu yüzden sadece teşekkür etti ve binadan ayrıldı.

7 Campo Santa Maria Formosa'dan ayrılmak üzereydi ki Brunetti'nin aklına geçen sonbaharda Campo Santa Marina'da gördüğü bir şey geldi. Ufak *campo*'ların* arasından geçip Santa Marina'ya geldiğinde sola döndü. Metal kafesler hayvan dükkânının vitrininin dışında asılı duruyordu. Brunetti, *merlo indiano*'nun hâlâ orada olup olmadığını görebilmek için dükkâna yaklaştı. Tabii ki oradaydı, parlak siyah tüyleriyle en üstteki kafeste öylece duruyor, kehribar gözlerinden biriyle Brunetti'ye bakıyordu.

Brunetti kafese yaklaşıp öne doğru eğildi ve "*Ciao,*" dedi. Hiçbir şey olmadı. Brunetti yılmadı, kelimeyi iki hece halinde söylemeye çalışarak tekrarladı: "*Ciao.*" Kuş bir tünekten bir başkasına sinirli sinirli zıplayıp dönerek diğer gözüyle baktı Brunetti'ye. Brunetti etrafına bakındığında beyaz saçlı bir kadının *campo*'nun ortasındaki *edicola*'nın önünde dikilmiş, kendisine garip garip baktığını fark etti. Kadını umursamayıp tekrar kuşa döndü. "*Ciao,*" dedi tekrar.

O anda Brunetti'nin aklına bunun başka bir kuş olabileceği geldi; ne de olsa orta boylu bir papağanın görünüşte bir diğerinden pek farkı yoktu. Bir kez daha denedi: "*Ciao.*" Sessizlik. Hayal kırıklığıyla arkasına dönüp hâlâ *campo*'nun ortasından ona bakmakta olan kadına hafifçe gülümsedi.

Brunetti sadece iki adım uzaklaşmıştı ki kendi sesinin ona seslendiğini duydu: "*Ciao.*" Son iki sesli harf, kuşların yaptığı biçimde uzatılmıştı.

Hızla arkasına dönüp kafesin karşısındaki yerine geçti. "*Come ti stai?*" diye sordu bu kez, bir süre durakladıktan sonra soruyu tekrarladı. Hemen arkasında birisinin varlığını hissetti ve döndüğünde beyaz saçlı kadının orada olduğunu gördü. Gülümsedi, kadın da ona gülümsedi. "*Come ti stai?*" diye bir kez daha sordu kuşa ve "*Come*

* (İt.) Meydan, alan. (y.h.n.)

ti stai?" diye aynen tekrarladı kuş. Sesi ürkütücü biçimde Brunetti'-ninkine benziyordu.

"Başka neler söyleyebiliyor?" diye sordu kadın.

"Bilmiyorum, Signora. Bundan başka bir şey söylediğini duymadım."

"İnanılmaz, değil mi?" dedi kadın. Brunetti, kadının yüzündeki saf gülümsemeyi gördüğünde kadın gençleşmiş gibi geldi.

"Evet, inanılmaz," dedi ve kuşa *"Ciao, ciao, ciao,"* diye seslenen kadını kuşla baş başa bırakıp oradan ayrıldı.

Santi Apostoli'den geçip Strada Nuova'ya çıktı ve San Marcuola'ya vardığında Grand Canal'ı geçmek için *traghetto*'ya bindi. Güneş suda öylesine yoğun yansıyordu ki Brunetti güneş gözlüğünü yanına almadığına pişman oldu. Ancak o sisli ve nemli bahar sabahında şehri böylesine güneşli bir günün beklediğini kim tahmin edebilirdi ki?

Kanalın diğer tarafına geçtiğinde arkadaşlarını ziyaret etmek, kızları evlerine bırakmak, bir fincan kahve içmek veya genç bir adamın belli bir planı ya da amacı olmadan yapacağı binlerce şeyden birini yapmak için şehrin sokaklarında gezdiği onyıllar boyunca beynine kazınmış rotayı takip ederek önce sağa, sonra sola, sonra tekrar sağa dönerek ilerledi. Kısa sürede Campo San Zan Degolà'ya varmıştı. Brunetti'nin bildiği kadarıyla, kilisede takdis edilenin San Giovanni'nin başsız gövdesinin mi, yoksa kayıp kafasının mı olduğunu kimse bilmiyordu. Sorunun cevabı o kadar da önemli değilmiş gibi geldi Brunetti'ye.

Kadının evlendiği Salviati, noter Fulvio'nun oğluydu, bu yüzden Brunetti evin sağdan ikinci *calle*'deki soldan üçüncü ev olması gerektiğini biliyordu. Ve gerçekten öyleydi de: Evde üç farklı Salviati yaşamış olmasına rağmen kapı numarası telefon rehberindekinin aynısıydı. En alttaki zilin üzerinde büyük E harfi vardı. Brunetti bir yandan Enrico ve Francesca çiftinin, ailenin yaşlı üyelerinin ölmeleriyle boş kalan üst katlara taşınmış olmaları ihtimalini düşünerek zile bastı.

Kapı açıldı ve Brunetti içeri girdi. Önünde bir avlu ve avludan geçip basamaklara ulaşan dar bir yol uzanıyordu. Yolun iki tarafında insanın içini ferahlatan laleler sıralanmıştı ve sol taraftaki çimenliğin ortasında cesur bir manolya açmaya başlamıştı.

Merdivenleri çıktı ve dairenin kapısına geldiğinde kilidin açıldığını duydu. Kapının arkasında merdivenler devam ediyor ve iki kapının bulunduğu platformda sona eriyordu.

Yukarıda, soldaki kapı açıldı ve genç bir kadın dışarı çıktı. "O polis siz misiniz?" diye sordu. "İsminizi unuttum."

"Brunetti," dedi son basamakları tırmanırken. Kadın kapının önünde durmuş, eğer biraz ifadeli olsa çok güzel sayılabilecek yüzüyle onu bekliyordu. Eğer bebek göründüğü kadar küçükse ve gerçekten onun bebeğiyse, giydiği dar kırmızı etekten ve ondan daha dar siyah süveterden anlaşıldığı kadarıyla vücudunu eski formuna kavuşturmakta hiç zaman kaybetmemişti. Güzel yüzünü omuzlarına dökülen siyah kıvırcık saçlar sarıyordu ve Brunetti'ye bakışlarında garipsenecek bir ilgisizlik vardı.

Brunetti son basamağı da çıktı ve "Benimle konuşmayı kabul ettiğiniz için teşekkür ederim, Signora," dedi.

Kadın Brunetti'nin bu cümlesine cevap verme ya da onu duyduğunu belirten en ufak bir hareket yapma zahmetine bile girmedi. Brunetti'nin mırıltılı "*Permesso*"sunu umursamadan döndü ve onu içeri davet etti.

Evin sol tarafındaki büyük bir oturma odasına girerlerken genç kadın omzunun üzerinden hafifçe dönerek, "Burada oturabiliriz," dedi. Odanın duvarlarında vahşeti tasvir eden resimler asılıydı ki Brunetti bunların Goya'ya ait olması gerektiğini düşündü. Odadaki üç pencere, Brunetti'nin az önce geçmiş olduğu dar avluya bakıyordu, avluyu çevreleyen duvarlar insanı rahatsız edecek derecede birbirine yakındı. Genç kadın alçak bir koltuğun ortasına oturup bacak bacak üstüne attı. Brunetti'nin, genç annelerde görmeye alışık olmadığı bir biçimde baldırlarını açıkta bırakmaktaydı kadın. Eliyle karşısında duran bir sandalyeyi işaret ederken, "Bilmek istediğiniz nedir?" diye sordu.

Brunetti kendisinin kadın üzerinde yarattığı etkiyi anlamaya çalıştı, içgüdüleri ürkeklik görmeye çalışıyordu. Fakat onda hissettiği sinirlilikten başka bir şey değildi.

"Roberto Lorenzoni'yle ne kadar zaman önce tanıştığınızı söyler misiniz lütfen?"

Kadın saçının bir perçemini elinin arkasıyla geriye attı. Muhtemelen bu hareketin onu ne kadar gergin gösterdiğinin farkında değil-

di. "Her şeyi diğer polise anlatmıştım."

"Biliyorum, Signora. Raporları okudum, fakat bir de sizin ağzınızdan duymak istedim."

"Raporlarda yazanları da kendi ağzımla söylemiştim," dedi sertçe.

"Bundan eminim. Ancak onun hakkında söyleyeceklerinizi bizzat duymak istedim. Onun nasıl biri olduğunu böylece daha iyi kavrayabileceğimi sanıyorum."

"Onu kaçıranları buldunuz mu?" diye sordu. Brunetti geldiğinden beri ilk defa bir şeyi gerçekten merak ediyor gibiydi.

"Hayır."

Bunu duyunca hayal kırıklığına uğramış gibi göründü fakat bir şey söylemedi.

"Onunla ne kadar süre önce tanıştığınızı söyleyebilir misiniz?"

"Onunla yaklaşık bir sene kadar çıkmıştık. Olay gerçekleşmeden önce."

"Nasıl birisiydi?"

" 'Nasıl birisiydi?' derken ne demek istiyorsunuz? Onunla aynı okula gitmiştik. Ortak noktalara sahiptik, aynı şeyleri yapmaktan hoşlanıyorduk. Beni güldürmeyi başarıyordu."

"Kaçırılma olayının bir şaka olduğunu düşünmenizin sebebi de bu muydu?"

"Ne yapmamın sebebi?" dedi büyük bir şaşkınlıkla.

"Orijinal ilk raporda böyle yazıyor," diye açıkladı Brunetti, "en başında bunun bir şaka olduğunu düşünmüşsünüz. Yani olay gerçekleştiğinde."

Genç kadın bakışlarını Brunetti'den uzaklaştırdı, sanki yan odadan sadece onun duyabileceği bir müzik geliyormuş da onu dinliyormuş gibiydi. "Öyle mi demişim?"

Brunetti başıyla onayladı.

Uzun bir süre öylece durduktan sonra, "Eh, o anda öyle düşünmüşüm demek ki. Roberto'nun çok tuhaf arkadaşları vardı."

"Ne tür arkadaşlar?"

"Oh, bilirsiniz, üniversiteden arkadaşları."

"Neden tuhaf olduklarını anladığımdan emin değilim," dedi Brunetti.

"Hiçbiri çalışmıyordu, fakat hepsinin tonla parası vardı." Söyle-

diği şeyin ne kadar havada kaldığını anlamış gibi devam etti: "Yani, hepsi bu değil. Garip şeyler konuşup dururlardı, hayatta istedikleri herhangi bir şeyi nasıl gerçekleştirebileceklerinden bahsederlerdi. Buna benzer şeyler. Üniversitelilerin söyleyeceği türden şeyler." Brunetti'nin yüzüne bakıp tatmin olmadığını anladığında, "Ve korkuya büyük düşkünlükleri vardı," diye ekledi.

"Korku mu?"

"Evet, korku romanları okuyup dururlardı ve hep içinde bolca şiddet bulunan filmlere giderlerdi."

Brunetti başını sallayıp yorumsuz bir ses çıkardı.

"Aslında Roberto'dan ayrılmaya karar vermemin sebeplerinden biri de buydu. Fakat sonra o olay gerçekleşti, ben de ona bu düşüncelerimi söylemek zorunda kalmadım." Sesinde bir rahatlama mı vardı sanki?

Kapı açıldı ve içeriye kucağında, ağzını bağırmak üzere açmış gibi görünen bir bebekle orta yaşlı bir kadın girdi. Kadın Brunetti'yi görünce aniden durdu ve bu hareketi hisseden bebek ağzını kapayıp başını kadının şaşkınlığının kaynağına doğru çevirdi.

Brunetti ayağa kalktı.

Genç kadın bebeğe en ufak ilgi göstermeden, "Bu bey polis, *mamma*," dedi. "Bir şey mi istemiştin?"

"Yo, hayır, Francesca. Yalnız bebeğin beslenme saati geldi."

"Sanırım biraz beklemesi gerekecek," diye karşılık verdi genç kadın, bu düşünce hoşuna gitmiş gibiydi. Brunetti'ye baktı, sonra tekrar *mamma* diye hitap ettiği kadına döndü. "Polis beyin beni emzirirken izlemesini istemiyorsan tabii."

Kadın anlaşılmaz bir ses çıkarıp bebeğe daha sıkı sarıldı. Bebek –Brunetti bu ufaklıkların kız mı oğlan mı olduklarını asla tahmin edemezdi– bir süre daha Brunetti'ye öylece baktıktan sonra büyükannesine dönüp kıkırdayarak güldü.

Yaşlı kadın, "Sanırım on dakika daha bekleyebiliriz," deyip arkasını döndü ve odadan çıktı. Bebeğin kahkahaları, geminin denizde bıraktığı iz gibi kadını izleyip kayboldu.

Bundan şüphe duyduğu halde, "Anneniz mi?" diye sordu Brunetti.

"Kocamın annesi," diye kestirip attı genç kadın. "Roberto hakkında bilmek istediğiniz başka bir şey var mıydı?"

"Olay gerçekleştiği zaman, bunu arkadaşlarından birinin ayarlamış olabileceğini mi düşünmüştünüz?"

Cevap vermeden önce bir kez daha saçlarını düzeltti. "Bunu neden merak ettiğinizi söyler misiniz?" diye sordu. Bu soruyu soruş tarzı biraz önceki tavrındaki yılları silmişti ve Brunetti'ye kızın henüz yirmi yaşında bile olamayacağını hatırlattı.

"Bu, sorumu cevaplamanıza yardımcı olacak mı?" diye sordu Brunetti.

"Bilemiyorum. O insanların çoğunu hâlâ tanıyorum ve söyleyeceğim şeylerin..." Cümlesini yarıda bırakmış, vereceği cevap konusunda Brunetti'yi iyiden iyiye meraklandırmıştı.

"Ona ait olabileceğini sandığımız bir ceset bulduk," dedi Brunetti ve daha fazla açıklama yapmadı.

"Öyleyse bir şaka değilmiş," dedi genç kadın aniden.

Brunetti gülümsedi ve aynı fikirdeymiş gibi başını salladı. Basit bir şaka olarak başlayıp vahşetle sonuçlanan kaç olayla karşılaştığını anlatmanın yeri veya zamanı değildi.

Genç kadın başını önüne eğip tırnaklarına baktı. Sol eliyle, sağ elinin işaretparmağının tırnağını koparmaya başladı. "Roberto, hep babasının, kuzeni Maurizio'yu kendisinden daha çok sevdiğini söyleyip dururdu. Bu yüzden sürekli babasının ilgisini çekecek bir şeyler yapmaya çalışırdı."

"Ne gibi?"

"Ah, okulda başını belaya sokmak, hocalara kaba davranmak gibi ufak tefek şeyler işte. Ama bir keresinde arkadaşlarıyla anlaşıp kendi arabasını çaldırmıştı. Bunu babasının Mestre'deki bürolarından birinin önünde, kendisi babasıyla birlikte içerideyken yapmalarını sağlamıştı: böylece babası onun anahtarları arabanın üstünde unutmuş veya birilerine vermiş olabileceğini düşünmeyecekti."

"Sonra ne oldu?"

"Ah, arabayı Verona'ya götürüp otoparkın birine bıraktılar, sonra da trenle geri döndüler. Araba aylarca bulunamadı ve sonunda bulunduğunda babası sigortadan alınan parayı geri ödemek zorunda kaldı, ve bir de park parasını tabii."

"Peki siz bunu nerden biliyorsunuz Signora?"

Signora Salviati cevap vermeye başlıyordu ki aniden durdu. Sonra, "Bana Roberto anlatmıştı," dedi.

Brunetti, Roberto'nun bunu ne zaman anlattığını sorma arzusunu bastırdı. Bir sonraki sorusu daha önemliydi.

"Roberto'nun bahsettiğiniz arkadaşları, bu şakayı yapmış olması muhtemel arkadaşlarıyla aynı insanlar mı?"

"Hangi şakayı?"

"Kaçırma şakasını."

Signora Salviati tekrar tırnağına baktı. "Böyle bir şey söylemedim. Ayrıca Roberto'nun cesedini bulmuş olduğunuza göre bunu sorgulamak mantıksız değil mi? Yani bunun bir şaka olup olmadığını?"

Brunetti bir süre durduktan sonra cevap vermek yerine, "Bana onların isimlerini verebilir misiniz?" diye sordu.

"Neden?"

"Onlarla konuşmak isterim."

Brunetti bir an için onun bunu reddedeceğini düşündü, fakat kadın direnmek yerine, "Carlo Pianon ve Marco Salvo," dedi.

Brunetti bu isimleri ilk rapordan hatırlıyordu. Roberto'nun en yakın arkadaşları oldukları için, polis, Roberto'yu kaçıranların aracı olarak kullanmak amacıyla onlarla bağlantı kurabileceğini düşünmüştü. Ancak olay gerçekleştiği sırada ikisi de İngiltere'de dil kursuna devam ediyorlardı.

Brunetti, isimler için teşekkür edip, "Ondan ayrılmayı düşünmenizin sebeplerinden birinin bu olduğunu söylemiştiniz. Başka sebepler de var mıydı?" diye ekledi.

"Ah, evet, birçok sebep vardı," dedi genç kadın belli belirsiz.

Brunetti hiçbir şey söylemeyip bu zayıf cevabın bir süre havada asılı kalmasına izin verdi. Genç kadın sonunda, "Artık o kadar eğlenceli biri değildi, son bir iki hafta özellikle," diye ekledi. "Hep yorgun oluyordu ve kendini iyi hissetmediğini söylüyordu. Öyle ki bahsettiği tek şey kendini ne kadar yorgun, ne kadar zayıf hissettiği olmuştu. Sürekli şikâyet etmesini dinlemek hoşuma gitmiyordu. Ya da arabanın içinde uyuyakalmasını seyretmek falan."

"Bir doktora görünmüş müydü?"

"Evet. Artık hiçbir şeyin kokusunu alamadığını söylemeye başladıktan hemen sonra doktora gitmişti. Hep sigara içenlerden şikâyet ederdi –bu konuda bir Amerikalıdan bile beterdi– fakat sonra sigaranın kokusunu bile alamadığını söylemeye başladı." Anlattığı şeyin saçmalığına tepki olarak burnunu kırıştırdı. "Sonunda bir uzmana

danışmaya karar verdi."

"Doktor ne söyledi peki?"

"Sapasağlam olduğunu." Bir süre durup ekledi: "İshal haricinde sapasağlam, ama doktor bunun için birkaç ilaç vermişti."

"Peki ya sonra?" diye sordu Brunetti.

"Sonra geçti sanırım," dedi genç kadın ilgisizce.

"Peki bahsettiğiniz yorgunluğu devam etti mi?"

"Evet. O durmadan hasta olduğunu söylüyor, doktorlar da ısrarla bir şeyinin olmadığını söylüyordu."

"Doktorlar mı? Birden fazla doktora mı gitmişti?"

"Sanırım evet. Padova'daki bir uzman doktordan söz etmişti. Sonunda anemik olduğunu söyleyen oydu galiba. Bunun için birkaç ilaç vermişti. Fakat kısa süre sonra olay gerçekleşti ve o gitti."

"Sizce hasta mıydı?" diye sordu Brunetti.

"Oo, bilemiyorum," diye cevapladı genç kadın. Tekrar bacak bacak üstüne attı ve baldırları iyice açıldı. "İlgi çekmekten hoşlanıyordu."

Brunetti sorusunu mümkün olduğu kadar kibar bir biçimde sormaya çalıştı. "Gerçekten hasta veya anemik olduğuna inanmanızı sağlayacak davranışları var mıydı?"

"Davranışları var mıydı derken ne demek istiyorsunuz?"

"Yani, ee, enerjisinde bir azalma var mıydı?"

Kadın, Brunetti'nin yüzüne geçen yüzyıldan gelen bir adama bakıyormuş gibi baktı. "Ah, seksi mi kastediyorsunuz?" Brunetti başını salladı. "Evet, sekse ilgisini kaybetmişti; ilişkiyi bitirmek istememin nedenlerinden biri de buydu."

"İlişkiyi bitirmek istediğinizden haberi var mıydı?"

"Ona söyleme fırsatım olmamıştı."

Brunetti bir süre düşünüp, "O gece villaya gitmenizin sebebi neydi?" diye sordu.

"Treviso'da bir partiye katılmıştık ve Roberto da Venedik'e kadar araba kullanmak istemiyordu. Bu yüzden o geceyi villada geçirip ertesi sabah eve dönmeye karar verdik."

Brunetti, "Anlıyorum," deyip sordu: "Olay gerçekleşmeden önceki birkaç hafta boyunca, yorgunluğunu saymazsak, genel tavırlarında bir değişiklik var mıydı?"

"Ne gibi?"

"Sinirleri gergin miydi mesela?"

"Hayır, gergin olduğunu söyleyemem. Bana çabuk sinirleniyordu, ama herkese çabuk sinirleniyordu zaten. Babasıyla arasında bir tartışma geçmişti, bir de Maurizio'yla."

"Tartışmanın konusu neydi?"

"Bilmiyorum. Böyle şeylerden bana bahsetmezdi. Ben de çok ilgilenmiyordum zaten."

"Ondan hoşlanmanızın sebebi neydi, Signora?" diye sordu Brunetti; genç kadınla göz göze geldiklerinde de, "Sormamda bir sakınca yoksa tabii," diye ekledi.

"Eh, iyi bir arkadaştı. En azından en başlarda öyleydi. Bir de her zaman çok parası olurdu." Brunetti genç kadının söylediği iki şeyin önem sırasının yanlış olduğunu düşündü fakat bu konuda bir şey söylemedi.

"Anlıyorum. Kuzenini tanıyor musunuz?"

"Maurizio'yu mu?" diye sordu. Bruneti bunun gereksiz bir soru olduğunu düşündü.

"Evet."

"Onunla birkaç kez karşılaşmıştım. Roberto'nun evinde. Bir keresinde de bir partide karşılaşmıştık."

"Ondan hoşlanır mıydınız?"

Genç kadın bakışlarını duvardaki tablolardan birine çevirip resimdeki vahşetten etkilenmişçesine, "Hayır," dedi.

"Neden?"

Gözünde eski bir anı canlanmış gibi belli belirsiz omuz silkti. "Bilmiyorum. Bana çok kendini beğenmiş biri gibi gelirdi," dedi. Bunun üzerine, "Roberto da bazen öyle olabiliyordu, ama Maurizio işte... herkese nasıl davranması gerektiğini söyleyip dururdu. En azından bana böyle geliyordu," diye ekledi.

"Roberto kaçırıldıktan sonra onunla hiç görüştünüz mü?"

"Tabii ki," diye cevap verdi böyle bir soru sorulmasına şaşırarak. "Olay gerçekleştikten hemen sonra, Roberto'nun annesi ve babasının yanında o da vardı. Kaçıranlardan mesajlar geldiğinde falan hep oradaydı. Böylece onunla karşılaşıyordum."

"Ondan sonrasını kastetmiştim, mesajlar kesildikten sonrasını."

"Hayır, konuşmak amacıyla hiç buluşmadık, kastettiğiniz eğer buysa. Onu bazen sokakta görüyorum, ama birbirimize söyleyecek

hiçbir şeyimiz yok."

"Peki ya Roberto'nun ana babası?"

"Hayır, onlarla da görüşmedik." Brunetti, kaçırılan oğlanın anne babasının çocuğun eski sevgilisiyle görüşmek isteyeceklerinden şüpheliydi. Özellikle de kız başka bir adamla evlendikten sonra.

Brunetti'nin soracak bir şeyi kalmamıştı, ama daha sonra soru sorma ihtiyacı duyarsa kadının buna hazırlıklı olmasını istiyordu. "Sizi bebeğinizle ilgilenmekten alıkoymak istemem, Signora," dedi saatine bakarken.

"Ah, sorun değil, benim için önemi yok," diye cevapladı genç kadın. Brunetti, genç kadının bu sözlerine inandığını ve bu yüzden ondan hiç hoşlanmadığını fark edince şaşırdı.

Brunetti hızla ayağa kalktı. "Çok teşekkürler, Signora. Sanırım şimdilik hepsi bu kadar."

"Şimdilik mi?"

"Eğer cesedin Roberto'ya ait olduğu ortaya çıkarsa soruşturmanın yeniden başlatılması gerekecek, Signora. Ve sanırım bu durumda kaçırılma olayıyla ilgili bilgi sahibi olan herkesin yeniden sorgulanması gerekecek."

Kadın tüm bunların çok değerli zamanını çalacağını düşünerek dudaklarını büzüp yüzünü ekşitti.

Brunetti ona şikâyet etme fırsatı vermemek için kapıya doğru yollandı. "Tekrar teşekkür ederim, Signora," dedi.

Kadın koltuktan kalkıp ona doğru yürüdü. Yüzü Brunetti'nin onu ilk gördüğü andaki ifadesizliğine geri döndü ve bütün güzelliği kayboldu.

Brunetti'yi kapıya kadar geçirdi. Kapıyı açtığında evin arka odalarından birinden bebeğin çığlığı duyuldu. Kadın bunu umursamayıp, "Eğer cesedin Roberto'ya ait olduğu kesinleşirse bana haber verir misiniz?" dedi.

"Tabii ki, Signora," diye cevapladı Brunetti.

Basamakları inmeye başladı. Bebeğin ağlaması, arkasından kapanan kapıyla birlikte kesilmişti.

8 Brunetti, Salviati'lerin evinden çıktığında saatine baktı. Saat bire yirmi vardı. Tekrar *traghetto*'ya binip San Leonardo'ya geldiğinde *campo*'yu geçerek ilk soldan döndü. Lokantanın önündeki gölgelikte birkaç boş masa vardı.

Kapıdan içeri girdiğinde sol tarafında bir tezgâh gördü, tezgâhın arkasında tepelerinden uzun plastik tüpler sarkan birkaç damacana şarap duruyordu. Sağ taraftaki iki kemerli kapı başka bir salona açılıyordu ve burada, duvarın dibindeki masalardan birinde kayınpederi Kont Orazio Falier'i gördü. Kont, masasında *prosecco*'ya benzer bir içkiyle oturuyor, yerel gazete *Il Gazzettino*'yu okuyordu. Brunetti onu böyle bir gazete okurken gördüğüne şaşırdı. Bu ya Kont hakkındaki görüşlerinin sandığından olumlu ya da gazete hakkındaki görüşlerinin zannettiğinden olumsuz olduğu anlamına geliyordu.

Brunetti masaya yaklaşırken, "*Buon dì*," dedi.

Kont gazetesinin üzerinden şöyle bir baktıktan sonra gazeteyi sayfaları açık biçimde masaya bırakarak ayağa kalktı.

Kont, "*Ciao*, Guido," diyerek elini uzatıp Brunetti'nin elini sıktı. "Gelebildiğine sevindim."

"Konuşmak için sizi arayan bendim hatırlıyorsanız," diye karşılık verdi Brunetti.

"Lorenzoni'ler hakkındaydı, değil mi?" diye hatırladı Kont.

Brunetti Kont'un karşısındaki sandalyeyi çekip oturdu. Gözü masadaki gazeteye takıldı. Cesedin kimliği belirlenememiş olmasına rağmen bununla ilgili bir haberin yayımlanmış olabilme ihtimalini merak ettiğini fark etti.

Kont Brunetti'nin bakışlarını okuyup, "Henüz değil," dedi. Gazeteyi özenle ortadan ikiye, sonra bir kez daha ikiye katladı. "Dünya çok korkunç bir hale geldi, değil mi?" diye sordu gazeteyi havaya kaldırarak.

"İnsan eti yemekten, ensestten ve çocuk öldürmekten hoşlanıyorsanız hiç de korkunç değil," dedi Brunetti.

"Bugünkü gazeteyi okudun mu?" Brunetti başını hayır anlamında sallayınca Kont devam etti: "Tahran'da kocasını öldürdükten sonra kalbini çıkarıp *ab goosht* denilen bir yemeğe katarak pişirip yiyen bir kadınla ilgili bir haber vardı." Brunetti şaşkınlık veya tiksinme belirtisi gösteremeden Kont devam etti: "Asıl ilginci bir parantez açıp *ab goosht*'un tarifini vermeleri: Domates, soğan ve et." Başını

iki yana salladı. "Bunu kimin için yazıyorlar? Böyle bir şeyi kim bilmek ister ki?"

Brunetti toplumun zevklerine olan inancını uzun süre önce yitirmişti. "*Il Gazzettino* okuyucuları herhalde," dedi.

Kont ona bakıp başını salladı. "Sanırım haklısın." Gazeteyi yandaki masanın üzerine attı. "Lorenzoni'ler hakkında bilmek istediğin nedir?"

"Bu sabah konuştuğumuzda, oğlanın, babasının yeteneğine zerre kadar sahip olmadığını söylemiştiniz. Bu yeteneğin ne olduğunu merak ediyorum."

"*Ciappar schei*," diye yerel lehçeyle cevapladı Kont.

Brunetti, Venedik lehçesini duyduğunda kendini aniden rahatlamış hissetti. "Parayı ne şekilde kazanmak?"

"Elinden gelen her yolla: Çelik, çimento, nakliyat. Eğer taşınabilir bir şeyse Lorenzoni'ler istediğin yere götürür. İnşa edilebilecek bir şeyse Lorenzoni'ler hammaddeleri sağlayabilir." Kont durup söylediği şey üzerine bir süre düşündü. "Onlar için güzel bir slogan olurdu, değil mi?" Brunetti başıyla onaylayınca Kont devam etti: "Lorenzoni'lerin reklama ihtiyacı olduğundan değil. En azından Veneto'nun herhangi bir yerinde."

"Onlarla herhangi bir anlaşmanız var mı? Yani şirketinizin."

"Geçmişte Polonya'ya tekstil götürüp –tam olarak emin değilim; en azından dört yıl önceydi;– votka getirtmek için onların kamyonlarını kullanıyorduk. Ama sınırlardaki kontrollerin gevşemesi ve gümrük anlaşmaları sayesinde artık trenle nakliyat çok daha ucuza geliyor. Bu yüzden artık onlarla iş yapmıyorum."

"Sosyal hayatta onlarla tanışıyor musunuz?"

Kont, "Şehirde tanıdığım birkaç yüz insandan farklı değiller," deyip bakışlarını masaya yaklaşan garson kıza çevirdi.

Kız bir erkek gömleği giyiyordu ve gömleğini gıcır gıcır ütülü kot pantolonunun içine sokmuştu. Saçları da erkek gibi kısa kesilmişti. Hiç makyaj yapmamış olmasına karşın, hiç de erkek çocuk izlenimi bırakmıyordu. Gömleğinin en üstteki üç düğmesi açıktı ki bu sutyen giymediğini, fakat giyse iyi olacağını gösteriyordu. "Kont Orazio," dedi derinden gelen kalın sesiyle oldukça sıcak bir şekilde, "sizi tekrar burada görmek ne güzel." Brunetti'ye dönüp gülümsemesinin sıcaklığını onunla da paylaştı.

Brunetti, Kont'un, bu mekânın bir arkadaşının kızı tarafından işletildiğini söylediğini hatırladı. Öyleyse Kont'un, "*Come stai* Valeria?" diye sorduğu bu kız eski bir aile dostu olmalıydı. Kont'un "tu"" derkenki ses tonu hiç de yeğeniyle konuşan bir amcanınkine benzemiyordu ve Brunetti genç kadının bu soruya vereceği tepkiyi görmek için ona döndü.

"*Molto bene, Signor Conte. E Lei?*" diye cevapladı kız. Kelimelerdeki resmiyet ses tonuyla çelişiyordu.

"İyiyim tatlım, teşekkür ederim." Eliyle Brunetti'yi gösterdi. "Bu benim damadım."

Brunetti genç kadına dönüp, "*Piacere,*" dedi, o da aynı sözcüğe yalnızca gülümseme ekleyerek karşılık verdi.

"Bugün bize ne önerirsin, Valeria?" diye sordu Kont.

"Başlangıç için *sarde in saor*'umuz var," dedi, "ya da *latte di seppie. Sarde*'yi dün gece yaptık, *seppie* de bu sabah Rialto'dan geldi."

Muhtemelen dondurulmuştur, diye düşündü Brunetti. Taze mürekkepbalığı yumurtası için mevsim çok erkendi, ancak sardalye taze olmalıydı. Paola sardalyeyi temizleyip soğan ve kara üzümle pişirmeye asla vakit ayıramıyordu, bu yüzden sardalye söylemeye karar verdi.

"Ne düşünüyorsun, Guido?"

"*Sarde*," dedi bir an bile duraklamadan.

"Evet, ben de aynısından alacağım."

"*Spaghetti alle vongole*," dedi genç kadın, sanki yemeği önermiyormuş da yemelerini şart koşuyormuşçasına.

İki adam da başlarını salladılar.

"Ve arkasından," dedi Valeria, "*rombo* veya *coda di rospo*'yu öneririm. İkisi de çok taze."

"Nasıl pişiriliyorlar?" diye sordu Kont.

"*Rombo* kızartılıyor, *coda* ise beyaz şarap, *zucchini* ve biberiye ile birlikte fırınlanıyor."

"*Coda* iyi mi?" diye sordu Kont.

Kadın cevap vermek yerine sağ elinin parmaklarını birleştirip elini yukarı aşağı salladı.

"Tamamdır öyleyse," dedi Kont gülümseyerek. "Ya sen Guido?"

* (İt.) Sen. (y.h.n.)

"Hayır, ben *rombo* alacağım," dedi Brunetti. *Coda*'nın oyularak gül şekline sokulmuş bir havuçla veya bir adet nane yaprağıyla birlikte servis yapılan şu aşırı süslü yemeklerden biri olduğunu düşündüğü için onu tercih etmemişti.

"Peki ya şarap?" diye sordu kadın.

"Babanın yaptığı şu Chardonnay şarabından var mı?"

"Biz burada ondan içiyoruz ancak müşterilere satmıyoruz," dedi kız, adamın yüzündeki hayal kırıklığını görünce, "ama ancak sizin için bir sürahi getirebilirim," diye ekledi.

"Teşekkürler, Valeria. Babanla birlikteyken bir kez içmiştim. Harika bir şey."

Genç kadın Kont'u onaylarcasına başını salladı. Sonra şakayla karışık, "Finanza gelirse sakın bundan bahsetmeyin," diye ekledi.

Kont bu konuda bir yorum yapamadan diğer odadan bir bağırış duyuldu. Genç kadın dönüp hızla masadan uzaklaştı.

"Bu ülkenin ekonomik açıdan sakat kaldığı ortada," dedi Kont ani bir öfkeyle. "Yaptıkları en iyi şarabı büyük ihtimalle alkolle ilgili saçma bir yasa yüzünden satamıyorlar. Belki de Brüksel'deki aptalın biri, bu şarabın Portekiz'deki başka bir şaraba çok benzediğini falan söylemiştir. Tanrım, moronlar tarafından yönetiliyoruz."

Her zaman, Kont'u bahsettiği o yöneticilerden biri olarak gören Brunetti için Kont'un şu anda bu tarafta yer alması ilginç olmuştu. Bu konuda Kont'a birkaç soru yöneltmek üzereyken Valeria elinde beyaz şarapla dolu bir litrelik bir sürahiyle ve –istenmediği halde getirdiği– bir şişe suyla geri döndü.

Kont iki kadehe şarap doldurdu ve kadehlerden birini Brunetti'ye uzattı. "Ne düşündüğünü söyle bakalım."

Brunetti kadehi alıp şaraptan bir yudum içti. "Ahşabın verdiği lezzet" ya da "ezilmiş ahududunun kokusu" gibi, şarap ve tadı hakkındaki bütün o gevezeliklerden oldum olası nefret etmişti. Bu yüzden söylediği tek şey, "Çok güzel," oldu. Kadehini masaya bıraktı. "Şu oğlandan biraz daha bahseder misiniz? Ondan hoşlanmadığınızı söylüyordunuz."

Kont, onu tanıdığı yirmi yıl içinde damadının üslubuna alışmıştı. Bu yüzden şarabından bir yudum alıp cevapladı. "Dediğim gibi, çok boş bir çocuktu ve kendisini bir şey sanıyordu. Çok sinir bozucu bir kombinasyon."

"Şirketteki görevi neydi?"

Hangi konularda danışmanlık yapacağına dair bir fikrim olmamasına rağmen sanırım *consulente* unvanını taşıyordu. Müşterilerden birinin yemeğe götürülmesi gerektiğinde Roberto da gidiyordu. Herhalde Ludovico, onun müşterileri görmesinin ve iş hakkında konuşmasının onu daha ciddi biri yapacağını düşünüyordu, ya da en azından işi daha ciddiye almasını sağlayacağını."

Üniversite yılları boyunca yaz tatillerini bile çalışarak geçirmiş olan Brunetti, "Ama işi sadece insanlarla yemeğe çıkmak olamaz herhalde değil mi?" diye sordu.

"Bazen eğer önemli bir şeyler taşınacak ya da alınacaksa Roberto'yu gönderirlerdi. Bilirsin işte, örneğin şirketle ilgili kontratların Paris'e götürülmesi gerektiğinde veya tekstil fabrikalarında kullanılacak yeni örneklerin acilen yerlerine ulaştırılması gerektiğinde bunu Roberto yapar ve Paris'te ya da Prag'da ya da iş her neredeyse orada bir hafta kalırdı."

"Güzel işmiş," dedi Brunetti. "Peki ya üniversite?"

"Çok tembeldi. Ya da çok aptal," diye geçiştirdi Kont.

Brunetti tam Paola'nın söylediklerinden yola çıkarak üniversitede okumak için ikisinin de engel teşkil etmediğini söyleyecekti ki Valeria elinde yağ ve sirkeden parıldayan küçük sardalyelerin bulunduğu iki tabakla masaya geldi.

Valeria, "*Buon appetito*," dedi ve kendisini çağıran başka bir masaya doğru uzaklaştı.

İki adam da küçücük sardalyelerin kılçıklarını ayıklamakla uğraşmadan, yağlarını akıta akıta, dilimlenmiş soğan ve kuru üzümle birlikte öylece yemeye başladılar.

"*Bon*," dedi Kont. Brunetti başını salladı, ama bir şey söylemedi. Balığın ve sirkenin keskin kokusunun tadını çıkarıyordu. Brunetti, yüzyıllar önce Venedikli balıkçıların balıkları çürümemeleri için tuzlayıp çengellere astıktan sonra bu şekilde yemek zorunda olduklarını duymuştu. Bir keresinde de iskorbütü engellemek için balıkların sirkelendiğini işitmişti. Bunların doğru olup olmadığını bilmiyordu, fakat eğer doğruysa, balıkçılara minnettardı.

Sardalyeleri bittiğinde Brunetti bir parça ekmek koparıp tabağını sıyırdı. "Roberto başka bir şey yapıyor muydu?"

"İş hayatında mı?"

"Evet."

Kont her ikisi için de yarımşar kadeh şarap daha doldurdu. "Hayır, sanırım onun yapıp yapabilecekleri ya da yapmak istedikleri bunlardan ibaretti." Şarabından bir yudum daha aldı. "Kötü bir çocuk değildi, sadece boştu. Aslında onu son gördüğümde ona acımıştım."

"Bu ne zamandı? Ve ona niye acıdınız?"

"Kaçırılmasından birkaç gün önce olmalı. Annesi ve babası otuzuncu evlilik yıldönümleri için bir parti veriyorlardı ve Donatella'yla beni de davet etmişlerdi. Roberto oradaydı." Kont bunu söyledikten sonra bir süre durakladı. Sonra, "Ama sanki orada değilmiş gibiydi," diye ekledi.

"Anlayamadım," dedi Brunetti.

"Neredeyse görünmez olmuştu. Hayır, demek istediğim o değil. Zayıf görünüyordu ve daha şimdiden saçları dökülmeye başlamıştı. Yaz mevsimindeydik fakat o kıştan beri evden dışarı adımını atmamış gibi görünüyordu. Halbuki normalde plajdan veya tenis kortundan çıkmayan oydu." Kont o geceyi anımsarmışçasına bakışlarını uzaklara çevirdi. "Onunla konuşmadım, annesine ya da babasına da bir şey söylemek istemedim. Ama tuhaf görünüyordu."

"Hasta gibi mi?"

"Hayır, öyle değil; yani, tam olarak değil. Sadece çok solgun ve zayıftı; sanki bir diyete başlamış da uzunca bir süredir bırakamamış gibiydi."

Tam o sırada, sanki diyet bahsini duymuş da buna son vermek için geliyormuş gibi elinde iki koca tabak spagettiyle Valeria göründü. Spagetti tepeciklerinin üzerinde kabukları açılmamış küçük midyeler duruyordu. Yağ ve sarımsağın kokusu masaya Valeria'dan önce ulaşmıştı.

Brunetti çatalını spagettiye daldırıp çevirmeye başladı. Yeterince makarna aldığına karar verdiğinde spagettinin sıcaklığının ve sarmısağın baştan çıkarıcı kokusunun da etkisiyle çatalını ağzına götürdü. Ağzı doluyken Kont'a bakıp başını salladı. Kont gülümseyip önündeki makarnayı yemeye başladı.

Brunetti makarnasını tamamen bitirip de midyeleri açmaya başladığında, "Peki ya yeğen?" diye sordu.

"İş için doğal bir yeteneğe sahip olduğunu duydum. Müşterileri etkileyecek karizmaya ve hesap kitabı yapıp doğru insanlarla çalışa-

cak zekâya sahip birisi."

"Kaç yaşında?" diye sordu Brunetti.

"Roberto'dan iki yaş daha büyük, yani yirmi beş olmalı."

"Onun hakkında bildiğiniz başka bir şey var mı?"

"Ne gibi mesela?"

"Aklınıza gelen herhangi bir şey."

"Bu çok geniş oldu." Brunetti lafını açıklama fırsatı bulamadan Kont, "Bunu onun yapmış olabileceğini mi düşünüyorsun? Yani yapılmış olduğunu kabul edersek," diye sordu.

Brunetti başıyla onaylayıp midyeleriyle uğraşmaya devam etti.

"Maurizio'nun babası, yani Ludovico'nun erkek kardeşi, o sekiz yaşındayken ölmüş. Annesiyle babası ayrıymışlar, kadın oğlanı zaten istemiyormuş ki adamın ölümünü fırsat bilip onu Ludovico ve Cornelia'ya vermiş, Maurizio'yu onlar yetiştirmişler: Yani aslında Roberto'nun kardeşi sayılır."

Brunetti'nin aklına Habil ve Kabil gelmişti. "Bunu biliyor musunuz, yoksa sadece duydunuz mu?" diye sordu.

Kont'un cevabı, "Her ikisi de," oldu. "Bana sorarsan Maurizio'nun bu işle herhangi bir şekilde ilgisi olma ihtimali yok."

Brunetti omuz silkip son midyesinin kabuklarını diğerlerinin oluşturduğu minik yığının üzerine bıraktı. "Daha bulunan cesedin Lorenzoni'lerin oğluna ait olup olmadığını bile bilmiyorum."

"Öyleyse bütün bu sorular niye?"

"Size söylemiştim: İki kişi bunun bir şaka veya numara olduğunu düşünmüş. Ve kapının açılmasını engelleyen taş oraya içeriden konulmuş."

"Duvardan atlamış olabilirler," diye ileri sürdü Kont.

Brunetti başını salladı. "Olabilir. Yine de bu olayın genelinde beni rahatsız eden bir şeyler var."

Kont, Brunetti gibi birinin böyle önsezileri olabileceği fikrini garipsemiş gibi meraklı gözlerle Brunetti'ye baktı. "Bana söylediğin şeylerin dışında seni rahatsız eden şeyler neler?"

"Kimsenin, bunun bir şaka olabileceği ifadesinin üzerine gitmemesi. Raporda Roberto'nun kuzeninin sorgulandığına dair bir şey bulunmaması. Ve işte o taş, hiç kimse onunla ilgili bir şey sormamış."

Kont çatalını hâlâ tabağında duran spagettinin üstüne koydu.

Tam bu sırada Valeria masayı temizlemek için geldi. "Spagettiyi beğenmediniz mi Kont?"

"Spagetti harikaydı tatlım, ama midemde *coda* için de yer ayırmak istiyorum."

Kız başını sallayıp önce Kont'un, sonra Brunetti'nin tabağını masadan kaldırdı. Geri geldiğinde Kont kadehlere şarap dolduruyordu. Brunetti *coda* hakkındaki düşüncelerinde haklı olduğunu görünce memnun oldu. Tabak biberiye yaprakları ve bir adet turpla süslenmişti.

"Yemeklere bunu neden yapıyorlar?" diye sordu çenesiyle Kont'un tabağını işaret ederek.

"Bu gerçekten bir soru mu, yoksa servise yönelik bir eleştiri mi?" diye sordu Kont.

"Sadece bir soru," diye cevapladı Brunetti.

Kont düzgünce pişip pişmediğine bakmak için çatalı ve bıçağı eline alıp balığı kesti. Gayet güzel piştiğini görünce, "Şehirdeki herhangi bir *trattoria* veya *osteria*'da birkaç bin lirete çok güzel yemek yenebildiği günleri hatırlıyorum da," dedi. "*Risotto*, balık, salata ve iyi kalite şarap. Çok şık değildi, muhtemelen restoran sahiplerinin kendi masalarında yediği iyi yemeğin aynısıydı. Ama bu Venedik'in yaşayan bir şehir olduğu zamanlardaydı, şehrin kendi endüstrisinin ve zanaatkârlarının olduğu zamanlarda. Şimdi elimizdeki tek şey şu turistler ve zengin turistlerin hepsi böyle süslü püslü şeylere alışkınlar. Bu yüzden biz de onların zevklerine hitap edebilmek için şık görünen yemekler yiyoruz." Balığından bir lokma aldı. "En azından bunun tadı da görünüşü kadar güzel. Seninki nasıl?"

"Çok güzel," diye cevapladı Brunetti. Bir parça kılçığı tabağının kenarına koyup, "Benimle konuşmak istediğiniz bir şey olduğunu söylemiştiniz," dedi.

Kont başını balıktan kaldırmadan, "Paola'yla ilgili," dedi.

"Paola mı?"

"Evet, Paola. Benim kızım. Senin karın."

Kont'un umursamaz ses tonunu duyduğunda Brunetti ani bir öfkeye kapıldı, fakat bunu kontrol altına alarak, "Ve çocuklarımın annesi, sizin de torunlarınızın. Bunu unutmayın," dedi. Bu iğneli sözleri söyleyen kendi sesi ona yabancı geldi.

Kont çatal ve bıçağını tabağa koydu ve tabağı ittirerek kendisin-

den uzaklaştırdı. "Guido, seni gücendirmek istemedim..."

"Öyleyse bana tepeden bakmayın," diyerek lafını kesti Brunetti.

Kont sürahiyi alıp kalan şarabın yarısını Brunetti'nin kadehine, diğer yarısını kendisininkine doldurdu. "Mutlu değil." Nasıl tepki vereceğini görmek için Brunetti'ye bakıp durakladı, Brunetti'nin bir şey söylemediğini görünce sözüne devam etti: "O benim tek çocuğum ve mutlu değil."

"Neden?"

Kont, Falier ailesinin armasını taşıyan yüzüğün bulunduğu elini havaya kaldırdı. Bu, anında Brunetti'nin aklına tarladaki cesedi ve cesedin Lorenzoni'lerin oğluna ait olup olamayacağı düşüncesini getirdi. Eğer öyleyse, şimdi kiminle konuşmalıydı? Babayla mı, yeğenle mi, yoksa anneyle mi? Cesedin bulunmasıyla yeniden canlanacak yas havasına nasıl katlanacaktı?

"Beni dinliyor musun?"

"Tabii ki dinliyorum," diye cevapladı Brunetti, ki aslında dinlediği falan yoktu. "Paola'nın mutlu olmadığını söylediniz, ben de sebebini sordum."

"Ve ben de sebebini anlatıyordum Guido, fakat sen Lorenzoni ailesi ve bulunan cesetle birlikte başka bir yerlerdeydin, olayları nasıl açıklığa kavuşturacağını, adaleti nasıl sağlayacağını düşünüyordun." Durup Brunetti'nin bir şey söylemesini bekledi. "Paola'nın mutsuzluğunun sana açıklamaya çalıştığım sebeplerinden biri de bu işte. Sürekli adalet olarak tanımladığın kavramın peşinde koşup durman..." Burada duraklayıp başparmağı ve işaretparmağı arasında tuttuğu boş şarap kadehini masanın üzerinde ileri geri oynatmaya başladı. Brunetti'ye bakıp gülümsedi, fakat Kont'un gülümsemesi Brunetti'nin içini burkuyordu. "Bu iş ruhunun çoğunu senden alıyor Guido ve bence bu Paola'ya acı veriyor."

"Zamanımın çoğunu alıyor demek istiyorsunuz herhalde?"

"Hayır. Söylediğim şeyi kastediyorum. Sürekli bu suçlarla, suç işleyenlerle veya suçun kurbanı olanlarla ilgileniyorsun ve Paola'yla çocukları unutuyorsun."

"Bu doğru değil. Onlarla beraber olmam gereken zamanlarda onlarla beraberim. Beraber bir sürü şey yapıyoruz."

"Lütfen, Guido," dedi Kont daha yumuşak bir ses tonuyla. "Bir yerde veya birisiyle beraber olduğun zaman her şeyinle orada olman

gerektiğini bilecek ve benim de böyle düşündüğümü tahmin edecek kadar akıllı bir adamsın. Unutma, bir konu üzerinde çalıştığın zamanlarda etrafında olduğum oluyor ve nasıl olduğunu biliyorum. Ruhun kayboluyor. Konuşuyor, dinliyorsun, çocukları gezdiriyorsun fakat gerçekten orada değilsin." Kont kendisine bir bardak soda koyup hepsini içti. "Bir anlamda son gördüğüm haliyle Lorenzoni'lerin oğlu gibisin: Zihnin başka bir yerde, uzaksın, gerçekten orada değilsin."

"Bunları size Paola mı söyledi?"

Kont neredeyse şaşırmış görünüyordu. "Guido, buna inanmanı beklemek için hiçbir nedenim yok biliyorum ama Paola ne bana ne de herhangi birine seni eleştiren bir tek söz söylemez."

"Öyleyse mutlu olmadığından nasıl böyle emin olabiliyorsunuz?" Brunetti bunu söylerken içindeki öfkeyi ses tonuna yansıtmamak için büyük çaba gösterdi.

Kont'un parmakları bilinçsizce, tabağının yanında duran ufak bir parça ekmeğe uzandı ve ekmeği ufalamaya başladı. "Donatella, Paola'yı doğururken çok güçlük çekti ve doğumdan sonra uzun bir süre hasta kaldı. Bu yüzden bebeğin bakımında bana büyük iş düşmüştü." Brunetti'nin yüzündeki şaşkınlığı gördüğünde yüksek sesle güldü. "Biliyorum, biliyorum. Beni bir bebeği, beslerken veya altını değiştirirken düşünmek zor olsa gerek, ama ilk birkaç ay boyunca olan buydu. Donatella eve döndükten sonra da bu alışkanlıklarıma devam ettim. Eğer bir yıl boyunca bir bebeği besler, altını değiştirir, uyuması için ona ninni söylersen, onun ne zaman mutlu ne zaman mutsuz olduğunu anlarsın." Brunetti karşı çıkmaya fırsat bulamadan Kont devam etti: "Ve bu bebeğin dört aylık veya kırk yaşında olması da, mutsuzluk sebebinin hazımsızlık veya zor bir evlilik olması da fark etmez. Bilirsin. Ben de bu yüzden onun mutlu olmadığını biliyorum."

Bu noktada Brunetti'nin, masum olduğu ya da bunu bilmediği yolundaki bütün itirazları anlamını yitirmişti. Kendisi de çocuklarının altını değiştirmiş, çocuklar kucağında pek çok gece geçirmiş, onları dizlerine yatırıp uyumaları için kitaplar okumuş, ağlarlarken veya uyuyakaldıklarında onları izlemişti. Brunetti, böyle geçen geceler sayesinde onları anlamasını ve –Kont'un deyişiyle– ruhlarını okumasını sağlayan bir yeti kazandığına inanmıştı hep.

"Yaptığım işi başka türlü yapmanın bir yolunu bilmiyorum," dedi sonunda. Bu kez sesinde öfke yoktu.

Kont devam etti: "Sana her zaman sormak istemişimdir: Senin için niye bu kadar önemli?"

"Ne benim için niye bu kadar önemli? Suç işleyen birini tutuklamak mı?"

Kont hayır anlamında elini salladı. "Hayır, bence senin için önem taşıyan şey bu değil. Adaletin yerini bulmasına neden bu kadar çok önem veriyorsun?"

Valeria masanın yanında belirmek için tam bu anı seçmişti, ancak iki adam da tatlıyla ilgilenmedi. Kont iki *grappa* söyleyip tekrar Brunetti'ye döndü.

"*Grekleri* okudunuz mu?" diye sordu Brunetti.

"Bazılarını."

"Kritolaos'u okudunuz mu?"

"Çok uzun zaman önce okumuştum, çok az hatırlıyorum. Neden sordun?"

Valeria bardakları masaya bırakıp sessizce uzaklaştı.

Brunetti *grappa*'dan bir yudum aldı. "Kullandığı kelimeleri aynen söyleyemiyorum belki, ama kitabın bir yerinde, devletin kanunlarının toplumsal suçları, dini kuralların de bireysel suçları engelleyeceğini söylüyor, dine ihtiyaç duymamızın sebebinin de bu olduğunu anlatıyordu; böylece tanrısal adaletin bireysel suçlarla başa çıkacağına inanabileceğimizi." Durup bir yudum daha aldı. "Ancak artık bir dine sahip değiliz, öyle değil mi, yani gerçek inanca?" Kont başını iki yana salladı. "Benim peşinde olduğum şey de budur belki. Bu konuda daha önce kimseyle konuşmamıştım, sadece hakkında uzun uzun düşünmüştüm. Yani artık bireysel suçları engelleyecek ilahi adalet diye bir şey olmadığına göre bunu birinin yapması gerekiyor."

"Bireysel suç derken neyi kastediyorsun? Yani toplumsal suçla bireysel suçu nasıl ayırt ediyorsun?"

"İnsanlara yanlış bilgi verip hatalarından yararlanmak. Yalan söylemek. İnsanların güvenine ihanet etmek."

"Bu saydıklarının hiçbiri yasadışı değil," dedi Kont.

Brunetti başını iki yana salladı. "Konu o değil. Akla gelme nedenleri o." Bir süre duraklayıp lafına devam etti: "Belki de politikacılar daha iyi bir örnek olacak: Devlet ihalelerini tanıdıklarına veriyorlar, kişisel arzularının etkisinde kalarak devleti ilgilendiren kararlar alıyorlar, kendi sülalelerinden insanları görevlere atıyorlar."

Kont lafını kesti. "Yani İtalyan politikacılarının her zamanki tavrını kastediyorsun, öyle mi?"

Brunetti bıkkınlıkla başını salladı.

"Ama sen bunların yasadışı olduğuna karar verip, insanları bu yüzden cezalandırmaya kalkamazsın, değil mi?"

"Hayır. Demek istediğim sanırım şu ki sadece yasadışı işler yapanları değil, kötü şeyler yapanları da bulmaya çalışıyorum veya ikisinin arasındaki farkı düşünüyor ve ikisinin de yanlış olduğuna karar veriyorum."

"Ve karın acı çekiyor. Yani en başta anlattığım yere dönüyoruz." Kont masanın üzerinden uzanıp Brunetti'nin kolunu tuttu. "Bunun senin için ne kadar kırıcı olabileceğini biliyorum, ama o hâlâ benim bebeğim ve hep de öyle kalacak. Bu yüzden sana bir şeyler söylemek istedim. O söylemeden önce."

"Bunun için size teşekkür edeceğimden emin değilim," diye itiraf etti Brunetti.

"Bunun pek önemi yok. Benim tek düşündüğüm Paola'nın mutluluğu." Kont durakladı ve ne söylemesi gerektiğini düşündü. "Ve buna inanmakta güçlük çeksen de Guido, senin mutluluğun."

Brunetti bir şey söyleyemeyecek kadar etkilenmiş olduğunu fark edip başını salladı. Bunu gören Kont elini kaldırıp hesabı göndermesi için Valeria'ya işaret etti. Sonra Brunetti'ye dönüp her zamanki ses tonuyla, "Ee, yemek için ne diyorsun?" diye sordu.

Brunetti aynı ses tonuyla cevap verdi: "Harikaydı. Arkadaşınız kızıyla gurur duymalı. Siz de kendi kızınızla."

Kont, "Duyuyorum zaten," dedi sadece.

"Sağ olun. Böyle düşündüğünüzü tahmin etmiyordum," dedi Brunetti. Bunu söylemenin zor olacağını düşünmüştü, fakat kelimeler ağzından kolayca dökülüverdi.

"Evet, tahmin etmediğini biliyordum."

9 Brunetti Questura'ya geldiğinde saat üçü geçiyordu. İçeri girer girmez Pucetti kapının yanındaki odadan fırladı. Fakat Brunetti'nin montu elinde değildi, görünürde de yoktu.

Brunetti başıyla saat yarımda kapanmış olduğu için sabahki kuy-

ruğun yok olduğu Ufficio Stranieri'yi işaret edip gülümseyerek, "Onlardan biri montu çaldı değil mi?" diye sordu.

"Hayır efendim. Ama Vice-Questore öğle yemeğinden döndüğünüzde sizinle görüşmek istediğini söylememi istedi." Brunetti'ye bu kadar yakın olan Pucetti bile Patta'nın mesajındaki öfkeyi gizlemeyi başaramamıştı.

"Kendisi öğle yemeğinden döndü mü?"

"Evet efendim. On dakika kadar önce. Nerede olduğunuzu sordu." Questura'daki konuşmaların aslında ne anlama geldiğini anlamak için şifre çözücü olmaya gerek yoktu: Patta bu soruyu sorarken Brunetti ile ilgili genel memnuniyetsizliğinin ötesinde bir şeyler kastetmişti.

Brunetti, "Gidip onunla görüşeyim öyleyse," deyip merdivenlere doğru yürüdü.

Pucetti arkasından, "Montunuz ofisinizdeki dolapta, efendim," diye seslendi, Brunetti duyduğunu belirtmek için arkasını dönmeden elini kaldırdı.

Signorina Elettra, Vice-Questore Patta'nın ofisinin önündeki masasında oturuyordu. Brunetti gelince gazetesinden başını kaldırıp, "Otopsi raporu masanızın üzerinde," dedi. Raporda ne yazdığını merak etmesine ve Signorina Elettra'nın onu okumuş olduğundan emin olmasına rağmen bu konuda bir şey sormadı. Otopsi sonuçlarını bilmediği takdirde bu konudan Patta'ya bahsetmek zorunda da kalmayacaktı.

Bir ekonomi gazetesi olan *Il Sole Ventiquattro Ore*'nin turuncu sayfalarının açık olduğunu gördü. "Portföyünüz üzerinde mi çalışıyorsunuz?" diye sordu.

"Bir anlamda, evet."

"Nasıl yani?"

"Para yatırdığım bir şirket Tacikistan'da bir ecza fabrikası açmaya karar vermiş. Gazetede eski Sovyetler Birliği ülkelerinde açılan pazarlar üzerine bir makale var, ben de acaba paramı orada bırakmalı mıyım, yoksa çekmeli miyim diye düşünüyorum."

"Ve?"

"Bence bu tamamen kokuşmuş bir iş," diyerek gazeteyi kapadı.

"Neden?"

"Çünkü bu insanların hepsi ortaçağdan yüksek kapitalizme geçiş

yaptılar. Beş sene önce çekiçle patatesi takas ediyorlardı, şimdi ise ellerinde *telefonini*'leri, altlarında BMW'leriyle işadamlarına dönüştüler. Okuduğum kadarıyla bir yılan kadar bile ahlâk anlayışına sahip değiller. Sanırım onlarla en ufak bir ilgim olsun istemiyorum."

"Sizce çok mu riskli?"

"Hayır, tam tersi," dedi kadın sakin bir ses tonuyla. "Bence çok kârlı bir iş olacak, ancak paramın herhangi bir şeyin ticaretini yapabilecek, kâr etmek için her yola başvuracak insanlar tarafından kullanılmasını istemiyorum."

"Bankada olduğu gibi mi?" diye sordu Brunetti. Signorina Elettra, Questura'ya birkaç yıl önce Banca d'Italia'daki işini bırakıp gelmişti. Banka müdürünün sekreteriydi ve Johannesburg'daki bir bankaya gidecek olan bir mektubu yazmayı reddettiği için işinden ayrılmıştı. Birleşmiş Milletler kendi yaptırımlarına inancı olmayan bir organizasyondu, ancak Signorina Elettra işini kaybetmek pahasına bile olsa onları savunmuştu.

Hücum borusunu duyan bir süvari atı gibi başını kaldırıp parlak gözleriyle Brunetti'ye baktı. "Aynen öyle." Ama Brunetti onun bu konu üzerinde konuşmasını ya da iki olay arasında bir karşılaştırma yapmasını beklediyse boşuna beklemişti.

Signorina Elettra Patta'nın kapısını işaret etti. "Sizi bekliyor."

"Sebebi konusunda bir fikriniz var mı?"

"Hayır."

O anda Brunetti'nin gözünün önüne beşinci sınıf tarih kitabında gördüğü bir resim geldi. Koca bir kılıç ve on kiloluk bir zırh taşıyan düşmanına saldırmadan hemen önce imparatorunu selamlayan bir gladyatörün resmiydi bu. Gülümseyerek, "*Ave atque vale*," dedi.

"*Morituri te salutant*," diye karşılık verdi Signorina Elettra. Bunu söylerken tren kalkış saatlerini haber veren bir anonsçu kadar ifadesizdi.

İçeride, Roma dönemi havası devam ediyordu. Patta yan oturmuştu ve profilden bakıldığında imparatorlarınkine benzeyen burnu dikkat çekiyordu. Brunetti'ye bakmak için döndüğünde Patta'nın imparatorumsu ifadesi kaybolup, yerine karanlık göz çukurlarının içinde nerdeyse kaybolmuş koyu kahverengi gözlerinden kaynaklanan domuzumsu bir ifade geldi.

Brunetti ifadesiz bir tonda, "Beni mi görmek istemişiniz, Vice-

Questore?" diye sordu

Patta doğrudan, "Siz aklınızı mı kaçırdınız, Brunetti?" diye lafa girdi.

"Karımı rahatsız eden bir şey olduğunu öğrenip bu konuda hiç–bir şey yapamadığım için kesinlikle kaçırmış olmalıyım," dedi kendi kendine. Patta'ya ise, "Hangi konuda, efendim?" diyebildi.

"Bana yolladığınız terfi teklif dilekçelerinden bahsediyorum," deyip açık avcunu masanın üzerinde duran bir dosyaya sertçe vurdu Patta. "Hayatımda adam kayırmanın, taraf tutmanın böylesini görmedim."

Brunetti, Patta'nın bir Sicilyalı olduğunu göz önünde bulundurunca ikisinden de bol bol görmüş olması gerektiğini düşündü, fakat sadece, "Anladığımdan emin değilim, efendim," dedi.

"Tabii ki anlıyorsunuz. Sadece Venedikli memurların terfilerini teklif etmişsiniz: Vianello, Pucetti ve adı neydi?" deyip dosyanın sayfalarını karıştırmaya başladı. İlk sayfaya göz gezdirip hızla ikinci sayfaya geçti. Aniden küt uçlu işaretparmağını sayfaya vurdu. "İşte. Bonsuan. Bir deniz motorcusunu nasıl terfi ettirelim Tanrı aşkına?"

"Herhangi bir memuru terfi ettirdiğimiz gibi sanırım, rütbesini bir kademe yükseltip ona uygun bir maaş vererek."

"Ne için?" diye sordu cevabını beklemediğini belli edip; tekrar önündeki sayfaya bakarak, "Bir suçluyu takip ederken gösterdiği açık cesaretten dolayı," diye iğneli bir ses tonuyla okudu. "Deniz motoruyla birisini takip ettiği için terfi ettirilmesini istiyorsunuz öyle mi?" Patta durup, Brunetti'nin cevap veremediğini görünce daha da iğneleyici bir tonda devam etti: "Üstelik kovaladıkları adamı yakalayamadılar da, değil mi?"

Brunetti cevap vermeden önce birkaç saniye durakladı. Konuşmaya başladığında sesi Patta'nınkinin aksine oldukça sakindi. "Hayır, efendim, sebep Bonsuan'ın motoruyla birini kovalaması değil. Sebep yanındaki memurun vurulup denize düştüğünü gördüğünde diğer bottan açılan ateşe rağmen motoru durdurup ona yardım etmek için suya atlamasıydı."

"Vurulan memurun yarası ağır değildi," dedi Patta.

"Memur Bonsuan'ın o anda suyun içindeki memurun yarasının derecesini düşündüğünü sanmıyorum, efendim."

"Bu imkânsız. Deniz motoru kullanmaktan başka vasfı olmayan birini terfi ettiremeyiz."

Brunetti bir şey söylemedi.

"Vianello'ya gelince, onun terfisi belki onaylanabilir," dedi Patta isteksiz bir şekilde. Vianello bir cumartesi günü, akşamın erken saatlerinde Standa'dayken, bıçaklı bir adam gelip kasiyeri tehdit etmiş, kapının hemen yanındaki kasayı açıp içini boşaltmıştı. Dükkâna güneş gözlüğü satın almak için gelen Çavuş Vianello tezgâhın arkasına saklanmış, adam dükkândan çıkmak üzereyken çelme takıp onu düşürmüş, silahını almış ve adamı tutuklamıştı.

"O Pucetti'dense hiç bahsetmeyelim," dedi Patta sinirli sinirli. Kendisini bisiklete adamış biri olan Pucetti, altı hafta önce Vicenza'nın kuzeyindeki dağlarda bisiklete binerken az daha sarhoş bir sürücü tarafından eziliyormuş. Bu olaydan birkaç dakika sonra Pucetti aynı arabayı yolun kenarındaki bir ağaca çarpmış halde bulmuş, araba yanıyormuş. Ellerini ciddi biçimde yakmak pahasına sürücüyü arabadan çıkarmış. "Bu Pucetti'nin mesaisi dışında gerçekleşen bir olay olduğu için tarafımızdan takdir alması olası değil," diye açıkladı Patta.

Dosyayı kapayıp masanın kenarına doğru ittirdi ve Brunetti'ye baktı. "Ama sizi görmek istememin asıl sebebi bu değil, Brunetti," dedi.

Eğer Patta diğer tekliflerini de okuduysa Brunetti kendisini neyin beklediğini tahmin ediyordu.

"Teğmen Scarpa'nın terfisini teklif etmemiş olmanız bir yana, onun başka bir karakola atanması talebinde bulunmuşsunuz," dedi Patta, öfkesini zorlukla kontrol ederek. Patta, Venedik'e tayin olduğunda Teğmen Scarpa'yı da beraberinde getirmişti. O günden bu yana Teğmen Scarpa, Vice-Questore'nin asistanı ve ajanı olarak görev yapmaktaydı.

"Bu doğru."

"Buna izin veremem."

"Neye izin veremezsiniz, Vice-Questore? Teğmenin başka bir yere atanmasına mı, yoksa benim bunu teklif etmeme mi?"

"İkisine de. Hiçbirine."

Brunetti; Patta'nın, küçük yaratığını savunmak için ne kadar ileri gideceğini görebilmek için bir süre sessiz kaldı.

Patta, "Yaptığınız bütün teklifleri reddetme hakkına sahip olduğumu biliyorsunuz, değil mi?" deyip ekledi: "Hepsini reddedebilirim."

"Evet, biliyorum."

"Öyleyse Questore'ye kendi teklif dilekçemi vermeden önce Teğmen Scarpa hakkındaki yorumlarınızı tekrar gözden geçirmenizi öneririm." Brunetti'nin bir şey söylemediğini görünce Patta, "Beni duydunuz mu Commissario?" diye sordu.

"Evet."

"Ve?"

"Teğmen hakkındaki düşüncelerimi değiştirmeme neden olabilecek çok az şey var. Onun hakkında sunduğum teklifleri değiştirmeme neden olabilecek ise, hiçbir şey."

"Teklifleriniz hiçbir sonuç vermeyecek, bunu biliyorsunuz, değil mi?" diye sordu Patta, sanki dosyadan pislik bulaşacakmış gibi onu iyice kenara itti.

"Ancak dosyasına işlenecek," dedi Brunetti dosyalardaki raporların kolayca kaybedilebileceğini biliyor olmasına rağmen.

"Bunun hangi amaca hizmet edeceğini anlamıyorum."

"Tarihi severim. Olanların kaydedilmesi hoşuma gider."

"Teğmen Scarpa söz konusu olduğunda kaydedilecek tek şey, harika bir polis ve güvenime layık bir insan olduğudur."

"Öyleyse bunu kayıtlara geçirin, efendim. Ben de kendi yargılarımı geçireyim. Daha sonra, tarihin okunmasında olduğu gibi, hangimizin haklı olduğuna olanları okuyanlar karar versin."

"Tarihin okunmasından ve olanların kayda geçirilmesinden bahsederken ne demek istediğinizi anlayamıyorum, Brunetti. Bizim ihtiyacımız olan karşılıklı güven ve her durumda birbirimizi desteklemek."

Brunetti, Patta'nın adaletin sağlanması ve yasaların uygulanması ile ilgili her zamanki saçmalıklarını anlatmaya başlamaması için bir şey söylemedi, ki Patta için bu iki kavram aynı anlama geliyordu. Ancak Vice-Questore konuşmasına başlamak için Brunetti'nin bir şey söylemesini beklemedi ve birkaç dakika boyunca bu konu üzerine konuştu. Bu sırada Brunetti, Maurizio Lorenzoni hakkında sorması gereken soruları kafasında belirlemeye çalışıyordu. Otopsi sonuçları her ne olursa olsun kaçırılma olayının üzerine gitmek istiyor-

du; yeğen, ailenin altın çocuğu, başlangıç için iyi bir noktaymış gibi görünüyordu.

Patta'nın sesi yükselince Brunetti rüya âleminden geri döndü. "Canınızı sıkıyorsam Dottore Brunetti, istediğiniz zaman çıkabilirsiniz."

Brunetti aniden ayağa kalktı. Gülümsedi, fakat tek kelime etmeden Patta'nın ofisinden ayrıldı.

10 Ofisine döndüğünde Brunetti ilk iş olarak penceresini açıp Bonsuan'ın motorunun her zaman durduğu yere baktı. Ancak ondan sonra masasına oturup otopsi raporunu incelemeye başladı. Brunetti zamanla bu tür raporların tuhaf yapısına alışmıştı. Bütün yazı, kemiklerin, organların ve kemik sıvılarının isimleri ve benzeri tıbbi terimlerle doluydu; gramer ise dilek ve şart kiplerinden ibaretti: "Eğer elimizdeki sağlıklı bir insanın vücudu olsaydı..." "Eğer ceset hareket ettirilmemiş olsaydı...", "Bu konuda bir tahmin yürütmem gerekirse..."

Rapora göre ceset büyük olasılıkla yirmili yaşlarının başında genç bir erkeğe aitti, dişlerde operasyon yapıldığının belirtileri mevcuttu. Bir seksen boyunda olduğu tahmin ediliyordu, ağırlığı ise altmış kilodan fazla olmamalıydı. Ölüm nedeni büyük ihtimalle beyne isabet eden bir mermiydi; rapora kafatasındaki deliği gösteren bir fotoğraf iliştirilmişti. Ufak bir delik gibi görünse de ölümcül olduğuna şüphe yoktu. Sol göz çukurunun iç tarafındaki çizik merminin buradan çıkmış olabileceğini gösteriyordu.

Brunetti durup patologların her olayda gösterdikleri bu inanılmaz ihtiyatlı tavrı düşündü. Kalbine bıçak saplı bir ceset bulunsa bunu raporda anlatırken, "Tahmini ölüm sebebi..." şeklinde başlayan bir cümle kullanacaklardı. Otopsi raporunun Venedik *medico legale*'si Ettore Rizzardi dışında biri tarafından yazılmış olmasına üzüldü: Onunla çalıştığı bunca yıldan sonra Rizzardi'ye olasılıklardan oluşan yavan raporların ötesinde bir şeyler yazdırmayı başarmıştı. Hatta bir veya iki kez onu ölüm nedeninin otopside görünenden farklı bir şey olabileceğini düşünmeye de ikna edebilmişti.

Traktörün kemiklerin üzerinden geçip onları dağıtmış, kimisini

de kırmış olması, yüzüğün cesede ait olup olmadığının anlaşılmasını olanaksız kılıyordu. Kemikleri bulan memurlar yüzüğü cesedin yakınlarında bulmuşlardı fakat bulunduğu yeri tam olarak belirlemeden onu *medico legale*'ye vermiş oldukları için yüzüğün cesetle ilişkisini kestirmek imkânsızlaşıyordu.

Rapora göre ceset gömüldüğünde üzerinde, siyah renkte, kırk iki numara bir çift deri bot, koyu renk, pamuklu çoraplar dışında sadece mavi renkte, yünlü, bol bir pantolon ve pamuklu, beyaz bir gömlek vardı. Brunetti polis raporunda, kaçırıldığında Lorenzoni'nin üzerinde mavi renk bir takım elbise bulunduğunun yazılı olduğunu hatırladı. Geçen kış Belluno'da çok fazla yağmur yağmasının yanı sıra tarlanın iki tepenin arasında bulunması ve toprağın suyu tutma eğiliminde olması nedeniyle ceset ve üzerindeki kumaşlar normalden daha çabuk çürümüştü.

Organlar üzerinde yapılan toksikolojik testler ve kemikler üzerinde yapılan diğer testler bir hafta içinde sonuçlanacaktı. Akciğerler çürümüş olduğu için buradan alınan örneklerle yapılan testler tamamen güvenilir olmasa da maktulün yüksek oranda sigara kullandığı yönünde bulgular vardı. Brunetti, Roberto'nun kız arkadaşının söylediklerini hatırladı ve otopsi raporlarının ne kadar faydasız olduğunu düşündü. Plastik bir dosyada cesedin dişlerinin röntgen filmleri bulunuyordu.

Brunetti, yüksek sesle, "Dişçi," deyip telefona uzandı. Dış hatta bağlanana kadar Lorenzoni dosyasını açıp Kont Ludovico'nun telefon numarasını buldu.

Üçüncü çalıştan sonra bir erkek sesi, "*Pronto*," diye açtı telefonu.

"Conte Lorenzoni?" diye sordu Brunetti.

"Signor Lorenzoni," diye düzeltti ses. Konuşanın yeğen Lorenzoni mi, yoksa demokratik davranıp unvanını reddeden Kont Lorenzoni mi olduğuna dair en ufak ipucu yoktu.

"Signor Maurizio Lorenzoni?" diye sordu Brunetti.

"Evet." Başka tek kelime etmedi.

"Ben Commissiaro Guido Brunetti. Bir sakıncası yoksa bu öğleden sonra sizinle veya amcanızla konuşmak isterim."

"Konu nedir, Commissiaro?"

"Roberto, kuzeniniz Roberto."

Uzun bir sessizlikten sonra, "Onu buldunuz mu yoksa?" diye sordu.

"Belluno'da bir ceset bulundu."

"Belluno'da mı?"

"Evet."

"Roberto mu?"

"Bunu bilmiyorum Signor Lorenzoni. Bu mümkün: Yirmi yaşlarında, yaklaşık bir seksen boyunda genç bir adama ait..."

"İtalya'daki genç erkeklerin yarısı bu tanıma uyuyor," dedi Lorenzoni.

"Lorenzoni aile armasını taşıyan bir yüzük cesedin yanında bulundu."

"Ne?"

"Cesetle beraber üzerinde aile arması bulunan bir yüzük bulundu."

"Yüzüğü kim teşhis etti?"

"*Medico legale.*"

"Bundan emin mi?" diye sordu Lorenzoni.

"Evet. Arma yakın zamanda değişmediyse tabii," dedi Brunetti vurgusuz bir ses tonuyla.

Lorenzoni'nin sorusu uzun bir duraklamadan sonra geldi: "Tam olarak nerede bulundu?"

"Col di Cugnan isimli bir yerde, Belluna'ya yakın sayılır."

Bir sonraki sessizlik daha da uzundu. Sonra, "Onu görebilir miyiz?" diye sordu Lorenzoni, iyice yumuşamış bir sesle.

Ses bu kadar yumuşak olmasa Brunetti, görecek pek bir şey kalmadığını söyleyecekti; onun yerine, "Korkarım cesedin teşhisini başka bir yoldan yapmak zorundayız," dedi.

"Bu ne anlama geliyor?"

"Ceset oldukça uzun bir süre toprak altında kalmış ve epeyce çürümüş."

"Çürümüş mü?"

"Roberto'nun dişçisiyle bağlantı kurabilirsek bu çok işimize yarayacak. Dişlerde operasyon yapıldığına dair belirtiler var."

"*Oh, Dio,*" diye fısıldadı genç adam. "Roberto yıllarca diş teli kullandı."

"Bana dişçisinin adını söyleyebilir misiniz?"

"Francesco Urbani. Muayenehanesi Campo San Stefano'da. He-

pimiz ona gideriz."

Brunetti adamın ismini ve adresini not etti. "Teşekkür ederim, Signor Lorenzoni."

"Kesin sonuç ne zaman belli olacak? Amcama haber vereyim mi?" deyip uzun bir süre durakladıktan sonra, "Ve yengeme," dedi fakat aslında bu bir soru değildi.

Brunetti beyaz kenarlı röntgen filmlerini eline aldı. Onları bu akşam Vianello aracılığıyla Doktor Urbani'ye gönderebilirdi. "Sanırım bugün size bilgi verebileceğim. Eğer mümkünse amcanız ve yengenizle görüşmek isterim. Bu akşam olabilir mi?"

"Evet, tabii," dedi şaşkınlıkla. "Commissario, cesedin Roberto'ya ait olmama ihtimali var mı?"

Bu ihtimal, eğer gerçekten bir ihtimal varsa tabii, eklenen her yeni bilgi ile gittikçe azalıyordu. "Şu anda ona ait olmama ihtimali çok az görünüyor. Ancak amcanıza söylemek için diş doktoruyla konuşmamı bekleyebilirsiniz."

"Ona nasıl söyleyeceğimi bilemiyorum," dedi Lorenzoni. "Yengeme ise, ah yengem..."

Dişçinin söyleyecekleri Brunetti'nin içgüdülerini doğrulamaktan başka işe yaramayacaktı. Lorenzoni'lerin hepsiyle bir an önce konuşması gerektiğine karar verdi. "İsterseniz gelip onlara ben söyleyebilirim."

"Evet, sanırım böylesi daha iyi olur. Peki ya dişçi Roberto olmadığını söylerse?"

"O zaman sizi arayıp söylerim. Size bu numaradan ulaşabilir miyim?"

"Hayır, size cep telefonumu vereyim," dedi Lorenzoni. Brunetti numarayı not etti.

"Saat yedi gibi orada olurum," dedi Brunetti. Dişçi raporlarının uyuşmaması ihtimalini özellikle görmezden geldi.

Lorenzoni, "Tamam, saat yedide," deyip adresi vermeyi ya da yolu tarif etmeyi düşünmeden telefonu kapadı. Venedik'te Lorenzoni ismi yeterliydi zaten.

Brunetti, acilen Vianello'nun ofisini arayıp diş röntgenlerini alması için odasına çağırdı. Çavuş Vianello odaya gelince Brunetti ona Doktor Urbani'nin adresini verip sonuçlar belli olunca kendisini aramasını istedi.

İnsanın çocuğunun kaçırılması nasıl bir şeydi ki? Ya kaçırılan kendi oğlu Raffi olsaydı? Bunun düşüncesi bile korku ve tiksintiyle midesinin kasılmasına sebep oldu. 1980'li yıllarda Venedik'te art arda gerçekleşen kaçırılma olaylarını ve bunun özel güvenlik şirketlerine kazandırdığı paraları hatırladı. Bu işi yapan çete birkaç sene önce dağıtılmış ve çete liderleri ömür boyu hapse mahkûm olmuşlardı. Brunetti bu cezanın onlar için hafif olduğunu düşündüğünü fark ettiğinde içinde hafif bir suçluluk duygusu hissetti. İdam cezası, ailesi için öylesine hassas bir konu olmuştu ki bu konudaki yargının mantıksal sonuçlarını aramaya çalışmadı.

Üzerine tırmanmanın ne derece kolay olduğunu ya da taşın kapının arkasına başka ne yolla konulmuş olabileceğini anlamak için duvarı görmesi gerekiyordu. Bölgedeki kaçırma olayları hakkında bilgi almak için Belluno polisini araması gerekecekti: Brunetti, Belluno'nun ülkenin en az suç işlenen bölgesi olduğunu düşünmüştü hep, belki de bu düşünce anılarda kalan bir İtalya'ya aitti. Olayın üzerinden yeterince zaman geçtiğine göre belki de Lorenzoni'ler, fidyeyi ödemek için gereken parayı borç harç bulmuşlardı ve belki de ödemeye hazırlardı. Öyle olsa bile bunu nasıl ve ne zaman yapmış olabilirlerdi ki?

Yılların tecrübesi ona henüz yeterli kanıt bulunmadan cesedin oğlana ait olduğuna inanmaya başladığını söylüyordu; ama aynı tecrübe bu olayda her noktanın kanıtlanmasına gerek olmadığını da söylüyordu. Önseziler yeterliydi.

Düşünceleri Kont Orazio ile olan konuşmalarına kaydı ve onun önsezilerine güvenmemek konusunda gösterdiği direnci düşündü. Paola bazen kendisini yaşlı hissettiğini, en güzel yıllarını geride bıraktığını söylüyordu, Brunetti ise her seferinde onu bu düşüncelerden uzaklaştırmayı başarıyordu. Brunetti menopoz hakkında hiçbir şey bilmiyordu, bu kelimeyi söylemek bile utanmasına sebep oluyordu. Bütün bunlar böyle bir şeyin işareti olabilir miydi? Aniden ateş basmıyor muydu? Canı yemek için tuhaf şeyler çekmiyor muydu?

Menopoza benzer bir şey olsa daha iyi olurdu diye düşündüğünü fark etti, bu tamamen fiziksel bir sorun olsaydı, bu konuda sorumlu da olmazdı ve elinden hiçbir şey gelmezdi. İlkokula giderken rahip ona günah çıkarmadan önce, insanın kendi vicdanını sorgulaması ge-

rektiğini söylemişti. Görev günahlarını ve görevi ihmal etme günahlarını anlatmıştı ki Brunetti ikisinin arasındaki farkı anlamakta o zaman da güçlük çekmişti. Şimdi yetişkin bir adam olarak farkı kavramak iyice güçleşmişti.

Kendisini, Paola'ya bir demet çiçek almayı, yemeğe götürmeyi, onunla iş hayatının nasıl gittiği konusunda konuşmayı düşünürken buldu. Fakat biraz düşününce bunun hiçbir işe yaramayacağının farkına vardı. Mutsuzluğunun kaynağını biliyor olsaydı bu konuda bir şeyler yapabilirdi.

Paola evde her zamanki patlamalarına devam ettiği için, sebep evle ilgili bir şey olamazdı. İşe gelince, Paola'nın anlattıklarından bildiği kadarıyla üniversitede dönen Bizans oyunları akıllı herhangi bir insanın hayatını karartmaya yeterdi. Ama bu durum Paola'yı genellikle öfkelendirirdi ve savaşa Paola kadar neşeli giren başka birisi olamazdı. Kont ise onun mutsuz olduğunu söylemişti.

Brunetti'nin düşünceleri Paola'nın mutluluğundan kendisininkine kaydı, bu onu şaşırttı, çünkü daha önce mutlu olup olmadığı konusunda hiç düşünmemiş olduğunu fark etti. Karısına âşık, çocuklarıyla gurur duyan ve işinde başarılı bir adam olarak mutluluğu hakkında niye endişe etsindi ki? Zaten mutluluk bunlardan başka ne olabilirdi ki? Her gün mutsuz olduğunu düşünen, bu yüzden – hırsızlık, cinayet, dolandırıcılık, şantaj hatta adam kaçırma gibi– suça yönelen insanlarla karşılaşıyordu. Suç işleyerek, sefil hayatlarını insanın ulaşabileceği o en yüksek noktaya ulaştıracak büyülü iksiri bulacaklarını sanıyorlardı: Mutluluğa. Brunetti çoğu zaman bu suçların sonuçlarını gözlemlemek zorunda kalmıştı ve gördüğü şey genellikle yok edilen mutluluklardı.

Paola üniversitedeki insanların onu dinlemediğinden şikâyet edip dururdu, aslında başkasının söylediklerini dinleme zahmetine katlanan çok az insan olduğunu söylerdi. Fakat Brunetti kendisinin de bu gruba dahil olabileceğini hiç düşünmemişti. Gerçekten onu dinliyor muydu peki? Öğrencilerinin kalitesinin giderek düştüğünden ya da meslektaşlarının kendi çıkarlarından başka bir şey düşünmediğinden yakınırken gerçekten onunla ilgileniyor muydu? Bunu düşünür düşünmez aklına şu düşünce geliverdi: Ya kendisi Patta'dan veya her gün karşılaştığı yetersizliklerden şikâyet ederken Paola onu dinliyor muydu? Ayrıca onun şahit olduğu olaylar *I Promessi Sposi*'yi kimin

yazdığını hatırlamayan veya Aristoteles'in kim olduğunu bilmeyen bir öğrenciden çok daha ciddi şeylerdi.

Birden bütün bunların ne kadar boş olduğunu düşünüp bıkkınlıkla ayağa kalktı ve pencereye yürüdü. Bonsuan'ın motoru yerinde duruyordu, ancak kendisi ortalıkta görünmüyordu. Brunetti, Teğmen Scarpa'nın terfisini teklif etmemesinin Bonsuan'ın terfisine mal olduğunun farkındaydı. Fakat Brunetti, Teğmen Scarpa'nın bir tanığa ihanet edip ölümüne sebep olduğunu biliyordu, bu da terfisini teklif etmek şöyle dursun, Brunetti'nin onunla aynı odada bulunmasını bile olanaksız kılıyordu. Scarpa'ya duyduğu nefretin Bonsuan'ın başını yakmasına üzülüyordu, ama bunu düzeltmenin de bir yolunu göremiyordu.

Paola düşüncesi geri döndü, fakat bunu kafasından uzaklaştırıp pencereden çekildi. Merdivenlerden inip Signorina Elettra'nın ofisine girdi. "Signorina Elettra," dedi odaya girer girmez, "sanırım Lorenzoni davasına yeniden göz atmanın zamanı geldi."

"Yani ceset oğlana mı aitmiş?" dedi Signorina Elettra klavyesinden başını kaldırarak.

"Sanırım öyle. Vianello'nun aramasını bekliyorum. Dişçi raporlarını kontrol etmeye gitti."

"Zavallı anne," dedi Elettra. "Acaba dindar insanlar mı?" diye ekledi.

"Neden?"

"Korkunç şeyler olduğunda, birileri öldüğünde, bu, insana yardımcı olur."

"Peki ya siz dindar mısınız?" diye sordu Brunetti.

"*Per carità*," deyip elleriyle bu soruyu Brunetti'ye geri yolluyormuş gibi bir hareket yaptı. "En son cemaate kabul ayinim için kiliseye gitmiştim. Gitmesem annemle babam üzülecekti. Arkadaşlarımın çoğu da gidiyorlarsa bu yüzden gidiyorlar. Ama o günden beri kiliseyle falan işim olmadı."

"Öyleyse neden insanlara yardım ettiğini söylüyorsunuz?"

"Çünkü bu doğru," dedi basitçe. "Benim inanmamam, dinin inananlara yardımcı olmadığı anlamına gelmez. Yardımcı olduğunu reddetmek aptallık olur."

Signorina Elettra aptal değildi tabii, Brunetti bunu biliyordu. "Lorenzoni'ler hakkında bilgi istiyorum," dedi Brunetti ve Elett-

ra'nın soru sormasına izin vermeden ekledi: "Hayır, dini inançlarıyla ilgilenmiyorum. Onlarla ilgili her türlü bilgiyi istiyorum: Evlilikleri, yaptıkları işler, sahip oldukları evlerin yerleri, arkadaşlarının kim olduğu ve avukatlarının isimleri."

"Bunların çoğunu *Il Gazzettino*'da bulmak mümkün," dedi Elettra."Dosyalarda neler bulabileceğime bir bakarım."

"Bunu parmak izi bırakmadan yapabilir misiniz?" diye sordu Brunetti. Neden aile hakkında araştırma yapıldığının belli olmasını istemediğini kendisi de bilmiyordu.

"Bir kedi gibi sessiz," dedi Elettra, sesinde neşeye veya gurura benzer bir ifade vardı. Başıyla bilgisayarının klavyesini işaret etti. .

"Onunla mı yapacaksınız?" diye sordu Brunetti.

"Her şey bunun içinde."

"Ne gibi mesela?"

"Mesela içlerinden herhangi birinin bizimle başı derde girmiş mi," diye cevapladı Elettra. Brunetti, "biz" zamirinin ağzından nasıl da olağan bir biçimde çıktığının farkında olup olmadığını merak etti.

"Eminim bakabilirsiniz" dedi Brunetti. "Bu aklıma gelmemişti."

"Sahip oldukları unvandan dolayı mı?" diye sordu Elettra tek kaşını kaldırıp yarım ağızla gülümseyerek.

Brunetti bunun doğru olduğunun farkına vararak sessizce başını salladı. "Lorenzoni isminin herhangi bir şekilde herhangi bir şeyle birlikte anıldığını hatırlamıyorum. Kaçırılma olayını saymazsak tabii. Siz onlar hakkında bir şey duymuş muydunuz?"

"Maurizio'nun çevresindeki insanlara zarar verebilecek derecede sinirli bir insan olduğunu duymuştum."

"Ne demek bu?"

"Yani dediğinin yapılmasının isteyen, yapılmazsa da hoş olmayan davranışlar gösteren birisiymiş."

"Bunu nereden biliyorsunuz?"

"Şehirdeki insanların çoğunun sağlık durumları hakkındaki bilgileri nereden öğrendiysem oradan."

"Barbara mı?"

"Evet. Onunla ilgilenen kendisi değilmiş – öyle olsaydı bana söyleyeceğini zannetmiyorum zaten. Barbara tatilde olduğu zamanlarda onun yerine bakan başka bir doktorla yemeğe gitmiştik ve o Mauri-

zio Lorenzoni tarafından eli kırılan bir kadın hastası olduğundan bahsetmişti."

"Kadının elini mi kırmış? Nasıl?"

"Arabanın kapısına sıkıştırmış."

Brunetti kaşlarını kaldırdı. "'Hoş olmayan davranışlar' derken neyi kastettiğinizi şimdi anlıyorum."

Elettra başını salladı. "Aslında kulağa geldiği kadar da kötü değil. Hatta kız Maurizio'nun bunu bilerek yapmadığını bile söylemiş. Bir konuda tartışmışlar. Anakarada bir yerde yemek yemişler, sonra adam kızı villaya, –diğer oğlanın kaçırıldığı villaya– davet etmiş. Kız onu reddedip kendisini Venedik'e geri götürmesini istemiş. Maurizio buna çok sinirlenmiş, ama sonunda onu geri götürmüş. Piazale Roma'daki garaja geldiklerinde kendi park yerine başka bir arabanın girdiğini görmüş. Bu yüzden arabayı duvarın kenarına park etmek zorunda kalmış. Yani kızın sürücü kapısından çıkması gerekiyormuş. Adam da bunu düşünmeden arabadan iner inmez arkasından kapıyı kapamış, o sırada dışarı çıkmak için kapının kenarına tutunmuş olan kızın eli de bu sırada ezilmiş."

"Kız adamın onu görmediğinden emin miymiş?"

"Evet. Adam çığlığı duyup ne olduğuna bakmak için arkasına döndüğünde yaptığı şeyi görüp dehşete kapılmış, neredeyse ağlamaklı olmuş. Yani kız Barbara'nın arkadaşına böyle anlatmış. Adam kızı bir deniz taksisine bindirip devlet hastanesinin *pronto soccorso*'suna götürmüş. Ertesi gün de Udine'deki bir uzmana götürmüş, kızın eli burada tedavi edilmiş."

"Peki kız bu diğer doktora niye gitmiş?"

"Alçıdaki elinde bir çeşit enfeksiyon oluşmuş. Diğer doktor bunun tedavisiyle ilgilenmiş. Doktor elinin nasıl kırıldığını sormuş tabii."

"Ve kızın anlattığı hikâye bu muymuş?"

"Evet, yani doktor bize böyle anlattı. Anlaşılan o ki kızın doğruyu söylediğini düşünüyordu."

"Kız olaydan sonra dava açmış mı?"

"Hayır, yani açtığını duymadım."

"Kızın adını biliyor musunuz?"

"Hayır, ama Barbara'nın arkadaşından öğrenebilirim."

"Lütfen öğrenin," dedi Brunetti. "Diğer Lorenzoni'ler hakkında

da ne bulabileceğinize bakın."

"Sadece suça ilişkin olaylar mı, Commisario?"

Brunetti bunu onaylayacaktı ki Maurizio'nun bir kadın tarafından reddedilince gösterdiği aşırı öfkeyi, kızın elini kırdıktan sonra neredeyse ağlayacak olmasını ve bunların doğurduğu çelişkiyi düşünüp fikrini değiştirdi. Lorenzoni ailesinde başka ne gibi çelişkiler gizlendiğini merak etti. "Hayır, onlar hakkında ne öğrenebiliyorsak öğrenelim. Herhangi bir şey olabilir."

Sandalyesini döndürüp ellerini bilgisayarın klavyesinin tuşlarına götürerek, "Pekâlâ, Dottore," dedi Elettra. "İşe Interpol'den başlayacağım, sonra da *Il Gazzettino*'yu gözden geçiririm."

Brunetti başıyla bilgisayarı işaret ederek, "Bütün bu işleri telefon yerine bununla mı yapacaksınız?" diye sordu.

Elettra, Brunetti lisedeyken, yaptığı onca başarısız deneye rağmen sabrını kaybetmeyen kimya öğretmeninin yüzündeki ifadeye benzer bir ifadeyle ona baktı. "Bugün beni birkaç edepsiz dışında kimse aramadı."

"Peki diğer herkes bunu mu kullanıyor?" dedi Brunetti masadaki küçük kutucuğu göstererek.

"Ona modem deniyor, efendim."

"Ah, tamam, hatırladım. Eh, bakalım Lorenzoni'ler hakkında bize neler söyleyecek."

Bu cehalet karşısında dehşete düşen Elettra bir modemin ne olduğunu ve nasıl çalıştığını anlatmaya başlayamadan Brunetti odadan çıktı. İkisi de bu erken ayrılışı insan anlayışının gelişimi açısından kaçırılmış bir fırsat olarak görmedi.

11

Brunetti ofisine girdiğinde telefonu çalıyordu; kapanmadan yetişmek için odanın yarısını koşarak geçti. Daha alo bile diyemeden, "Lorenzoni'ymiş," dedi Vianello.

"Röntgenler uyuştu mu?"

"Evet, hem de kusursuz bir biçimde."

Brunetti bunu bekliyor olsa da kendisini olayın kesinliğine alıştırması zaman aldı. Birine kuzeninin cesedininin bulunmuş olabileceğini söylemek başka şeydi, bir anne veya babaya tek çocuklarının

öldüğünü söylemek bambaşka. Tek oğullarının. "*Gesù, pietà*," diye fısıldayıp, Vianello'ya, "Dişçi, oğlanla ilgili hiçbir şey söyledi mi?" diye yüksek sesle sordu.

"Kesin bir şey söylemedi, fakat öldüğünü öğrenince üzüldü. Bana sorarsanız çocuğu seviyordu."

"Bunu nereden anladın?"

"Ondan söz ediş biçiminden. Sonuçta çocuk on dört yaşından beri onun hastasıymış. Bir anlamda elinde büyümüş." Brunetti bir şey söylemeyince Vianello, "Hâlâ doktorun ofisindeyim. Sormamı istediğiniz bir şey var mı?" dedi.

"Yo, hayır Vianello, gerek yok. Bence buraya gelmen daha iyi olacak. Bütün dosyayı okumanı, yarın sabah erkenden de Belluno'ya gitmeni istiyorum."

Vianello, "Tabii, efendim," deyip daha fazla soru sormadan telefonu kapadı.

Yirmi bir yaşında kafasına kurşun sıkılarak öldürülen bir çocuk. Yirmi bir yaşındayken yaşanmış hiçbir şey yoktur, hayat daha tam olarak başlamamıştır bile; henüz uykudadır insan, kozasından çıkmayı beklemektedir. Fakat bu çocuk ölmüştü. Brunetti, kayınpederinin muazzam serveti göz önünde bulundurulduğunda aynı şeyin Kont Orazio'nun tek erkek torunu Raffi'nin de başına gelebileceğini düşündü. Ya da kız torunu. Chiara'nın. Bu düşünceyle, Brunetti odasından çıkıp, Questura'dan ayrıldı ve eve doğru yürümeye başladı; kendi ailesinin güvenliği konusu kafasına takılmıştı: Tıpkı St. Thomas gibi sadece eliyle dokunabildiği şeylere inanabilirdi.

Farkında olmadan apartmanın merdivenlerini her zamankinden hızlı tırmanmıştı, son basamaklara geldiğinde öyle nefes nefese kalmıştı ki duvara yaslanıp bir süre dinlenmek zorunda kaldı. Son bir gayretle kalan merdivenleri de tırmanıp cebinden anahtarlarını çıkardı.

İçeri girdi; üçünün seslerini duyabilmek ve onlara sağlamış olduğu duvarların içinde güvende olduklarını bilmek için kapının eşiğinde durup evi dinledi. Mutfaktan, metal bir cismin yere çarpmasına benzer bir ses duydu, sonra Paola'nın sesi geldi. "Önemli değil, Chiara. Bir sudan geçirip tekrar tavanın üstüne koyuver."

Dikkatini mutfaktan Raffi'nin odasına çevirdiğinde gençlerin müzik olarak adlandırdığı kulak tırmalayıcı gürültüleri duydu. Bu

müzikte bir melodiden söz etmek zor olsa da, hiçbir melodi kulağa bu kadar hoş gelemezdi.

Montunu asıp uzun koridoru geçerek mutfağa geldi. İçeri girdiğinde Chiara ona döndü.

"*Ciao, papà. Mamma* bana ravioli yapmayı öğretiyor. Bu akşam ravioli yiyeceğiz." Una bulanmış ellerini arkasına saklayıp Brunetti'ye doğru birkaç adım attı. Brunetti eğilip onu iki yanağından öptü, kızın sol yanağına bulaşmış olan unları sildi. Chiara, "İçinde *funghi* var, değil mi *mamma*?" deyip ocağın başında genişçe bir tava içindeki mantarları karıştırmakta olan Paola'ya döndü. Paola başını sallayıp karıştırmaya devam etti.

Mutfak masasının üzerinde kareye benzer garip şekillerden oluşan tepecikler duruyordu. "Bunlar mı ravioli?" diye sordu Brunetti. Aklına annesinin raviolileri geldi; hamur kareleri dikkatle kesip, içlerini özenle doldurmasını hatırladı.

"Olacaklar, *papà*, içlerini doldurduğumuzda olacaklar." Kendisini onaylamasını istercesine annesine döndü: "Değil mi, *mamma*?"

Paola mantarları karıştırıp başını salladı. Brunetti'ye dönüp tepkisizce öpücüklerini kabul etti.

"Değil mi, *mamma*?" diye bir üst tonda tekrarladı Chiara.

"Evet. Mantarlar için birkaç dakika daha gerek, sonra içlerini doldurmaya başlayabiliriz."

"Bunu yalnız başıma yapabileceğimi söylemiştin, *mamma*," diye itiraz etti Chiara.

Chiara bu adaletsizliği babasına anlatmaya fırsat bulamadan Paola konuyu kapattı. "Eğer baban mantarların işi bitene kadar bana bir kadeh şarap koyarsa olur, tamam mı?"

"İçlerini doldurmaya yardım etmemi ister misiniz?" dedi Brunetti şakayla karışık.

"A, saçmalama *papà*. Her şeyi birbirine karıştırırsın sen."

"Babanla o şekilde konuşma," dedi Paola.

"Ne şekilde?"

"O şekilde."

"Anlamıyorum."

"Çok güzel anlıyorsun."

"Beyaz mı kırmızı mı, Paola?" diye araya girdi Brunetti. Chiara'nın yanından geçti. Paola'nın arkasının dönük olduğunu görün-

ce gözlerini kısıp Chiara'ya baktı ve başını hafifçe sallayarak çenesiyle Paola'yı işaret etti.

Chiara dudaklarını büzüp omuzlarını silkti, sonra başını sallayarak, "Pekâlâ *papà*, istiyorsan yardım edebilirsin," dedi. Bir süre durakladıktan sonra, "İstiyorsa *mamma* da edebilir," diye isteksizce ekledi.

"Kırmızı," dedi Paola ve tavadaki mantarları karıştırmaya devam etti.

Brunetti onun yanından geçip lavabonun altındaki dolabı açmak için eğildi. "Cabarnet mi?" diye sordu.

"Hı-hı," diye onayladı Paola.

Brunetti şişeyi açıp iki kadeh doldurdu. Paola kadehi almak için uzandığında Brunetti elini tutup avcunun içini öptü. Paola şaşkınlıkla ona baktı. "Bu ne içindi?" diye sordu.

"Seni bütün kalbimle sevdiğim için," dedi Brunetti ve Paola'ya kadehini uzattı.

"Oh, *papà*," diye homurdandı Chiara, "Böyle şeyleri sadece filmlerde söylüyorlar."

"Babanın sinemaya gitmediğini biliyorsun," dedi Paola.

"O zaman bir kitapta okumuştur," dedi Chiara. Yetişkinlerin birbirlerine söyledikleri şeyler hakkındaki ufak merakı da kaybolmuştu. "Mantarlar hâlâ hazır olmadı mı?"

Kızının sabırsızlığı yüzünden dikkatinin başka bir konuya çekilmesine sevinen Paola, "Bir dakika sonra hazır olacaklar. Ama soğuyana kadar beklemelisin," dedi.

"O ne kadar sürer?"

"On, on beş dakika."

Onlara sırtını dönmüş olan Brunetti pencereden bakıp Venedik'in kuzeyindeki dağları izlemeye koyuldu.

"Hazır olduklarında gelip doldursam olur mu?"

"Tabii ki."

Chiara'nın mutfaktan çıkıp koridoru geçerek odasına gittiğini duydu.

"Bunu neden söyledin?" diye sordu Paola Chiara çıkınca.

"Çünkü bu doğru," dedi Chiara çıkınca Brunetti hâlâ pencereden dışarıya bakarak.

"Peki neden şimdi söyledin?"

"Çünkü bunu hiç söylemiyorum." Şarabından bir yudum aldı. Paola'ya kendisine inanıp inanmadığını veya ona söylediği şeyin hoşuna gidip gitmediğini sormak istedi, ama bu konuda tek kelime etmedi. Şarabından bir yudum daha aldı.

Brunetti, Paola'nın hareket ettiğini duymadan önce kendisine yaklaştığını hissetti. Paola elini Brunetti'nin beline dolayıp ona yaslandı. Hiçbir şey söylemeden yanında durdu, onunla beraber manzarayı seyretti. "Hava uzun zamandır bu kadar temiz olmamıştı. Sence şurası Nevegal mi?" diye eliyle en yakındaki dağı işaret ederek sordu.

"Orası Belluno'ya yakın, değil mi?" diye sordu Brunetti.

"Sanırım öyle. Neden?"

"Yarın oraya gitmek zorunda kalabilirim."

"Ne için?"

"Lorenzoni'lerin oğlunun cesedi bulundu. Belluno yakınlarında bir yerde."

Paola bir şey söylemeden önce uzunca bir süre durakladı. "Ay, zavallı çocuk. Ve zavallı anne babası. Korkunç." Uzun bir duraklamadan sonra. "Haberleri var mı?" diye sordu.

"Hayır. Onlara ben söylemek zorundayım. Akşam yemeğinden önce."

"Ah, Guido, böyle berbat şeyleri neden hep sen yapmak zorunda kalıyorsun?"

"İnsanlar berbat şeyler yapmasaydı ben de yapmak zorunda kalmazdım Paola."

Brunetti, bir an için Paola'nın buna alınacağını düşündü, fakat o bunu umursamadı, hatta Brunetti'ye daha sıkı sarıldı. "Onları tanımıyorum, ama onlar için üzüldüm. Ne korkunç bir şey." Brunetti, Paola'nın, olanların kendi çocuğunun, kendi oğlunun başına gelebileceği düşüncesiyle irkildiğini hissetti. Kendi oğullarının. "Ne kadar kötü. İnsanlar böyle kötülükleri nasıl yapabiliyorlar? Nasıl?"

Brunetti'nin buna verecek cevabı yoktu; tıpkı insanların neden suç işledikleri ya da neden durmadan birbirlerine zarar verdikleri sorularına verecek cevabı olmadığı gibi. Onun cevapları basit sorular içindi. "Para yüzünden yapıyorlar."

"Bu daha da korkunç," diye karşılık verdi Paola. "Oh, umarım bunu yapanları yakalarlar," dedi. Sonra, "Umarım bunu yapanları

yakalarsın," diye düzeltti.

Brunetti de bunu o kadar istiyordu ki bunu yapan kişileri yakalamak için duyduğu hırsın büyüklüğüne kendisi de şaşırdı. Ama şu anda bundan bahsetmek istemiyordu. Bunun yerine Paola'ya onu sevdiğini söylemesinin sebebini açıklamak istiyordu. Duygularından bahsetmeye alışık bir adam değildi, ama ona anlatmak istiyordu. Sözcükleriyle, aşkıyla onu tekrar kendisine bağlamak istiyordu. "Paola," dedi, ama bir kelime daha söyleyemeden Paola onu iterek kendisinden uzaklaştırdı. Brunetti şaşkınlıkla bakakaldı.

"Mantarlar," dedi Paola bir eliyle pencereyi açıp, diğer eliyle tavayı ateşten çekerken. Ve aşk konusu da mantarlarla birlikte dumana karışıp uçmuştu.

12 Brunetti şarabını bitirdikten sonra Raffi'nin odasına gidip kapıyı çaldı. Müziğin gümbürtüsünden başka bir ses duymayınca kapıyı açtı. Raffi yatağındaydı, göğsünün üzerinde kapağı açık bir kitap duruyordu, oğlan uyuyordu. Brunetti, Raffi'nin kitaplığında duran küçük teybe uzanıp, Paola'nın, Chiara'nın, komşularının ve tüm insanlığın iyiliği için müziğin sesini kıstı. Raffi'ye baktı, tepkisiz olduğunu görünce sesi biraz daha kıstı. Yatağa yaklaşıp kitaba yakından baktı: *Calculus*. Uyuyakalmasına şaşmamak gerekirdi.

Chiara mutfaktaydı, istediği şekli almayan raviolilere tehditler savuruyordu. Brunetti ona veda edip Paola'nın çalışma odasına gitti. Başını içeri uzatıp, "Eğer gerekirse her zaman dışarı çıkıp Gianni'nin Yeri'nde pizza yiyebiliriz."

Paola başını önündeki kâğıtlardan kaldırdı. "Chiara, o zavallı raviolilere ne yaparsa yapsın, bu gece tabağımıza koyduğu her lokmayı yiyeceğiz. Hatta sen bir tabak daha isteyeceksin." Brunetti itiraz edecekti ki Paola elindeki kalemi ona doğru sallayarak lafını kesti. "Bu, tamamen kendi başına yaptığı ilk yemek ve harika olacak." Brunetti'nin bir şey söyleyecek olduğunu gördü ve tekrar lafını kesti. "Yanık mantar, zamk kıvamında hamur ve soya sosunda marine edilmiş, Kızıl deniz kadar tuzlu bir tavuk."

"Öyle bir söyledin ki şimdi canım çekti," dedi Brunetti. Eh, şaraba da bir şey yapacak hali yok herhalde diye düşündü. "Ya Raffi?

Bunları yemeye onu nasıl ikna edeceksin?"

"Küçük kardeşini ne kadar sevdiğini biliyorsun," dedi imalı bir tavırla.

Brunetti hiçbir şey söylemedi.

"Pekâlâ," dedi Paola, "ona önüne koyulan her şeyi yemesi karşılığında on bin liret teklif ettim."

Brunetti, "Peki ya bana?" deyip odadan çıktı.

Rughetta'dan Rialto'ya doğru yürürken, kayınpederiyle yediği öğle yemeğinden beri kendisini ilk defa bu kadar iyi hissettiğini fark etti. Paola'yı rahatsız eden şeyin ne olduğu konusunda hâlâ en ufak bir fikri yoktu, ama yaptıkları konuşma onu, problem ne olursa olsun evliliklerinin bunu atlatacağına inandırmıştı. Tıpkı gün boyunca moralinin inip çıkması gibi yol boyunca köprülerden geçti, yukarı ve aşağı, inip çıkıyordu. Yeni bir davayı almasıyla morali düzelmiş, kayınpederiyle konuştuktan sonra bozulmuş ve sonra Paola'nın kendi oğullarına rüşvet verdiğini itiraf etmesiyle yeniden düzelmişti.

Lorenzoni'lerle yapacağı zor konuşmayı atlatabilmek için tek dayanağı, sonrasında yiyeceği akşam yemeğiydi, onu da Chiara sayesinde kaybetmişti. Yine de bir kez daha üzüntü ve yas habercisi olmaktansa bir ay boyunca Chiara'nın yaptığı yemekleri yemeye razıydı.

Palazzo, Municipio yakınlarındaydı, bu yüzden oraya gitmek için Cinema Rossini'den geçip Grand Canal'dan geri dönmek zorunda kalmıştı. Ponte del Teatro'nun önünde bir süre durup kanalın iki yanını çevreleyen binaların yeniden inşa edilmiş kısımlarını inceledi. Küçük bir çocukken kanallar kapsamlı bir temizlikten geçirilirdi. O zamanlar kanallardaki su öyle temiz tutulurdu ki insanlar bu suda yüzebilirdi bile. Şimdiyse bir kanalın temizlenmesi büyük bir olay haline gelmişti. Artık bu öyle ender rastlanır bir şeydi ki, tüm gazetelerin başlıklarında haberleri yer alır, şehir bakımı açısından ne büyük bir icraat olduğu konuşulurdu. Şimdilerde kanal sularına temas, genellikle insanların sonrasında hayatta kalamadıkları bir deneyim halini almıştı.

Pencereleri Grand Canal'a bakan dört katlı ihtişamlı bir bina olan *palazzo*'nun kapısına geldiğinde zili çaldı. Bir süre bekledi, sonra bir kez daha çaldı. Diafondan bir erkek sesi duyuldu, "Commissario Brunetti?"

"Benim."

"Lütfen içeri gelin," dedi ses ve kapı açıldı. Brunetti içeri girdiğinde kendisini şehrin bu kısımlarında görmeye alışık olmadığı büyüklükte bir bahçede buldu. Sadece şehrin en zenginleri *palazzo*'larını böyle geniş bir alan etrafına inşa ettirebilir ve sadece aynı zenginlikte olanlar böyle bir alanın bakım masraflarını karşılayabilirdi.

Solundaki basamakların yukarısından gelen bir ses, "Böyle buyurun," dedi. Brunetti o tarafa doğru yürüyüp basamakları tırmanmaya başladı. Yukarıda onu kruvaze ceketli bir mavi takım içerisindeki genç bir adam bekliyordu. Saçının tepesi açılmaya başlamıştı ve bunu örtmek için koyu kahverengi saçlarını alnının üstünde bir yandan öbür yana doğru taramıştı. Brunetti yanına geldiğinde elini uzatıp, "İyi akşamlar, Commissario. Ben Maurizio Lorenzoni. Amcam ve yengem sizi bekliyorlar," dedi. Brunetti'nin elini o kadar gevşek sıktı ki Brunetti'nin içinden elini pantolonuna silmek geldi, ancak karşısındaki adamın kendisine yönelmiş bakışları bunu yapmasını engelledi. "Dottore Urbani ile görüştünüz mü?" Bir soru ancak bu kadar temiz sorulabilir, diye düşündü Brunetti.

"Evet, görüştüm ve ne yazık ki elimizdeki bilgiler doktorunkiyle uyuştu. Ceset kuzeniniz Roberto'ya ait."

"Hiç şüphe kalmadı, değil mi?" dedi adam, sorusunun cevabını zaten biliyormuş gibiydi.

"Hayır. Hiç şüphe kalmadı."

Genç adam ellerini yumruk yapıp ceketinin ceplerine sokarak ceketin omuzlarının sarkmasına sebep olacak biçimde aşağıya doğru bastırdı. "Bu onları çok üzecek. Yengem ne yapacak bilemiyorum."

"Üzgünüm," dedi Brunetti içtenlikle. "Bunu onlara siz söyleseniz daha mı iyi olur acaba?"

"Bunu yapabileceğimi sanmıyorum," dedi Maurizio, bakışlarını yerden kaldırmadan.

Bunca yıldır ölen insanların ailelerine haberi veren biri olarak, henüz bunu onun yerine yapmak isteyen birine rastlamamıştı. "Burada olduğumu biliyorlar mı? Ya da kim olduğumu?"

Genç adam başını sallayıp Brunetti'ye döndü. "Onlara söylemek zorunda kaldım. Kendilerini neyin beklediğini tahmin ediyorlar. Ama...

Brunetti, Maurizio'nun cümlesini tamamladı: "Onlara kendilerini neyin beklediğini söylemekle bunun gerçek olduğunu söylemek arasında fark var. Belki artık beni amcanızla yengenizin yanına götürebilirsiniz."

Genç adam arkasındaki kapıyı açık bırakarak Brunetti'yi binaya soktu. Brunetti dönüp kapıyı kapadı, ama genç adam bunu fark etmedi. Brunetti'yi mermer kaplı bir koridordan geçirip ceviz ağacından devasa bir kapının önüne getirdi. Kapıyı çalmadan, iterek açtı ve Brunetti'yi içeri davet edercesine bir adım geriledi.

Brunetti Kont'u resimlerinden hatırladı: Gümüş saçlı, dimdik duruşlu ve kare çeneli bir adamdı; Kont, çenesinin Mussolini'ninkiyle kıyaslanmasından bıkmış olmalıydı. Ellili yaşlarının sonlarında olmasına rağmen adamdan yayılan erkeksi hava onu on yaş genç gösteriyordu. Büyük bir şöminenin önünde durmuş yanmakta olan kuru çiçekleri seyrediyordu, ama Brunetti içeri girdiğinde ona bakmak için döndü.

Koltuğunda iki büklüm olmuş, serçeye benzeyen bir kadın, Brunetti'ye sanki ruhunu almaya gelmiş bir şeytana bakarmış gibi, dik dik bakıyordu. Kadının gerginliğini yansıtır biçimde ellerini dizlerinin üzerine yerleştirmiş olduğunu görür görmez içini acıma duygusu kaplayan Brunetti'ye göre de durum aynen böyleydi. Kocasından daha genç olmasına rağmen ıstırap içerisinde geçen son iki yılın ağırlığı Kontes'i gözle görülür biçimde yıpratmıştı. Sanki Kont'un karısı değil de annesiymiş gibi görünüyordu. Brunetti bir zamanlar onun şehirdeki en güzel kadınlardan biri olduğunu biliyordu: Yüzünün zarif hatları hâlâ mükemmeldi. Fakat yüzünde kemikten başka bir şey kalmamıştı.

Kocasının konuşmasını beklemeden, odada başka bir ses olsa duyulması mümkün olmayacak kadar zayıf bir sesle, "Polis bey siz misiniz?" diye sordu.

"Evet, Contessa, benim."

Kont şöminenin önünden Brunetti'ye doğru yürüyüp elini uzattı. Yeğeninin el sıkışması ne kadar gevşekse onunki de o kadar güçlüydü. Öyle ki, Brunetti'nin parmakları neredeyse birbirine geçecekti. "İyi akşamlar, Commissario. Size içecek bir şey ikram edemediğim için üzgünüm. Umarım anlıyorsunuzdur." Derinden gelen bir sesi vardı, ama şaşırtıcı biçimde, neredeyse eşininki kadar zayıf çıkıyordu.

"Size haberlerin en kötüsünü getirdim, Signor Conte," dedi Brunetti.

"Roberto mu?"

"Evet. Öldü. Cesedi Belluno yakınlarında bulundu."

Odanın diğer ucundan oğlanın annesinin sesi duyuldu: "Emin misiniz?" Brunetti ona döndüğünde, odada bulunduğu saniyeler içerisinde kadının daha da küçülmüş, koltuğun yüksek kolları arasında iyice büzüşmüş olduğunu fark edince hayret etti.

"Evet Contessa. Dişlerinin röntgen filmlerini diş doktoruna gösterdik. Dişlerin Roberto'ya ait olduğunu doğruladı."

"Diş röntgenleri mi?" diye sordu Kontes. "Ya ceset? Cesedi teşhis eden olmadı mı?"

"Cornelia," dedi Kont yavaşça, "bırak da bitirsin. Sorularımızı ondan sonra sorarız."

"Cesediyle ilgili bir şeyler öğrenmek istiyorum Ludovico. Bebeğimize ne olduğunu bilmek istiyorum."

Brunetti, devam etmesi için bir işaret bekleyerek, bakışlarını tekrar Kont'a çevirdi. Kont Brunetti'ye doğru başını sallayınca anlatmaya devam etti. "Bir tarlaya gömülmüştü. Anladığımız kadarıyla uzun süredir oradaymış, bir yıldan biraz fazla bir süredir." Durakladı, bir yıl boyunca toprağın altında kalan bir insan bedenine neler olabileceğini anlamalarını umuyordu.

"Ama neden diş röntgenlerini kullandınız?" diye ısrar etti Contessa. Brunetti'nin bu koşullar altında görüştüğü pek çok kişi gibi, Kontes'in de anlamak istemediği şeyler vardı.

Brunetti'nin yüzükten bahsetmesine fırsat kalmadan Kont araya girip karısına döndü. "Ceset çürümüş Cornelia, teşhis için bu yüzden diş röntgenlerini kullanmışlar."

Kocası konuştuğu sırada Kontes'i izleyen Brunetti kadının geriye kalan tüm kalkanlarının da düştüğü anı gördü. Buna sebep olan şey büyük ihtimalle "çürümüş" kelimesiydi; sebep her ne olursa olsun, sonunda gerçeklerle yüzleştiği an, başını koltuğun arkasına dayayıp gözlerini kapadı. Dudakları kıpırdıyordu, dua veya küfür ediyor olmalıydı. Brunetti, Belluno polisinin yüzüğü onlara vereceğini biliyordu, bu yüzden bu konudan bahsetmekten vazgeçti.

Kont, Brunetti'ye arkasını dönüp bakışlarını tekrar şöminede yanan çiçeklere çevirdi. Uzun bir süre odada çıt çıkmadı. Sonunda

Kont sessizliği bozup, "Onu ne zaman alabileceğiz?" diye sordu. Konuşurken Brunetti'nin yüzüne bakmıyordu.

"Belluno'daki yetkililerle bağlantı kurmanız gerekecek efendim, ama bütün isteklerinizi yerine getireceklerinden eminim."

"Onlarla nasıl bağlantı kuracağım?"

"Belluno'daki Questura'ya telefon ederseniz," diye lafa başlayıp fikrini değiştirerek durdu. "Bunu sizin yerinize ben hallederim. Böylesi belki daha kolay olur."

Bütün konuşma boyunca ağzını açmamış olan Maurizio araya girdi. Kont'a dönüp, "Ben hallederim, *zio*,"* dedi. Brunetti'yle göz göze geldiklerinde başıyla kapıyı işaret etti, ama Brunetti umursamadı.

"Signor Conte, en kısa zamanda kaçırılma olayı ile ilgili sizinle konuşmak isterim."

"Şimdi olmaz," dedi Kont. Hâlâ Brunetti'ye bakmadan konuşuyordu.

"Bunun sizin için ne kadar zor olduğunu anlıyorum, efendim," dedi Brunetti, "ama sizinle konuşmam gerekecek."

"Benimle ben ne zaman istersem o zaman konuşacaksınız, Commissario, daha önce değil," dedi Kont. Bakışlarını hâlâ çiçeklerden ayırmış değildi.

Bunun doğurduğu sessizlikte Maurizio kapıdan uzaklaşıp yengesinin yanına gitti. Eğilip bir elini yavaşça kadının omzuna koydu. Tekrar doğrulurken, "Size çıkışı göstereyim, Commissario," dedi.

Brunetti onu takip ederek odadan çıktı. koridorda yürürlerken genç adama Roberto'nun cesedini Venedik'e getirtmek için Belluno'yla nasıl bağlantı kurulacağını ve burada kimlerle konuşulması gerektiğini anlattı. Kont Ludovico'yla ne zaman konuşabileceğini ise sormadı.

13

Sonunda akşam yemeğine oturabildiklerinde, her şey Brunetti'nin tahmin ettiği gibi gidiyordu. Yemek boyunca, en sevdiği antik Roma yazarlarına taş çıkaracak bir stoacılık sergilemişti. Ravioli, Brunetti'nin bir zamanlar tereyağı olduğunu tahmin ettiği bir sı-

* (İt.) (Burada) Amca. (y.h.n.)

vıyla kaplıydı, tabağının ortasında da kömürleşmiş adaçayı yapraklarından yapılmış bir püre duruyordu. Buna rağmen bir tabak daha isteyip hepsini yemişti. Tavuk da korktuğu kadar vardı, öyle tuzluydu ki yemeğini bitirene kadar üç şişe su içmişti. İkinci şişe şarabı açtığında Paola ilk defa ona engel olmaya çalışmadı ve şişeyi bitirmesi konusunda ona üzerine düşenden daha çok yardımda bulundu.

Brunetti, "Tatlı olarak ne var?" diye sorduğunda Paola ona haftalardır görmeye alışık olmadığı bir sevecenlikle baktı.

"Tatlı yapmaya vakit bulamadım," dedi Chiara, bunu söylerken masadaki diğer üç kişinin yüzlerindeki ifadeyi görmemişti. Şüphesiz, Donner grubunun kendilerini kurtarmaya gelenlerin bağırışlarını duyduklarında yüzlerinde oluşan ifadeye benzer bir ifadeydi bu.

"Sanırım biraz *gelato* kalmıştı," dedi Raffi. Annesiyle yaptığı anlaşmanın gereklerini yerine getirmeye devam ediyordu.

"Ben bu akşamüstü hepsini bitirdim," diye itiraf etti Chiara.

"Campo Santa Margarita'ya gidip biraz daha almaya ne dersiniz?" dedi Paola. "Sonra da buraya getirirsiniz."

"Bulaşıklar ne olacak, *mamma*?" diye sordu Chiara. "Yemeği ben pişirirsem bulaşıkları Raffi'nin yıkayacağını söylemiştin."

Raffi buna itiraz etmeye fırsat bulamadan Paola araya girdi, "Dondurma almaya birlikte giderseniz bulaşıkları ben yıkarım," dedi. Bu teklifi ikisi bir ağızdan kabul ederken Brunetti cüzdanını çıkartıp Raffi'ye yirmi bin liret uzattı. Çocuklar hangi dondurmadan alacakları konusunda kendi aralarında tartışarak çıktılar.

Paola masadan kalkıp tabakları toplamaya başladı. "Bunu atlatabilecek misin?" diye sordu.

"Yatmadan önce bir litre su daha içer ve bir şişe de başucuma koyarsam belki."

"Bayağı korkunçtu, değil mi?" diye itiraf etti Paola.

"Chiara mutluydu," dedi Brunetti. Sonra ekledi: "Ama bu da kadınların eğitimi konusundaki önemli noktalardan biri, değil mi?"

Paola gülüp bulaşıkları lavaboya yığdı. Sonra yemek hakkında konuşmaya devam ettiler, ikisi de Chiara'nın yaptığı işten memnun kalmasına seviniyorlardı. Bu da ailenin diğer üyeleri tarafından yürütülen üçkâğıdın başarısının kanıtıydı. Sonra birden, Brunetti kendisini aile sevgisiyle ilgili düşünürken buldu.

Bulaşıklar yıkandıktan ve yerlerine yerleştirildikten sonra Brunetti, "Büyük ihtimalle yarın Vianello'yla birlikte Belluno'ya gideceğim," dedi.

"Lorenzoni'lerin oğlu mu?"

"Evet."

"Onlara haberi verdiğinde tepkileri nasıldı?"

"Kötüydü, özellikle de annesi."

Paola'nın bir annenin hayattaki tek oğlunu kaybetmesi konusunda konuşmak istemediğini fark etti. Paola, her zaman yaptığı gibi, konuyu değiştirmek için ayrıntılara kaydı. "Onu nerede bulmuşlar?"

"Bir tarlada."

"Tarlada mı? Nerede?"

"Garip isimli Belluno köylerinden birinde; Col di Cugnan sanırım."

"Peki ama nasıl bulmuşlar?"

"Çiftçinin teki tarlasını sürüyormuş ve kemiklere rastlamış."

Paola "Tanrım, ne korkunç," dedikten sonra, "olanları onlara anlatmak zorunda kalman yetmiyormuş gibi bir de bu berbat yemeği yemek zorunda kaldın," diye ekledi.

Brunetti kendini tutamayıp güldü.

"Komik olan nedir?"

"İlk düşündüğün şeyin yemek olması."

"Bu bana senden bulaştı canım," diye kibarca sitem etti Paola. "Seninle evlenmeden önce yemek konusu aklıma bile gelmezdi."

"Öyleyse bu kadar iyi yemek yapmayı nereden öğrendin?"

Paola eliyle konuyu kapatmak istermiş gibi bir hareket yaptı. Ama Brunetti, Paola'nın utandığını fark etti ve sorusunun cevabını almak için üstüne gitti: "Hayır, söyle bakalım, yemek yapmayı nasıl öğrendin? Bunu yıllardır yaptığını sanıyordum."

"Bir yemek kitabı satın aldım," dedi Paola alelacele.

"Yemek kitabı mı? Sen mi? Neden?"

"Senden ne kadar çok hoşlandığımdan emin olduğumda yemeğin senin için ne kadar önemli olduğunu fark ettim. Bu yüzden yemek yapmayı öğrensem iyi olur diye düşündüm." Brunetti'ye bakıp bir tepki vermesini bekledi. Brunetti'den tepki gelmeyince devam etti: "Evde yemek pişirmeye başladım, ama inan bana, yaptığım ilk yemekler bu gece yediklerimizden bile beterdi."

"Buna inanmak gerçekten zor," dedi Brunetti. "Devam et?"

"İşte, senden hoşlandığımı biliyordum ve sanırım seninle beraber olmak istediğimi de biliyordum. Bu yüzden bu konuda çalışıp bir şekilde..."

Lafını yarıda kesip kollarını iki yana açtı. "Öğrendim işte."

"Bir kitaptan mı?"

"Biraz yardım aldım tabii."

"Kimden?"

"Damiano'dan. İyi bir aşçı o. Bir de annemden. Sonra nişanlandıktan sonra da senin annenden."

"Benim annemden mi? Sana yemek yapmayı annem mi öğretti?" Paola başını salladı. "Bana bundan hiç bahsetmedi," dedi Brunetti.

"Bahsetmeyeceğine dair söz verdirttim."

"Neden?"

"Bilmiyorum, Guido," dedi, yalan söylediği çok belliydi. Brunetti bir şey söylemedi, yılların deneyimi ona, Paola'nın bunu kendiliğinden açıklayacağını söylüyordu. "Sanırım benim her şeyi yapabileceğimi düşünmeni istedim. Yemek pişirmeyi bile."

Brunetti sandalyesinden kalkmadan öne doğru eğilip Paola'ya belinden sarılarak kendisine doğru çekti. Paola güya kendisini kurtarmaya çalıştı. "Bunca zaman sonra bunu sana anlattığım için kendimi aptal gibi hissediyorum," deyip Brunetti'ye doğru eğilerek onu alnından öptü. Birdenbire kafasında bir düşünce beliriverdi. "Annem onu tanıyor," dedi.

"Kimi?"

"Kontes Lorenzoni'yi. Galiba bir hayır kurumunda beraber çalışmışlardı ya da..." Cümlesi yarıda kesildi. "Nereden olduğunu hatırlamıyorum, ama tanıştıklarını biliyorum."

"Annen onun hakkında bir şey söyledi mi hiç?"

"Hayır, söylediğini hatırlamıyorum. Oğlu hakkında söylediği şeyler dışında. Bu onu perişan etmişti ya da *mamma* öyle diyordu. Bir sürü şeyle ilgileniyordu: Venedik Dostları, tiyatro, La Fenice'nin restore edilmesi için para toplanması. Ama bu olay gerçekleştikten sonra hepsinden uzaklaşmıştı. Annem onun artık hiç sokağa çıkmadığını söylüyordu, telefonlara da çıkmıyormuş. Onu gören kimse kalmamış. *Mamma* bir keresinde onu bu hale getirenin oğlunun akıbetini bilmemesi olduğunu söylemişti. Ölmüş olduğunu bilse bunu

kabullenebilirmiş. Ama oğlunun hayatta olup olmadığını bilmeden yaşamak... Bundan daha korkunç bir şey düşünemiyorum. İnsanın oğlunun öldüğünü bilmesi bile bundan iyi olmalı."

Genellikle oyunu yaşamdan yana kullanan Brunetti normalde buna karşı çıkardı. Ama bu gece bu konunun daha fazla konuşulmasını istemiyordu. Bütün gününü çocukların kaybolması ve ölümü hakkında düşünerek geçirmişti ve artık bununla ilgili tek kelime duymak istemiyordu. "Fikir fabrikasında işler nasıl gidiyor?" diyerek konuyu değiştirdi.

Paola ondan uzaklaşıp tezgâha gitti. Lavabonun yanında duran bıçağı alıp kurulamaya başladı. "Bu akşamki yemekle aynı düzeyde," diye cevapladı sonunda. Çatalları ve bıçakları tek tek kurulayıp çekmecedeki yerlerine koydu. "Bölüm başkanı sömürge edebiyatı konusuna eğilmemizi istedi."

"O da ne?" diye sordu Brunetti.

"Soracağını tahmin etmeliydim," diye karşılık verdi Paola bir kepçeyi kurularken. "Anadilin İngilizce olmadığı kültürlerde yetişen, ama İngilizce yazan insanlar."

"Ne var bunda?"

"Önümüzdeki sene bu konuda ders vermemiz istendi."

"Sizden mi?"

"Evet," diye cevapladı. Son kaşığı da kurulayıp yerine koyduktan sonra çekmeceyi kapadı.

"Hangi sınıfa peki?"

"'Karayipli Kadınların Sesi.'"

"Bir kadın olduğun için mi?"

"Karayipli olmadığıma göre."

"Ee?"

"Eesi, reddettim."

"Neden?"

"Çünkü bu konu beni ilgilendirmiyor. Çünkü bu derse isteksiz gireceğim ve kötü öğreteceğim." Brunetti Paola'nın bu sözlerinin altında ikinci bir anlam olduğunu sezdi ve anlatması için bekledi. "Çünkü ne öğretip ne öğretmeyeceğimi bana onun söylemesine izin vermeyeceğim."

"Seni rahatsız eden şey bu muydu?" diye sordu Brunetti düşünmeden.

Brunetti'ye bakışları ne kadar sert olsa da verdiği cevap en az onun sorusu kadar gelişigüzeldi. "Beni rahatsız eden bir şeyin olduğunu bilmiyordum." Lafına devam edecekti ki kapı hızla açıldı ve ellerinde dondurmayla çocuklar içeri girdi. Böylece Brunetti'nin sorusu cevapsız kalmıştı.

O gece Brunetti gerçekten de en az iki defa uyanıp her seferinde ikişer bardak su içti. İkinci uyanışı şafak vaktinden hemen sonraydı. Bardağını yatağın yanına, yere bıraktıktan sonra dirseğinin üzerinde doğrulup Paola'nın yüzünü incelemeye başladı. Çenesinin altında bir bukle saç vardı ve nefes alıp verdikçe telleri titreşiyordu. Gözleri kapalıydı, yüzünde en ufak hareket yoktu. Yüz hatları karakterini yansıtıyordu. Gizemli ve uzak bir biçimde, Brunetti'nin yanında öylece yatıyordu. Brunetti onu daha iyi tanımasını sağlayacak bir işaret görebilme ümidiyle yüzü iyice inceledi. Kont Orazio'nun kendisine söylediklerinin yalan olmasını istedi. Tüm kalbiyle, Paola'nın ve birlikte yaşadıkları hayatın mutlu ve huzurlu olmasını diledi.

San Polo'nun çanları Brunetti'nin bu dileğiyle dalga geçercesine altı kez çaldı ve yuvalarını yapmak için kilisenin bacasının tuğlaları arasındaki boşlukları seçmiş olan güvercinler günün doğduğunu ve işe gitme zamanının geldiğini haber verircesine uçuştular. Brunetti onları görmezden gelip başını yastığına gömdü. Tekrar uyuyamayacağından emin, gözlerini kapadı, ama kısa süre sonra işe dönme çağrısını ne kadar kolay görmezden gelebildiğini fark etti.

14

O sabah Brunetti, Lorenzoni cinayetiyle (artık bunu bir cinayet davası olarak adlandırmak mümkündü) ilgili topladığı tüm bilgileri Patta'ya sunmaya karar verdi ve Vice-Questore'nin Questura'ya gelişinden hemen sonra odasına gitti. Önceki günkü gerginliğin bu konuşmaya yansıyacağından korkuyordu, ama böyle bir şey olmadı, en azından gözle görülür bir şey olmadı. Patta gazetelerde olayla ilgili çıkmış haberlere göz gezdirdi. Oğlanın ölümüne üzülmüş görünüyordu. Onu en çok rahatsız eden şey ise, bunun soylu sınıftan birinin başına gelmiş olmasıydı.

Brunetti cesetten alınan diş raporlarının oğlanınkiyle uyuştuğunu haber veren bir telefon aldığını ve olayı aileye açıklama görevini üst-

lendiğini anlattı. Yılların tecrübesiyle davaya ilgi duymuyormuş gibi yapıyordu. Hiç umursamıyormuş gibi Vice-Questore'ye bu dava için kimi görevlendireceğini sordu. Hatta daha da ileri gidip görev için meslektaşlarından birini önerdi.

"Siz şu anda hangi dava üzerinde çalışıyorsunuz, Brunetti?"

"Marghera'daki atık olayı üzerinde çalışıyorum," dedi Brunetti, çevre kirliliğini cinayetten önemli görüyormuş gibi bir tavırla.

"Ha, tamam," dedi Patta; Marghera olayını duymuştu. "Sanırım o, üniformalıların da halledebileceği bir iş."

"Ama daha liman sorumlusunun sorgulamasını bitirmedim," diye üsteledi Brunetti. "Ayrıca Panama'dan gelen o tankerin kayıtlarının da incelenmesi gerekiyor."

"Bırakın bununla Pucetti ilgilensin," dedi Patta.

Brunetti, çocukları çok küçükken onlarla oynadığı bir oyunu hatırladı. Spagetti uzunluğunda bir avuç tahta çubuğu yere atıp diğerlerini hareket ettirmeden çubukları tek tek toplamaya çalışırlardı. İşin püf noktası mümkün olduğunca nazik hareket etmekti; en ufak hata her şeyin mahvolmasına sebep olabilirdi.

"Sizce Mariani üstesinden gelemez mi?" diyerek başka bir *commissario*'yu önerdi Brunetti. "Hem tatilden yeni döndü."

"Hayır, bence bu davayla siz ilgilenmelisiniz. Sonuçta eşiniz o tür insanları tanıyor olmalı, öyle değil mi?"

Brunetti, yıllar boyunca "o tür insanlar" tanımının aşağılayıcı, genellikle ırkçı bir anlamda kullanıldığını görmüştü; ancak şimdi, Vice-Questore'nin kendi ağzından, bunun dünyadaki en yüce insanları tanımlıyormuş gibi kullanıldığını görüyordu. Belli belirsiz başını salladı, karısının ne tür insanlar tanıyor veya onlar hakkında neler biliyor olabileceğini kestirememişti.

"Güzel, eşinizin ailesiyle bağlantınız bu davada size yardımcı olabilir," dedi Patta. Devletin kudretinin veya polis otoritesinin "o tür insanlara" hiçbir şey ifade etmeyeceğini anlatıyor gibiydi. Bu konuda da oldukça haklı olabilirdi.

Brunetti sonunda isteksiz bir "Pekâlâ," deyip teslim oldu. Tüm hevesi kaçmış gibi, "Eğer ısrar ederseniz, Vice-Questore, Marghera davası için Pucetti'yle konuşurum," dedi.

"Herhangi bir ilerleme kaydettiğinizde beni veya Teğmen Scarpa'yı haberdar edin, Brunetti," dedi Patta.

"Tabii efendim," dedi Brunetti. Tutmayacağını bile bile birisine söz vermeyeli uzun zaman olmuştu. Patta'nın söyleyecek başka bir şeyi olmadığını görünce ayağa kalkıp odadan çıktı.

Çıktığını gören Signorina Elettra, "Davayı size vermesi için onu ikna edebildiniz mi?" diye sordu.

"İkna etmek mi?" dedi Brunetti. Signorina Elettra'nın, onunla geçirdiği bunca zamandan sonra hâlâ Patta'nın mantık yürütmeye veya iknaya açık biri olduğunu düşünüyor olması onu şaşırtmıştı.

"Başka işlerle ne kadar meşgul olduğunuzu söyleyerek tabii ki," deyip bilgisayarının bir tuşuna bastı ve yazıcısını faaliyete geçirdi.

Brunetti kendini tutamayıp güldü. "Bir an için davayı reddetmek için şiddet kullanmam gerekeceğini zannettim," dedi.

"Bu davayla gerçekten ilgileniyor olmalısınız, Commissario."

"İlgileniyorum."

Elettra, "Öyleyse bu ilginizi çekecektir," deyip yazıcısına uzanarak yeni çıkan birkaç sayfayı aldı. Kâğıtları Brunetti'ye uzattı.

"Bu da ne?"

"Lorenzoni'lerin dikkatimizi çeken olaylarının bir listesi."

"Dikkatimizi mi?"

"Düzenin güçlerinin dikkatini."

"Kimler yani?"

"Biz, *Carabinieri*, gümrük polisi ve mali polis."

Brunetti yüzünde sahte bir hayret ifadesiyle, "Ya gizli servis kayıtları, Signorina?" dedi.

Elettra'nın yüzü ifadesizdi. "Çok gerekli olmadıkça hayır, efendim. Bu gereğinden fazla kullanıp suiistimal etmek istemediğim bir bağlantı."

Brunetti, Elettra'nın şaka yaptığına dair bir işaret görebilmek için gözlerine baktı. Hangisinin daha rahatsız edici olabileceğinden emin değildi: Elettra'nın şaka yapmadığını fark etmesi mi, yoksa şaka yapıp yapmadığını ayırt edememesi mi.

Elettra'nın yüzündeki ciddiyetin devam ettiğini görünce bunu daha fazla sorgulamamaya karar verip elindeki kâğıtlara döndü. İlk kaydın tarihi üç yıl öncesinin ekim ayını gösteriyordu: Roberto alkollü araç kullanmaktan tutuklanmıştı. Ufak bir para cezası: Dava kapanmıştı.

Listeyi okumaya devam edecekti ki Elettra araya girdi. "Orada

kaçırılmayla ilgili bir şey bulamayacaksınız, efendim. O konuyla ilgili ayrıca bir dosya hazırlıyorum. Sanırım böylece her şey daha anlaşılır olacak."

Brunetti başını sallayıp oradan ayrıldı. Odasına çıkarken okumaya devam etti. O yıl Noel gecesi Lorenzoni nakliyat şirketine ait bir kamyon Salerno yakınlarındaki 8. Devlet Karayolu'ndan kaçırılmış. Kamyon çeyrek trilyon liretlik Alman malı laboratuvar malzemesi taşıyormuş; kaçırılan yük asla bulunamamış.

Dört ay sonra rastgele yapılan bir gümrük kontrolünde, Lorenzoni'lere ait bir kamyonun, taşıdığı Macar yapımı dürbünlerin sadece yarısını gümrüğe bildirdiği ortaya çıkmış. Para cezası verilmiş ve ceza kısa sürede ödenmiş. Sonraki bir yıl boyunca Lorenzoni'lerin polisle işi olmamış, ama sonra Roberto bir diskoda bir kavgaya karışmış. Olay ceza hukukuna gitmemiş, medeni usul mahkemesinin verdiği kararla Lorenzoni'ler, kavgada burnu kırılan çocuğa on iki milyon liret ödemişler ve dava kapanmış.

Hepsi buydu. Diskodaki kavgadan kaçırılmasına kadar geçen sekiz ay boyunca ne Roberto ne ailesi ne de her alana yayılmış şirketleri, ülkeyi ve vatandaşları gözlemekle görevli polisin kayıtlarına göre var olmamışlardı. Sonra güneşli bir günde çakan şimşek gibi kaçırılma olayı patlamıştı. Kaçıranlardan gelen iki mektup, kaçıranlara yönelik halka açık bir konuşma ve sessizlik. Ta ki oğlanın cesedi Belluno yakınlarında bir tarlada bulunana kadar.

Bunları düşünürken Brunetti kendisine olayın en başından beri Roberto'yu kafasında neden bir "oğlan" olarak canlandırdığını sordu. Sonuçta, genç adam kaçırıldığında ve öldüğünde, ki görünüşe göre bu iki olay arasında fazla zaman geçmemişti, yirmi bir yaşında olmalıydı. Brunetti şimdiye kadar konuştuğu insanların ondan nasıl bahsettiklerini hatırlamaya çalıştı: Kız arkadaşı, şakacılığından ve bencilliğinden bahsetmişti; Kont Orazio, neredeyse küçümser bir tavır sergilemişti; annesi ise küçük bebeğinin yasını tutuyordu.

Vianello'nun odaya girmesiyle düşünceleri yarıda kesildi. "Seninle birlikte Belluno'ya gelmeye karar verdim Vianello. Bize bir araba ayarlayabilir misin?"

"Daha iyisini bile yapabilirim," dedi Çavuş kocaman bir gülümsemeyle. "Aslında ben de bunun için gelmiştim."

"Bu da ne demek?" diye sordu Brunetti.

"Bonsuan," diye cevapladı Çavuş.

"Bonsuan mı?"

"Evet efendim. Bizi oraya o götürecek."

"Belluno'ya giden bir kanal yaptıklarını bilmiyordum."

"Kızı, efendim."

Brunetti, Bonsuan'ın en büyük gurur kaynağının üniversiteye gönderdiği üç kızı olduğunu biliyordu. Kızlardan biri doktor, biri mimar, diğeri de avukat olmuştu. "Hangisi?" diye sordu.

"Mimar olan, Analisa," diye cevapladı Vianello. Brunetti sormadan açıkladı: "Kız aynı zamanda pilotmuş. Lido'daki bir arkadaşının bir Cesna'sı varmış. İstersek bu akşam bizi oraya bırakabilirmiş, kendisi de oradan Udine'ye devam edecekmiş."

"Gidelim öyleyse," dedi Brunetti. Vianello'nun bu bir günlük gezi fikrinden duyduğu heyecanı hemen fark etmişti.

Bonsuan'ın motor kullanmadaki ustalığını kızı da uçakta göstermişti. Kendilerini olayın heyecanına kaptırmış olan Brunetti ve Vianello, yirmi beş dakikalık yolculuk boyunca burunlarını uçağın küçük camlarına yapıştırıp dışarıyı seyrettiler. Bu süre içerisinde Brunetti daha önceden bilmediği iki şey öğrendi: Alitalia kızı pilot olarak çalıştırmayı reddetmişti, çünkü mimarlık diploması vardı ve yüksek kültür seviyesiyle diğer pilotları "utandıracaktı"; ve Vittorio Veneto civarındaki geniş topraklar ordu tarafından "Pio XII", yani *Proibito* ilan edilmişti ve üzerinden uçulamıyordu. Böylece küçük uçak onları Adriyatik kıyıları boyunca uçurup Pordenone üzerinden geçirdi ve Belluno'ya getirdi. Nadasa bırakılmış tarlaların ve geniş çayırların üzerinden geçtikçe altlarındaki toprağın rengi kahverengi ve yeşilin tonları arasında değişip duruyordu. Arada sırada meyve ağaçları pastel çiçekler açıyor, ani bir rüzgâr çıkıp taçyapraklarını uçağa doğru savuruyordu.

Uçak yere indiğinde, Roberto Lorenzoni'nin cesedinin tarladan çıkarılıp hastaneye getirilmesiyle ilgilenen ve Venedik polisiyle bağlantı kuran Ivo Barzan adındaki *commissario* onları bekliyordu.

Barzan, onları Doktor Litfin'in evine götürüp ağaçların yanındaki karanlık üçgen boyunca onlarla beraber yürüdü. Bej renkli bir tavuk, yeni kazılmış sığ çukurun topraklarını eşelemekle meşguldü, rüzgârın uçuşturduğu kırmızı ve beyaz renkli şeritlerden rahatsız olmuşa benzemiyordu. Barzan onlara *Carabinieri*'nin metal dedektör-

leriyle tarlayı iki kez taramasına rağmen kurşun bulunamadığını söyledi.

Brunetti eğilip çukura bakarken kulağına tarlada gezinip eşelenen tavuğun sesi gelince, oğlan öldüğü sırada buranın nasıl bir yer olduğunu düşündü, tabii gerçekten burada öldüyse. Kışlar sert ve dondurucu geçiyor, sonbaharda ise en azından hâlâ canlı bir şeyler kalıyor olmalıydı. Bu düşüncesinin ne kadar aptalca olduğunu fark ettiğinde kendisine kızdı. Sonuçta işin ucunda ölüm vardı, toprağın çamurla veya çiçeklerle kaplı olması ne fark ederdi ki? Ellerini cebine sokup çukurdan uzaklaştı.

Barzan, komşuların hiçbirinin polise anlatacak işe yarar bir şey bilmediğini söyledi. Yaşlı bir kadın, bulunan cesedin, vali tarafından zehirlenerek öldürülen komünist kocasına ait olduğu konusunda ısrar ediyordu. Hiç kimse olağandışı bir şey hatırlamıyordu, yine de Barzan, polisin insanlara iki yıl önce garip bir şey görüp görmedikleri dışında bir şey soramadığı durumlarda, insanların pek de yardımcı olamadığını düşündüğünü eklemek nezaketini gösterdi.

Brunetti yolda karşılaştığı insanları durdurup sorular sordu. Seksenlerindeki yaşlı bir çift olayla ilgili hiçbir şey hatırlayamadıklarını fakat bunu birer fincan kahve ikram ederek telafi edebileceklerini söylediler. Polislerin üçü de bu teklifi kabul edip, kahvelerini şeker ve *grappa*'yla birlikte içtiler.

Doktor Bortot, onları hastanedeki muayenehanesinde bekliyordu. Venedik'e yolladığı raporuna ekleyecek fazla bir şeyi olmadığını söyledi. Her şey orada yazılıydı: Kafatasındaki ölümcül delik, merminin çıktığı yerin belirsizliği ve iç organlarda meydana gelen hasar ve çürüme.

"Hasar mı?" diye sordu Brunetti.

Bortot, "Anlayabildiğim kadarıyla ciğerlerde büyük hasar vardı. Genç adam yıllardır Türk gibi sigara içiyor olmalı," deyip bir sigara yaktı. "Ve dalağı," diye lafa başlayıp durakladı. "Buradaki hasar doğal sebeplerden de gerçekleşmiş olabilir, ancak bu, dalağın neden o kadar küçülmüş olduğunu açıklamaz. Ama toprağın altında o halde ne kadar kaldığını bilemiyoruz."

"Br seneden fazla olabilir mi?" diye sordu Brunetti.

"Evet, ben de öyle tahmin ediyorum. Cesedin Lorenzoni'lerin oğluna ait olduğu kesinleşti mi?"

"Evet."

"Eh, öyleyse tahminlerim doğru sayılır. Onu kaçırdıktan hemen sonra öldürmüşlerse, bu toprağın altında iki seneden biraz daha az kaldığı anlamına gelir. Bu da aşağı yukarı benim tahmin ettiğim süre." Sigarasını küllüğe bastırarak söndürdü. "Çocuğunuz var mı?" diye ortaya sordu.

Üç polis de başını salladı.

"Peki o zaman," dedi Bortot cümlesini bir yere bağlamadan. Sonra yapması gereken üç otopsi daha olduğunu söyleyip izin isteyerek ayrıldı.

Barzan, özel şoförünün onları Venedik'e geri götürebileceğini söyledi, cinayet mahallinde dolaşmaktan yorulmuş olan Brunetti de bunu memnuniyetle kabul etti. Güneye doğru hızla yol alırlarken ne Brunetti ne de Vianello tek kelime etti. Brunetti olay mahallinin, arabanın penceresinden bakıldığında ne kadar iç karartıcı göründüğünü düşünüyordu. Yerde de, havada olduğu gibi, hangi bölgelerin *Zona Proibita* olduğuna dair herhangi bir uyarı bulunmuyordu.

15 Brunetti'nin tahmin ettiği gibi sabah gazeteleri Lorenzoni olayına kurnaz bir açgözlülükle yaklaşmıştı. Yazarlar, gazeteyi okuyanların on sekiz ay önce gerçekleşen olayla ilgili en önemli ayrıntıları bile hatırlamayacağını tahmin ettikleri için –ki Brunetti bu tahminlerinde onlara katılıyordu– makalelerine kaçırılma olayını başından başlayarak anlatmışlardı. Yazılarda, Roberto'dan "ailenin en büyük oğlu", "yeğen" ya da "ailenin tek oğlu" diye bahsediliyordu ve kaçırılma olayının Venedik'te değil, Mestre'de, Belluno'da ya da Vittorio Veneto'da gerçekleştiği anlatıyordu. Görünüşe göre olayın ayrıntılarını hatırlayamayanlar sadece okuyucular değildi.

Bir ceset bulunduğunda basının olaya duyduğu o her zamanki sinir bozucu haz bu sefer görülmüyordu, bunun sebebi de hiç şüphesiz otopsi raporunun bir kopyasını ele geçirememiş olmalarıydı. Yazarlar "ileri derecede çürüme" ve "insan artıkları" gibi yavan tanımlarla yetinmek zorunda kalmıştı. Brunetti makaleleri okurken kullanılan yavan dilden rahatsız olduğu için zengin ağzına çok fazla alışmış olabileceğinden endişe etti.

Ofisine girdiğinde, masasında, üzerinde kendi adının yazılı olduğu kahverengi bir zarf içinde bir video kaseti duruyordu. Ahizeyi kaldırıp Signorina Elettra'yı aradı. "Bu RAI'den gelen kaset mi?" diye sordu.

"Evet, Dottore. Dün akşam geldi."

Zarfa baktı, açılmamış görünüyordu. "Kaseti evde izlediniz mi?" diye sordu.

"Hayır. Evde videom yok."

"Olsa izleyecek miydiniz yani?"

"Tabii ki."

"Laboratuvara inip bir göz atmaya ne dersiniz?" diye sordu Brunetti.

"Hoşuma gider efendim," deyip telefonu kapattı Elettra.

Elettra zemin katındaki laboratuvarın kapısında bekliyordu. Bugün üzerinde her köşesinin itinayla ütülendiği belli olan bir kot pantolon vardı. Brunetti'nin, sivri burnu ve kalın topuğu yüzünden kovboy çizmesi olduğunu düşündüğü çizmeleri ise kot pantolonu sıradanlıktan uzaklaştırıyordu. İpek bluzu ve topuz yapılmış saçları ise Elettra'ya daha ciddi bir hava katmıştı.

"Bocchese burada mı?" diye sordu Brunetti.

"Hayır, mahkemeye kanıt sunmaya gitti."

"Hangi dava?"

"Brandolini soygunu."

İkisi de, dört yıl önce gerçekleşip sorumluların olaydan iki gün sonra yakalanan bu davanın mahkemesinin ancak yapılabiliyor olmasına tepki gösterme gereği duymadı. "Ama dün ona bugün kaseti izlemek için laboratuvarı kullanıp kullanamayacağımızı sordum ve bir sakıncası olmadığını söyledi," diye açıkladı Elettra.

Brunetti kapıyı açıp Elettra'nın içeri girmesini bekledi. Signorina Elettra evindeymiş gibi rahat davranıp laboratuvarın videosunu çalıştırdı. Brunetti kaseti yerleştirdi. Ekranda RAI logosu görünene kadar bir süre beklemeleri gerekti. Hemen arkasından ekranda Brunetti'nin teknik bilgiler olduğunu tahmin ettiği tarihler ve birkaç çizgi belirdi.

Brunetti ekrandan uzaklaşarak odadaki ahşap sandalyelerden birine otururken, "Bu kaseti daha sonra geri göndermemiz gerekecek mi?" diye sordu.

Elettra bir sandalye çekip yanına oturdu. "Hayır. Cesare bunun bir kopya olduğunu söyledi. Ama bunu gönderdiğinin bilinmemesini tercih edermiş."

Brunetti cevap verecekti ki haber spikerinin sesi duyuldu. Spiker, RAI izleyicilerine, haberin hazırlandığı sırada yeni meydana gelmiş olan kaçırılma olayı ile ilgili haberleri verdikten sonra kurbanın babası Kont Ludovico Lorenzoni'nin yayına çıkıp bir konuşma yapacağını duyurdu. Ekranda Venedik'in turistik mekânları görülürken, arka planda Kont'un o akşam RAI stüdyolarına gelip yaptığı konuşmayı yayınlayacaklarını anlatan spikerin sesi duyuluyordu. Söylenene göre Roberto'yu kaçıranların, acılı babanın konuşmasını dinleyip çağrısına kulak vermesi ümit ediliyordu. Sonra, San Marco Kilisesi'nin cepheden görüntüleri eşliğinde, spiker sözü Venedik'teki RAI ekibine bıraktı.

Koyu renk takım elbise giymiş ciddi ifadeli bir adam, geniş bir koridorda ayakta duruyordu, Brunetti buranın Lorenzoni malikânesi olduğunu anladı. Adamın arkasında, Brunetti'nin Kont'la konuştuğu çalışma odasına açılan çift kanatlı geniş kapı görülüyordu. Adam ilk spikerin söylediği şeyleri kısaca özetledikten sonra arkasını dönüp çalışma odasının kapılarından birini açtı. Kamera yaklaşıp içeri girdi ve masasında oturan Kont'a odaklandı. Brunetti bu masayı gördüğünü hatırlamıyordu.

Kont ilk önce ellerine baktı. Kamera yaklaştığındaysa başını kaldırıp bakışlarını doğrudan kameraya yöneltti. Birkaç saniye sonra, kamera uzaklığını ayarlayıp hareket etmeyi kestiğinde, Kont konuşmaya başladı.

"Bu konuşmayı oğlumun, Roberto'nun kaybolmasından sorumlu insanlara hitaben yapıyorum ve onlara beni dikkatle dinlemeleri için yalvarıyorum. Oğlumu tekrar görebilmek için istenilen her türlü meblağı ödemeye hazırım, fakat devlet kurumları bunu yapmamı engelliyor: Malvarlığım dondurulmuş durumda, istenilen parayı ne İtalya'da ne de yurtdışında toparlayabilmem şu anda mümkün değil. Şerefim üzerine yemin ediyorum, eğer parayı ödeyebilecek durumda olsaydım öderdim, yemin ediyorum imkânım olsa oğlumu sağ salim görebilmek için bu parayı veya herhangi miktarda bir parayı seve seve verirdim."

Burada Kont duraklayıp tekrar ellerine baktı. Bir süre sonra ye-

niden kameraya döndü. "Bu insanlardan bana ve karıma merhamet göstermelerini diliyorum. İnsani yönlerine sesleniyorum ve onlardan oğlumu serbest bırakmalarını rica ediyorum. İsterlerse oğlumla yer değiştirmeye hazırım: Bana sadece ne yapmam gerektiğini söylemeleri yeter, istedikleri her şeyi yapmaya hazırım. Benimle ismini açıklamadıkları bir arkadaşım aracılığıyla bağlantı kuracaklarını söylemişlerdi. Tek yapmaları gereken bu insanla bağlantı kurup ne yapmam gerektiğini söylemeleri. Ne isterlerse istesinler, oğlumu geri getirecekse memnuniyetle yapacağım."

Kont burada da kısa süreliğine durakladı. "Merhametlerine sesleniyorum ve bana ve karıma acımalarını diliyorum." Kont konuşmasını kesti. Fakat kamera, Kont başını sola çevirip birkaç saniye sonra tekrar dönene kadar onu çekmeye devam etti.

Ekran yavaş yavaş karardı ve tekrar stüdyodaki spiker göründü. Spiker bunun bir RAI özel haberi olduğunu tekrarlayıp Roberto Lorenzoni hakkında bilgi sahibi olan kişilerin ekranın altında yazan numarayı aramasını söyledi. İzledikleri, orijinal yayının bir kopyası olduğu için ekranın altında herhangi bir numara görünmedi.

Ekran tamamen karardı.

Brunetti ayağa kalkıp, televizyonu açık bırakarak sesini sonuna kadar kıstı. Videonun başa sarma tuşuna basıp banttan gelen sesler kesilene kadar bekledi. Klik sesini duyduğunda Signorina Elettra'ya dönüp, "Ne düşünüyorsunuz?" diye sordu.

"Makyajı hakkında haklıymışım."

"Evet," dedi Brunetti. "Başka bir şey var mı?"

"Kullandığı dil olabilir mi?"

Brunetti başını salladı. "Oğlunu kaçıranlara hitap ederken, 'siz' değil 'onlar' kelimesini kullanmasından mı bahsediyorsunuz?"

"Evet," dedi Elettra. "Bu garip görünüyor. Ama belki de oğluna yaptıkları şeyden sonra onlara doğrudan hitap etmek zor gelmiştir."

"Mümkün," dedi Brunetti. Başına hayattaki en korkunç olaylardan biri gelmiş olan bir babanın buna nasıl tepki göstereceğini kestirmeye çalışıyordu.

Uzanıp tekrar "play" tuşuna bastı. Aynı görüntüler bir kez daha ekrana geldi, fakat bu sefer ses yoktu.

Signorina Elettra kaşlarını kaldırınca Brunetti ona dönüp, "Uçağa bindiğimde de asla kulaklık takmam," diye açıkladı. "Dikkatini

dağıtan bir ses olmadığından filmde gördüklerini daha iyi algılıyorsun."

Elettra başını salladı. Kaydı baştan sona bir kez daha izlediler. Bu kez haber spikerinin kameranın solunda bir yerde akan metni takip eden gözlerini fark ettiler. Kont'un çalışma odasının önündeki spiker ise metnini iyi ezberlemişe benziyordu, takındığı ciddi ifade ise zorlama ve yapaydı.

Brunetti, kaydı bu şekilde izlediğinde Kont'un gerginliğinin veya öfkesinin daha iyi görülebileceğini sandıysa yanılmıştı. Sessizlikte Kont duygusuz görünüyordu. Ellerine baktığı anda, herhangi bir izleyici, Kont'un başını tekrar kaldıracak gücü bulamayacağını düşünebilirdi. Ve ekranın kenarına baktığı o kısacık anda merak ve sabırsızlıktan eser yoktu.

Görüntü bir kez daha karardığında Signorina Elettra, "Zavallı adam, bir de makyaja katlanmak zorunda kalmış," dedi. Uygunsuz bir olaya şahit olmuş gibi gözlerini kapayıp başını salladı.

Brunetti tekrar "rewind" düğmesine bastı ve kaset geriye doğru akmaya başladı ve durdu. "Reject" düğmesine basınca kaset dışarı fırladı. Kaseti kutusuna, kutuyu da ceketinin iç cebine koydu.

"Bu işi yapanları çok kötü cezalandırmak lazım," dedi Elettra sert bir ifadeyle.

"İdam mı?" diye sordu Brunetti. Uzanıp videoyu ve televizyonu kapadı.

Elettra olumsuz anlamda başını salladı. "Hayır. Bunu yapanlar ne kadar iğrenç insanlar olurlarsa olsunlar, yaptıkları iş ne kadar korkunç olursa olsun, devletin onları öldürme gücüne sahip olması doğru değil."

"Bunu devlete güvenmediğiniz için mi söylüyorsunuz?"

"Siz bu devlete güveniyor musunuz?"

Brunetti hayır anlamında başını salladı.

"Güvenebileceğiniz bir devlet var mı?"

"Bir vatandaşın yaşamı veya ölümüne dair karar vermek konusunda mı?" Brunetti başını hayır anlamında salladı ve "Ama öyleyse bu tür şeyler yapan bir insanı nasıl cezalandıracağız?" diye sordu.

"Bilemiyorum. Onların yok olmasını istiyorum, ölmelerini istiyorum. Bunu inkâr edersem yalan söylemiş olurum. Ama öldürme yetkisi... bu kimsenin sahip olmaması gereken bir güç."

Brunetti Paola'nın söylediği bir şeyi hatırladı. Bunu hangi koşullarda söylediğini hatırlamıyordu, ama söylediği şey şuydu: İnsanlar bir konuyu dürüstçe tartışmak istemediklerinde, demişti Paola, öyle spesifik bir örnek veriyorlar ki fikir birliğine varmamak imkânsız hale geliyor. Fakat örnekler ne kadar kısıtlayıcı olsa da, derdi Paola, her zaman, kanun kavramı prensiplere dayanan evrensel bir kavramdır. Münferit olaylar bir şekilde gerçekleşiyordu, bunu engellemek mümkün değildi. Brunetti suçların bireyler üzerinde yarattığı yıkıcı etkiyi yakından tanıdığı için, yeni ve daha caydırıcı kanunlar yapılması gerektiği düşüncesine kapılmanın nasıl bir şey olduğunu çok iyi biliyordu. Bir polis olarak kanunların sert tarafının güçsüzlere ve zavallılara uygulandığını ve cezaların sertliğinin suçu azaltmaya yönelik bir etkisi olmadığını da biliyordu. Bunların hepsini bir polis olarak biliyordu, ama bir insan ve bir aile babası olarak, bu genç adamın canını alan insanların adalet önüne çıkarılmalarını ve acı çekmelerini görmeyi arzuluyordu.

Brunetti, yürüyüp laboratuvarın kapısını açtı. Signorina Elettra'yla ayrıldılar ve işlerine, suçun bir tartışma konusu değil, durdurulması gereken bir olay olduğu dünyaya geri döndüler.

16 İçinden bir ses Brunetti'ye, Lorenzoni'lerin, oğullarının cenazesinden önce kendisiyle konuşmalarını beklemenin aptalca olacağını söylüyordu. Fakat onları bu konuda aramasını engelleyen içindeki bu ses değil, iyi niyeti olmuştu. Gazeteler cenazenin pazartesi günü San Salvador Kilisesi'nden kalkacağını duyurmuştu. O zamana kadar Brunetti'nin Roberto hakkında toplamak istediği tonla bilgi vardı.

Odasına dönünce Doktor Urbani'yi arayıp doktorun sekreterine, Roberto'nun aile doktorunun isminin kendilerinde kayıtlı olup olmadığını sordu. Sekreter birkaç dakika boyunca kayıtları kontrol ettikten sonra Roberto on yıl önce Doktor Urbani'nin muayenehanesine ilk geldiğinde açılan dosyada kayıtlı olan ismi buldu.

Luciano De Cal ismi Brunetti'ye tanıdık geliyordu. Üniversitedeyken sınıf arkadaşı bir De Cal vardı, ama onun ismi Franco'ydu ve zaten mücevheratçıydı. Brunetti doktoru arayıp olanları anlattığında,

adam, hayatının büyük bölümünde yani, Lorenzoni'lerin önceki aile doktorlarının emekli oluşundan beri, Roberto'yla kendisinin ilgilendiğini söyledi.

Brunetti, kaçırılmadan önceki birkaç ay boyunca Roberto'nun sağlık durumunun nasıl olduğunu sorunca Doktor De Cal izin isteyip oğlanın dosyasını almaya gitti. Doktorun söylediğine göre Roberto, olaydan iki hafta önce sürekli rehavet hissi ve mide ağrıları şikâyetiyle muayeneye gelmiş. Roberto her sene kış geldiğinde bağırsaklarını üşüttüğü için, doktor ilk önce yine bunlardan biri sanmış. Fakat Roberto tedaviye cevap vermeyince ona bir dahiliyeciye görünmesini tavsiye etmiş.

"Dediğiniz doktora göründü mü?" diye sordu Brunetti.

"Bilmiyorum."

"Neden?"

"Ona Doktor Montini'nin ismini verdikten kısa bir süre sonra Tayland'a tatile gitmiştim. Döndüğümdeyse kaçırılmıştı."

"Bu Doktor Montini ile onun hakkında konuşma fırsatı bulabildiniz mi?"

"Roberto hakkında mı?"

"Evet."

"Hayır, hiç konuşmadık. Onu kişisel olarak tanımıyorum. Sadece profesyonel bir meslektaşım olarak biliyorum."

"Anlıyorum," dedi Brunetti. "Bana doktorun telefon numarasını verebilir misiniz?"

De Cal ahizeyi bırakıp, numarayı bulduktan sonra geri geldi. "Muayenehanesi Padova'da," diye açıklayıp numarayı verdi.

Brunetti teşekkür edip, "Hastalığın kolik* olabileceğini mi tahmin etmiştiniz, Dottore?" diye sordu.

Brunetti sayfaların çevrildiğini duydu. "Ee, öyle olması mümkündü." Telefonun diğer ucundan yine sayfaların çevrildiği duyuldu. "Buraya, iki hafta içinde üç kez geldiğini yazmışım. Eylül ayının onunda, on dokuzunda ve yirmi üçünde."

Öyleyse son muayene, kaçırılmasından beş gün önce gerçekleşmiş olmalıydı.

"Nasıl görünüyordu?" diye sordu Brunetti.

"Buraya rahatsız ve gergin göründüğünü not almışım, ama şu an-

* Bağırsak iltihabı. (y.h.n.)

da nasıl olduğunu tam olarak hatırlayamıyorum."

"Sizce nasıl bir çocuktu, Doktor?" diye sordu Brunetti aniden.

De Cal bir süre durduktan sonra cevap verdi: "Bence çok tipik bir çocuktu."

"Ne açıdan?"

"Öyle bir aile, öyle bir sosyal çevreye uygunluk açısından," dedi De Cal.

Sınıf arkadaşı Franco'nun koyu bir komünist olduğunu şimdi hatırlamıştı. Bu tür şeylerin genellikle aileden geldiğini biliyordu, bu yüzden doktora, "Yani zengin ve avare bir çevre mi demek istiyorsunuz?" diye sordu.

De Cal kendini tutamayıp Brunetti'nin söylediğine güldü. "Evet, sanırım öyle demek istiyorum. Zavallı çocuk, içinde hiç kötülük yoktu. Onu on yaşından beri tanıyordum, bu yüzden hakkında bilmediğim çok az şey vardı."

"Ne gibi?"

"Mesela çok akıllı bir çocuk değildi. Bu denli ağır olması sanırım babası için bir utanç kaynağıydı."

Brunetti doktorun bu cümlesinde yarım kalan bir şeyler olduğunu hissetti ve cümleyi tamamlamak amacıyla, "Kuzeninin aksine mi?" diye sordu.

"Maurizio mu?"

"Evet."

"Onunla karşılaştınız mı?" diye sordu De Cal.

"Bir kez."

"Ne düşünüyorsunuz?"

"Akıllı olmadığı söylenemez."

De Cal bu cevaba güldü, Brunetti de hattın diğer ucunda gülümsüyordu.

"O da hastanız mı, Doktor?"

"Hayır, yalnızca Roberto. Ben aslında bir pediatristim, biliyorsunuz. Ama Roberto büyüdükten sonra da bana gelmeye devam etti ve ben de bir türlü onu başka bir doktora gönderemedim işte."

"Doktor Montini'ye kadar," diye hatırlattı Brunetti.

"Evet. Hastalığı her ne ise koliğe benzemiyordu. Crohn hastalığı olabileceğini düşündüm – hatta buraya da not almışım. Onu Mortini'ye yollamamın sebebi de buydu. Montini, bu bölgede bulunabilen

en iyi Crohn uzmanlarından biridir."

Brunetti bu hastalığı duymuştu, fakat ne olduğu konusunda en ufak fikri yoktu. "Belirtileri nelerdir?" diye sordu.

"Bağırsak ağrısıyla başlar. Kanlı ishalle devam eder. Çok acı vericidir. Çok ciddi bir hastalıktır. Roberto bütün belirtileri gösteriyordu."

"Peki teşhisin doğrulanıp doğrulanmadığını biliyor musunuz?"

"Söylediğim gibi, Commissario. Onu Montini'ye yolladım, ama tatilden döndüğümde kaçırılmıştı, bu yüzden ben de konuyu takip etmedim. Bunu Montini'ye sorabilirsiniz."

"Öyle yapacağım, Dottore," dedi Brunetti ve doktora kibarca veda edip telefonu kapadı.

Zaman kaybetmeden Padova'daki doktorun numarasını çevirdi. Doktor Montini hastanedeydi ve ertesi sabah saat dokuza kadar muayenehanesine dönmeyecekti. Brunetti adını, ev ve iş telefonunu bıraktı ve doktorun kendisini en kısa zamanda aramasını söyleyerek telefonu kapadı. Aslında acele etmek için ortada bir sebep yoktu, fakat Brunetti tam olarak ne aradığını ya da neyin önemli neyin önemsiz olduğunu bilemediği için anlamsız bir sabırsızlık hissediyor, acele etmenin bilgisizliğini kamufle edeceğini düşünüyordu.

Ahizeyi elinden bırakır bırakmaz telefon çaldı. Signorina Elettra, Lorenzoni'lerin İtalya'da ve yurtdışında yaptıkları işlere dair bir dosya hazırladığını haber veriyor ve görmek isteyip istemediğini soruyordu. Brunetti dosyayı almak için aşağı indi.

Dosya bir sigara paketi kalınlığındaydı. Brunetti, "Signorina," diye başladı lafa, "böyle bir şeyi bu kadar kısa zamanda hazırlamayı nasıl başardınız?"

"Bankada çalışan arkadaşlarımı arayıp şöyle bir soruşturmalarını istedim."

"Bütün bunları, sizden bu dosyayı istedikten sonra mı yaptınız?"

"Kolay oldu, efendim. Bilgilerin hepsi bu yoldan geldi." Artık bir âdet haline geldiği üzere, eliyle, ekranının ışığı parıldayan bilgisayarı işaret etti.

"Böyle bir aleti kullanmayı öğrenmek ne kadar zaman alır, Signorina?"

"Kendiniz için mi soruyorsunuz efendim?"

"Evet."

"Bu iki şeye, hayır, üç şeye bağlı."

"Peki nedir onlar?"

"Ne kadar zeki olduğunuz. Öğrenmeyi ne kadar istediğiniz. Ve size kimin öğrettiği."

Brunetti'ye, Elettra'nın ilk koşul hakkındaki tahminini sormasına alçakgönüllülüğü, ikincisine cevap vermesini istemesine ise kararsızlığı engel oldu. "Siz öğretebilir misiniz?"

"Evet."

"Gerçekten mi?"

"Tabii ki. Ne zaman başlamak istersiniz?"

"Yarın olur mu?"

Elettra başıyla onaylayıp gülümsedi.

"Ne kadar zamanımızı alır?" diye sordu Brunetti.

"Bu da değişir."

"Neye göre?"

Elettra'nın gülümsemesi daha da mı belirginleşmişti? "Aynı üç şeye göre."

Brunetti merdivenleri çıkarken dosyayı okumaya başladı. Masasına ulaştığında milyarlarca liret değerinde bu malvarlığı listesi okumuştu ve Roberto'yu kaçıranların neden Lorenzoni'leri seçtiğini anlamaya başlamıştı. Dosyadaki sayfalar düzensizce hazırlanmıştı. Brunetti kâğıtları ufak desteler haline getirip listelerdeki ülkelerin Avrupa haritasındaki yerlerine göre kabaca sıraya dizdi.

Kamyonlar..., çelik..., Kırım'da plastik fabrikaları: Yeni pazarlara ulaşmak için sürekli bir genişleme görülüyordu ve doğuya doğru gözle görülür bir ilerleme vardı. Lorenzoni'lerin yatırımları ve malvarlıkları yavaş yavaş eski demirperde ülkelerine doğru kayıyordu. Mart ayında Vercelli'deki iki kumaş fabrikası iki ay sonra Kiev'de yeniden açılmak üzere kapanmıştı. Yarım saat sonra son sayfayı da masasına koyduğunda, Lorenzoni yatırımlarının gerçekleştiği çoğu ülkenin yerini kesin olarak bilmese bile kâğıtların çoğunun sağ tarafında durduğunu gördü.

Brunetti'nin son zamanlarda gazetelerde Rus mafyasıyla ilgili çıkan haberleri hatırlaması uzun sürmedi. Söylenenler doğruysa, Çeçenlerden oluşan grup, Rusya'daki yasal ya da yasadışı yollardan yürütülen işlerin büyük kısmını kontrolünde tutmaktaydı. Buradan hareketle, kaçırma olayının sorumlularının bu adamlar olabileceği ihti-

mali doğuyordu. Sonuçta Roberto'yu kaçıranlar tek kelime etmemiş, sadece silahlarını gösterip onu götürmüşlerdi.

Öyleyse nasıl olmuştu da yolları sonunda Venediklilerin çoğunun bile adını duymadığı küçük bir köy olan Col di Cugnan'a düşmüştü? Kaçırılma dosyasını çıkarıp plastik dosyalar içindeki fidye notlarını bulana kadar sayfaları çevirdi. Bilgisayar çıktısı olan notların herhangi biri tarafından yazılmış olması ihtimaline rağmen kullanılan İtalyancada en ufak hata yoktu, ama yine de Brunetti bunun hiçbir şey ispatlamadığını itiraf etmişti kendine.

Rus işi suçun nasıl bir şey olduğu hakkında en ufak bir fikri yoktu, ama yine de içgüdüleri ona bunun Rusların işi olmadığını söylüyordu. Roberto'yu kaçıranlar her kimlerse villayı tanıyor olmalıydılar ki, Roberto gelene kadar hiç kimseye görünmeden orada saklanabilmişlerdi. Tabii ki, diye devam etti Brunetti kendi kendine, Roberto'nun ne zaman geleceğini bilmiyorlarsa. Bu da olaya ilişkin ilk soruşturmada sorulmamış sorulardan biriydi. Roberto'nun o akşamki planlarından, villaya gideceğinden kimin haberi olabilirdi?

Brunetti çoğu zaman olduğu gibi, artık davayla ilgisi kalmayan kişiler tarafından hazırlanmış raporları okurken rahatsız oluyordu.

Brunetti sonunda içgüdülerine teslim oldu ve bunun verdiği rahatlama hissiyle telefonu kaldırıp iç hatlardan Vianello'yu aradı. Çavuş telefonu açtığında Brunetti'nin ilk lafı, "Gidip şu kapıya bir bakalım," oldu.

17

Brunetti doğma büyüme tam bir şehirli olmasına rağmen doğa ve doğanın güzelliklerinden adeta bir köylünün aldığı zevki alıyordu. Çocukluktan beri en sevdiği mevsim bahardı, soğuk kışın ardından gelen güneşli günlerin eğlencesini neşeyle hatırlıyordu. Bir de renklerin geri dönüşünün verdiği heyecan vardı: Altın çançiçeğinin sarısı, çiğdemlerin moru ve yeni ağaçlardaki taze yaprakların yeşili. Brunetti, *autostrada*'da kuzeye doğru hareket eden arabanın arka penceresinden bile bu renkleri görebiliyor ve içi heyecanla doluyordu. Arabayı kullanan Pucetti ve arka koltukta oturan Vianello, bu kışın ne kadar ılık geçtiğini, hiç don olmadığını, bunun *laguna*'daki yosunu öldürdüğünü ve bu yüzden bu yaz sahillerin yosun dolacağı-

nı konuşuyorlardı.

Treviso'dan dönüp Roncade yönündeki karayoluna girdiler. Birkaç kilometre gittikten sonra sağ taraflarında Sant Ubaldo Kilisesi'ni işaret eden tabelayı gördüler.

Piazzale Roma'dan çıkmadan önce haritayı iyice incelemiş olan Pucetti, "Buradan, değil mi?" diye sordu.

"Evet," diye cevapladı Vianello, "üç kilometre ileride, solda olmalı."

"Daha önce buralara hiç gelmemiştim," dedi Pucetti. "Güzelmiş."

Vianello başıyla onayladı, ama hiçbir şey söylemedi.

Birkaç dakika sonra dar yoldaki bir kavşaktan döndüklerinde uzakta, sol taraflarında, taştan yapılma bir kule gördüler. Kulenin iki yanını yüksek bir duvar kuşatıyordu ve bir süre sonra yeni yeşermekte olan ağaçların arasında kayboldu.

Duvara yaklaştıklarında Brunetti'nin omzuna dokunmasıyla Pucetti yavaşladı, böylece duvarı çevreleyen birkaç yüz metrelik yol boyunca yavaş yavaş ilerlediler. Kapıları gördüğünde Brunetti, Pucetti'nin omzuna bir kez daha dokunup durmasını işaret etti. Pucetti, arabayı, kapıların önünden kendilerine doğru bir geniş ark şeklinde uzanan çakıl taşlarının üzerine park etti. Üç adam arabadan indi.

Kaçırılma dosyasına göre kapıların içeriye doğru açılmasını engelleyen taşın en dar yeri yirmi santimetre genişliğindeydi. Fakat Brunetti, kapının demir parmaklıkları arasındaki mesafeyi ölçmek için elini uzattığında, avuç içinden biraz daha geniş, yaklaşık on santimetre genişliğinde olduğunu gördü. Sola, duvara doğru yürüdü, duvarın yüksekliği Brunetti'nin boyunun bir buçuk katı kadardı.

"Bir merdiven kullanmış olmalılar," dedi Vianello. Ellerini beline koymuş, başını geriye doğru yatırmış, kapının tepesine bakıyordu. Brunetti karşılık verecekti ki sol tarafından yaklaşan bir arabanın sesini duydu. İçinde iki kişi bulunan beyaz renkli bir Fiat göründü. Araba; Brunetti, Vianello ve Pucetti'yi görünce yavaşladı ve içindekiler, üniformalı adamları ve mavi-beyaz polis arabasını görünce duydukları merakı gizleme zahmetine girmediler. Başka bir araba yaklaşıp yanlarından geçip gidene kadar araba yavaşça hareket etti. Diğer araba da içindekilerin Lorenzoni villasının önündeki polislere bakması için yavaşlamıştı.

Bir merdiven için, diye düşündü Brunetti, bir minibüs gerekir. Roberto Eylül'ün 28'inde kaçırılmıştı, yılın bu zamanında yolun kenarındaki çalılar her tür aracı, bir minibüsü bile saklayacak yüksekliğe ulaşıyor olmalıydı.

Brunetti tekrar kapıların yanına gidip, soldaki sütuna yerleştirilmiş olan alarm sisteminin kurulu olduğu kontrol panelinin önünde durdu. Cebinden ufak bir parça kâğıt çıkartıp kâğıda baktı. Kâğıtta yazılı numaraları okuyarak beş haneli şifreyi kontrol panelinde tuşladı. Paneldeki kırmızı ışık sönüp hemen altındaki yeşil ışık yandı. Mekanik bir uğultu duyuldu ve demir kapılar yavaş yavaş açılmaya başladı.

"Bunu nasıl bildiniz?" diye sordu Vianello.

Şifreyi bir kâğıda yazmayı akıl etmiş olmaktan duyduğu memnuniyetle, "Raporda yazıyordu," diye cevapladı Brunetti. Uğultu kesildi: Kapılar ardına kadar açılmıştı.

"Burası özel mülk, değil mi?" diye sordu Vianello. İlk adımı Brunetti atıp, Vianello'ya girmesini emretti.

"Evet, öyle," dedi Brunetti. Kapıların ardında uzanan çakıl taşlı yolda yürümeye başladı.

Vianello, Pucetti'ye orada beklemesini söyleyip Brunetti'nin arkasından bahçeye girdi. Patikanın iki tarafındaki çalılar öylesine sıktı ki onlarla önlerinde olması gereken bahçe arasında yeşil bir duvar oluşturuyordu. Yaklaşık elli metre sonra yolun iki yanında taştan yapılma iki kemerli geçit belirdi ve Brunetti sağdaki kemerden girdi. Vianello arkasından girdiğinde onu ayakta dikilmiş, elleri pantolonunun cebinde, montunun etekleri iki yana sallanır biçimde çakıl taşı döşeli patikalardan ve patikalar boyunca toprağa ekilmiş çiçeklerden oluşan bir bahçeyi incelerken buldu.

Brunetti hiçbir şey söylemeden döndü ve ana patikadan geçip diğer kemerden girdi. Burada da durup etrafına bakındı. Çakıl taşı döşeli patikalar ve titizlikle düzenlenmiş çiçekler burada da aynen devam ediyordu; diğer taraftaki bahçenin aynadaki yansıması gibiydi. Sümbüller, zambaklar ve çiğdemler de sanki elleri ceplerinde, güneşlenip etrafa bakmak istiyorlarmış gibi duruyorlardı.

Vianello gelip Brunetti'nin yanında durdu. "Ne düşünüyorsunuz efendim?" diye sordu. Brunetti'nin öylece dikilip çiçekleri izlemesine bir anlam veremiyordu.

"Hiç taş yok, değil mi Vianello?"

Etrafına hiç dikkat etmemiş olan Vianello, "Hayır efendim, yok. Neden sordunuz?" dedi.

"Bahçenin şekli o günden beri değişmediyse taşı başka bir yerden getirmiş olmalılar, değil mi?"

"Ve duvarın üzerinden kendileri geçirmiş olmalılar değil mi?"

Brunetti başını salladı. "Yerel polis bahçede araştırma yapmış, bütün bahçeyi taramışlar. Fakat toprağın kazıldığına dair bulguya rastlamamışlar." Vianello'ya dönüp, "O taşın ağırlığı ne kadardı dersiniz?" diye sordu.

"On beş kilo olabilir mi?" diye tahmin yürüttü Vianello. "Ya da on?"

Brunetti başını salladı. İkisi de o ağırlıkta bir şeyi duvarın üzerinden geçirmenin ne kadar zor olacağı konusunda bir yorumda bulunmadı.

"Villaya da bir göz atalım mı?" diye sordu Brunetti. İkisi de bunu cevap isteyen bir soru olarak düşünmemişti.

Brunetti dönüp kemerden geçerek tekrar anayola çıktı; Vianello da onu takip etti. Kaldıkları yerden sağa doğru kavis yapan yolu takip etmeyi sürdürdüler. Uzaktan bir kuşun neşeli ötüşü duyuldu, toprağın kokusu ve havanın sıcaklığı kendisini hissettirdi.

Yürürken ayaklarına bakan Vianello önce bileklerine doğru sıçrayan taşları fark etti, sonra ayakkabılarını kaplayıveren tozu gördü. Silah sesi işte bu anda duyuldu. Hemen arkasından ikincisi geldi ve Vianello'nun durduğu yerin bir metre gerisinde çakıl taşları havalandığı için merminin hedefini bulmak üzere olduğu anlaşılıyordu. Çakıl taşları havaya saçılırken, Vianello, Brunetti'nin kendisini ittiği noktada, patikanın sağından yatıyordu. Brunetti ise Çavuş'un birkaç metre önünde hâlâ koşuyordu.

Vianello bilinçsizce ayağa kalkıp eğilerek çalılara doğru koştu. Çalıların oluşturduğu duvar mermilere karşı koruma sağlamıyordu, sadece koyu yeşil çalılar Vianello'nun mavi üniformasını beyaz çakıl taşlarından daha iyi kamufle ediyordu.

Art arda iki el daha ateş edildiği duyuldu. "Buraya gelin Vianello," diye bağırdı Brunetti. Vianello, Brunetti'nin nerede olduğunu göremeden eğilip sesin geldiği yere doğru panikle koşmaya başladı, etrafını doğru dürüst algılayamıyordu. Aniden biri sol koluna yapı-

şıp onu yere devirdi. Çalıların arasında bir boşluk gördü ve sahile çıkmış bir ayıbalığı gibi dizlerini ve dirseklerini kullanarak bu boşluktan içeri girdi.

Yerde sürünürken sert bir şeye çarpıp durdu: Brunetti'nin dizlerine. Yuvarlanıp ayağa kalktı ve silahını çıkardı. Elleri titriyordu.

İlerisinde, Brunetti elinde silahıyla, yolun solundaki çalıların arasında açtığı dar oyukta duruyordu. Çalıların arasından çıktı. "İyi misin Vianello?" diye sordu.

Vianello'nun tek söyleyebildiği, "Evet," oldu. Sonra "Sağ olun efendim," diye ekledi.

Brunetti başını salladı. Sonra eğilip yavaşça ağaçların koruyucu dalları arasından başını uzattı.

"Bir şey görüyor musunuz?" diye sordu Vianello.

Brunetti hayır anlamında homurdandı. Arkalarında, kapıların olduğu taraftan havayı yırtan polis sireni duyuldu. İki adam da sesin geldiği yöne dönüp sesin yaklaşmakta olup olmadığını kestirmeye çalıştılar. Ses olduğu yerde duruyora benziyordu. Brunetti ayağa kalktı.

"Pucetti mi?" diye sordu Vianello, yerel polisin bu kadar kısa zamanda gelemeyeceğini tahmin ediyordu.

Bir an için Brunetti villaya gidip ateş edenin kim olduğunu bulmaya niyetlendi, fakat sirenin sesi onu kendine getirdi. Sağduyusuna kulak verip, "Geri dönelim," dedi. Geri dönüp çiçeklerin üzerine basa basa kapıya doğru yürümeye başladı. "Pucetti yardım çağırmış olmalı."

Yol keskin biçimde sola dönüp villanın görüş alanından çıktığında bile çalıların arkasından çıkıp yola girmeye cesaret edemediler. Ancak taş duvarı gördüklerinde Brunetti kendisini güvende hissetti ve hiç zorlanmadan çalıları elleriyle aralayıp yola çıktı.

Bahçe kapısı kapalıydı ve polis arabası kapının hemen önüne park etmişti. Arabanın yan tarafı kapıya yapışıktı ve dışarı çıkışı engelliyordu.

Kapının birkaç metre yakınına geldiklerinde Brunetti, sirenin gürültüsü arasında sesini duyurmaya çalışarak, "Pucetti, nerdesin?" diye bağırdı.

Arabanın arkasından sese karşılık geldi fakat genç polis görünürde yoktu.

"Pucetti nerdesin?" diye bir kez daha bağırdı Brunetti.

"Silahınızı kaldırın, efendim," diye arabanın arkasından Pucetti'nin sesi duyuldu.

Brunetti hemen anlayıp silahının hâlâ elinde olduğunu göstermek için onu kaldırdı.

Bunu gören Pucetti arabanın arkasından çıktı. Yere doğru tutuyor olsa da silahı elindeydi. Uzanıp elini arabanın camından içeri soktu ve sireni susturdu. Sessizlik yeniden hâkim olduğunda, "Emin olmak istedim, efendim,"dedi.

"Güzel," dedi Brunetti. Pucetti'nin bunu rehine alınma ihtimaline karşı yapmış olduğunu tahmin ediyordu. "Yerel polisi aradınız mı?"

"Evet efendim. Treviso'nun hemen dışında bir *Carabinieri* karakolu var. Buraya ulaşmak üzeredirler. İçerde neler oldu?"

"Araba yolunda yürürken biri ateş etmeye başladı."

"Ateş edenleri gördünüz mü?" diye sordu Pucetti.

Brunetti başını iki yana salladı ve Vianello, "Hayır," dedi.

Genç polisin bir sonraki sorusu Treviso yönünden gelen başka bir siren sesiyle yarıda kaldı.

O gürültüde Brunetti, Pucetti'ye kapının şifresini söyledi ve Pucetti şifreyi tuşladı. Kapılar açılmaya başladı ve Brunetti'nin söylemesine fırsat vermeden Pucetti direksiyona geçip arabayı geri çekti. Sonra hafifçe içeri girip sola dönerek arabanın çamurluklarının kapılara dayanmasını sağladı. Böylece kapılar tam olarak açılmayacak fakat dışarı çıkmalarına yetecek kadar aralık kalacaktı.

Arabalarının hemen arkasına park eden cipin içinde iki *Carabiniere* vardı. Polis arabasının arkasında durdular ve cipin şoförü penceresini açtı. Üçüne birden, "Neler oluyor?" diye sordu. İnce suratlı ve soluk benizli bir adamdı. Sesi, sanki her gün polislere ateş açıldığı ihbarını alıyormuş gibi sakindi.

"İçeriden birisi üzerimize ateş açtı," diye açıkladı Brunetti.

"Kim olduğunuzu biliyorlar mı?" diye sordu *Carabiniere*. Bu sefer aksanı iyice ortaya çıkmıştı. Sardinya aksanı. Bu tür ihbarlara gerçekten alışık olabilirdi. Arabadan dışarı çıkmak için en ufak bir teşebbüste bulunmadı.

"Hayır," diye cevapladı Vianello. "Bu neyi değiştirir ki?"

"Burada üst üste üç soygun oldu. Bir de tabii şu kaçırılma olayı.

Bahçelerinde tanımadıklarını birini gördüklerinde ateş etmeleri mantıklı. Ben de yapardım."

Vianello, "Bunu görünce bile mi?" dedi dramatik bir şekilde üniformasının göğsüne vurarak.

"Onu görünce," diye karşılık verdi *Carabiniere*, Brunetti'nin elindeki tabancayı göstererek.

Brunetti araya girdi: "Bu üzerimize ateş açıldığı gerçeğini değiştirmez." Lafına devam edecekti ki vazgeçip sustu.

Carabiniere cevap vermek yerine başını içeri sokup camı kapadı ve içerden bir telefon aldı. Brunetti adamın bir telefon numarası tuşladığını gördü. Arkasında duran Pucetti, "*Gesù bambino*," diye fısıldadı.

Kısa bir telefon konuşmasından sonra *Carabiniere* başka bir numara daha çevirdi. Az sonra konuşmaya başladı, bir süre konuştu. İki kez başını salladı, sonra başka bir tuşa basıp telefonu yerine koydu.

Camı açtı. "Şimdi içeri girebilirsiniz," diyerek çenesiyle bahçeyi işaret etti.

"Ne?" dedi Vianello.

"İçeri girebilirsiniz. Onları aradım. Kim olduğunuzu söyledim, onlar da girebileceğinizi söylediler."

"Kimle konuştunuz?" diye sordu Brunetti.

"Yeğenle, ismi neydi?"

"Maurizio," diye cevapladı Brunetti.

"Hah, evet. Onunla konuştum ve artık kim olduğunuzu bildiğine göre ateş etmeyeceğini söyledi." Hiçbirisi kımıldamaynıca *Carabiniere* onları cesaretlendirmeye çalıştı: "Girin hadi. Artık güvendesiniz. Bir daha ateş etmeyecekler."

Brunetti ve Vianello göz göze geldiler. Sonra Brunetti eliyle Pucetti'ye arabada kalmasını işaret etti. *Carabiniere*'ye bir şey söylemeden arkalarını dönüp kapıdan geçerek yeniden bahçeye girdiler. Bu sefer Vianello ileriye bakıp, kapıdan uzaklaşırlarken sağı solu kontrol ediyordu.

Yol boyunca yürürlerken ikisi de tek kelime etmedi.

İlerideki kaviste, bir adam görüş alanlarına girdi. Brunetti hemen adamın yeğen Maurizio olduğunu anladı. Elinde silah yoktu.

Aralarındaki mesafe gittikçe azalıyordu. Aralarında hâlâ yaklaşık on metre kaldığında, Maurizio, "Niye bir şey söylemediniz?" diye

bağırdı. "Hayatımda bu kadar aptalca bir şey duymadım. Kapıyı zorla açıp bahçe yolunda yürüyorsunuz. Yaralanmadığınız için şanslısınız."

Brunetti, Maurizio'nun kabadayılığını görmüştü. "Konuklarınızı hep böyle mi karşılarsınız, Signor Lorenzoni?" diye sordu.

"Kapımı kırmışlarsa, evet," diye cevapladı genç adam. Brunetti ve Vianello'ya iyice yaklaşıp hemen önlerinde durdu.

"Kırılan bir şey yok," dedi Brunetti.

"Şifre kırıldı," diye bağırdı Maurizio. "Kapı şifresini yalnızca aile üyeleri bilir. Bir de villaya gelen hırsızlar."

"Ve Roberto'yu kaçıranlar," dedi Brunetti sesini alçaltarak.

Maurizio şaşkınlığını gizleyemedi. "Ne?" diye sordu.

"Beni duyduğunuzu sanıyorum, Signor. Roberto'yu kaçıranlar dedim."

"Ne demek istediğinizi anlayamıyorum," dedi Lorenzoni.

"Taş," diye açıkladı Brunetti.

"Neden bahsettiğinizi anlamıyorum."

"Kapıların açılmasını engelleyen o taş. On kilodan ağır olmalı."

"Hâlâ anlamıyorum."

Brunetti bunu açıklamak yerine, ifadesizce, "Silah taşıma ruhsatınız var mı, Signor Lorenzoni?" diye sordu.

"Elbette hayır," dedi Maurizio. Sesindeki öfkeyi gizlemeye çalışmıyordu. "Ama tabii ki avcılık lisansım var."

Bu da çakıl taşlarının Vianello'nun ayağının dibinden şiddetle sıçrayışını açıklıyor, diye düşündü Brunetti. "Yani bir av tüfeği kullandınız. İnsanlara ateş etmek için."

"İnsanlara *doğru* ateş etmek için," diye düzeltti Maurizio. "Kimse vurulmadı. Ayrıca herkesin mülkünü korumaya hakkı var."

"Peki bu villa sizin malınız mı?" diye kibarca sordu Brunetti.

Lorenzoni'nin ters bir cevap verecekken kendini zor tuttuğunu gördü. Sonunda konuştuğunda, tek söylediği, "Burası amcama ait. Bunu biliyorsunuz," oldu.

Kapıların olduğu yönden bir motor sesi geldi, sonra *Carabinieri*'ye ait olduğu anlaşılan arabanın uzaklaştığı duyuldu. Ne olacağını beklemekten sıkılıp olayı Venedik polisine bırakmaya karar vermiş olmalıydılar.

Bu duraklama Lorenzoni'ye kendine yeniden hâkim olması için

zaman kazandırdı. "İçeri nasıl girdiniz?" diye sordu.

"Şifreyi yazarak. Kuzeninizin kaçırılma raporunda yazıyordu."

"Buraya mahkeme izni olmadan girmeye hiç hakkınız yok."

"O kanun, polis bir şüphelinin peşindeyken uygulanır, Signor Lorenzoni. Ben burada şüpheli kimseyi göremiyorum, ya siz?" Brunetti'nin gülümsemesi tamamıyla doğaldı. "Tüfeğinizin poliste kayıtlı olduğunu ve av lisansınıza ait vergilerin düzenli ödendiğini umuyorum. Öyle değil mi?"

"Bunun sizi ilgilendirdiğini sanmıyorum," diye karşılık verdi Lorenzoni.

"Üzerime ateş açılmasından hoşlanmam, Signor Lorenzoni."

"Sizi hedeflemediğimi söylemiştim. Sadece uyarmak için yakınınıza ateş ediyordum."

Bütün bu konuşmalar boyunca Brunetti, zengin ve güçlü bir işadamının malikânesine izinsiz girerken yakalandığı Patta tarafından duyulursa olabilecekleri düşünüyordu. "Sanırım ikimiz de hatalıyız, Signor Lorenzoni," dedi en sonunda.

Lorenzoni'nin bunu bir özür olarak alıp almama konusunda kararsız kaldığı aşikârdı. Brunetti, Vianello'ya dönüp, "Nasılsın Çavuş? Korkun geçti mi?" diye sordu.

Çavuş cevap veremeden Lorenzoni aniden durup Brunetti'ye yaklaşarak yavaşça kolunu tuttu. Gülümseyince oldukça genç görünüyordu. "Üzgünüm, Commissario. Evde yalnızdım ve kapılar açıldığında korkuya kapıldım."

"Ailenizden biri olabileceğini düşünmediniz mi?"

"Amcam olamayacağını biliyordum. Yirmi dakika önce onunla Venedik'ten konuştum. Ve şu anda şifreyi bilen tek kişi o." Elini Brunetti'nin kolundan indirip hafifçe gerileyerek, "Roberto'ya olanları düşünüp duruyordum. Bu kez beni almak için gelmiş olabileceklerini düşündüm," diye ekledi.

Korkunun garip bir mantığı vardı, Brunetti bunu iyi biliyordu. Bu yüzden genç adamın doğruyu söylüyor olabileceğini düşündü. "Sizi korkuttuğumuz için özür dileriz, Signor Lorenzoni," dedi. "Kaçırılma olayının gerçekleştiği yeri kendi gözlerimizle görmek istedik." Vianello, Brunetti'nin Lorenzoni'ye karşı tavrını kestirip, başını sallayarak onu destekledi.

"Neden?" diye sordu Lorenzoni.

"Gözden kaçırılmış bir şey olup olmadığını anlayabilmek için."

"Ne gibi?"

"Burada üst üste üç soygun girişimi gerçekleşmesi gibi." Lorenzoni yorum yapmayınca Brunetti, "Bunlar ne zaman gerçekleşti? Kaçırılmadan önce mi, sonra mı?" diye sordu.

"Birisi önce. Diğer ikisi sonra. Sonuncusunun üzerinden sadece iki ay geçti."

"Ne çalındı?"

"İlk seferinde sadece yemek odasındaki gümüşleri aldılar. Bahçıvanlardan biri ışığı görüp ne olduğuna bakmak için içeri girmiş. Duvarın üzerinden atlayıp kaçmışlar."

"Ya diğer ikisi?" diye sordu Brunetti.

"İkincisi kaçırılma sırasında oldu. Yani Roberto ortadan kaybolduktan sonra, ama fidye mektuplarının gönderilmesi sona ermeden önce. Hepimiz Venedik'teydik. Her kimse, duvarın üzerinden atlamış olmalı. Bu sefer tablolar çalınmıştı. Yatak odalarından birinde bir kasa duruyordu, ama onu bulamamışlar. Bu yüzden bence profesyonel değildiler. Büyük ihtimalle uyuşturucu bağımlılarıydı."

"Ya üçüncüsü?"

"O iki ay önce gerçekleşti. Hepimiz buradaydık, ben amcam ve yengem. Gecenin ortasında uyanıverdim; neden bilmiyorum, bir ses duymuş olmalıyım herhalde. Merdivenlere gittiğimde alt katta birilerinin gezindiğini fark ettim. Bunun üzerine aşağı inip amcamın çalışma odasındaki tüfeği aldım."

"Az önce kullandığınız tüfeği mi?" diye sordu Brunetti.

"Evet. Dolu değilmiş, ama o sırada ben bunun farkında değildim." Lorenzoni bunu itiraf ettikten sonra utanmış gibi gülümsedi. "Tekrar üst kata çıkıp merdivenlerin başında durdum. Alt katın ışıklarını yakıp aşağı, onlara doğru bağırdım. Sonra elimde silahla merdivenleri inmeye başladım."

"Çok cesurca davranmışsınız," dedi Brunetti ve bunda ciddiydi.

"Silahın dolu olduğunu sanıyordum."

"Sonra ne oldu?"

"Hiçbir şey. Merdivenlerin ortasına geldiğimde kapının çarptığını duydum. Sonra bahçeden sesler geldi."

"Ne gibi sesler?"

Lorenzoni lafa başlar gibi yapıp durakladı. Birkaç saniye sonra

"Bilemiyorum," dedi. "Çok korkmuştum, sesleri tam olarak idrak edemedim." Ne Brunetti ne de Vianello buna şaşırınca Lorenzoni devam etti: "Çok korkmuştum, merdivenlere oturup kaldım."

Brunetti hafifçe gülümsedi. "Silahın dolu olduğunu bilmemeniz iyi olmuş."

Lorenzoni bunu nasıl yorumlaması gerektiğini anlayamadı, ta ki Brunetti elini omzuna koyup, "Merdivenleri inme cesaretini herkes gösteremezdi, inanın bana," diyene kadar.

"Yengem ve amcam bana her zaman çok iyi davrandılar," diye durumu açıklamaya çalıştı Lorenzoni.

"Kim olduğunu bulabildiniz mi?" diye sordu Brunetti.

Lorenzoni başını salladı. "Hayır. *Carabinieri* gelip etrafı araştırdı, hatta duvarın dibinde buldukları ayak izlerinin plastik kalıplarını bile çıkarttılar. Ama bu işler nasıldır bilirsiniz," dedi iç çekerek. "Hiç umut yoktur." Sonra aniden kiminle konuştuğunun farkına varıp, "Yani öyle demek istemedim," diye ekledi.

Brunetti onun ne demek istediğini anlayıp bunu umursamadığını belirten bir hareket yaptı. "Bizim sizi kaçırmaya gelmiş olabileceğimizi düşünmenize sebep olan şey neydi? Yani, geri geldiklerini?"

Konuştukları süre boyunca Lorenzoni'nin eşliğinde yavaş yavaş villaya yaklaşmışlardı. Son viraj da döndüklerinde villa karşılarında belirdi. Yukarı doğru daralan üç katlı bir binaydı. Binanın tuğlaları zayıf güneş ışığında kırmızımsı bir renkle parlıyor, yüksek pencereler zayıf ışığı yansıtıyordu.

Ev sahibi olarak konumunu fark eden Lorenzoni, birden, "Bir şey ikram edebilir miyim?" diye sordu.

Brunetti göz ucuyla Vianello'nun şaşkınlığını fark etti. Önce bizi öldürmeye çalıştı, şimdi ise içecek ikram ediyor.

"Çok naziksiniz, sağ olun. Tek istediğim kuzeniniz hakkında bildiğiniz her şeyi anlatmanız."

"Roberto hakkında mı?"

"Evet.

"Ne gibi şeyler?"

"Nasıl bir insandı? Nasıl şakalardan hoşlanırdı? Şirket içinde ne gibi bir görevi vardı? Bunun gibi şeyler."

Sorduğu sorular kendisine de garip gelmişti, ama Lorenzoni hiç şaşırmışa benzemiyordu. "Roberto..." diye başladı Lorenzoni. "Bu-

nu uygun bir biçimde nasıl ifade edeceğimi bilemiyorum. Hiç karmaşık biri değildi."

Durdu. Brunetti, Lorenzoni'nin, kuzeni hakkında daha ne gibi edebi sözler sarf edeceğini merak ediyordu.

"Sahip olduğu *una bella figura* sıfatıyla şirkete yararlı oluyordu, böylece amcam onu şirketi temsil etmesi için görevlendiriyordu."

"İş anlaşmalarında mı?" diye sordu Brunetti.

"Ah, hayır," diye cevapladı Lorenzoni. "Roberto'nun yeteneği sosyal konulardaydı. Müşterileri yemeğe götürür, onlara şehri gezdirirdi."

"Başka ne gibi işler yapardı?"

Lorenzoni bir süre düşündü. "Amcam genellikle önemli kâğıtların transferi için onu görevlendirirdi. Örneğin bir anlaşmanın kısa zamanda bir yere ulaştırılması gerekiyorsa bunu Roberto yapardı."

"Sonra da birkaç gününü gittiği yerde geçirirdi, öyle mi?"

"Evet, bazen," diye cevapladı Lorenzoni.

"Üniversiteye gidiyor muydu?"

"*Economia commerciale* fakültesine gidiyordu."

"Nerede?"

"Burada, Cà Foscari'de."

"Ne kadar zamandır oraya devam ediyordu?"

"Üç senedir."

"Dersleri nasıldı?"

Lorenzoni bunun cevabını biliyorsa bile söylemedi. "Bilemiyorum." Brunetti'nin son sorusu, Lorenzoni'nin soygun olayındaki korkusunu itiraf etmesinden sonra onunla kurduğu küçük yakınlığı da yok etmişti. "Bütün bunları neden bilmek istiyorsunuz?" diye sordu Lorenzoni.

"Onun nasıl bir insan olduğunu anlamaya çalışıyorum," diye dürüstçe cevapladı Brunetti.

"Bu neyi değiştirecek ki? Bunca zamandan sonra?"

Brunetti omuz silkti. "Herhangi bir şeyi değiştirip değiştirmeyeceğini bilmiyorum. Ama önümüzdeki birkaç ayı onunla geçireceğime göre hakkında bir şeyler bilmek istiyorum."

"Birkaç ay mı?" diye sordu Lorenzoni.

"Evet."

"Bu, kaçırılma davasının yeniden açılacağı anlamına mı geliyor?"

"Artık bu sadece bir kaçırılma değil. Bu bir cinayet."

Lorenzoni bu kelimeden ürkmüştü, fakat hiçbir şey söylemedi.

"Onun hakkında önemli olabileceğini düşündüğünüz başka bir şey geliyor mu aklınıza?"

Lorenzoni başını iki yana sallayıp villanın ön kapısına giden basamakları tırmanmaya başladı.

"Kaçırılmadan önceki davranışlarında bir gariplik var mıydı?"

Lorenzoni tekrar başını iki yana salladı, fakat bu sefer durup Brunetti'ye dönerek, "Sanırım hastaydı," dedi.

"Bunu neye dayanarak söylüyorsunuz?"

"Sürekli bitkindi ve kendisini iyi hissetmediğini söylüyordu. Yanlış hatırlamıyorsam midesinden şikâyet ediyordu, bir de ishalden. Ayrıca çok zayıflamıştı."

"Bu konuda başka bir şey söylemiş miydi?"

"Hayır, hayır, söylemedi. Roberto ve ben son birkaç yıldır pek yakın değildik."

"Şirket için çalışmaya başladığınızdan beri mi?"

Lorenzoni bu soruya şaşırmamıştı. Brunetti'ye bakışları hiç de dostça değildi. "Ne demek istiyorsunuz?"

"Amcanızın şirkette size verdiği görevler ve kararlarınıza gösterdiği saygı onu gücendirmiş olabilir; bu da bana göre gayet normal."

Brunetti, Lorenzoni'nin buna bir cevap vermesini bekliyordu ama genç adam onu şaşırtarak sessizce arkasını döndü ve villanın kapısına giden son üç geniş basamağı tırmanmaya başladı. Lorenzoni'nin geri çekildiğini gören Brunetti arkasından seslendi: "Roberto ile ilgili konuşabileceğim başka kimse var mı?"

Lorenzoni son basamakta durup Brunetti'ye döndü. "Hayır. Onu tanıyan kimse yoktu. Size kimse yardım edemez." Tekrar arkasını döndü ve villadan içeri girip kapıyı arkasından kapattı.

18

Ertesi gün pazar olduğu için Brunetti Lorenzoni'leri yalnız bıraktı. Bir sonraki sabah Roberto'nun kutsal ve bir o kadar da kederli olan cenazesine katılırken ilgisini tekrar aileye yoğunlaştırdı. Ayin, Rialto'ya yakınlığı nedeniyle daimi olarak turist akınına uğrayan Campo San Bartolomeo'nun arka tarafında olan San Salvador

Kilisesi'nde yapıldı. Brunetti, kilisenin arka tarafında bir yerlere oturdu. Turistlerin kendi aralarında fısıltıyla da olsa Tiziano'nun *Annunciation*'unun* ve Caterina Cornaro'nun mezarının fotoğraflarını nasıl çekecekleri üzerine yaptıkları tartışmalara kulak misafiri oluyordu. Peki bunu cenaze sırasında nasıl gerçekleştireceklerdi? Belki sessiz, çok sessiz olurlarsa ve flaş kullanmazlarsa.

Rahip fısıltıları duymazdan gelip bin yıllık geleneğe sahip törene devam etti. Bu dünyadaki hayatın fani doğasından; bu dünyadaki hayatı çok erken son bulan Tanrının bu çocuğunun ebeveynini ve ailesini kuşatan üzüntüden bahsetti. Fakat sonra, dinleyicilerine imanlı ve iyi kişileri bekleyen mutluluğu ve onların Tanrının, tüm sevginin kaynağının yanına, evlerini bulmaya gideceklerini düşünmelerini tembihledi. Bu süre içinde rahibin yaptığı işe olan ilgisi sadece bir kere dağıldı: Kilisenin arka taraflarından sandalye devrilmesine benzer bir ses geldi, ardından da İtalyanca olmayan bir homurdanma duyuldu.

Ayin bölünmeyi umursamadan devam etti; rahip ve yardımcıları kapalı tabutun etrafında yavaşça yürüdüler. Bir yandan da ilahiler söyleyip kutsal su serpiyorlardı. Brunetti, oymalı maun kapağın altında yatan şeyin fiziksel konumuyla sadece kendisinin mi ilgilendiğini merak etti. Kilisedeki hiç kimse cesedi görmemişti: Roberto'nun kimliği, bazı diş röntgenleri ve Commissario Barzan'ın dediğine göre, Kont'un hıçkırarak ağlamasına yol açan altın bir yüzük haricinde hiçbir şeye dayanmıyordu. Brunetti bile otopsi raporu üzerinde çalışmasına rağmen, şimdi kilisenin ön tarafında yatan bir zamanların Roberto Lorenzoni'sinin fiziksel varlığının ne kadarı oradaydı, bilemiyordu. Yirmi bir yıl yaşayıp geride acılı bir ana baba dışında çok az şey bırakmıştı: Şimdiden başka bir adamın çocuğunu doğuran bir sevgili ve kendisini hemen vâris konumuna geçiriveren bir kuzen. Dünyadaki ve cennetteki babaların oğlu Roberto'dan, geriye çok az şey kalmıştı. Sıradan biri olmuştu, kendisinden fazla bir şey beklenmeyen, zengin ailenin üzerine düşülen tek oğlu. Ve şimdi bir yığın temiz kemiği ve parçalanmış etleriyle bir kilisede bir kutunun içinde yatıyordu. Katilini bulmaya yollanan polis bile oğlanın erken ölümüne çok fazla üzülememişti.

Törenin bitmesiyle Brunetti ölüm hakkındaki düşüncelerinden

* Muştulama. Cebrail'in Meryem Ana'ya hamile kalacağını muştulaması. (y.h.n.)

sıyrıldı. Dört orta yaşlı adam tabutu mihraptan kilisenin arkasına doğru taşıdılar. Hemen arkalarından Kont Ludovico ve Maurizio geliyordu, Kontes ikisinin arasındaydı. Francesca Salviati gelmemişti. Brunetti, kilisenin dışına doğru ilerleyen matemdeki kişilerin büyük çoğunluğunun yaşlı kişiler, açıkça ana babanın arkadaşları olduğunu gördü üzülerek. Sanki Roberto'nun sadece geleceği değil geçmişi de çalınmıştı; arkasında ona hoşça kal diyecek veya göçmüş ruhuna dua okuyacak hiçbir arkadaşı yoktu. Bu kadar az umursanmak, gidişinin sadece annenin gözyaşlarıyla damgalanmış olması ne kadar üzücüydü. Brunetti kendi cenazesinde bu kadarının bile olmayacağını düşündü; annesi deliliğiyle kuşatılmıştı, artık oğulla babayı, ölümle yaşamı ayırt edebilmekten uzaktı. Ya bu tabut kendi oğlundan artakalanları taşıyor olsaydı?

Brunetti aniden ara koridora girip, yavaş yavaş kilisenin kapısına doğru ilerleyen insanların arasına karıştı. Merdivenlerde, *campo*'ya düşen güneşi görünce şaşırdı. İnsanlar Roberto Lorenzoni ya da ölümünden hiç etkilenmeden ya Campo San Luca'ya ya da Rialto Köprüsü'ne doğru ilerliyorlardı.

Brunetti, tabutu mezarlığa taşıyacak olan teknenin bulunduğu su kıyısına gitmemeye, tabutun tekneye yerleştirilişini izlememeye karar verdi. Onun yerine San Lio ve Questura tarafına yöneldi ve yolda bir kahve ile paskalya çöreği için durdu. Kahveyi içti, ama çörekten sadece bir ısırık alabilmişti. Çöreği tezgâhın üstüne koydu, hesabı ödedi ve çıktı.

Ofisine gittiğinde masasının üzerinde kardeşinden gelen bir kartpostal buldu. Ön yüzünde Trevi Çeşmesi'nin fotoğrafı vardı, arkasında ise Sergio'nun zarif el yazısıyla, "Bildiri başarılıydı, ikimiz de birer kahraman olduk," yazıyordu. Bunun altında aceleyle yazıldığı anlaşılan ismi ve "Roma pis, korkunç," diye bir ifade vardı.

Brunetti pulun damgalanma tarihini okumaya çalıştı. Damgalandıysa bile okuyamayacağı kadar çok lekelenmişti. Kartpostalın Roma'dan buraya bir haftadan önce gelmiş olmasına şaşırdı, Torino'dan ona ancak üç haftada ulaşabilen mektuplar olmuştu. Ama belki de postane kartpostallara öncelik tanıyordu veya belki de daha küçük ve hafif oldukları için onları tercih ediyorlardı. Gelen diğer mektupları da okudu. Bazıları önemli olsa bile genelde sıkıcıydı.

Signorina Elettra, pencere kenarındaki masasında oturmuş, ma-

sadan yere akseden bir ışık demetiyle sarmalanmış uzun bir vazoda duran süsenleri düzenliyordu. Üzerinde hemen hemen çiçeklerle aynı renkte bir kazak vardı, çiçekler kadar ince ve dik duruyordu.

"Çok güzeller," dedi Brunetti içeri girerken.

"Evet öyleler, değil mi? Ama neden saksıda yetiştirilenlerin kokusuz olduğunu merak etmişimdir hep."

"Kokmuyorlar mı?"

"Çok az," diye cevapladı Elettra... "Koklayın." Kenara çekildi.

Brunetti öne eğildi. Sıradan bitki kokusundan başka bir kokuları yoktu.

Tam bu konuda bir şey söyleyecekken arkasından gelen bir ses, "Bu yeni bir soruşturma yöntemi mi Commissario?" diye sordu.

Teğmen Scarpa'nın ses tonu merak doluydu. Brunettti doğrulup Scarpa'nın yüzüne baktığında saygı yüklü bir ilgi maskesiyle karşılaştı.

"Evet, Teğmen," diye cevapladı. "Signorina Elettra da bana bundan bahsediyordu, şimdi çok güzeller, ama solduklarında bunu söylemek çok zor. Bu yüzden onları koklamalısınız. Ancak bu şekilde anlayabilirsiniz."

"Peki solmuşlar mı?" diye sordu Teğmen Scarpa ilgili gözükerek.

Teğmen'in önünden geçip masasına geri dönerken, "Henüz değil," diyerek böldü Signorina Elettra. Scarpa'ya yakın bir mesafedeyken durdu ve Teğmen'in üniformasını baştan aşağı süzdü. "Çiçekler söz konusu olduğunda bunu anlamak zordur." Yanından geçip masasına geri döndü. Scarpa'nınki kadar sahte bir gülümsemeyle, "Bir şey mi istemiştiniz, Teğmen?" diye sordu.

"Vice-Questore beni çağırdı," diye cevap verdi Scarpa, heyecanlı olduğu sesinden belliydi.

"Öyleyse içeri girin," dedi Elettra, Patta'nın ofisinin kapısını göstererek. Scarpa hiçbir şey demeden Brunetti'nin önünden geçti, kapıyı bir kere çaldı ve davet edilmeyi beklemeden içeri girdi.

Brunetti, "Ona karşı dikkatli olmalısınız," demeden önce kapının kapanmasını bekledi.

"Ona karşı mı?" diye sordu Signorina Elettra, Teğmen'i küçük gördüğünü gizleme çabası göstermeden.

"Evet, ona karşı," diye Brunetti tekrarladı. "Vice-Questore'nin dikkati onun üzerinde."

Signorina Elettra öne uzanıp kahverengi, deri bir defter aldı, "Ve randevu defteri de bende, bu her şeyi değiştirir," dedi.

Brunetti, "Ben bu kadar emin olmazdım," diye ısrar etti. "Tehlikeli olabilir."

"Silahını elinden alırsanız diğer *terron maleducato*'lardan* hiçbir farkı kalmaz."

Brunetti, Teğmen'in rütbesine yapılan saygısızlığı ve kökeni hakkındaki ırkçı cümleleri teşvik etmenin doğru olup olmadığından emin değildi. Sonra söz konusu kişinin Scarpa olduğunu anımsayınca, boş verdi. "Signorina, Roberto Lorenzoni hakkında erkek arkadaşınızın kardeşiyle konuştunuz mu?"

"Evet, konuştum, Dottore. Size bundan bahsetmeyi unuttuğum için özür dilerim."

Signorina Elettra'nın bu konu yüzünden Teğmen Scarpa hakkında yaptığı yorumlardan daha fazla rahatsız olmuş görünmesi Brunetti'ye ilginç geldi. "Ne dedi?"

"Fazla bir şey değil. Belki de bu yüzden unuttum. Tüm söylediği Roberto'nun tembel ve şımarık olduğu, okulu diğer öğrencilerin ders notlarından yararlanarak bitirdiği oldu."

"Başka bir şey var mı?"

"Sadece, Edoardo'nun söylediğine göre Roberto başkalarının işine burnunu soktuğu için başına hep iş açıyormuş. İşte, diğer öğrencilerin evlerine gittiğinde çekmeceleri açıp özel eşyalarını karıştırmalar filan. Edoardo neredeyse onunla gurur duyuyor gibiydi. Bir kere okuldan sonra Roberto'nun kendisini okula kilitleyip öğretmenlerin bütün masalarını karıştırdığını söyledi."

"Bunu niye yapmış, bir şeyler çalmak için mi?"

"Yo, hayır. Sadece masalarda neler olduğunu görmek istemiş."

"Roberto kaçırıldığında hâlâ görüşüyorlar mıymış?"

"Hayır, o sırada Edoardo askerliğini yapıyormuş. Modena'da. Olay gerçekleştiği sırada birbirlerini bir yıldan uzun süredir görmediklerini söyledi. Ama onu sevdiğini söyledi."

Brunetti bunlara ne anlam vereceğini bilemese de Signora Elettra'ya bilgiler için teşekkür etti. Onu tekrar Teğmen Scarpa konusunda uyarmaktan vazgeçip, yukarı, odasına çıktı.

Masasındaki mektup ve raporlara bakıp, onları bir kenara itti.

* (İt.) Görgüsüz, cahil güneyli. (y.h.n.)

Koltuğuna oturdu ve sağ ayağının burnuyla alt çekmeceyi açıp, ayağını çekmecenin üstüne koydu. Kollarını göğsünde kavuşturdu ve gözlerini duvara dayalı duran tahta dolabın üstündeki boşluğa dikti. Roberto'nun duygularını anlamaya çalıştı ve en sonunda, kendini okula kilitleyip öğretmenlerinin masalarını karıştırdığını düşünürken ölen çocuk hakkında gerçekten bir şeyler anlamaya başladı. Hepsi buydu, Roberto'nun da bir zamanlar hayatta olduğunun farkına varmıştı ve sonunda kendisini oğlanın ölümüne üzülürken buldu ki bu Brunetti için oldukça tanıdık bir histi. Roberto'nun hayatında olabilecek şeyleri düşündü; hoşuna gidecek bir iş, sevecek bir kadın bulabilirdi, bir oğlu olabilirdi.

Ailesi onunla birlikte öldü: En azından Kont Ludovico'nun soyu. Brunetti, ailenin tarih ve efsanenin birbirine karıştığı o bulanık yüzyıllarda izlerini sürebileceğini biliyordu ve ailenin sona ermesi için ne gibi bir şeyin olması gerektiğini merak etti. Brunetti, Antigone'nin, erkek kardeşlerinin ölümlerindeki asıl dehşetin, annesiyle babasının bir daha asla çocuk sahibi olamayacakları gerçeğinde yattığını söylediğini hatırladı. Aile de Thebai'nin duvarlarının altında çürüyen bedenlerle birlikte ölmüştü.

Brunetti düşüncelerini Lorenzoni imparatorluğunun muhtemel vârisi Maurizio'ya çevirdi. Çocukların beraber büyümüş olmalarına rağmen aralarında büyük bir sevgi ya da yakın bir ilişki olduğuna dair bir ipucu yoktu. Maurizio'nun bağlılığı tamamen amcasına ve yengesine yönelmiş gibi görünüyordu. Bu, Maurizio'nun onları tek çocuklarından mahrum etmesi gibi korkunç bir ihanet ihtimalini olanaksız kılıyordu. Ama Brunetti, suçluların kendilerini haklı çıkartmak için uydurdukları bahanelerden yeterince duymuş olduğu için Maurizio'nun, aileye Roberto yerine gayretli, sadık, çalışkan bir vâris, bir oğuldan beklenen her şeye sahip bir evlat sağlayarak cömert ve sevgi dolu bir iş yaptığına inanıp, Roberto'nun kaybının acısının yakında dineceğini düşünerek kötü bir şey yapmış olabileceğini biliyordu. Daha kötülerini de duymuştu.

Maurizio'nun elini kırdığı kızın ismini bulup bulamadığını sormak için Signorina Elettra'yı aradı. Signorina Elettra, ismin Lorenzoni'lerin malvarlıklarının listesinin sonunda ayrı bir sayfada yazılı olduğunu söyledi. Brunetti sayfaları çevirdi. Maria Teresa Bonamini ve Castello'daki bir adres.

Numarayı çevirdi ve Signorina Bonamini'yi istedi. Cevap veren kadın Signorina'nın işte olduğunu söyledi. Brunetti nerede çalıştığını sorunca kadın kimin aradığını öğrenmeye çalışmadan Signorina'nın Coin'de kadın giyim bölümünde tezgâhtar olarak çalıştığını söyledi.

Brunetti, onunla şahsen görüşmeyi tercih ettiği için kimseye ne yapacağını söylemeden Questura'dan ayrıldı ve mağazaya gitti.

Yaklaşık on yıl önce çıkan yangından beri, mağazaya girmek Brunetti'ye zor geliyordu. Arkadaşlarından birinin kızı, sorumsuz bir işçinin yaktığı plastik tabakalardan yayılan alevlerin tüm binayı birkaç dakika içinde cehenneme çevirdiği yangında ölen kurbanlardan biriydi. Kızın yanarak değil, dumandan boğularak ölmesi gerçeği bir teselli gibi gözükmüştü o zaman; yıllar sonra ise geriye sadece kızın ölmüş olduğu gerçeği kaldı.

Yürüyen merdivenle ikinci kata çıktı ve kendisini kahverengiyle kuşatılmış buldu. Coin'in bu yazki renk seçimi buydu; gömlekler, etekler, elbiseler, şapkalar, her şey toprakrengi bir girdaba kapılmış gibiydi. Tezgâhtar kızlar, ne yazık ki, kendi seçimleriyle veya verilen bir emirle aynı renklerden giymişler, bu çikolata, maun, kestane denizi içinde neredeyse görünmez olmuşlardı. Şans eseri içlerinden biri Brunetti'ye doğru hareket etti; ve böylece kendisini önünde durduğu raflardan ayırt edilir kıldı. "Teresa Bonamini'yi nerede bulabileceğimi söyler misiniz?" diye sordu Brunetti.

Kız dönüp mağazanın sonunu işaret etti. "Kürklerin orada," dedi ve kendisine doğru elini kaldıran süet ceketli bir kadına doğru gitti.

Brunetti kızın gösterdiği yere doğru yöneldi ve kendisini, satışları mevsimden etkilenmeyen, raflar dolusu kürk ceket ve mantonun arasında buldu. Tilki kürkü, parlak vizon ve bilmediği çok tüylü bir post türü vardı. Birkaç yıl önce sosyal bir bilinç dalgası İtalyan moda sanayiine yayılmıştı. Bir dönem boyunca kadınlara renklendirilmiş, bu yüzden de sahte olduğunu gizleme gereği duyulmayan bir model olan *la peilliccia ecologica* kürklerinden almaları öğütlendi. Ama ne kadar yaratıcı oldukları veya ne kadar pahalı oldukları önemsizdi, asla gerçek kürkler kadar maliyetleri olamazdı. Bu yüzden kibrin çağrısına yeterince karşılık verilememişti. Bunlar toplumsal konumun değil, prensiplerin simgeleriydi ve böylece kısa zamanda modanın dışında kalıp temizlikçi kadınlara veya Bosnalı mülteci-

lere verilir oldular. En kötüsü de ekolojik bir kâbusa dönüşmeleriydi, ortada çok fazla geri dönüşümsüz kumaş vardı. Böylece gerçek kürk raflardaki yerine döndü.

"Sì, Signore" dedi Brunetti'nin yaklaştığı tezgâhtar kız, Brunetti'yi insanların kibirli arzuları hakkındaki düşüncelerinden uzaklaştırarak. Sarı saçlı, mavi gözlü bir kızdı ve neredeyse Brunetti'yle aynı boydaydı.

"Signorina Bonamini?"

"Evet," dedi kız, Brunetti'ye bir gülümseme yerine dikkatli bir bakışla karşılık vererek.

"Sizinle Maurizio Lorenzoni hakkında konuşmak istiyorum, Signorina," diye açıkladı Brunetti.

Kızın yüzü aniden değişti. Yüz ifadesi sakin bir meraktan anında öfkeye, hatta korkuya dönüverdi. "Her şeyi hallettik. Avukatıma sorabilirsiniz."

Brunetti bir adım geri çekildi, nazikçe gülümseyerek, "Özür dilerim, Signorina, önce kendimi tanıtmalıydım," dedi. Cebinden cüzdanını çıkarıp, kızın, fotoğrafını görmesini sağlayacak şekilde kaldırdı. "Ben Guido Brunetti ve sizinle Maurizio hakkında konuşmak istiyorum. Avukata filan gerek yok. Sadece onun hakkında birkaç soru sormak istiyorum."

"Ne tür sorular?" diye sordu genç kadın, sesinde hâlâ korku vardı.

"Nasıl bir adam olduğu, karakterinin nasıl olduğu hakkında."

"Niçin bilmek istiyorsunuz?"

"Muhtemelen sizin de bildiğiniz gibi kuzeninin cesedi bulundu. Biz de kaçırılmayla ilgili araştırmayı tekrar açıyoruz. Her şeye tekrar başlamamız gerekiyor, aileyle ilgili bilgi topluyoruz."

"Elimle ilgili değil mi yani?" diye sordu kız.

"Hayır, Signorina. O olayı biliyorum, ama onun hakkında konuşmaya gelmedim."

"Asla *una denuncia** yapmadım, biliyorsunuz. Bu bir kazaydı."

"Ama eliniz kırıldı, değil mi?" diye sordu Brunetti. Kızın iki yanına sarkıttığı ellerine bakma dürtüsüne karşı koydu.

Brunetti'nin sormadığı soruya cevap olarak, kız sol elini kaldırıp, parmaklarını açıp kapadı. "Sonuçta bir terslik yok, değil mi?" diye sordu.

* (İt.) Bildirme. (y.h.n.)

"Yok, kesinlikle yok. Böyle olmasına sevindim," dedi ve tekrar gülümsedi. "Niçin avukat çağırmaktan söz ettiniz?"

"Bu olay olduktan sonra, onu şikâyet etmeyeceğime, herhangi bir suçlamada bulunmayacağıma dair bir anlaşma imzaladım. Gerçekten bir kazaydı, emin olabilirsiniz," diyerek samimice ekledi. "Arabadan onun tarafından iniyordum ve orada olduğumu fark etmeden kapıyı kapadı."

"Eğer kazaysa o zaman niye bir anlaşma imzalama gereği duydunuz?"

Omuzlarını silkti. "Bilmiyorum. Avukatı ona bunu yapmam gerektiğini söylemiş."

"Herhangi bir ödeme yapıldı mı?" diye sordu Brunetti.

Kızın rahat tavırları bu soruyla birlikte kayboldu. "Bu yasadışı bir şey değil," diye ısrar etti, sesinde bir avukattan daha fazlasına danışmış birinin otoritesiyle.

"Bunu biliyorum, Signorina. Sadece merak ettim. Sonuçta, Maurizio'yla ilgili bilmek istediklerim arasında bu yok."

Brunetti'nin arkasından Bonamini'ye yönelmiş bir ses geldi. "Kırk beden tilkiniz var mı?"

Kızın yüzünde bir gülümseme belirdi. "Hayır, Signorina. Hepsi satıldı. Ama kırk dört bedenimiz var."

Belli belirsiz, "Hayır, hayır," dedi kadın ve tekrar etek ve gömleklere doğru gitti.

"Kuzenini tanıyor muydunuz?" diye sordu Brunetti, kız ilgisini tekrar kendisine yöneltince.

"Roberto'yu mu?"

"Evet."

"Hayır, onunla hiç karşılaşmadım, ama Maurizio ondan bir kere bahsetmişti."

"Onun hakkında ne demişti? Hatırlayabiliyor musunuz?"

Kız bunu bir süre düşündü. "Hayır, net bir şey hatırlamıyorum."

"Peki, Maurizio Roberto'dan bahsettiğinde birbirlerinden hoşlanıyor gibi gözüküyorlar mıydı, bunu söyleyebilir misiniz?"

Sanki yeterli bir açıklamaymış gibi, "Onlar kuzendi," dedi kız.

"Bunu biliyorum Signorina. Maurizio'nun Roberto hakkında söylediği herhangi bir şey hatırlayabiliyor musunuz veya –nasıl

edindiğiniz önemli değil– Maurizio'nun Roberto hakkındaki düşünceleri üzerine bir fikriniz var mı?" Brunetti tekrar gülümsemeyi denedi.

Kız dalgın dalgın elini uzatıp vizon bir ceketi düzeltti. "Aslında," dedi, bir süre durakladı ve sonra devam etti: "Eğer bir şey söylemem gerekirse, Maurizio ona karşı hoşgörüsüzdü diyebilirim."

Brunetti konuşmayı bölmek veya soru sormaktan daha iyi bir yöntem biliyordu.

"Bir keresinde onu –yani Roberto'yu– Paris'e yolladılar. Yanılmıyorsam Paris'ti. Her neyse, Lorenzoni'lerin iş bağlantılarının olduğu büyük bir şehirdi işte. Ne olduğunu tam olarak asla anlayamadım, ama Roberto bir paketi veya onun gibi bir şeyi açmış ya da sözleşmede ne olduğunu görmüş ve anlatmaması gereken kişilere bunu anlatmış. Her neyse, anlaşma bozulmuş."

Kız Brunetti'ye baktı ve yüzündeki hayal kırıklığını gördü. "Biliyorum, biliyorum bu çok mühim değilmiş gibi geliyor ama Maurizio bu olay olduğunda çok kızmıştı." Bir sonraki yorumu yapmadan önce bir an tereddüt etti, sonra söylemeye karar verdi. "Maurizio öfkelendiğinde korkunç olur."

"Elinizde olduğu gibi mi?" diye sordu Brunetti.

"Hayır," diye cevap verdi, genç kadın hemen. "Bu gerçekten bir kazaydı. Bunu yapmak istememişti. Eğer öyle olsaydı ertesi sabah hastaneden hemen sonra *Carabinieri* karakoluna giderdim, bana inanın." Soruyu cevaplarken eliyle bir başka kürkü düzeltmişti. "Sadece çıldırıp, bağırırdı. Bir şey *yaptığını* hiç görmedim. Ama o durumdayken onunla konuşamazsınız; sanki başka birisi olmuş gibidir."

"Peki kendisi olduğu zaman nasıl biridir?"

"Oh, ciddidir. Onunla çıkmayı bu yüzden bıraktım: Sürekli arayıp işi olduğunu, işyerinde kalıp çalışması gerektiğini veya başka insanlarla, işten insanlarla, yemeğe çıkacağımızı söylüyordu. Ardından bu oldu," dedi elini tekrar sallayarak, "ve ben de onu daha fazla görmek istemediğimi söyledim."

"Bunu nasıl karşıladı?"

"Sanırım rahatladı. Özellikle, yine de avukatları için kâğıtları imzalayacağımı söyleyince."

"O zamandan bu yana ondan haber aldınız mı?"

"Hayır. Onu yolda görüyorum, bilirsiniz işte, merhabalaşıyoruz.

Sohbet etmiyoruz, sadece nezaketen, 'Nasılsın?' ve bunun gibi şeyler işte."

Brunetti tekrar cüzdanını çıkarıp kartlarından birini aldı. "Eğer aklınıza başka bir şey gelirse beni Questura'dan arayabilir misiniz Signorina?"

Kız kartı alıp kahverengi gömleğinin cebine attı. "Tabii ki," dedi doğal bir şekilde. Brunetti kartının akşama kadar sağlam kalacağından şüpheliydi.

Elini uzatıp kızla tokalaştı, ardından kürk raflarının arasından merdivenlere doğru ilerledi. Ana kapıya doğru inerken kızın kâğıttaki imzaya karşılık beyan edilmemiş kaç milyon aldığını merak etti. Ama kendisine sık sık hatırlattığı gibi vergi kaçakçılığı onun konusu değildi.

19

Brunetti, öğle yemeğinden sonra işe döndüğünde ön kapıdaki nöbetçilerden biri Vice-Questore Patta'nın kendisini görmek istediğini söyledi. Bunun, Signorina Elettra'nın Teğmen Scarpa'ya karşı davranışının bir sonucu olmasından korkarak, hemen yukarı çıktı.

Teğmen Scarpa bir şey söylemiş olsa bile bunu anlamak mümkün değildi, zira Patta, ondan beklenenin tam tersine, dostça bir tavır içindeydi. Brunetti hemen gardını aldı.

Brunetti Vice-Questore'nin karşısındaki koltuktaki yerini alınca, "Lorenzoni cinayetinde bir ilerleme kaydedebildiniz mi, Brunetti?" diye sordu Patta.

"Henüz bir şey yok efendim, ama birkaç ilginç ipucu yakaladım." Brunetti, bu tedbirli yalanın kendisini bu davada tutmasına yetecek bir izlenim verdiğini, ama Patta'nın ayrıntıları sormasına yol açabileceği için de yeteri kadar başarılı olamadığını düşündü.

"İyi, iyi," diye mırıldandı Patta, bu Brunetti'nin onun aslında Lorenzoni'lerle ilgilenmediğini anlamasına yetti. Hiçbir şey sormadı; tecrübesiyle, Patta'nın söyleyeceklerini dobra dobra söylemek yerine lafı dolaştırarak söylemeyi tercih ettiğini biliyordu. Brunetti, ona bu konuda yardım etmeyecekti.

Patta, "Şu program, Brunetti," dedi en sonunda.

"Evet efendim?" diye sordu nazikçe Brunetti.

"RAI'nin emniyet güçleri hakkında yaptığı program."

Brunetti, Padova'daki bir film stüdyosunda çekilip kurgulanacak emniyet güçleri üzerine yapılan bir program hakkında bir şeyler duymuş olduğunu hatırladı. Birkaç hafta önce danışman –yoksa yorumcu muydu?– görevini kabul etmesini rica eden bir mektup almıştı. Mektubu buruşturup çöp sepetine atmıştı ve bu konuyu unutmuştu. "Evet efendim?" diye tekrarladı ilki kadar nazik olarak.

"Sizi istiyorlar."

"Anlayamadım efendim."

"Sizin danışmanları olmanızı istiyorlar. Ayrıca emniyet sisteminin nasıl işlediği hakkında sizinle uzun bir röportaj yapmayı da düşünüyorlarmış."

Brunetti kendisini bekleyen işi düşündü, Lorenzoni soruşturmasını düşündü. "Ama bu çok saçma."

"Ben de öyle dedim," diye onayladı Patta. "Onlara, polislik hakkında daha tecrübeli, daha geniş bir vizyonu olan, olayları münferit vakalar ve suçlar serisi olarak değil de bir bütün olarak görebilen birisine ihtiyaçları olduğunu söyledim."

Brunetti'nin Patta'yla ilgili en sevmediği şeylerden biri, hayatındaki ucuz melodramın her zaman kötü senaryoları olmasıydı.

"Bu öneriye ne dediler, efendim?"

"Roma'yı aramaları gerekiyormuş. Esas teklifin geldiği yer orası. Beni yarın tekrar aramaları gerekiyor." Patta'nın ses tonu, bu sözleri, cevabı istenen bir soruya dönüştürdü.

"Bu tür bir iş için beni kim önermiş olabilir bilmiyorum. Benim hoşuma gidebilecek ya da dahil olmayı isteyebileceğim bir şey değil bu."

"Onlara bunu söyledim," dedi Patta, ama sonra Brunetti'nin sert ve şaşırmış bakışıyla karşılaşınca ilave etti: "Davayı daha yeni açmışken Lorenzoni olayından uzak kalmak istemeyeceğinizi biliyordum."

"Peki ne yaptınız?" diye sordu Brunetti.

"Başka birini seçmelerini önerdim."

"Daha tecrübeli birini mi?"

"Evet."

"Kimi?" diye sordu Brunetti açık açık.

"Tabii ki kendimi," dedi Patta, sanki suyun kaynama noktasını belletiyormuş gibi öğretici bir ses tonuyla.

Brunetti, her ne kadar bir televizyon programının parçası olmak istemese de Patta'nın, bu iş için küstahça kendi kendini uygun görmesi karşısında kelimelerle ifade edilemez bir öfke hissetti.

"TelePadova'ydı, değil mi?" diye sordu Brunetti.

"Evet. Bunun ne önemi var?" diye sordu Patta. Vice-Questore'ye göre televizyon, televizyondu.

Oldukça aksi bir şekilde cevapladı Brunetti: "O zaman belki de bu programla Veneto'lu izleyicilere ulaşmak istiyorlardır ve bu yüzden yerli birisini tercih edebilirler. Bilirsiniz efendim, buranın lehçesiyle konuşan veya en azından Veneto'lu gibi duran birisi."

Patta'nın sesindeki ve tavrındaki tüm sıcaklık gitmişti. "Bunun neyi değiştireceğini anlamıyorum. Suç, ulusal bir problemdir ve sizin de bildiğiniz gibi, bölge bölge bölünerek değil ulusal olarak tavır alınması gerekir." Gözleri kısıldı ve sordu: "Lega Nord üyesi değilsiniz, değil mi?"

Brunetti, Patta'nın ne bu soruyu sormaya ne de bu sorudan bir cevap beklemeye hakkı olduğunu düşünüyordu. "Beni politik bir tartışmaya çağırdığınızı fark etmemiştim efendim."

Televizyona çıkmanın parlak ödülü gözlerinin önünde dans eden Patta'nın, öfkesini dizginlemekte zorlandığı açıkça görülüyordu. "Hayır, sizi bu tür düşüncelerin tehlikelerine karşı uyarmak için bu konudan söz açtım." Masasının üzerindeki dosyalardan birini düzeltip, sesi sanki konu ilk defa açılıyormuşçasına sakin, sordu: "Şimdi şu televizyon işini ne yapacağız?"

Dilin her türlü kullanımına alışkın olan Brunetti, Patta'nın konuyu, "şu televizyon işi" olarak ele alıp, çoğul konuşmasından büyülenmişti. Patta'nın bunu çok istediğini fark etti.

"Sizi aradıklarında bu işle ilgilenmediğimi söyleyin."

"Peki sonra ne olacak?" diye sordu Patta, Brunetti'nin bunun karşılığında ne istediğini merak ediyordu.

"O zaman istediğiniz öneride bulunabilirsiniz efendim." Patta'nın yüz ifadesi, Brunetti'nin söylediği tek kelimeye bile inanmadığını ortaya koyuyordu. Patta geçmişte de astı Brunetti'nin mantıklı bir adam olmadığını kanıtlayan olaylara şahit olmuştu: Bir keresinde karısının mutfakta asılı duran bir *canaletto*'su olduğundan bah-

setmişti; sonra Roma'da, içişleri bakanlığında çalışabilmek için terfisinden vazgeçmişti. Şimdi de deliliğinin en büyük kanıtı sayılabilecek bir hareket yapmıştı: Televizyona çıkma şansını elinin tersiyle itmişti.

"Pekâlâ. Eğer istediğiniz buysa, Brunetti, onlara söylerim." Patta alışkanlığı olduğu üzere önündeki kâğıtlardan bazılarını eline aldı; böylece ne kadar çok çalıştığını gösteriyordu. "Şimdi, Lorenzoni'lerle ilgili gelişmeler ne?"

"Yeğenle ve onu tanıyan birkaç kişiyle konuştum."

"Niye?" diye sordu Patta, gerçek bir şaşkınlıkla.

"Çünkü artık vâris o." Brunetti bunun doğru olup olamayacağını bilmiyordu, ama başka bir erkek Lorenzoni olmadığı için bunun yerinde bir tahmin olduğuna inanıyordu.

"Kendi kuzeninin cinayetinden sorumlu olduğunu mu düşünüyorsunuz?" diye sordu Patta.

"Hayır, efendim. Kuzeninin ölümünden en kârlı çıkanın o olduğunu düşünüyorum, bu yüzden üzerinde durulması gerektiği kanısındayım."

Patta bir şey demedi. Brunetti, şahsi çıkarın insanı suça itebileceği hakkındaki yeni ve ilginç teoriyi ve bu teorinin polise yapabileceği yardımları Patta'nın düşünüp düşünmediğini merak etti.

"Başka ne var?"

"Çok az," diye cevapladı Brunetti. "Konuşmak istediğim birkaç insan daha var ve ana babasıyla tekrar konuşmak istiyorum."

"Roberto'nunkilerle mi?"

Brunetti, Maurizio'nun ebeveyninden birinin kayıp, diğerinin ölü olduğunu, bu yüzden de onlarla konuşmanın zor olacağını söylememek için zor tuttu kendisini. "Evet."

"Onun kim olduğunun farkındasınız tabii ki, değil mi?"

"Lorenzoni'nin mi?"

"Kont Lorenzoni," diye düzeltti Patta otomatik olarak. İtalyan hükümeti onyıllar önce soyluluk unvanlarını kaldırdığı halde, her zaman bir efendisi olmasından hoşlanan Patta bu unvanlardan vazgeçmemişti.

Brunetti bunu umursamadı. "Onunla tekrar konuşmak istiyorum. Ve karısıyla."

Patta itiraz edecekti ama belki de aklına TelePadova geldiğinden

sadece, "Onlara iyi davranın" dedi.

"Evet, efendim," dedi Brunetti. Bir an için Bonsuan'ın terfisinden tekrar bahsetme fikrini zihninde evirip çevirdi, ama bir şey söylemeden ayağa kalktı. Patta ilgisini masanın üstündeki kâğıtlara vermişti, Brunetti'nin odadan çıkışını görmezden geldi.

Signorina Elettra hâlâ masasına dönmemişti, bu yüzden Brunetti Vianello'yu görmek için aşağıya, memurların odasına indi. Çavuş'u masasında bulunca, "Roberto'nun arabasını çalan çocuklarla konuşmanın zamanı geldi sanırım," dedi.

Vianello gülümseyip başıyla önündeki kâğıtları işaret etti. Brunetti, yazıcının ince, düzgün yazı tipini görünce sordu: "Elettra mı?"

"Hayır efendim. Roberto'yla çıkan kızı aramayı düşündüm –polisin rahatsızlık vermesinden şikâyetçiydi, zaten her şeyi anlattığını söyledi, ama ben yine de sordum–, sonra da arabayı çalanların isimlerini alıp adreslerini buldum."

Brunetti, Vianello'nun okunması zor, kargacık burgacık raporlarından çok farklı gözüken kâğıdı işaret etti.

"Signorina Elettra bana bilgisayar kullanmayı öğretiyor," dedi Vianello sesindeki gururu gizlemeye çalışmadan.

Brunetti kâğıdı kaldırarak, küçük yazıları okuyabilmek için kendisinden uzaklaştırdı. "Vianello, burada iki tane isim, iki tane adres var. Bunları bulmak için bilgisayar mı lazım?"

"Efendim, eğer adreslere bakarsanız bir tanesinin Cenova'da askerlik yaptığını görürsünüz. Bana bu bilgiyi bilgisayar verdi."

"Oo," dedi Brunetti ve kâğıda daha yakından baktı. "Ya diğeri?"

"O burada, Venedik'te, ben şimdiden onunla konuştum bile," dedi Vianello asık suratla.

"İyi iş çıkarmışın," dedi Brunetti, Vianello'nun incinmiş duygularını yumuşatmanın tek yolunun bu olduğunu düşünerek. "Araba hakkında ne dedi? Ya Roberto hakkında?"

Vianello başını kaldırıp Brunetti'ye baktı. Asık surat gitmişti. "Herkesin söylediğini. Onun çok para ve yapacak çok az işle *un figliodi papà* olduğunu. Ona arabayı sordum, ilk başta inkâr etti. Ama bunun bir önemi olmadığını, sadece o konuyla ilgili bir şeyler bilmek istediğimizi söyledim. Roberto'nun, babasının ilgisini çekmek için bu işi yapmalarını istediğini söyledi. Roberto tam olarak böyle söylememiş, bu çocuğun söylediği. Aslında çocuk Roberto için üzülüyor gibiydi."

Brunetti'nin konuşmaya başlayacağını görünce düşüncesini açıkladı. "Hayır, öldüğü için değil ya da sadece bunun için değil. Bana, babasının ilgisini çekmek için Roberto'nun bu tür yollara başvurmak zorunda kalmasına, o kadar yalnız, o kadar yitik olmasına üzülüyormuş gibi geldi."

Brunetti homurdanarak Vianello'nun söylediklerini onayladı ve Vianello devam etti: "Arabayı Verona'ya götürüp bir otoparka bırakmışlar, sonra da trene binip eve dönmüşler. Roberto bunun için onlara para vermiş, hatta üstüne bir de yemeğe bile götürmüş."

"Kaybolduğunda hâlâ arkadaşlarmış, değil mi?"

"Öyle gözüküyor, ama şu Niccolò Pertusi –amcasını tanıyorum iyi bir çocuk olduğunu söyledi– Roberto'nun o olay gerçekleşmeden önceki son birkaç hafta kendinde değilmiş gibi gözüktüğünü anlattı. Yorgun, eskisi gibi şaka yapmayan, sürekli kendini ne kadar kötü hissettiğinden ve görüştüğü doktorlardan bahseden birisi."

"Sadece yirmi bir yaşındaydı," dedi Brunetti.

"Biliyorum. Garip, değil mi? Gerçekten hasta olup olmadığını merak ediyorum." Vianello güldü. "Lucia Halam bunun bir uyarı olduğunu söylerdi. Böyle bir şeyi sadece o söyleyebilir," dedi ve ürpertici bir vurguyla ekledi: "'Bir Uyarı'".

"Hayır," dedi Brunetti. "Bana gerçekten hastaymış gibi geliyor."

İkisinin de bir şey söylemesine gerek yoktu. Brunetti başıyla onaylayıp, telefon görüşmesini yapmak için ofisine çıktı.

Her zaman olduğu gibi on dakikasını çeşitli sekreter ve hemşirelere kim olduğunu ve ne istediğini, beş dakikasını da Uzman Doktor Giovanni Montini'ye, Roberto Lorenzoni ile ilgili bilginin ne kadar önemli olduğunu anlatmakla kaybetti. Doktorun Roberto'nun dosyasını bulması için bir hemşire göndermesiyle daha da fazla zaman geçti.

En sonunda doktor dosyayı eline aldığında Brunetti'nin zaten sık sık duyduğu belirtileri tekrarladı: Halsizlik, baş ağrısı, kırıklık.

"Peki bunların sebebinin ne olduğunu belirleyebildiniz mi, Doktor?" diye sordu Brunetti. "Sonuçta gençliğinin baharında olan bir insan için pek sıra dışı bir durum bu, öyle değil mi?"

"Depresyon olabilir," diye fikrini söyledi doktor.

"Roberto Lorenzoni bana pek depresif bir tipmiş gibi gelmedi," dedi Brunetti.

"Evet, olmayabilir," diye onayladı doktor. Brunetti sayfaların çevrildiğini duyabiliyordu. "Hayır, sorunun nerede olduğu hakkında hiçbir fikrim yok," dedi en sonunda doktor. "Belki laboratuvar sonuçlarından bir şeyler çıkmış olabilir."

"Laboratuvar sonuçları mı?" diye sordu Brunetti.

"Evet, o özel hastaydı ve masrafları kendisi karşılayabiliyordu. Ondan bir dizi tahlil yaptırmasını istemiştim." Brunetti aynı belirtileri gösteren bir hastanın bir devlet hastanesine gittiğinde tahlil yapılmadan bırakılıp bırakılmayacağını sorabilirdi. Onun yerine, "'Bir şeyler çıkmış olabilir'le ne demek istediniz, Doktor?" diye sordu.

"Bu dosyanın içinde sonuçlar yok."

"Bunun nedeni ne olabilir?"

"Tekrar muayene olmak için randevu almamıştı, bu yüzden laboratuvardan sonuçları hiç istememiş olabiliriz."

"Sonuçları şimdi almak mümkün mü, Doktor?"

Doktorun isteksizliği işitilebiliyordu. "Bu pek kurallara uygun değil."

"Yine de sonuçları alabileceğinizi düşünüyor musunuz, Doktor?"

"Bir yardımı dokunacağını sanmıyorum."

"Doktor, bu aşamada çocuk hakkındaki her türlü bilgi onun cinayetinden sorumlu olan kişileri bulmada bize yardım edecektir." Brunetti uzun yılların deneyimiyle, insanların "ölüm" kelimesine alıştığını fakat hepsinin "cinayet" kelimesine karşı hassas olduğunu öğrenmişti.

Uzun bir sessizlikten sonra doktor, "Sonuçları istemenizin resmi bir yolu yok mu?" diye sordu.

"Evet, var, ama o çok yavaş ve karmaşık bir süreç. Doktor, bunu siz isterseniz bizi büyük bir zaman kaybından ve kâğıt işinden kurtarabilirsiniz."

"Tamam, sanırım halledebilirim," dedi Doktor Montini. Bunu söylerken isteksizliği tekrar işitilebilir boyuta ulaşmıştı.

"Sağ olun Doktor," dedi Brunetti ve doktora Questura'nın faks numarasını verdi.

Faksı göndermeye ikna olan doktor, bulabildiği tek yolla intikamını aldı. "Hafta sonu yollarım o zaman," diyerek Brunetti'nin bir şey söylemesine fırsat vermeden telefonu kapattı.

20 Brunetti, Patta'nın Lorenzoni'lere iyi davranması –ne demekse– yönündeki tembihini hatırlayarak Maurizio'yu cep telefonundan aradı ve aileyle akşamüstü görüşmesinin mümkün olup olmadığını sordu.

"Yengemin birini görebilecek durumda olduğundan emin değilim," dedi Maurizio, sesi trafik gürültüsüne benzeyen seslere karışıyordu.

"O zaman siz ve amcanızla konuşmalıyım," dedi Brunetti.

"Sizinle zaten konuştuk, iki yıldan beri her türlü polisle konuştuk ama sonuç ne oldu?" diye sordu genç adam. Brunetti, kelimelerin alaycı bir ağızdan çıktığını, ama kederli bir tonda söylendiğini fark etti.

"Neler hissettiğiniz anlayabiliyorum," dedi Brunetti, bunun açık bir yalan olduğunu bilerek, "ama amcanız ve sizden daha fazla bilgi almalıyım."

"Ne tür bir bilgi?"

"Roberto'nun arkadaşları hakkında. Bunun gibi birkaç konu hakkında. Lorenzoni'lerin işleri hakkında mesela."

"İşe ne olmuş?" diye sordu Maurizio, bu sefer sesiyle arkadaki gürültüyü bastırarak. Sonraki söyledikleri ise durak anonslarına benzer bir sesin altında eridi.

"Neredesiniz?" diye sordu Brunetti.

"82'deyim, şimdi Rialto'ya giriyorum," diye cevapladı Maurizio ve ardından sorusunu tekrarladı: "İşe ne olmuş?"

"Kaçırılma işle bağlantılı olabilir."

"Bu çok saçma," dedi Maurizio hararetle, sonraki sözleri Rialto'nun bir sonraki durak olduğunu tekrarlayan bir anons tarafından bastırıldı.

"Bu akşam sizinle konuşmak için kaçta gelebilirim?" diye sordu Brunetti, sanki Lorenzoni hiç itiraz etmemiş gibi.

Bir sessizlik oldu. İkisi de durakları anons eden sesi dinlediler, bu sefer İngilizceydi, sonra Maurizio, "Yedide," dedi ve telefonu kapattı.

Lorenzoni'lerin işlerinin kaçırılmayla ilgili olduğu fikri kesinlikle saçma değildi. Tam tersine ticaret, oğlanı bir hedef haline getiren servetin kaynağıydı. Roberto hakkında öğrendiklerine göre kimse onu kara kaşı kara gözü ya da muhabbeti için kaçırmazdı. Bu düşün-

ce aklına birden gelmişti ama Brunetti bir anlığına da olsa bu fikirle eğlendiğinden utanmıştı. Tanrı aşkına, bu çocuk yirmi bir yaşındaydı ve kafasına sıkılan bir kurşunla ölmüştü.

Aklına gelen bir şey Brunetti'ye Paola'nın yıllar önce söylediği bir şeyi hatırlattı. Paola'ya, polis gücünün en kalın kafalı adamı Alvise'yi aşkın çok değiştirdiğini, sürekli karısının ya da kız arkadaşının –Brunetti hangisi olduğunu hatırlayamıyordu– çekiciliğinden bahsettiğini anlatmıştı. Brunetti, Alvise'nin âşık olması düşüncesiyle çok eğlendiğini hatırlıyordu. Paola buz gibi bir sesle, "O insanlardan daha akıllı olmamız, duygularımızın onlarınkinden üstün olduğu anlamına gelmez, Brunetti," diyene kadar gülmüştü.

Kendinden utanmış olan Brunetti bu konuyu tartışmak istemişti ama Paola entelektüel bir konu hakkında konuştuğu zamanlar çok sert ve acımasız olurdu. "Nefret ve öfke gibi kötü duyguları, küçük gördüğümüz insanlara sanki bunlar onlarda doğuştan varmış gibi yakıştırmak kolayımıza gelir. Doğal olarak bize de sevgi ve mutluluk gibi yüce değerler kalır." Brunetti karşı çıkmaya çalışmıştı ama Paola bir bakışıyla susturmuştu onu. "Salak, ahmak ve kaba insanlar da bizim kadar güçlü hissederler aşkı. Sadece duygularını bizim kadar güzel sözlerle süsleyip püsleyemezler."

Bir tarafı Paola'nın haklı olduğunu biliyordu ama bunu kabul etmesi günlerini almıştı. Bunu şimdi düşünüyordu: Kont ne kadar kibirli, Kontes ne kadar şımarık olsa da, onlar tek çocukları öldürülen ana babalardı. Kanlarının ve tavırlarının soylu olması kederlerinin daha az olacağı anlamına gelmiyordu.

Brunetti yedide Lorenzoni'lerin evine gitti, hizmetçi onu içeri aldı. Brunetti'yi geçen seferki odaya götürdü. Odada yine aynı insanlar vardı. Ama aynı gözükmüyorlardı. Kont'un yüzü bitkindi, derisi kemiklerine daha bir yapışmıştı. Burnu daha sivri ve kavisli görünüyordu. Maurizio sağlığın ya da sahip olduğu gençliğin parıltısını kaybetmişti ve üzerindeki elbiseler ona bol geliyor gibiydi.

Ama en kötüleri Contessa'ydı. Aynı koltukta oturuyordu ama koltuk onu yutuyor gibiydi, kuşa benzeyen vücudundan geriye çok az şey kalmıştı. Brunetti Kontes'e baktı ve kulaklarının yanındaki çukurları görünce hayrete düştü. Kontes'in tespihi kavradığı elindeki kemikler ve damarlar belli oluyordu.

Hizmetçi, ismini söyleyerek Brunetti'nin geldiğini haber vermiş

olmasına rağmen odadakiler bunu görmezden geldi. Ne yapacağını bilemeyen Brunetti, Kont ve Maurizio arasında bir yere bakarak konuşmaya başladı: "Bunun size, hepinize acı verdiğini biliyorum, ama Roberto'nun kaçırılma sebebini ve onu kaçıranları ortaya çıkarmak için onun hakkında daha fazla bilgiye ihtiyacım var."

Kontes, Brunetti'nin duyamadığı bir sesle bir şeyler söyledi. Brunetti, kadına baktı; kadının gözleri parmaklarının arasından geçirdiği tespihteydi.

"Bunun neden gerekli olduğunu anlamıyorum," dedi Kont, öfkesini gizleme teşebbüsünde bulunmadan.

"Neler olduğunu öğrendiğimize göre," dedi Brunetti, "araştırmaya devam edeceğiz."

"Ne amaçla?" diye sordu Kont.

"Olayın sorumlularını bulmak için."

"Bu neyi değiştirecek ki?"

"Belki tekrar olmasını engeller."

"Oğlumu tekrar kaçıramazlar. Onu tekrar öldüremezler."

Brunetti, konuşmayı dinleyip dinlemediğini anlamak için Kontes'e baktı, ama Kontes'in konuşulanları duyduğuna dair hiçbir işaret yoktu. "Ama bunu tekrar yapmaları engellenebilir, başka birine veya başka birinin oğluna."

"Bu bizi ilgilendirmez," dedi Kont. Brunetti, Kont'un gerçekten böyle düşündüğünü biliyordu.

"Peki cezalandırıldıklarını görmek istemez misiniz?" dedi Brunetti. İntikam fikri, kurbanlar için genellikle çekici olurdu.

Kont omzunu silkerek yeğenine döndü. Brunetti genç adamın yüzünü göremediği için aralarında neler olduğu hakkında hiçbir fikri yoktu, ama Kont arkasını dönünce yeğeni, "Ne öğrenmek istiyorsunuz?" diye sordu.

"İş anlaşmaları yaptığınız kişiler arasında acaba..." Brunetti durakladı, hangi sözcüğü seçeceğinden emin değildi. "Hiç daha sonradan suçla bağlantısı bulunan kişi veya şirketlerle iş yaptınız mı?"

"Mafya mı demek istiyorsunuz?" diye sordu Kont.

"Evet."

"O zaman niye açık açık sormuyorsunuz, Tanrı aşkına."

Amcasının patlamasıyla Maurizio elini beline götürerek Brunetti'ye doğru bir adım attı, ama Kont'un bakışı Maurizio'yu durdurdu.

Elini indirip geri adım attı.

"Mafya," dedi Brunetti. "Onlarla hiç iş yaptınız mı?"

"Bildiğim kadarıyla hayır," diye cevap verdi Kont.

"İş yaptığınız şirketler arasında daha önce yasadışı olaylara bulaşmış olanlar var mıydı?"

"Nerede yaşıyorsunuz, ayda mı?" diye sordu Kont aniden, yüzü öfkeden kıpkırmızı olmuştu. "Elbette suça bulaşmış şirketlerle iş yaptım. Burası İtalya. İş yapmanın başka bir yolu yoktur."

"Daha açık konuşabilir misiniz, efendim?" diye sordu Brunetti.

Kont, Brunetti'nin cehaletinden duyduğu bıkkınlığı göstermek için ellerini kaldırdı. "Volga Nehri'ne cıva boşaltmaktan para cezasına çarptırılan bir şirketten hammadde alıyorum. Bana hammadde sağlayan firmalardan birinin başkanı, on yaşındaki çocukları günde on dört saat çalıştırdığı için Singapur'da hapiste. Bir diğeri, Polonya'da bir rafinerinin ikinci müdürü, uyuşturucudan tutuklandı." Kont konuşurken şöminenin önünde volta atıyordu. Brunetti'nin önünde durup, "Daha istiyor musunuz?" diye sordu.

"Hepsi çok uzak gözüküyor," dedi Brunetti kibarca.

"Uzak mı?"

"Buradan uzak. Biraz daha yakından bir şeyler bekliyordum, belki İtalya içinden."

Kont ne tepki vereceğini bilemez bir haldeydi, kızsın mı, bilgi mi versin bilemiyordu. Maurizio bu sırada araya girdi. "Üç yıl önce Napoli'deki aracı firmalardan biriyle sorunumuz olmuştu." Brunetti sorgulayıcı bir bakış attı ve genç adam devam etti: "Kamyonlarımıza motor parçası temin ediyorlardı, ama sonradan bu parçaların Napoli limanında yapılan yüklemeler sırasında çalındığı ortaya çıktı."

"Ne oldu?"

"Aracıyı değiştirdik," diye açıkladı Maurizio.

"Büyük bir anlaşma mıydı?" diye sordu Brunetti.

"Yeterince büyük," diyerek araya girdi Kont.

"Ne kadar büyük?" diye sordu Brunetti.

"Yaklaşık ayda elli milyon liret kadar."

"Anlaşmazlık çıktı mı? Tehdit edildiniz mi örneğin?" diye sordu Brunetti.

Kont omuzlarını silkti. "Söylenen sözler oldu, ama tehdit söz konusu değildi."

"Niye?"

Kont cevap vermeyi bayağı ağırdan alınca Brunetti aceleyle soruyu tekrarladı. "Niye?"

"Onu başka bir kamyon şirketine havale ettim."

"Rakip bir firmaya mı?" diye sordu Brunetti.

"Herkes rakiptir," dedi Kont.

"Başka herhangi bir sorun oldu mu? Çalışanlardan biriyle örneğin? İçlerinden birinin mafyayla bağlantısı olabilir mi?"

"Hayır," dedi Maurizio amcası ağzını açamadan.

Brunetti soruyu sorarken Kont'u izliyordu ve genç adamın cevabıyla Kont'un nasıl şaşırdığını gördü. Sakince, soruyu Kont'a yönelterek tekrarladı. "Suçla bağlantılı bir çalışanın varlığından haberdar mıydınız?"

Kont, kafasını iki yana salladı. "Hayır. Hayır."

Brunetti başka bir soru soramadan Kontes konuştu: "O benim bebeğimdi. Onu öyle çok seviyordum ki." Brunetti ona doğru bakınca kadın konuşmayı bırakıp parmaklarının arasında tuttuğu pürüzsüz tespihi çekmeye devam etti.

Kont, eğilip Kontes'in sıska yanağını okşadı, ama kadın ne dokunuşun ne de Kont'un varlığının farkında olduğunu belirten bir hareket yaptı. "Sanırım bu iş yeterince uzadı," dedi Kont doğrulurken.

Brunetti'nin istediği bir şey daha vardı. "Pasaportu sizde mi?"

Kont cevap vermeyince Maurizio, "Roberto'nun mu?" diye sordu. Brunetti onaylayınca, Maurizio, "Tabii ki," dedi.

"Burada mı?"

"Evet, odasında... Odasını temizlediğimiz zaman görmüştüm."

"Onu bana verebilir misiniz?"

Maurizio, şaşkın bir bakışla, hareketsiz ve sessiz duran Kont'a baktı.

Maurizio, diğer iki adamın Kontes'in tespih çektikçe tekrarladığı Ave Maria fısıltılarını dinlediği üç dakika boyunca ortalarda gözükmedi.

Maurizio geri döndü ve pasaportu Brunetti'ye verdi.

"Bunu aldığıma dair bir kâğıt imzalamamı ister misiniz?" diye sordu Brunetti.

Kont bir el hareketiyle soruyu başından savdı ve Brunetti pasaportu inceleme zahmetine katlanmadan ceketinin cebine attı.

Aniden Kontes'in fısıldayan sesi yükseldi. "Ona her şeyi vermiştik. O benim her şeyimdi," dedi ve ardından yine Ave Maria sözlerine geri döndü.

"Bu, karım için gereğinden fazla oldu sanırım," dedi Kont, kederle kıstığı gözlerle karısına bakarak. Brunetti ilk defa adamın duygularını gösterdiğini görüyordu.

"Evet," dedi Brunetti ve ayrılmak için arkasını döndü.

"Sizinle dışarıda görüşelim," diye teklif etti Kont. Brunetti göz ucuyla, Maurizio'nun sert bir şekilde Kont'a baktığını gördü, ama Kont umursamadı ve Brunetti için tuttuğu açık kapıdan çıktı.

Brunetti odadakilere dönerek, "Teşekkür ederim," dedi. Odadakilerden birinin kendisinin orada olduğunun farkında olduğundan şüpheliydi.

Kont Brunetti'ye koridor boyunca eşlik etti ve evin ön kapısını açtı.

"Aklınıza gelen başka bir şey var mı Signore Conte? Bize yardım edecek herhangi bir şey?" diye sordu Brunetti.

"Hayır, artık hiçbir şeyin yardımı olamaz," diye cevapladı Kont, neredeyse kendi kendine konuşurmuş gibi.

"Aklınıza bir şey geldiği, bir şeyler hatırladığınız takdirde, beni ararsanız memnun olurum."

"Hatırlayacak bir şey yok," dedi Kont, Brunetti başka bir şey söyleyemeden kapıyı kapatırken.

Brunetti, Roberto'nun pasaportunu incelemek için akşam yemeğinin bitmesini bekledi. Dikkatini çeken ilk şey pasaportun kalınlığıydı: En arkaya akordeon gibi bir sayfa yapıştırılmış ve kapağın içine doğru katlanmıştı. Brunetti sayfayı açtı, kolu boyunca çekerek uzattı ve değişik dillerde ve değişik tasarımlara sahip birbirinden farklı vizelere baktı. Arkasını çevirdi ve arka yüzünde de damgalar olduğunu gördü. Sayfayı katlayıp yerine koyduktan sonra pasaportun ilk sayfasını açtı.

Pasaport altı yıl önce verilmiş ve Roberto ortadan kaybolana kadar her yıl yenilenmişti. Roberto'nun doğum tarihi, boyu, kilosu ve ikametgâhı yazıyordu. Brunetti ilk sayfaları çevirdi: Tabii ki Avrupa Topluluğu üyelerinin damgaları yoktu. Birleşik Devletler'in, Meksika, Kolombiya ve Arjantin'in damgaları vardı. Sonra tarih sırasına göre Polonya, Bulgaristan ve Romanya. Bundan sonra, sanki güm-

rük memurları boş buldukları sayfalara damga vurmuş gibi tarih sırası bozuluyordu.

Brunetti kâğıt kalem almak için mutfağa gitti ve sonra Roberto'nun yolculuklarını dikkatli bir biçimde kronolojik olarak listelemeye başladı. On beş dakika sonra elinde, rasgele vurulmuş damgalar yüzünden yaptığı eklemelerle iyice karışan, yer isimleri ve tarihlerden oluşan sütunlarla kaplı iki sayfa vardı.

Tüm damgaların tarihini ve yer isimlerini yazdıktan sonra listeyi daha düzenli bir şekilde, bu sefer üç sayfa halinde yeniden yazdı. Roberto'nun en son gittiği yer, kaçırılmadan on gün önce Varşova havaalanından giriş yaptığı Polonya'ydı. Çıkış vizesi orada sadece bir gün kaldığını gösteriyordu. Kaçırılmasından üç hafta önce, isimleri Kiril harfleriyle yazılmış, Brunetti'ye Beyaz Rusya ve Tacikistan gibi görünen, iki ülkeye gitmişti.

Koridoru geçip Paola'nın çalışma odasının kapısında durdu. Paola gözlüklerinin üzerinden ona baktı. "Evet?"

"Ruslarla aran nasıl?"

Kalemini elinden bırakıp gözlüğünü çıkartırken, "Erkek arkadaşımı mı soruyorsun yoksa Rusçayı nasıl konuştuğumu mu?" diye sordu Paola.

"Hayır, erkek arkadaşınla ne yaptığın yalnız seni ilgilendirir," dedi gülümseyerek. "Dili soruyorum."

"Puşkin ile yol işaretleri arasında bir yerlerde diyebilirim."

"Ya şehir isimleri?" diye sordu Brunetti.

Paola, elini Brunetti'nin tuttuğu pasaporta uzattı. Brunetti, masaya doğru yaklaşıp pasaportu verdi ve onun arkasına geçti. Dalgın dalgın Paola'nın kazağının omzundaki yün iplikle oynuyordu.

Pasaportu aldıktan sonra Paola, "Hangisi?" diye sordu.

"Arkada, şu ek sayfada."

Paola pasaportu açıp sayfayı sonuna kadar çekerek açtı. "Brest." Beyaz Rusya'da.

"Nerede?"

"Beyaz Rusya."

"Atlasımız var mı?"

"Sanırım Chiara'nın odasında var."

Brunetti gelene kadar Paola şehir ve ülke isimlerini bir kâğıt parçasına geçirmişti. Atlası önüne koyunca, "Şehirlere bakmakla uğraş-

madan önce basım yılına baksak iyi olur," dedi.

"Niye?"

"Birçok isim değişti. Sadece ülkelerin değil, şehirlerin de."

Atlası alıp ilk sayfasına baktı. "Belki işe yarayabilir," dedi. "Geçen yılın baskısı." Dizini açıp Beyaz Rusya'yı aradı sonra haritaya geri döndü.

Bir süre haritada, Polonya ve Rusya arasında misafir olan bu küçük ülkeyi incelediler. "Şu dağılan cumhuriyetlerden biri."

"Sadece Rusların dağılıyor olması ne yazık," dedi Brunetti, Kuzey İtalya'nın Roma'dan ayrı olmasının ne büyük bir zafer olacağını hayal ederek.

Paola, her zamanki gibi bunu duymazdan geldi. Gözlüklerini taktı ve haritanın üzerine eğildi. Parmağını bir ismin üzerine koydu. "İşte bu ilki. Polonya sınırında." Parmağını kaldırmadan haritayı incelemeye devam etti. Bir süre sonra diğer elini başka bir yeri işaret etmek için kullandı. "Bu da ikincisi. Aralarında sadece yüz kilometre var gibi görünüyor."

Brunetti pasaportun açık sayfasını Paola'nın yanına koydu ve tekrar vizelere baktı. Sayılar ve tarihler Latin alfabesiyle yazılmıştı. "Aynı gün," dedi.

"Bu ne anlama geliyor?"

"Polonya'dan Beyaz Rusya'ya karadan gidip orada sadece bir gün kalmış, hatta belki bir günden de az."

"Bu garip bir şey mi? Çocuğun getir götür işlerine baktığını söylemiştin. Belki bir sözleşmeyi teslim edecektir veya alması gereken bir şey vardır."

"Hmm," diye onayladı Brunetti. Elini uzatıp atlası aldı ve sayfaları çevirmeye başladı.

"Ne arıyorsun?"

"Hangi güzergâhtan geri döndüğünü bilmek istiyorum," diye cevapladı Brunetti, Doğu Avrupa haritasını incelerken. Parmağını en uygun yol üzerinden geçirdi. "Eğer karadan gidiyorsa, muhtemelen Polonya ve ardından Romanya."

Paola konuşmasını böldü. "Roberto otobüsle yolculuk edecek birine benzemiyor gibi."

Brunetti homurdandı, parmağı hâlâ haritanın üzerindeydi. "Ve sonra Avusturya ve oradan Tarvisio ve Udine."

"Bunun önemli olduğunu düşünüyor musun?"

Brunetti omuzlarını silkti.

Konuya ilgisini kaybeden Paola uzun sayfayı katlayarak pasaportun içine soktu ve pasaportu, Brunetti'ye verdi. "Eğer bu önemli bir şeyse gerçeği asla öğrenemeyeceğin için üzgünüm. Sana asla söyleyemeyecek," dedi ve önünde açık duran kitaba döndü.

"Daha öyle şeyler var ki yerde ve gökte Horatius, rüyada bile göremez senin felsefen onları," dedi Brunetti. Bu Paola'nın sık kullandığı bir alıntıydı.

"Bu da ne demek?" diye sordu Paola, bir raunt kazandığı için gülümseyen Brunetti'ye bakarak.

"Demek istediğim yaşadığımız çağ plastik çağı."

"Plastik mi?" diye tekrarladı, Paola, anlamamamıştı.

"Ve bilgisayar."

Paola hâlâ anlayamamıştı. Brunetti gülümseyip, kusursuz bir şekilde televizyon sunucusu taklidi yaparak, "American Express kartınızı yanınıza almadan evden çıkmayın," dedi. Karısının gözlerinde ne demek istediğini anladığının belirtilerini görünce ekledi: "Ve böylece sizin yaptıklarınızı..." Paola en sonunda anlayarak son cümlede ona katıldı: "Signorina Elettra'nın bilgisayarından takip edebileyim."

21 "Tabii ki kredi kartıyla fahişe temin edebilirsiniz," diye ısrar etti Signorina Elettra, hayretler içinde kalmış olan Brunetti'ye. İki gün sonra Elettra'nın masasının yanında, elinde Roberto Lorenzoni'nin kaçırılmadan önceki iki ay içinde üç ayrı kredi kartından yaptığı harcamaların dört sayfalık çıktısıyla duruyordu.

Tüm standartlara göre bu harcamalar muazzamdı: Toplam olarak elli milyon liretten, yani birçok insanın bir yılda yaptığı harcamadan fazlaydı. Masraflar liretten tanıdık ve tanımadık çeşit çeşit paraya çevrilmişti: Pound, dolar, mark, leva, zloti, ruble.

Brunetti, üçüncü sayfada Sen Petersburg'daki bir otelde yapılan harcamalara bakıyordu. Roberto iki gün içinde oda servisine dört milyon liret ödemişti. Herhalde odasından hiç ayrılmamıştı; tüm yemekler odasına gelmişti; şampanya dışında bir şey içmemişti. Sade-

ce bu kadar da değil; çıktı aynı zamanda restoran ve disko veya gece kulübüne benzeyen –isimleri Pink Flamingo, Can Can, Elvis– yerlerde harcanan büyük miktardaki parayı da listeliyordu.

"Başka bir şey olamaz," diye üsteledi Signorina Elettra.

"Yani visa'yla mı?" diye sordu Brunetti. Gözünün önündeki gerçeğe inanmakta güçlük çekiyordu.

"Bankadaki adamlar bunu hep yapardı," dedi Signorina Elettra. "Birçok Doğu ülkesinde bunu yapabilirsiniz. Otel hangisine karar veriyorsa, oda servisi, çamaşır veya hizmetçi servisi diye, öyle listeliyor. Bu, kâr etmek için kullandıkları bir yol. Bu sayede otele kimin girip çıktığını da kontrol ediyorlar." Bu konunun, Brunetti'nin ilgisini çektiğini görünce devam etti: "Lobiler onlarla dolu. Bizim gibi görünüyorlar. Batılılaşmış. Armani, Gucci, Gap giyiyorlar ve gerçekten çok güzeller. Müdür yardımcılarından biri, onlardan birinin kendisine nasıl yaklaştığını anlatmıştı. Kadın, İngilizce konuşmuş. Dört yıl kadar önce olmalı. Oxford profesörlerini aratmayacak kadar kusursuz bir İngilizce. Ve öyleymiş de. Oxford'da değil, oradaki üniversitelerden birinde profesörmüş. İngiliz şiiri öğreterek ayda elli milyon liret kazanıyormuş. Bu yüzden gelirini artırmaya karar vermiş."

"Ve aynı zamanda İngilizcesini de mi ilerletmek istemiş?" diye sordu Brunetti.

"Bu durumda İtalyanca, efendim."

Brunetti tekrar elindeki kâğıtlara baktı. Hayal gücü iki gün önce Paola'yla inceledikleri Doğu Avrupa haritasına bakıp edindiği bilgilerle birleşti. Roberto'nun doğuya giden yolunu izledi, Çekoslovakya sınırında alınan benzinin izini sürdü; Polonya'da bir yerde çok pahalı yeni bir lastik ve Beyaz Rusya vizesi aldığı şehirde biraz daha benzin. Minsk'teki bir otele ait, Roma ya da Milano'daki otellerden daha pahalı bir otel odası faturası; ve çok pahalı bir akşam yemeği. Hesapta üç şişe Burgundy vardı –Brunetti'nin anlayabildiği tek kelime oydu–, demek ki Roberto'dan başkaları da vardı yemekte. Büyük bir ihtimalle müşterilere verilen zengin iş yemeklerinden biriydi. Peki, ama niye Minsk'te?

Liste tarih sırasına göre olduğu için Brunetti, Roberto'nun ülkeye dönüşünü de takip edebiliyordu. Hemen hemen Brunetti'nin çizdiği yoldan gelmişti: Polonya, Çekoslovakya, Avusturya ve oradan

aşağı İtalya'ya, elli bin liretlik benzin aldığı Tarvisio'ya. Kaçırılmasından üç gün önce harcamalar bitiyordu. En son evin yakınındaki bir eczaneden üç yüz bin liretlik bir harcama yapmıştı.

"Ne düşünüyorsunuz?" diye sordu Brunetti.

"Sanırım ondan çok hoşlanmazdım," dedi Elettra soğuk bir sesle.

"Neden?"

"Kendi hesaplarını kendileri ödemeyen insanları genelde sevmem."

"Roberto, kendisi ödemiyor muymuş?"

Signorina Elettra, raporun ilk sayfasını açarak ödemeyi yapanın isminin yazdığı üçüncü satırı gösterdi. "Lorenzoni Sanayii."

"Şirket kartıymış o zaman."

"İş harcamaları için miymiş?" diye sordu Elettra.

Brunetti başını salladı. "Bana öyle göründü."

"Peki buna ne demeli?" diye sordu Elettra, Milano'daki bir terziye yapılan iki milyon yedi yüz bin liretlik ödemeyi işaret ederek. "Peki ya bu?" Bu sefer Bottega Veneta'dan alınan yedi yüz bin liretlik bir el çantası makbuzunu gösteriyordu.

"Babasının şirketi," diye itiraz etti Brunetti.

Elettra omzunu silkti.

Brunetti, geleneksel ahlâkı umursamadığını sandığı Signorina Elettra'nın Roberto'nun davranışını niye münasebetsiz bulduğunu merak etti.

"Zengin insanları sevmez misiniz?" diye sordu en sonunda. "Olay bu mu?"

Elettra başını iki yana salladı. " Hayır, kesinlikle bu değil. Belki de sadece babalarının paralarını fahişelere harcayan şımarık genç erkekleri sevmiyorumdur." Kâğıtları Brunetti'ye doğru itip bilgisayarına döndü.

"O kişi ölmüş olsa bile mi?" diye sordu Brunetti.

"Bu bir şeyi değiştirmez, Dottore."

Brunetti şaşkınlığını ve belki de hayal kırıklığını bile saklama çabası göstermedi. Kâğıtları aldı ve oradan ayrıldı.

Brunetti, eczaneden reçetenin aile doktoru tarafından yazıldığını öğrendi. Doktorun, halsizlik ve kırıklık tedavisi girişiminde şüphelenilecek bir şey yoktu. Eczanedeki hiç kimse ne Roberto'yu ne de re-

çetedeki ilaçları hatırlıyordu.

Kendini bir çıkmazda hisseden Brunetti'nin elindeki tek şey, hem kaçırılma hem de Lorenzoni ailesiyle ilgili ortada yanlış bir şeyler olduğu hissiydi. Bu konuda evlenerek dahil olduğu aileden yardım istemeye karar verdi ve Kont Orazio'nun numarasını çevirdi. Bu sefer cevap veren kayınpederiydi.

"Benim," dedi Brunetti.

"Ne oldu?" diye sordu Kont.

"Sizinle konuştuğumuzdan bu yana Lorenzoni'ler hakkında herhangi bir şey duydunuz mu diye merak ettim."

"Birkaç kişiyle konuştum," dedi Kont. "Roberto'nun annesinin çok kötü durumda olduğunu söylediler." Başka iki insan için bu, dedikoduya bir bahane olurdu, gerçeğin bir parçası değil.

"Evet, onu gördüm."

"Üzüldüm," dedi Kont ve ekledi: "Hoş bir kadındı. Yıllar öncesinden, evliliğinden önce tanırdım onu. Coşkulu, neşeli ve çok güzeldi."

Bugüne kadar ailenin geçmişi hakkında hiç soru sormamış, sadece varlıklı olduklarına dair hisle yetinmiş olduğuna şaştı Brunetti. "Kont Lorenzoni'yi de uzun zamandır tanıyor musunuz?" diye sordu Brunetti.

"Hayır, sonra tanıdım, onlar evlendikten sonra."

"Lorenzoni'lerin iyi tanındığını sanırdım."

Kont iç çekti.

"Efendim?" diye sordu Brunetti.

"Yahudileri Almanlara veren Ludovico'nun babasıydı."

"Evet, biliyorum."

"Herkes biliyordu, ama delil yoktu, bu yüzden savaştan sonra ona hiçbir şey olmadı. Ama hiçbirimiz onunla konuşmadık. Kardeşleri bile onunla olan tüm ilişkilerini kesmişti."

"Ya Ludovico?" diye sordu Brunetti.

"Savaş boyunca İsviçre'deydi, akrabalarıyla. O zamanlar çok küçüktü."

"Peki ya savaştan sonra?"

"Babası fazla yaşamadı. Ludovico onu görmedi. Babası ölene kadar Venedik'e geri dönmedi. Geriye fazla bir miras kalmamıştı. Unvan ve *palazzo*, sadece o kadar. Geri geldi, amca ve halalarıyla ba-

rıştı. O zamanlar bile sanki tüm düşündüğü ismini, babasının yaptıklarını herkese unutturacak kadar ünlü kılmaktı."

"Bunu başarmış gibi görünüyor," dedi Brunetti.

"Evet başardı." Brunetti, kayınpederinin iş alanlarının Lorenzoni'lerinkilerle çakıştığını, birbirleriyle rekabet içinde olduklarını biliyordu. Kont Orazio'nun diğer kontu takdir etmesini anlayabiliyordu.

"Peki ya şimdi?" diye sordu Brunetti.

"Şimdi mi? Tek sahip olduğu şey yeğeni." Brunetti, bunun hassas bir konu olduğunu fark etti. Kont Orazio'nun da ismini devam ettirecek bir oğlu yoktu, hatta işleri devam ettirecek bir yeğeni bile yoktu. Onun yerine, kendisi kadar soylu olmayan, *commissario* rütbesini aşmak kaderinde yazılmamış gibi görünen bir adamla evlenmiş bir kızı vardı. Ludovico'nun babasını insanlık suçu işlemeye iten savaş, Brunetti'nin babasını kâğıt tabanlı ayakkabılarla, İtalya'nın düşmanlarıyla savaşmak için Rusya'ya giden bir piyade alayının komutanı yapmıştı. Rusya'nın kışına karşı kaybedecekleri bir savaşa girdiler ve çok azı kurtulabildi, Brunetti'nin babası da kurtulanlardan biriydi. Sonra yıllarını Stalin'in zindanlarında geçirdi. 1949'da Venedik'e geri dönen gri saçlı adam hâlâ komutandı ve kalan yıllarını asker maaşıyla geçirdi, ama yaşadıkları ruhuna işlemişti, Küçük bir çocuk olan Brunetti, annesinin evlendiği şakacı, neşeli, genç adamın izlerini seyrek olarak görebilmişti.

Brunetti silkinerek anılardan ve Lorenzoni'lerle ilişkisinden sıyrıldı. "Paola'yla konuşmayı denedim," dedi.

"Denedim ne demek?"

"Kolay değil."

"Birisine onu sevdiğini söylemek mi?"

Kont'un tutkuya yakın bir şeyler söylediğine şaşıran Brunetti bir şey demedi.

"Guido?"

"Evet?" Brunetti Kont'tan gelecek uzun bir siteme hazırlamıştı kendisini, ama onun yerine kendisininki kadar uzun bir sessizlikle karşılaştı.

"Anlıyorum. Seni kırmak istemedim." Kont'un başka bir şey söylememesine rağmen Brunetti bunu bir özür olarak yorumladı. Yirmi yıldır Kont ve Brunetti evliliğin kendilerini akraba yaptığı,

ama dost yapmaya yetmediği gerçeğinden kaçıp duruyorlardı ve şimdi Kont Brunetti'ye bunu teklif ediyor gibi görünüyordu.

Sessizlik yine uzadı. En sonunda Kont, "Bu insanlara karşı dikkatli ol, Guido," dedi.

"Lorenzoni'lere mi?"

"Hayır. Çocuğu kaçıranlara karşı. Çocuğun içinde en ufak bir kötülük yoktu. Ve Lorenzoni onlara parayı verebilirmiş. Bana söylenen başka bir şey daha var."

"Ne?"

"Arkadaşlarımdan biri, birisinin o parayı Kont'a borç olarak vermeyi önerdiğini söyledi."

"Tamamını mı?"

"Evet, ne kadar ihtiyacı varsa. Tabii ki hatırı sayılır bir faizle. Ama teklif yapılmış."

"Kim yapmış?"

"Bu önemli değil."

"Peki buna inanıyor musunuz?"

"Evet, bu doğru. Ama onu yine de öldürdüler. Lorenzoni bir yolunu bulup onlara parayı verirdi, buna şüphe yok. Ama onlar Kont parayı verme fırsatı bile bulamadan çocuğu öldürdüler."

"Parayı nasıl bulacaktı ki? Polis gözetimi vardı," dedi Brunetti. Kaçırılma dosyası Lorenzoni'lerin ve hesaplarının nasıl dikkatle incelendiğini gösteriyordu.

"İnsanlar her zaman kaçırılır, Guido ve polisin haberi olmadan fidyeler ödenir. Bunu ayarlamak zor bir şey değil."

Brunetti bunun doğru olduğunu biliyordu. "Kont veya Kont'a borç verecek kişi, kaçıranlardan haber almış mı?"

"Hayır. İkinci mektuptan sonra hiçbir şey olmamış, bu yüzden Kont'un da parayı almasına gerek kalmamış."

Dosya, Brunetti'ye bu olayda polisin elinin kolunun tamamen bağlı olduğunu gösteriyordu. Kurşun yoktu, muhbirlerden sızan bilgi yoktu; çocuk ıssız bir yere sürüklenmiş ve tüm izler ondan artakalanlar bir çukurda bulunana kadar kaybolmuştu.

"Bu yüzden sana dikkatli olmanı söylüyorum, Guido. Eğer parayı kolayca alabileceklerini bildikleri halde çocuğu öldürmüşlerse, tehlikeli tiplerdir."

"Dikkatli olurum," dedi Brunetti ve aynı şeyi bu adamın kızına

da ne kadar sık söylediğini fark edince şaşırdı. "Ve teşekkürler."

"Mühim değil. Başka bir şeyler duyarsam seni ararım." Kont telefonu kapattı. Niye birini kaçırıp sonra fidye almazsın ki diye düşündü Brunetti. Roberto'nun kaçırılmadan önceki haftalardaki sağlık durumu, kendisini kaçıranlara karşı direndiğini veya onlardan kaçmaya çalıştığını düşünmeyi güçleştiriyordu. Öyleyse ellerinde rehin olarak rahatça tutabilecekleri biri vardı. Ama yine de onu öldürmüşlerdi.

Ve para. Hükümetin çabalarına rağmen, Kont gibi akıllı ve güçlü bağlantıları olan biri için parayı bulmak kolaydı.

Fakat yine de üçüncü fidye mektubu gelmedi. Brunetti masanın üzerindeki kâğıt kümesini Belluno polisinin hazırladığı dosyayı bulana kadar karıştırdı. Giriş paragraflarını tekrar okudu. Cesedin, bu kadar fazla zarara uğramasının nedenlerinden biri sadece birkaç santim kalınlığında toprakla örtülü olmasıydı. Geriye dönüp içinde cesede ait pek çok fotoğrafın olduğu zarfı açtı. Fotoğrafları çıkarıp masaya yaydı.

Evet, kemikler oradaydı, yüzeye yakındı. Bazı fotoğraflarda, arazinin sürülmüş kısmında, kalıntı gibi görünen şeylerin saban izlerinin yakınındaki çimenlerin arasından dikildiğini görebiliyordu. Roberto, sanki katiller cesedin bulunup bulunmamasını umursamıyormuş gibi aceleyle ve rastgele gömülmüştü.

Ve yüzük. Yüzük. Belki de, Roberto da kız arkadaşı gibi yüzüğü saklamayı denemişti. Olanların sadece bir soygun olduğunu düşünerek yüzüğü cebine atıp, onu orada unutmuştu. Roberto'nun kayboluşu ve ölümü hakkında birçok konuda olduğu gibi, bu konuda da neler olduğunu bilmenin bir yolu yoktu.

Brunetti'nin düşünceleri alt kattan nefes nefese yukarı çıkan Vianello'nun odaya dalmasıyla bölündü.

"Ne oldu?"

"Lorenzoni," dedi Çavuş soluk soluğa.

"Ne olmuş?"

"Yeğenini öldürmüş."

22 Vianello haberle altüst olmuş gibiydi. Bir süre zorlukla konuştu. Kapının girişine bir koluyla yaslanıp, başı önde derin derin nefes aldı. En sonunda nefesini kontrol altına alınca, "Telefon şimdi geldi," diye devam etti.

"Kim aradı?"

"Kendisi, Lorenzoni."

"Nasıl olmuş?"

"Bilmiyorum. Orsoni'yle konuşmuş, oğlanın ona saldırdığını ve kavga çıktığını söylemiş."

"Başka bir şey biliyor musunuz?" diye sordu Brunetti, Vianello'yla koridora çıkarken. Beraberce ön kapıdaki polis motorlarına doğru gittiler. Brunetti kapıdaki nöbetçinin dikkatini çekmek için kolunu kaldırdı. "Bonsuan nerede?" diye bağırdı. Sesindeki telaştan dolayı herkes ona baktı.

"Dışarıda efendim."

"Ben ona haber verdim," dedi Vianello arkadan.

"Devamını anlat," dedi Brunetti, ağır cam kapıyı iterken.

Brunetti, Bonsuan'a başıyla selam verip bekleyen motora atladı ve hareket etmeye başlayan motora binmesi için Vianello'yu çekti.

"Başka ne olmuş?" diye sordu Brunetti.

"Hiçbir şey. Tüm söylediği bu."

"Ona nasıl saldırmış? Neyle saldırmış?" Brunetti, motorun kükremesini bastırmak için sesini yükseltti.

"Bilmiyorum, efendim."

"Orsoni sormamış mı?" diye sordu Brunetti, kızgınlığını Vianello'ya yönelterek.

"Telefonu kapattığını söyledi. Lorenzoni haberi verip telefonu kapatmış."

Brunetti avuç içiyle motorun küpeştesine vurdu, motor sanki bu vuruşla mahmuzlanmış gibi kulak tırmalayıcı bir sesle gümbürdeyerek bir kanal taksisinin arkasından Bacino'nun açık sularına doğru süzüldü. Bonsuan sireni açtı ve sirenin çığlığı Lorenzoni *palazzo*'sunun özel iskelesine yanaşana kadar Grand Kanal boyunca önlerini açtı.

Kanala bakan giriş açıktı, ama onları karşılayan kimse yoktu. Motordan ilk önce Vianello atladı, ama en üst basamağı ıskaladı ve suların bileğine kadar geldiği bir alt basamağa bastı. Ayağının yetiş-

meyeceğini adımını attıktan sonra fark ederek, dönüp Brunetti'ye yapıştı. Ondan destek alarak üst basamağa zıpladı. Beraberce girişteki karanlık koridora daldılar ve oradan da aydınlık merdivenlere açılan bir kapıdan geçtiler. Merdivenlerin tepesinde, geçen sefer Brunetti'yi içeri alan hizmetçi duruyordu. Yüzü bembeyazdı, sanki midesinde bir ağrı varmış gibi kollarıyla kendisini sarmıştı.

"Nerede?" diye sordu Brunetti.

Hizmetçi kollarından birini gevşetip koridorun sonundaki diğer merdivenleri işaret etti. Tekrar, sonra tekrar gösterdi.

İki adam merdivenlere doğru gidip hızla yukarı çıktılar. İlk katta durup etrafı dinlediler, bir şey duyamayınca bir üst kata çıktılar. En üst kata çıktıklarında kısık, zor fark edilen sade bir erkek sesi duydular. Ses sollarındaki açık kapıdan geliyordu.

Brunetti doğrudan odaya girdi. Kont Lorenzoni karısının yanına oturmuş, eşinin bir elini avcuna almış, onunla yumuşak bir şekilde konuşuyordu. Sahneyi gören birisi onların huzurlu ve özel bir meseleyle ilgili bir konuşma yaptıklarını zannedebilirdi: Yaşlı bir adam eli karısının elinde tatlı tatlı konuşuyor. Aşağıya doğru bakıp adamın kana bulanmış pantolonunu ve ayakkabılarını görene kadar böyle düşünülebilirdi; Kont'un bileklerinde ve ellerinde ufak kan lekeleri vardı.

"*Gesù bambino*," diye fısıldadı Vianello.

Kont başını kaldırıp onlara baktı ve sonra karısına döndü. "Endişelenme sevgilim, şimdi her şey yolunda. Ben iyiyim. Hiçbir şey olmadı."

Brunetti onları izlerken, Kont karısının elini bıraktı. Brunetti, Kont'un kan lekeli elleri karısının ellerinden ayrılırken hafif bir ses duyar gibi oldu. Kont, ayağa kalkıp karısından uzaklaştı. Brunetti, kadının, kocasının kendisiyle konuştuğunun ya da yanından ayrıldığının farkına vardığını gösteren bir belirti göremedi.

"Bu taraftan," dedi Kont ve onları odadan çıkarıp alt kata indirdi. Koridoru geçip, bundan önce Brunetti'yle iki kere görüştüğü odaya doğru gitti. Kont kapıyı itti, ama içeri girmek için bir teşebbüste bulunmadı. Brunetti eliyle içeri girmesini işaret edince bir şey demedi, sadece hayır anlamında kafasını salladı.

Brunetti, hemen arkasında Vianello, içeri girdiler. Gördüğü, Kont'un odaya girmeme sebebini anlamasına yetti. En kötüsü, saç-

maların şiddetinden artakalanların yapıştığı pencerenin perdelerinin tepesiydi. Maurizio'nun kafasından sıçrayan beyin parçaları ve kan oraya yapışmıştı. Genç adamın bedeni perdelerin dibine yığılmıştı, yerde cenin şeklinde yatıyordu. Maurizio'nun yüzü patlamanın şiddetinden dağılmıştı, kafasının arkası ise gitmişti. Namlu çenesinin altına dayanmış olmalıydı. Brunetti, arkasını dönmeden önce gereğinden fazlasını görmüştü.

Ne yapması gerektiğini düşünerek koridora çıktı. Questura'dan ani çıkışına birilerinin uyanıp, olay yeri inceleme ekibi yollamayı akıl edip edemediğini merak ediyordu.

Kont, ortalarda gözükmüyordu. Vianello arkasından geldi. Brunetti'nin ofisine geldiği zamanki gibi zorluk ve sıkıntıyla nefes alıyordu. "Arayıp, olay yeri inceleme ekibini göndermişler mi bakar mısınız?" diye sordu Brunetti.

Vianello konuşmaya başladı, ama sonra susup başını salladı.

"Başka bir telefon daha olmalı," dedi Brunetti. "Yatak odalarından birini deneyin."

Vianello başıyla onayladı, "Peki ya siz?"

Brunetti çenesiyle merdivenleri gösterdi. "Gidip onlarla konuşacağım."

"Onlarla mı?"

"Kont'la."

Vianello'nun bu seferki kafa sallayışı kendine geldiğini gösteriyordu. Dönüp, Maurizio'nun cesedinin yattığı odaya bakmadan koridoru geçti.

Brunetti, kendini odanın kapısından içeri bakmaya zorladı. Av tüfeği cesedin yanında duruyordu; parlak kabzası cesetten sızan kan gölünün birkaç santim yanındaydı. Üzerlerindeki kavganın sessiz tanığı olan iki küçük kilim dağınık bir şekilde üst üste duruyordu. Bir erkek ceketi kapının eşiğinde yerde duruyordu; Brunetti ceketin ön tarafının kanla kaplı olduğunu gördü.

Arkasını döndü, kapıyı çekti ve merdivenlere doğru gitti. Kont ve Kontes'i bıraktığı gibi buldu, yalnız bu sefer Kont'un ellerinde kan yoktu. İçeri girince Kont tekrar ona baktı.

"Sizinle konuşabilir miyim?" diye sordu Brunetti. Kont onayladı ve karısının ellerini tekrar bıraktı.

Koridora çıktıklarında, "Nerede konuşabiliriz?" diye sordu Brunetti.

"Burası yeterince uygun," diye cevapladı Kont. "Bir yandan karıma göz kulak olmak istiyorum.

"Neler olduğunu biliyor mu?"

"Silah sesini duydu," dedi Kont.

"Buradan mı?"

"Evet. Evet. Ama sonra merdivenlerden aşağıya indi."

"O odaya mı?" diye sordu Brunetti, dehşetini gizleyemeden.

Kont başıyla onayladı.

"Onu... gördü mü?"

Bu sefer Kont omuzlarını silkti. "Geldiğini duyunca –koridordaki terlik seslerini duydum– kapıya doğru gittim. Beni gördü sanırım, önünü kapamaya çalıştım."

Kapı eşiğindeki ceketi hatırlayan Brunetti, bu çabanın neye yarayacağını merak etti.

Kont aniden döndü. "Belki şuraya gitsek daha iyi olur," dedi, Brunetti'yi yandaki odaya yönelterek. Odada bir masa, sandalye ve hesap defterleriyle dolu bir kitaplık vardı.

Kont kendini kapının yanındaki yumuşak koltuğa bıraktı. Başını arkaya yasladı, bir anlığına gözlerini kapadı, sonra gözlerini açıp Brunetti'ye baktı. Ama bir şey söylemedi.

"Bana neler olduğunu anlatır mısınız?"

"Dün akşam, geç saatlerde, karım yattıktan sonra Maurizio'ya onunla konuşmak istediğimi söyledim. Gergindi. Ben de öyleydim. Ona kaçırılmayla ilgili her şeyi tekrar düşünmeye başladığımı ve bunların nasıl olduğunu, kaçıranların aile ve Roberto'nun ne yaptığı hakkında bu kadar bilgiyi nereden bulabileceklerini düşündüğümü söyledim. Villanın dışında beklediklerine göre o akşam Roberto'nun ne yapacağını biliyor olmalıydılar."

Kont dudağını ısırdı, sola doğru baktı. "Ona, Maurizio'ya artık Roberto'nun para için kaçırıldığına inanmadığımı söyledim."

Brunetti devam etmesi için teşvik edene kadar Kont sustu. "Maurizio ne dedi?"

"Beni anlamamış gibiydi, fidye mektuplarının geldiğini, bunun bir kaçırılma olduğunu söyledi." Kont kafasını koltuktan kaldırıp doğruldu. "Tüm hayatını yanımda geçirdi. O ve Roberto beraber büyümüşlerdi. O benim vârisimdi."

Bu kelimeyi telaffuz ederken Kont'un gözleri doldu. Brunetti'nin

duymak için kendisini zorladığı bir sesle, "Bu yüzden," dedi. Başka bir şey demedi.

"Dün akşam başka neler oldu?" diye sordu Brunetti.

"Ondan, Roberto kaybolduğunda neler yaptığını anlatmasını istedim."

"Dosyada sizinle beraber olduğu yazıyor."

"Öyleydi. Ama o akşam bir randevuyu iptal ettiğini hatırladım, bir iş yemeği. Sanki o akşam burada, bizimle olmak istiyordu."

"O zaman bunu o yapmış olamaz," dedi Brunetti.

"Ama birilerine yapması için para ödemiş olabilir," dedi Kont, Brunetti, Kont'un buna inandığından şüphe duymadı.

"Ona, bunu söylediniz mi?"

Kont başıyla onayladı. "Ona, kuşkulandığım şeyi düşünmesi için zaman vereceğimi söyledim. Polise teslim olabilirdi." Kont koltukta daha da dikleşti. "Veya onurlu davranabilirdi."

"Onurlu mu?"

"Onurlu," diye tekrarladı Kont, ama açıklama zahmetine girmedi.

"Ya sonra?"

"Dün bütün gün yoktu. Büroda değildi, arayıp sordum, yoktu. Sonra, akşam karım yattıktan sonra odaya girdi, –onu almak için villaya gitmiş olmalı– odaya elinde silahla girdi. Ve... ve... haklı olduğumu söyledi. Roberto hakkında korkunç şeyler söyledi, doğru olmayan şeyler." Kont gözyaşlarını daha fazla tutamadı; yaşlar yanaklarından sel gibi akıyordu ama o silmeye yanaşmıyordu.

"Roberto'nun değersiz, şımarık bir playboy olduğunu ve işlerden anlayan tek kişinin kendisi olduğunu, mirasçı olacak kadar iyi olanın kendisi olduğunu söyledi." Kont, yetiştirdiği bu canavar karşısında düştüğü dehşeti kavrayıp kavramadığını anlamak için Brunetti'nin yüzüne baktı.

"Ve elinde silahla üzerime yürüdü. En başta inanamadım, söylediği şeylere inanamadım. Ama sonra, bunun Roberto'nun acısına dayanamayıp intihar etmişim gibi görünmesi gerektiğini söyledi. Ne yapmak istediğini o zaman anladım."

Brunetti bekledi.

Kont yutkundu ve kolunun tersiyle yüzünü sildi, yanakları Maurizio'nun kanıyla kaplanmıştı. "Silahı tutarak karşıma geçti ve göğ-

süme dayadı. Sonra silahı çeneme kaldırdı ve bunu çok düşündüğünü, bu şekilde olmak zorunda olduğunu söyledi." Kont sahnenin dehşetini tekrar yaşayarak durakladı.

"Bunu söylediği zaman çıldırdım. Hayır, beni öldürecek olmasından değil, yapacaklarını bu kadar soğukkanlılıkla önceden düşünmesi yüzünden. Ve Roberto'ya yaptıkları yüzünden."

Kont konuşmayı bıraktı, aklı bu ana takıldı. Brunetti, "Sonra ne oldu?" diye sordu.

Kont başını iki yana salladı. "Bilmiyorum. Onu ittim ya da tekmeledim. Tek hatırladığım silahı ona doğru çevirdiğim ve omzumla ittiğim. Onu yere düşürmek istedim. Ama silah patladı ve her şeyi üstümde hissettim. Kanı. Diğer şeyleri." Kont sustu, şiddet dolu bu anıya dalarak sert hareketlerle üzerini temizledi.

Ellerine baktı, şimdi temizdiler. "Ve sonra karımın koridordan geldiğini duydum, odaya doğru ilerlerken bana sesleniyordu. Onu kapıda gördüğümü hatırlıyorum ve ona doğru yürüdüğümü. Ama başka bir şey hatırlamıyorum. En azından net olarak."

"Bizi aradığınızı da mı?"

Kont başıyla onayladı. "Evet, sanırım hatırlıyorum. Ama zaten hemen buradaydınız."

"Siz ve eşiniz yukarı nasıl çıktınız?"

Kont başını iki yana salladı. "Hatırlamıyorum. Gerçekten karımı kapıda görmemle sizin gelişiniz arasında olanları fazla hatırlamıyorum."

Brunetti adama baktı ve onu ilk defa zenginlik ve mevkiinin tuzaklarından arınmış olarak gördü. Karşısındaki uzun, sıska, yaşlı bir adamdı, yüzü gözyaşı ve sümük içindeydi, gömleği insan kanı yüzünden nemliydi.

"Eğer temizlenmek istiyorsanız," diye önerdi Brunetti, aklına tek gelen şey buydu. Yaptığı teklifin hiç de profesyonelce olmadığını biliyordu. Kont, olay yeri inceleme ekibi gelip üzerindeki elbiselerle fotoğrafını çekene kadar o halde kalmalıydı. Ama bu düşünce Brunetti'yi kızdırdı, bu yüzden tekrar, "Belki üzerinizdekileri değiştirmek istersiniz," dedi.

Başta, Brunetti'nin söylediklerine şaşırmış görünen Kont kendisine bakınca gördüklerinden iğrenerek ağzını çarpıttı. "Aman Tanrım," diye mırıldanarak, koltuğun kollarından destek alıp ayağa fır-

ladı. Hantal bir şekilde ayakta durdu, kollarını, sanki ellerinin kirli kıyafetlerine değmesinden korkuyormuş gibi gövdesinden uzakta tutuyordu.

Kont, Brunetti'nin kendisini izlediğini gördü ve arkasını döndü. Brunetti, onu odanın dışına kadar takip etti. Kont durdu, duvara doğru sendeledi, ama Brunetti hamle edemeden elini uzatıp duvardan destek aldı. Kendini duvardan uzaklaştırdı ve holün sonuna doğru yürüyüp, arkasından kapıyı kapatma zahmetine katlanmadan sağ taraftaki odalardan birine girdi. Brunetti hol boyunca onu takip etti, kapıda durakladı. Hızla akan suyun sesini duyunca içeri baktı ve Kont'un çıkarılıp atılmış giysilerinin bir yığın halinde, misafir banyosu olduğunu tahmin ettiği yerin zemininde durduğunu gördü.

Brunetti yaklaşık beş dakika bekledi, ama bu süre boyunca su sesi, duyduğu tek şey olmaya devam etti. Kont'un iyi olup olmadığına bakmak için içeri girme konusunda kararsızlık yaşarken su sesi kesildi. Sessizlik, etrafında büyürken alt kattan gelen sesler duydu; tanıdık gümbürtü ve çınlamalar olay yeri inceleme ekibinin geldiğini gösteriyordu. Kont'un koruyuculuğu görevini bırakarak alt kata, Lorenzoni'lerin ikinci vârisinin, vahşi ölümüyle buluştuğu odaya indi.

23 Brunetti sonraki birkaç saati ambülansın geldiğini, acil servise sedyeyle götürüldüğünü, hatta belki de biraz sonra kendisine narkoz verecek maskenin yüzüne inişini hatırlayan bir kaza kurbanı gibi geçirdi. Maurizio'nun öldüğü odanın ortasında durup insanlara neler yapmaları gerektiğini söyledi, sorulara cevap verdi ve sorular sordu, ama tüm bu zaman boyunca garip bir şekilde o an orada olmadığını hissediyordu.

Fotoğrafçıları hatırlıyordu, hatta içlerinden birinin tripodu devrilip fotoğraf makinesi yere düştüğünde ettiği ağır küfürü bile hatırlıyordu. Ve o anda, cinayet mahallinin resimlendiği o yerde, bu küfürden rahatsız olmasının ne kadar saçma olduğunu düşündüğü aklına geldi. Lorenzoni'lerin avukatının ve Kontes'le ilgilenmesi için tutulan özel hemşirenin gelişini anımsıyordu. Yıllardır tanıdığı avukatla konuşup Maurizio'nun cesedinin otopsisi bitene kadar, birkaç gün

boyunca ailesine teslim edilemeyeceğini açıkladı.

Ve daha açıklar açıklamaz, bunun ne kadar saçma olduğunu düşünürken buldu kendini. Neler olduğunun delili oradaydı, odanın bir köşesini kaplamıştı: tıpkı Kont'un duşa giderken saçtığı kirli giysilerde olduğu gibi, perdelerde, kilimlerde, parkenin ince çizgileri arasındaydı. Laboratuvar görevlilerine giysilerle ilgilenmelerini, onları toplayıp etiketlemelerini ve Kont'un ellerinde olabilecek barut izlerini bulmak için test yapmalarını söyledi. Ayrıca Maurizio'nun ellerine de.

Kontes'le konuştu veya konuşmaya çalıştı. Ama Kontes her soruya tespih çekerek ve Tanrıya yakararak cevap verdi. Brunetti ona, olay sırasında herhangi bir şey duyup duymadığını sordu ve Kontes onu, "İsa çarmıha razı oluyor," diye cevapladı. Maurizio'yla konuşup konuşmadığını sordu ve Kontes, "İsa defnediliyor," dedi. Brunetti uğraşmaktan vazgeçip, Kontesi hemşireye ve Tanrısına emanet etti.

Birisi kayıt cihazı getirmeyi akıl etmişti. Brunetti, cihazı, Kont önceki gün ve bu öğleden sonra olanları anlatırken kullandı. Kont olanların sadece fiziksel izlerinden arınabilmişti. Yaptığı ve Maurizio'nun yapmaya çalıştığı şeyler hâlâ gözlerinde çakılıydı. Hikâyeyi duraksayarak ve anlattıklarının ucunu kaçırmış gibi uzun duraklamalarla anlattı. Brunetti her seferinde nazikçe, nerede kaldıklarını ve sonra neler olduğunu hatırlattı.

Dokuzda işleri bitmişti, artık *palazzo*'da daha fazla kalmalarına gerek yoktu. Brunettti kamera ve laboratuvar ekiplerini Questura'ya yolladı ve kendisi de oradan ayrıldı. Kont herkesle vedalaştı, ama el sıkıştığı adamları hatırlayabilecekmiş gibi görünmüyordu.

Vianello ve Brunetti *palazzo*'dan beraber çıktılar ve buldukları ilk bara girdiler. İkisi de birer bardak büyük soda istedi ve sonra birer tane daha içtiler. İkisi de alkol istemiyordu ve yine ikisi de cam bir kap içindeki bayat sandviçlerden gözlerini uzak tuttu.

"Eve git Lorenzo," dedi Brunetti sonunda. "Yapacak başka bir şey yok. Bu akşamlık."

"Zavallı adam," dedi Vianello, cebinden birkaç bin liret çıkartıp tezgâhın üzerine koyarken. "Ve zavallı kadın. Kaç yaşında olabilir ki? Elli küsur. Ama yetmişindeymiş gibi gösteriyor. Hatta daha fazla. Bu onu öldürür."

Brunetti üzüntüyle ona katıldı. "Belki o bir şeyler yapabilir."

"Kim, Lorenzoni mi?"

Brunetti başıyla söyleneni onayladı, ama bir şey demedi.

Barmenin uğurlamasına karşılık vermeye zahmet etmeden bardan çıktılar. Rialto'ya geldiklerinde Vianello veda edip kendisini Castello'ya, evine götürecek olan motora binmek üzere Brunetti'den ayrıldı. *Traghetto* saat yediye kadar işliyordu, bu da Brunetti'ye köprüyü geçip, Grand Canal'dan gerisin geriye yürümekten başka bir çare bırakmıyordu.

Maurizio'nun cesedi ve korkunç ölümünün, arkasındaki duvarda bıraktığı izler Brunetti'yi evine, giden *calle* ve evin kapısına çıkan merdivenler boyunca takip etti. İçeriden televizyonun sesi geliyordu. Ailesi, her hafta izledikleri polisiye dizinin karşısında toplanmıştı. Kendisi de genellikle her zaman oturduğu koltuğa oturup dizideki hataları ve tutarsızlıkları gösterirdi.

Evin içi, "*Ciao papà,*" sesleriyle çınladı, Brunetti aynı içtenlikte bir karşılık verebilmek için kendisini zorladı.

Chiara'nın başı oturma odasının kapısından göründü. "Bir şeyler yedin mi, *papà*?"

"Evet meleğim," diye yalan söyledi. Kızına arkasını dönmeye çalışarak ceketini çıkardı.

Chiara biraz daha durup çıktığı odaya daldı. Bir süre sonra Paola kapıda göründü, elini uzattı. "Sorun ne Guido?" diye sordu korkuyla.

Brunetti, ceketinde bir şey arar gibi el yordamıyla cebini karıştırıyordu. Paola kolunu Brunetti'nin beline doladı.

"Chiara ne söyledi?" diye sordu Brunetti.

"Sana çok kötü bir şey olmuş olduğunu," Brunetti'nin ceketinin cebindeki gereksiz araştırmadan vazgeçip elini çıkarttı. Paola, Brunetti'nin ellerinden birini dudaklarına götürüp öperken, "Ne oldu?" diye sordu.

"Şu anda bu konudan bahsetmek istemiyorum," dedi.

Paola başını salladı. Ellerinden tutarak onu dairenin arka tarafına, yatak odalarına götürdü. "Yatağa gir Guido. Sana ıhlamur yapacağım."

"Bunu şu anda konuşamam Paola," diye üsteledi Brunetti.

Paola yüzündeki ciddiyeti koruyarak, "Konuşmanı istemiyorum

Guido, sadece yatağa girip sıcak bir şeyler içmeni, sonra da uyumanı istiyorum."

"Tamam," dedi Brunetti. Tekrar o gerçekdışılığın içine düşmüştü. Sonra battaniyenin altında ballı ıhlamuru içti, Paola'nın elini tuttu veya Paola onun elini tuttu ve uykuya daldı.

Huzurlu bir gece geçirdi. Sadece iki kere uyandı ve her seferinde kendisini Paola'nın kollarında, başını onun omzuna yaslamış bir şekilde buldu. İkisinde de tam olarak uyanmadı, Paola'nın alnına kondurduğu öpücükler ve varlığının verdiği güvenle tekrar uykuya bıraktı kendisini.

Sabah çocuklar okula gittikten sonra Brunetti Paola'ya olanların bir kısmını anlattı. Paola, hiç soru sormadan, bir yandan kahvesini yudumlayarak Brunetti'nin gözünden olanları dinledi; Brunetti'yi dinlerken bir yandan da onun yüzünü inceliyordu.

Brunetti anlatmayı bitirince Paola, "Yani hikâyenin sonu bu mu?" diye sordu.

Brunetti kafasını iki yana salladı. "Bilmiyorum. Hâlâ fidyeciler var."

"Ama onları yeğen tuttuysa o zaman gerçek sorumlu o demektir."

"Öyle gibi."

"Nasıl 'gibi'?" diye sordu Paola, Brunetti'nin ne demek istediğini tam anlayamadan.

"Eğer yeğen tuttuysa öyledir."

Paola ona ne demek istediğini sorarak kelime ve zaman harcamayacak kadar iyi tanıyordu Brunetti'yi. "Hmm," dedi ve başını salladı. Sonra bir şeyler söylemesini bekleyerek kahvesinden bir yudum aldı.

"Ortada tuhaf bir durum var," dedi sonunda Brunetti. "Yeğen bunu yapabilecekmiş gibi gelmedi bana."

"'Bir insan gülümsese bile hain olabilir,'" dedi Paola birilerinden alıntı yaparken her zaman kullandığı ses tonuyla. Fakat Brunetti alıntının nereden olduğunu sormayacak kadar dalgındı.

"Roberto'yu gerçekten seviyor gibiydi, hatta koruyucu bir tavrı vardı." Brunetti kafasını iki yana salladı. "İkna olmuş değilim."

"Peki kim?" diye sordu Paola. "İnsanlar çocuklarını bu şekilde katletmez; babalar tek çocuklarını öldürmez."

"Biliyorum, biliyorum," dedi Brunetti, bunun mantığın kavraya-

bileceği bir şey olmadığını onaylarcasına.

"Peki kim o zaman?"

"Yanlış olan da bu. Başka bir ihtimal yok."

"Yeğen hakkında yanılıyor olamaz mısın?" diye sordu Paola.

"Tabii ki olabilirim," dedi Brunetti. "Her şey hakkında yanılıyor olabilirim. Neler olduğu hakkında bir fikrim yok. Veya neden olduğu hakkında."

"Para için. Kaçırılma olaylarının pek çoğunun sebebi bu değil midir?" diye sordu Paola.

"Bunun artık o tür bir kaçırılma olduğundan emin değilim," dedi Brunetti.

"Ama daha biraz önce fidyecilerden bahsettin."

"Ah evet, kaçırıldı. Ve birileri fidye mektupları yolladı. Ama aslında para alma gibi bir maksatları olduğunu hiç sanmıyorum." Paola'ya Kont Lorenzoni'ye yapılan para teklifini anlattı.

"Bunu nereden öğrendin?" diye sordu Paola.

"Baban söyledi."

Paola ilk defa gülümsedi. "Tüm bunları aile arasında halletmen hoşuma gitti. Onunla ne zaman konuştun?"

"Bir hafta önce. Ve dün."

"Bu olay hakkında mı?"

"Evet, ve başka şeyler hakkında."

"Ne gibi başka şeyler?" diye sordu Paola şüpheyle.

"Senin mutlu olmadığını söyledi."

Brunetti, Paola'nın buna nasıl bir karşılık vereceğini görmek için bekledi. Yanlış giden şey her neyse, onun hakkında konuşmanın en dürüst yolunun bu olacağını düşünüyordu.

Paola uzun süre bir şey demedi, kalkıp iki bardak kahve koydu, sıcak süt ve şeker ekleyip Brunetti'nin karşısına oturdu. "Yalan yanlış bir psikiyatri Jargonu kullananlar," dedi, "buna yansıtma diyor."

Brunetti kahvesinden bir yudum içti, biraz daha şeker koydu, sonra Paola'ya baktı.

"İnsanların kendi problemlerini çevresindekilerde görmelerini bilirsin."

"Kont'un memnun olmadığı şey ne?" diye sordu Brunetti.

"Benim hangi konuda mutsuz olduğumu söyledi?"

"Evliliğimiz."

"Tamam, işte," dedi Paola hemencecik.

"Annen bir şey söyledi mi?"

Paola başını iki yana salladı.

"Şaşırmış görünmüyorsun," dedi Brunetti.

"Babam yaşlanıyor Guido ve bunun farkına varmaya başladı. Aynı zamanda kendisi için neyin önemli, neyin önemsiz olduğunu da kavramaya başladı."

"Önemsiz olan şey evliliği mi?"

"Tam tersi. Evliliğinin ne kadar önemli olduğunu, ama yıllardır bunu nasıl görmezden geldiğini fark ediyor. Onca yıldır."

Her ne kadar Brunetti, Kont'un güzel kadınlara olan düşkünlüğü hakkında söylentiler duymuş olsa da daha önce Paola'nın ana babasının evliliğinden hiç konuşmamışlardı. Brunetti için dedikoduların arkasındaki gerçeği bulmak kolaydı, ama bunu araştırmaya asla gerek duymamıştı.

Brunetti gerçek bir İtalyan olarak, bir erkeğin aldattığı karısına tutkuyla bağlı olabileceğinden şüphe duymuyordu. Kont'un, Kontes'e olan aşkı hakkında kafasında en ufak soru işareti yoktu. Düşünceleri bir konudan diğerine sıçrayan Brunetti bu gerçeğin Kont Lorenzoni için de geçerli olduğunu fark etti: Kont'ta tamamen insanca gözüken tek şey, Kontes'e olan aşkıydı.

"Bilmiyorum," dedi aynı gerçeğin iki kont için de doğru olduğunu fark etmenin verdiği şaşkınlıkla.

Paola uzanarak Brunetti'yi yanaklarından öptü. "Seninle beraber olduğum sürece mutsuz olamam."

Brunetti kızararak başını eğdi.

24 Brunetti konuşma metnini tahmin edebiliyordu. Patta'nın o sabah bu soylu aileyi vuran çifte trajediye kasvetli göndermeler yapıp, insaniyetin en kutsal değerlerinin ihmal edilişinden ve Hıristiyan toplumunun zayıf dokusundan bahseden; ülke, toplum ve ailedeki değişikliklerden dem vurarak uzayıp giden bir konuşma yapacağı kesindi. Brunetti, Patta'nın her sözündeki abartılı vurguyu yakayabileceğini biliyordu; doğal göstermeye çalıştığı tavırlarının yapaylığını, hatta adını ağzına almaya cesaret edemediği bu suçtan

bahsederken duraklayacağı, eliyle gözlerini kapayacağı yerleri ufak parantezler içinde not aldığını görüyor gibiydi.

Şehirdeki her gazete bayiinde görülecek yaygaracı manşetleri de kendisi yazmış gibi biliyordu: *Delitto in Famiglia; Caìno e Abèle; Figlio Addotivo-Assassino.* Tüm bunlardan uzak durmak için Questura'yı arayıp ancak öğle yemeğinden sonra gelebileceğini söyledi ve o uyurken Paola'nın eve getirdiği gazeteleri okumayı reddetti. Brunetti'nin Lorenzoni'ler hakkında söylemek istediği her şeyi söylediğini hisseden Paola onu yalnız bırakıp Rialto'ya balık almaya gitti. Brunetti haftalardır ilk defa yapacak bir şeyi olmadığı fark etti ve olaylara yapamadığı şeyi kitaplarına yapıp onları bir düzene sokabilmek amacıyla oturma odasına gidip tavana kadar yükselen kitaplığın karşısında durdu. Yıllar önce kitapları dillerine göre sınıflandırmıştı, bu düzen bozulunca kronolojik bir sıralama yapmaya girişmişti. Fakat çocukların merakı buna da bir son verdi; şimdi Petronius'un yanında Aziz İoannes Khrysostomos, Abelard'ın dibinde Emily Dickinson duruyordu. Sıralı ciltlerle ilgilenmeye karar verdi. İlkini indirdi, sonra iki tane daha ve bir çift daha. Sonra aniden yaptığı işe olan ilgisini yitiriverdi. Kitapların hepsini en alttaki boş rafa rasgele yerleştirdi.

Cicero'nun *On The Good Life* kitabını aldı ve ahlâki iyiliğin bölümlerini açıkladığı, görevler kısmını açtı. "İlk olarak hakikati yanlıştan ayırma ve bir görüngünün bir diğeri ile ilişkisini, her birinin neden ve sonuçlarını anlama yetisi gelir. İkinci kategori, tutkuları zapt etmektir. Üçüncüsü ise diğer insanlarla olan ilişkilerimizde düşünceli ve anlayışlı davranmaktır."

Kitabı kapatıp, Brunetti ailesinin hevesli ve meraklı üyelerinin belirlediği eski yerine koydu: John Donne sağda, Karl Marx solda. Yüksek sesle, "Bir görüngünün bir diğeri ile ilişkisini ve her birinin neden ve sonuçlarını anlamak," dedi kendi sesinden ürkerek. Mutfağa gidip Paola'ya bir not yazdı, daireden çıktı ve Questura'ya yöneldi.

Oraya vardığında saat on biri geçiyordu. Basın gelip şenliğini yapmış ve gitmişti, böylece Brunetti de Patta'nın hikâyelerini dinlemekten kurtulmuştu. Ofisine arka merdivenlerden çıktı, kapıyı kapatıp masasına oturdu. Lorenzoni dosyasını açtı ve sayfa sayfa, tamamını okudu. İki yıl önceki kaçırılmadan başlayıp bütün bildiklerini

tarih sırasına göre dizdi. Her şeyi sıraladığı liste dört sayfa uzunluğundaydı ve Maurizio'nun ölümüyle sona eriyordu.

Dört sayfayı önüne yaydı, tarot kartları ölümü gösteriyordu. "Hakikati yanlıştan ayırmak. Bir görüngünün bir diğeri ile ilişkisini ve her birinin neden ve sonuçlarını anlamak." Eğer Roberto'nun kaçırılmasını düzenleyen Maurizio'ysa tüm görüngüler açık, sebep ve sonuçlar uygundu. Güç ve servet arzusu ve hatta belki de kıskançlık adam kaçırmaya yol açmıştı. Ve bu da amcasına saldırmasına yol açabilirdi. Ve vahşice ölmesine, ceketteki kana, perdelerdeki beyin parçalarına.

Ama Maurizio suçlu değilse iki görüngü arasında hiçbir bağlantı yoktu. Amcalar yeğenleri öldürebilir ama babalar kendi oğullarını öldürmez, özellikle böyle soğukkanlı bir şekilde.

Brunetti başını kaldırıp, ofisin camından baktı. Terazinin bir kefesinde Maurizio'nun katil olamayacağının ve kiralık katil tutacak bir insan olmadığının belli belirsiz ağırlığı vardı. Diğer tarafta ise Kont Ludovico'nun yeğenini vurduğu senaryosu vardı ve bu doğruysa aynı zamanda Kont'un, kendi oğlunu öldürmekten de sorumlu olduğunu gösteriyordu.

Brunetti daha önce insanları ve güdülerini değerlendirirken hata yapmıştı. Kayınpederi hakkında yanılmamış mıydı? Kendi karısının mutsuzluğunu kolayca kabullenip tehlikede olanın kendi evliliği olduğuna hemen inanmıştı. Sorduğu basit bir soru her şeyi çözmüştü, çözüm Paola'nın basit sevgi gösterisindeydi.

Bu korkunç terazide gerçekleri ve olasılıkları ne kadar düşünürse düşünsün deliller Maurizio'nun suçluluğu yönünde ağır basıyordu. Ama Brunetti'nin hâlâ bu konuda şüpheleri vardı.

Paola'nın, giymekten hoşlandığı bir giysisi eskidiğinde –bir ceket, bir kazak, hatta bir çift çorap– onu atma konusundaki isteksizliğiyle nasıl alay ettiğini hatırladı. Bunun parayla veya eskinin yerine yenisini almanın yarattığı masrafla alakası yoktu, mühim olan yeninin eskisi kadar rahat olmamasıydı. Ve şimdiki durumunun, yeni olanın uğruna rahat olandan vazgeçme konusundaki, aynı türden bir isteksizlikten kaynaklandığını anlıyordu.

Brunetti son bir kez şansını denemek için notlarını alıp Patta'nın ofisine gitti fakat her şey Brunetti'nin tahmin ettiği gibi oldu. Patta, Brunetti'nin, Kont'un olaya karışmış olabileceğine dair yorumlarını,

"iğrenç hakaretler" olarak değerlendirip hemen reddetti. Kont'tan özür dilemesini isteyecek kadar ileri gitmedi; sonuçta Brunetti'nin tek yaptığı fikrini söylemekti, ama bu fikir bile Patta'nın benliğinin derinliklerinde atalarından kalmış bir şeyi rahatsız etmişti. Brunetti'ye olan kızgınlığını güçlükle kontrol altına alabilmişti, ama kendini, Brunetti'ye odayı terk etmesini emretmekten alıkoyamamıştı.

Brunetti yukarı çıktıktan sonra dört sayfalık listeyi dosyaya koydu. Dosyayı da genellikle ayağına destek olarak kullandığı çekmeceye yerleştirdi. Çekmeceyi tekmeleyerek kapadı ve dikkatini Patta'nın ofisindeyken masasına konan yeni dosyaya verdi: Sahipleri Vignole Adası'ndaki *trattoria*'da yemekteyken, dört teknenin motoru çalınmıştı.

Çalan telefon Brunetti'yi bu önemsiz dosya üzerinde düşünmekten kurtardı. "*Ciao*, Guido," diyen kardeşinin sesini duydu. "Yeni döndük."

"Ama," dedi Brunetti, "daha uzun süre kalmayı düşünmüyor muydunuz?"

Sergio bu soruya güldü. "Evet, ama Yeni Zelanda'dan gelenler sunumlarını yaptıktan sonra gittiler, böylece ben de geri dönmeye karar verdim."

"Nasıldı?"

"Gülmeyeceğine söz verirsen, zafer kazandık diyebilirim."

Gerçekten zamanlama çok önemli. Bu telefon başka bir öğleden sonra gelseydi, hatta sabaha karşı üçte Brunetti'yi uykusundan kaldırsaydı, Brunetti kardeşinin Roma'daki toplantı hakkında anlattıklarını zevkle dinler, sunumunun içeriği ve aldığı tepkiler hakkında söylediklerini hevesle takip ederdi. Fakat şimdi Sergio röntgen ışınlarından ve ardında bıraktığı izlerden bahsederken, Brunetti motorların seri numaralarına bakıyordu. Sergio çürüyen karaciğerlerden bahsederken, Brunetti, beş ila on beş beygirgücü arasında değişen motorları düşünüyordu. Sergio birisinin dalak hakkında sorduğu soruyu tekrar ederken, Brunetti, motorlardan sadece birinin hırsızlığa karşı sigortalı olduğunu, onun da değerinin yarısına sigortalandığını okuyordu.

"Guido, dinliyor musun?" diye sordu Sergio.

"Evet, evet tabii ki," diye üsteledi Brunetti gereksiz bir vurguyla. "Bu çok ilginç."

Sergio güldü ve söylediği son iki şeyi Brunetti'nin tekrarlaması-

nı isteme dürtüsüne karşı koydu. Onun yerine, "Paola ve çocuklar nasıl?"

"İyiler."

"Raffi hâlâ o kızla çıkıyor mu?"

"Evet. Kızı hepimiz seviyoruz."

"Sıra Chiara'ya geldi."

"Ne sırası?" diye sordu Brunetti anlamayarak.

"Erkek arkadaş bulma sırası."

Evet. Brunetti ne diyeceğini bilmiyordu.

Sessizlik uzarken Sergio, "Cuma akşamı bize gelmek ister misiniz?" diye sordu.

Tam Brunetti kabul edecekken, "Paola'ya bir sorayım ve çocukların bir planları olup olmadığına bakalım," dedi.

Sesi aniden ciddileşen Sergio, "Bu günleri göreceğimiz kimin aklına gelirdi, Guido?" dedi.

"Hangi günleri?"

"Eşlerimize danışmak, çocuklarımıza planları olup olmadığını sormak. Bu orta yaş, Guido."

"Evet, sanırım öyle." Paola'nın dışında bu soruyu sorabileceği tek kişi Sergio'ydu. "Bunu önemsiyor musun?"

"Önemseyip önemsemememin bir şeyi değiştireceğini sanmıyorum: Ne yaparsak yapalım onu durduramayız. Bugünkü bu ciddi tavrının nedeni ne?"

Açıklamak yerine, "Gazeteleri okuyor musun?" diye sordu Brunetti.

"Evet, trenle dönerken okudum. Şu Lorenzoni olayı mı?"

"Evet."

"Senin miydi?"

"Evet," dedi Brunetti ve başka açıklama yapmadı.

"Çok korkunç. Zavallı insanlar. İlk önce oğulları, sonra da yeğenleri. Hangisi daha kötü bilemiyorum." Roma'dan yeni dönen ve hâlâ başarının pırıltısını ve mutluluğunu yaşayan Sergio'nun bu tür şeylerden konuşmak istemediği açıktı. Bu yüzden Brunetti onun sözünü kesti.

"Paola'ya sorarım. O da Maria Grazia'yı arar."

25 Belirsizlik, İtalyan adalet sistemini veya –daha açık olmak gerekirse– İtalya devletinin vatandaşlarını korumak için yarattığı sistemi tanımlamak için gayet uygun bir kelimedir. Birçoklarına göre polis, suçluları davalara atanan hâkimlerin karşısına çıkarmak için çabaladığı zamanlardan artakalan sürede aynı hâkimleri soruşturup tutuklamaya çalışıyordur. Mahkûmiyet kararları zor çıkar ve genellikle temyizde bozulur; katiller anlaşma yapıp serbest kalırlar; ailelerini katledip hapse girenlere hayran mektupları gelir; siyasiler ve mafya, devletin kalıntıları üzerinde el ele dans ederler – hem de devlet kavramının kalıntılarının tam üzerinde. Rossini'nin Doktor Bartolo'su, *Qualche garbuglio si troverà*, aryasını söylerken İtalyan temyizlerini düşünüyor olmalıydı.

Brunetti, sonraki üç günü içini karartan bir işe yaramazlık hissiyle, adaletin doğasını düşünerek ve kafasının içinde Cicero'nun ahlâki iyiliğin doğası hakkında söylediklerini durmadan tekrarlayan sesi dinleyerek sıkıntı içinde geçirdi. Tüm bu olanlar Brunetti'ye son derece anlamsız geliyordu.

Yaptığı liste, yıllar önce okuduğu çocuk masalında, köprünün altında pusuya yatan trol gibi masasının çekmecesinde bekliyordu, sessiz, unutulmadan.

Brunetti, Maurizio'nun cenazesine katıldı. Ellerinde fotoğraf makineleriyle gezen hortlak sürüsü, Maurizio'nun ölümü hakkındaki karmaşık düşüncelerinden daha çok canını sıktı. Maurizio'nun bedeni, Lorenzoni ailesinin mezarının nemine karşı kenarları kurşunla mühürlenmiş ağır bir tabutun içinde yatıyordu. Kontes cenazeye gelmemişti, ama Kont kızarmış gözlerle, genç bir adamın koluna yaslanarak öldürdüğü adamın arkasından yürüdü. Kont'un görünüşü ve asaleti, İtalya'da öldürülen Amerikalı bir çocuğun ailesinin, çocuğun organlarını iki İtalyan çocuğun –katilin ülkesinin çocuklarının– yaşaması için bağışlamasından beri görülmeyen bir duygusal hayranlık coşkusuna sürüklemişti tüm İtalya'yı. Gazeteler, hâkimin Maurizio'nun ölümünü haklı meşru müdafaa davası olarak göreceğini yazdıktan sonra, Brunetti onları okumayı bırakmıştı.

Brunnetti kendisini, ağrıyan dişini diliyle dürten biri gibi, motorlara adamıştı. Böylesi anlamsız bir dünyada, motorlar hayat kadar önemliyken niye onları bulmuyordu ki? Yazık ki konu çok kolay halledildi – motorlar Burano'daki bir balıkçının evinde bulundular. On-

ları teknesinden birbiri ardına içeri taşıdığını gören komşular şüphelenip polisi aramıştı.

Bu zaferin kazanıldığı günün ilerleyen saatlerinde Signorina Elettra Brunetti'nin ofisinin kapısında belirdi. "*Buon giorno*, Dottore," dedi içeri girerken. Yüzü, kollarında taşıdığı kocaman kılıççiçeği buketinin arkasında kalmıştı ve sesi boğuk geliyordu.

"Bu ne, Signorina?" diye sordu Brunetti. Sandalyesinden kalkıp, masasının yanında duran sandalyeyi Signorina Elettra'nın önünden çekti.

"Fazla gelen çiçekler," diye cevapladı Signorina Elettra. "Vazonuz var mı?" Önce buketi, sonra da hem kendi eli hem de çiçek saplarının üzerindeki damlalar yüzünden buruşmuş bir deste kâğıdı masanın üzerine bıraktı.

"Dolapta bir tane olacak," dedi Brunetti. Signorina Elettra'nın bunları niye getirdiğini anlamadığı için hâlâ şaşkındı. Üstelik fazla gelmişler, öyle mi? Çiçekler genellikle pazartesi ve perşembe günleri gelirdi; oysa bugün çarşambaydı.

Signorina Elettra dolabın kapağını açıp eşyaların arasına daldı, ama eli boş çıktı. Brunetti'ye elini sallayıp bir şey demeden odadan çıktı.

Brunetti çiçeklere ve çiçeklerin yanında duran kâğıtlara baktı. Padova'daki Doktor Montini'den faks gelmişti. Yani Roberto'nun tahlil sonuçları. Kâğıtları tekrar masaya koydu. Çiçekler hayat, hayatın olanakları ve mutluluktan bahsediyordu; Brunetti ne ölmüş olan oğlanla ne de oğlan ve onun ailesi hakkındaki ölü hisleriyle daha fazla uğraşmak istemiyordu.

Signorina Elettra hemen döndü, elinde Brunetti'nin onun masasında gördüğü ve çok beğendiği Barouvier vazosu vardı. "Sanırım bu, çiçekler için son derece uygun olacak," dedi su dolu vazoyu çiçeklerin yanına koyarken.

"Bunlar da nereden çıktı Signorina Elettra?" diye sordu Brunetti ve sonra gülümsedi. Bu Signorina Elettra ve çiçeklere gösterdiği tek gerçek tepki oldu.

"Bugün Vice-Questore'nin aylık masraflarını hesapladım, Dottore ve yaklaşık beş yüz bin liret kadar para arttığını gördüm."

"Nereden artmış?"

"Vice-Questore'nin izin verdiği aylık kırtasiye masrafından," di-

ye cevapladı Elettra, kırmızı bir çiçeği iki beyaz çiçeğin arasına yerleştirirken. "Ben de ay sonuna bir gün kaldığı için çiçek ısmarlamaya karar verdim."

"Bana mı?"

"Evet, Çavuş Vianello'ya ve de Pucetti'ye. Bir demet gül de aşağıdaki nöbetçi odasındaki görevlilere."

"Peki ya Ufficio Stranieri'deki kadın çalışanlara?" diye sordu Brunetti, Signorina Elettra'nın sadece erkeklere çiçek veren türden olup olmadığını merak ederek.

"Hayır," dedi Elettra. "Son iki aydır haftada iki kere çiçek alıyorlar zaten." Çiçekleri düzenlemeyi bitirip Brunetti'ye döndü.

"Nerede durmalarını istersiniz?" diye sordu. Çiçekleri masanın bir köşesine koydu. "Burası iyi mi?"

"Hayır, belki pencerenin içi."

Signorina Elettra görev aşkıyla çiçekleri alıp ortadaki pencerenin önüne koydu. "Burası mı?" dedi ve yüz ifadesini görebilmek için Brunetti'ye döndü.

Brunetti, "Evet," derken yüzünde bir tebessüm vardı. "Mükemmeller. Teşekkür ederim, Signorina."

"Beğenmenize sevindim, Dottore." Elettra, Brunetti'nin gülümsemesine karşılık verdi.

Brunetti, masasına geri döndü, raporu okumadan dosyaya koymayı düşündü, ama sonra kâğıtları elinin kenarıyla düzeltip okumaya başladı. Belki de okumaması daha iyi olacaktı, çünkü rapor kelime ve sayı listesinden başka bir şey değildi. Bunların; doktorun, yorgun genç adamdan yaptırmasını istediği çeşitli tahliller olduğunu tahmin etmesine rağmen isimler anlamsız geliyordu. Sayılar da, kriket maçı sonuçları veya Tokyo borsası fiyatları gibiydi: Onun için hiçbir şey ifade etmiyorlardı. Bu son engelle öfkelendi ama kızgınlığı hemen geçiverdi. Bir an için kâğıtları bir yerlere fırlatıp atmayı düşündü, ama sonra telefonu kaldırıp Sergio'nun ev numarasını çevirdi.

Sergio'nun eşiyle uygun bir dille konuşup, cuma akşamı yemeğe geleceklerine dair söz verdikten sonra laboratuvardan dönmüş olan kardeşiyle konuşmak istediğini söyledi. Hoşbeşten sıkılan Brunetti hiçbir açıklama yapmadan, "Sergio, laboratuvar testlerinden, test sonuçlarının ne anlama geldiğini yorumlayabilecek kadar anlıyor musun?" dedi.

Kardeşi, Brunetti'nin sesindeki telaşı sezip bir şey sormadı. "Birçoğunun ne anlama geldiğini söyleyebilirim."

"Glikoz, yetmiş dört."

"Bu şeker için. Bir sorun yok."

"Trigliserid. Sanırım iki yüz elli."

"Kolesterol. Biraz yüksek ama dert edecek bir şey yok."

"Akyuvar, bin."

"Ne?"

Brunetti sayıyı tekrar etti.

"Emin misin?" diye sordu Sergio.

Brunetti sayılara daha yakından bakıp basamakları saydı. "Evet, bin."

"Hmmm. İnanması zor. Kendini iyi hissediyor musun? Başın dönüyor mu?" Sergio'nun kaygısı ve heyecanı fark edilir düzeydeydi.

"Ne?"

"Bu tahlilleri ne zaman yaptırdın?" diye sordu Sergio.

"Hayır, hayır. Bunlar benim değil. Başkasının."

"Oh. İyi." Sergio bunu düşünmek için biraz durakladı. "Diğerleri nasıl?"

"Bu ne anlama geliyor?" diye üsteledi Brunetti. Sergio'nun sorularından rahatsız olmuştu.

"Diğer sonuçları duymadan emin olamam."

Brunetti listenin devamını ve isimlerin sağındaki sayıları okudu. Bitirdi. "Bu kadar."

"Başka bir şey yok mu?"

"Listenin sonunda bir not var. Dalak fonksiyonunun azaldığı yazıyor. Bir de..." Brunetti durakladı, doktorun karalamalarına daha yakından baktı. "'Hiyalin' gibi bir şey yazıyor. Bir de 'zar'a benzer bir şey yazılı."

Uzun bir sessizlikten sonra Sergio "Bu kişi kaç yaşındaymış?" dedi.

"Yirmi bir," dedi Brunetti ve sonra Sergio'nun ne dediğini fark etti. "Niye, 'Yaşındaymış,' dedin."

"Bu düzeylere sahip birisi hayatta kalamaz."

"Ne düzeyi?"

Sergio cevap vermek yerine, "Sigara içiyor muymuş?" diye sordu.

Brunetti, Francesca Salviati'nin, Roberto'nun sigaradan bir Amerikalı kadar şikâyetçi olduğunu söylediğini hatırladı. "Hayır."

"Peki ya içki?"

"Herkes içer, Sergio."

Sergio bir anda parladı. "Saçmalama Guido. Ne demek istediğimi biliyorsun. Çok içiyor muymuş?"

"Muhtemelen normalden fazla."

"Bir hastalığı var mıydı?"

"Bildiğim kadarıyla hayır. Sağlığı mükemmelmiş, ölümünden önceki iki haftaya kadar çok iyiymiş."

"Nasıl öldü?"

"Vuruldu."

"Vurulduğunda hayatta mıymış?"

"Tabii..." diye söze başladı Brunetti ama sonra durakladı. Bilmiyordu. "Öyle olduğunu kabul ediyoruz."

"Ben olsam kontrol ederdim," dedi Sergio.

"Bunu yapabileceğimizi sanmıyorum," dedi Brunetti.

"Niye? Ceset sizde değil mi?"

"Geriye fazla bir şey kalmamış."

"Lorenzoni'lerin oğlu mu?"

"Evet," dedi Brunetti. Sessizlik uzadı, sonunda Brunetti, "Tüm bunlar, sana okuduğum tahlil sonuçları ne anlama geliyor?" diye sordu.

"Biliyorsun ben doktor değilim," diye başladı Sergio, ama Brunetti sözünü kesti.

"Sergio, bu bir mahkeme değil. Sadece soruyorum. Ben, kendim için soruyorum. Tüm bu sonuçlar ne anlama geliyor?"

"Radyasyon zehirlenmesi olduğunu düşünüyorum," dedi Sergio. Brunetti sessiz kalınca açıkladı: "Dalak. Herhangi bir organik rahatsızlık haricinde bu kadar zarar göremez. Ve kan sayımı inanılmaz düşük. Ve akciğer kapasitesi. Akciğerlerin ne kadarı kalmış?"

Brunetti, doktorun, akciğerlerin Roberto'dan çok daha yaşlı, uzun yıllardır sigara içen bir tiryakinin ciğerleri gibi olduğunu söylediğini hatırladı. Brunetti o zaman bu söylenenle, Roberto'nun sigara içmediği gerçeği arasındaki çelişkiyi sorgulayıp izini sürmemişti. Bunu Sergio'ya açıkladı ve sonra, "Diğer belirtiler ne?" diye sordu.

"Hepsi – dalak, kan, ciğerler."

"Emin misin, Sergio?" diye sordu Brunetti. Ağabeyinin, Çernobil'in izleri hakkındaki uluslararası bir toplantıdan zaferle dönmüş olduğunu unutmuştu.

"Evet."

Brunetti'nin aklı Venedik'ten uzaklaşıp Roberto'nun Avrupa'da kullandığı kredi kartlarının peşinden gitti. Doğu Avrupa. Topraklarının altında zengin kaynaklar olan, çürümüş imparatorluklarından aceleyle kaçan Rusların geride bıraktığı silahlara sahip, Sovyetler Birliği'nden ayrılan cumhuriyetleri düşündü.

"*Madre di Dio*," diye fısıldadı Brunetti, farkına vardığı gerçekten korkarak.

"Ne oldu Guido?" diye sordu kardeşi.

"Bu maddeler nasıl taşınıyor?" diye sordu Brunetti.

"Hangi maddeler?"

"Radyoaktif şeyler. Maddeler ya da adı her neyse."

"Bu değişir."

"Neye göre?"

"Ne miktarda olduğuna ve maddenin cinsine göre."

"Bir örnek ver," dedi Brunetti. Sesindeki ısrarı fark edince, "Bu önemli," diye ekledi.

"Eğer bizim radyoterapide kullandığımız türdense ayrı konteynerlerde taşınır."

"Büyüklüğü ne kadar olur?"

"Bavul büyüklüğünde. Belki daha küçük bir makine veya doz için daha da ufak olabilir."

"Diğer cinsleri hakkında bir şeyler biliyor musun?"

"Birçok tür var, Guido."

"Bombaları soruyorum. Roberto, Beyaz Rusya'ya gitmişti."

Karşı taraftan ses gelmedi, sadece Telekom'un yeni lazer şebekesinin başarısı olan cızırtısız sessizlik vardı, ama yine de Brunetti, Sergio'nun kafasında dönen çarkların sesini duyabileceğini düşündü.

Ağabeyi sadece, "Ah," dedi. Sonra, "Çanta yeterince kurşunla kaplanırsa çok küçük olabilir. Evrak çantası veya bir çanta kadar ufak olabilir. Ağır, ama ufak olabilir," diye ekledi.

Bu sefer Brunetti dudaklarından yükselen bir iç çekişe engel olamadı. "Bu yeterli olur mu?"

"Aklında ne var bilmiyorum Guido, ama bomba için yeterli mi diyorsan, evet oldukça yeterli."

Bu cevap onlara söyleyecek çok az şey bıraktı. Uzun bir sessizlikten sonra Sergio, "Ben olsam cesedin bulunduğu yeri Geiger sayacıyla kontrol ederim ve cesedi de."

"Bu mümkün mü?" diye sordu Brunetti, neyi kastettiğini açıklama gereği duymadan.

"Sanırım, evet," dedi Sergio. Uzman birinin kesinliğiyle üzgün bir adamın sesi birbirine karışmıştı. "Ruslar onlara satacak başka bir şey bırakmadı."

"O zaman Tanrı hepimizin yardımcısı olsun," dedi Brunetti.

26

Brunetti işi gereği insanların birbirlerine karşı alçakça davranışlarının korkunçluğuna alışmıştı, ama hiçbir deneyimi onu böylesi bir duruma hazırlamamıştı. Sergio'yla yaptığı telefon konuşmasının ortaya çıkardıklarını düşünmek akla gelmeyecek olanı düşünmekti. Ne kadar büyük ölçekte olursa olsun nükleer silah kaçakçılığını hayal edebilirdi Brunetti: Gerçekten de bu silahların satıldığı, hem de alıcıların katil olduğu bilindiği halde satıldığı gerçeğini kolayca kabul edebiliyordu. Ama şüphelendiği –ya da korktuğu– şey doğruysa, daha önce karşılaştığı her şeyin ötesinde bir kötülükle karşı karşıyaydı.

Brunetti bir an bile Lorenzoni'lerin nükleer madde kaçakçılığı yaptığından şüphelenmemişti. Bir an bile bu maddenin silah için kullanılacağından şüphelenmemişti: Yasadışı röntgen cihazı diye bir şey olamazdı. Ayrıca, Roberto'nun bu işi organize edebileceği düşüncesi ona inanılmaz geliyordu. Çocuk hakkında öğrendiği şeylerin hepsi sersemliği ve kabiliyetsizliğiyle ilgiliydi: Nükleer madde kaçakçılığında liderlik yapacak bir tipe hiç benzemiyordu.

Bu işi daha iyi bir vâris olan parlak genç yeğen Maurizio'dan daha iyi kim yapabilirdi? Doğu'da yeni, geniş pazarlar ve müşteriler arayan, bir sonraki binyılın ticari olanaklarını görebilen hırslı, genç bir adamdı. Lorenzoni şirketlerinin ve servetinin başına geçmesini engelleyecek tek kişi sağa sola yollanan, adeta cana yakın bir süs köpeği gibi davranan salak kuzeni Roberto'ydu.

Brunetti'nin tek şüphelendiği konu, Kont'un bu işteki konumuydu. Lorenzoni imparatorluğunu riske atabilecek bu tür bir işin, Kont'un bilgisi ve rızası olmadan yapılabileceğinden kuşkuluydu. Bu ölümcül maddeyi Beyaz Rusya'dan alıp getirmesi için oğlunu mu seçmişti? Kim kredi kartıyla fahişe sağlayan bir playboy'dan daha uygun ve fark edilmez olabilirdi? O kadar içki içen birisinin çantasında gizli bir şey olabileceği kimin aklına gelirdi? Bir soytarının bavulunu kim karıştırırdı?

Brunetti, Roberto'nun ne taşıdığını bildiğinden emin değildi. Kafasındaki Roberto tanımı buna izin vermiyordu. Peki o zaman bu ölümcül maddelerin etkisine nasıl maruz kalmıştı?

Brunetti, hiç görmediği Roberto'yu hayal etmeye çalıştı: Parıltılı bir otelde fahişeler gittikten sonra, odasında yalnız, yanında Batı'ya geri götüreceği çanta. Bir sızıntı olsa bile bunu bilemez, kendisini doktor doktor gezdirecek olan garip halsizlik belirtileriyle evine dönerdi.

Babasıyla değil de kuzeniyle, gençliğini ve masumiyetini paylaştığı çocukla konuşurdu. Ve Maurizio, Roberto'nun tarif ettiği şeylerden şüphelenip, belirtilerin ne olduğunu anlardı: Roberto'nun ölüm fermanı.

Brunetti, uzun bir süre masasında oturup ofisinin kapısına bakarak ahlâki iyiliği düşündü ve bir görüngüyle diğeri arasındaki ilişkiyi ve her birinin sonuçlarını anlamaya başladı. Henüz anlayamadığı şey Kont'un tüm bunları nasıl öğrendiğiydi.

Cicero, öfkenin kontrol altında tutulmasını tembihlemişti. Birisi kendi oğlunu, Raffi'yi soğukkanlılıkla öldürse Brunetti öfkesini zapt edemeyeceğini, zalim, merhametsiz, korkunç birine dönüşeceğini biliyordu. Polisliğini unutup sadece baba olurdu ve katillerin peşinden gidip, hepsini yok ederdi. Ne olursa olsun intikamını alırdı. Cicero ahlâki iyilik hakkındaki kurallarda bir istisna belirtmemişti, ama elbette böyle bir suç, bir babayı öğüdün dışında tutarak mantıklı ve anlayışlı davranma yükümlülüğünden kurtarıp ona intikam alma hakkını verirdi.

Brunetti tüm bunları güneş batana, odasındaki en ufak ışık kırıntısı da kaybolana kadar zihninde tarttı. Oda neredeyse tamamen karanlık olunca ışığı yaktı. Masasına geri dönüp dosyayı en alt çekme-

ceden çıkarttı ve tamamını tekrar, yavaş yavaş okudu. Okurken hiç not almadı, okuduklarının yarattığı hayalleri orada görebilecekmiş gibi sık sık başını kaldırıp karanlık pencerelere baktı. Hepsini okuması yarım saatini aldı, okumayı bitirince dosyayı çekmeceye koydu ve ayağıyla değil, eliyle yumuşakça kapattı çekmeceyi. Sonra Questura'dan ayrıldı ve Rialto'ya, Lorenzoni'lerin *palazzo*'suna doğru yola çıktı.

Kapıyı açan hizmetçi Kont'un ziyaretçi kabul etmediğini söyledi. Brunetti ismini vererek, Kont'a geldiğini söylemesini istedi. Hizmetçi geri döndüğünde ailenin mateminin bozulmasına kızmış bir yüzle, Kont'un mesajını tekrarladığını söyledi: Ziyaretçi kabul etmiyordu.

Brunetti, hizmetçiye, Roberto'nun ölümüyle ilgili önemli bir bilgiye ulaştığını, resmi soruşturmayı tekrar açmadan önce Kont'la görüşmek istediğini, Kont şimdi görüşmeyi reddederse yarın soruşturmanın başlayacağını Kont'a iletmesini söyledi.

Hizmetçi geri gelip, Brunetti'nin tahmin ettiği gibi, Brunetti'ye kendisini takip etmesini söyledi. Brunetti'yi merdivenlerden ve koridorlardan geçirip *palazzo*'nun daha önce görmediği bir bölümüne götürdü.

Kont, bilgisayarlar, bir fotokopi makinesi ve dört telefonla donatılmış ofis gibi bir odada (belki de Maurizio'nun ofisiydi burası) tek başına oturuyordu. Tüm bu aletlerin durduğu plastik masalar, kadife perdeler ve kemerli pencerelerin ardından görünen çatılarla çelişki yaratıyordu.

Kont masalardan birinde oturuyordu, solunda bir bilgisayar vardı. Brunetti içeri girince kafasını kaldırdı ve yerinden kalkma veya Brunetti'ye oturacak bir yer gösterme gereği duymadan, "Ne oldu?" diye sordu.

"Yeni bir bilgi hakkında sizinle konuşmaya geldim," diye cevapladı Brunetti.

Kont elleri önünde, dimdik oturuyordu. "Yeni bir bilgi olamaz. Oğlum öldü. Yeğenim onu öldürdü. Ve şimdi o da öldü. Bundan başka bir şey olamaz. Daha fazla bir şey bilmek istemiyorum."

Brunetti, Kont'un söylediklerinden duyduğu şüpheyi gizlemeden uzun uzun baktı ona. "Edindiğim bu bilgi tüm bunların niye olduğu konusunu aydınlatabilir."

"Tüm bunların niye olduğu umrumda değil," diye sertçe karşılık verdi Kont. "Olanlar karıma ve bana yetti. Bununla ilgili daha fazla bir şey duymak istemiyorum."

"Bunun mümkün olduğunu sanmıyorum," dedi Brunetti.

"Mümkün değil de ne demek?"

"Kaçırılma olayından daha karmaşık bir durumla karşı karşıya olduğumuzu gösteren deliller var."

Aniden ev sahibi olduğunu hatırlayan Kont, Brunetti'ye oturmasını işaret etti ve bilgisayarın yumuşak mırıltısına son verdi. Sonra, "Ne tür bir bilgi?" diye sordu.

"Şirketiniz veya şirketleriniz Doğu Avrupa'yla çok büyük işler yapıyor."

"Bu bir soru mu, yoksa saptama mı?" diye sordu Kont.

"Sanırım her ikisi de. Orada iş yaptığınızı biliyorum, ama bu işlerin çapını bilmiyorum." Brunetti, Kont konuşmaya başlayana kadar bekledi ve "Veya ne tür bir iş olduğunu," diye ekledi.

"Signor... Özür dilerim, isminizi unuttum," diye söze başladı Kont.

"Brunetti."

"Signor Brunetti, polis ailemi yaklaşık iki yıldır gözetim altında tutuyor. Muhakkak bu süre, polis için bile, Doğu Avrupa'daki işlerimin çapı ve yapısı hakkında her şeyi öğrenmek için yeterlidir." Brunetti, bu kışkırtıcı sözlere karşılık vermeyince Kont, "Öyle değil mi?" diye sordu.

"Evet, oradaki işleriniz hakkında geniş bilgiye sahibiz, ama daha önce ne sizin ne de yeğeninizin bize sözünü ettiği yeni bir şey öğrendim."

"Neymiş o bilgi?" dedi Kont. Ses tonunda, bu polisin söylediği hiçbir şeye ilgi duymuyormuş havası vardı.

"Nükleer silah kaçakçılığı," dedi Brunetti sakin bir şekilde. Kendi ağzından çıkanları duyunca, bu kelimelerin ne kadar önemsiz bir delile dayandığını ve ne kadar gereksiz bir aceleyle şehrin yarısını aşıp bu adamın karşısına çıktığını fark etti. Sergio doktor değildi; Brunetti, ne nükleer kalıntının izlerini bulmak için Roberto'nun cesedini veya cesedin bulunduğu yeri kontrol etmek ne de Lorenzoni'lerin Doğu'daki girişimleri hakkında daha fazla bilgi edinmeye çalışmak zahmetine girmişti. Hayır, dondurma arabasının zilini du-

yan bir çocuk gibi sokağa fırlayıp, bu adamın karşısına polisi oynamaya koşmuştu.

Kont'un çenesi kasıldı, dudakları büzüldü ve konuşmaya başladı, ama tam o sırada gözleri Brunetti'den uzaklaşıp, sola, odanın kapısında aniden sessizce beliren karısına doğru kaydı. Kont kalkıp karısına doğru gitti ve Brunetti de kadını selamlamak için ayağa kalktı. Brunetti kapıda duran kadına bakınca iki büklüm olmuş, pençeye ya da patiye dönmüş elleriyle tahta bir bastondan destek alan bu zayıf kadının Kontes olduğundan emin olamadı. Kadının gözlerinin, ani bir kederin savurduğu dumanla bulutlanmış olduğunu gördü.

"Ludovico?" dedi titrek bir sesle kadın.

"Efendim, sevgilim?" dedi Kont, karısının koluna girip odaya girmesine yardım ederek.

Tekrar, "Ludovico?" dedi Kontes.

"Ne oldu, sevgilim?" dedi Kont, karısının üzerine eğilerek. Kontes şimdi daha da ufalmış gözüküyordu.

Kontes durakladı, iki elini de bastonun üzerine koydu ve kocasına baktı. Gözlerini kaçırdı, sonra tekrar kocasına baktı. "Unuttum," dedi ve gülümsemeye çalıştı, ama sonra bunu da unuttu. Aniden kadının yüz ifadesi değişti ve sanki kocası garip, uğursuz bir varlıkmış gibi ona baktı. Kont'tan gelecek bir darbeden korunuyormuş gibi kollarından birini, avcu dışarı gelecek şekilde kaldırdı. Ama sonra bunu da unuttu, dönüp bastonunun yardımıyla odadan çıktı. İki adam bastonun tıkırtılarını koridorda kaybolana kadar dinlediler. Bir kapının kapandığı duyuldu ve yine baş başa kaldıklarını anladılar.

Kont, masasının arkasındaki koltuğuna giderek Brunetti'nin karşısına oturdu, her nasılsa Kontes yaşlı görüntüsünü ona da bulaştırmış gibiydi. Şimdi Kont'un gözleri daha donuk, ağzı daha sarkmış görünüyordu.

"Karım biliyor," dedi Kont, umutsuz ve hüzünlü. "Ama siz nasıl öğrendiniz?" diye sordu en az karısınınki kadar yorgun bir tonda.

Brunetti tekrar yerine oturdu ve bir el hareketiyle soruyu başından savdı. "Bu önemli değil."

"Size söylemiştim," dedi Kont. Brunetti'nin şaşırmış yüz ifadesini görünce, "Hiçbir şey önemli değil."

"Roberto'nun niçin öldüğü önemli," dedi Brunetti. Buna aldığı cevap hafif bir omuz silkme oldu, ama Brunetti, "Niçin öldüğü

önemli çünkü böylece onu öldürenleri bulabiliriz," diye devam etti.

"Bunu kimin yaptığını biliyorsunuz," dedi Kont.

"Evet, adamları kimin gönderdiğini biliyorum. İkimiz de biliyoruz. Ama yine de onları istiyorum," dedi Brunetti, sandalyesinden hafifçe kalkarak. Kendisi de sesindeki dizginleyemediği öfkeye şaşırmıştı. "İsimlerini istiyorum." Aynı hararetli ton. Sandalyesine tekrar oturup öfkesinden utanarak yere baktı.

"Paolo Frasetti ve Elvio Mascarini," dedi Kont hemencecik.

İlk anda Brunetti ne duyduğunu bilmiyordu, ama söylenenleri anlayınca duyduklarına inanamadı; ve inandığında, bir çukurda bulunan çürümüş parçalarla şekillenmeye başlayan Lorenzoni cinayetlerinin bütün şablonunun Kont'un kendi oğlunun çürüyen kalıntılarından daha garip, daha korkunç bir odak noktası olduğunu anladı. Brunetti anında tepki verdi, ama Kont'a hayretle bakmak yerine ceketinin iç cebinden not defterini çıkarıp isimleri yazdı. "Onları nerede bulabiliriz?" Kont Brunetti'yi ne denli yanlış anladığının farkına varmadan Brunetti sorması gereken soruları kafasında toparlamaya çalışırken, bir yandan da sakin ve son derece ifadesiz bir ses tonuyla konuşmaya çalışıyordu.

"Frasetti, Santa Marta yakınlarında oturuyor. Diğerini bilmiyorum."

Brunetti duygularını ve yüz ifadesini yeterince kontrol edebiliyordu. Başını kaldırıp Kont'a baktı. "Onları nasıl buldunuz?"

"Dört yıl önce bana bir iş yapmışlardı. Onları tekrar kullandım."

Diğer işi sormanın sırası değildi; sadece Roberto'nun kaçırılmasını ortaya çıkarması gerekiyordu. "Radyasyona maruz kaldığını ne zaman öğrendiniz?" Başka bir sebebi olamazdı.

"Beyaz Rusya'dan dönüşünden kısa bir süre sonra."

"Nasıl olmuş?"

Kont ellerini önünde kavuşturup onlara baktı. "Bir otelde. Yağmur yağıyormuş ve Roberto dışarı çıkmak istememiş. Televizyonu anlamıyormuş; bütün kanallar ya Rusça ya da Almancaymış. Ve otel ona kadın bulamamış – ya da bulmamış. Yapacak bir şeyi yokmuş ve kendisini oraya ne için gönderdiğimizi düşünmeye başlamış."

Kont, Brunetti'ye baktı. "Size tüm bunları anlatmam şart mı?"

"Sanırım bunları bilmem lazım," dedi Brunetti.

Kont başını salladı, ama bu, Brunetti'nin söylediğinden hoşlandı-

ğı anlamına gelmiyordu. Boğazını temizledi. "Daha sonra Maurizio'ya, meraklandığını, Avrupa'nın yarısını niye bir çantayı getirmek için aştığını merak ettiğini ve çantanın içindekileri görmek istediğini söylemiş. İçinde altın veya değerli taşlar olabileceğini düşünmüş. Çünkü çanta çok ağırdı." Durakladı, sonra, "Kurşunla kaplıydı," dedi. Tekrar durdu ve Brunetti, Kont'un konuşmasına devam etmesi için ne yapabileceğini düşündü.

"Onları çalmak mı istemiş?" diye sordu Brunetti.

Kont Brunetti'ye baktı. "Oh, hayır, Roberto hiçbir şey çalmazdı, hele benden asla çalmazdı."

"Peki neden o zaman?"

"Meraklanmıştı. Ve sanırım, Maurizio'ya çantanın içinde ne olduğunu söyleyecek kadar güvendiğimi, ama kendisine güvenmediğimi düşündüğü için kıskançlık duyuyordu."

"Çantayı bu yüzden mi açtı?"

Kont başını sallayıp onayladı. "Otelde bulduğu eski tür bir açacak kullanmış, bilirsiniz, üç köşeli olanlarından, bizim bira açmak için kullandığımız türden bir açacak."

Brunetti başını salladı.

"Eğer o açacak odada olmasaydı çantayı açamayacaktı ve bunların hiçbiri olmayacaktı. Ama orası Beyaz Rusya, orada o türden açacak kullanıyorlar. Kilidi zorlayıp çantayı açmış."

"İçinde ne vardı?"

Kont şaşırarak Brunetti'ye baktı. "İçinde ne olduğunu bana şimdi siz söylemiştiniz."

"Biliyorum, ama nasıl taşındığını bilmek istiyorum. Şekli nasıldı?"

"Küçük, mavi, yuvarlak tanecikler. Tavşan pisliğine benzerler, biraz daha küçüktürler, ama." Kont sağ elinin iki parmağıyla gerçek büyüklüğünü işaret etti ve "Tavşan pisliği," diye tekrar etti.

Brunetti bir şey söylemedi. Deneyimleri ona, insanları, konuşmaya devam etmeleri için bazen kendi başlarına, kendi adımlarına bırakmak gerektiğini öğretmişti, yoksa vazgeçebilirlerdi.

Nihayet Kont tekrar konuşmaya başladı: "Çantayı açtıktan sonra kapatmış, ama yeterince uzun süre açık bırakmış." Kont'un, bu sürenin ne için yeterli olduğunu açıklamasına gerek yoktu. Brunetti daha önce, Roberto'nun maruz kaldığı şeyin etkilerini okumuştu.

"Çantayı açtığını ne zaman fark ettiniz?"

"Maddeyi alıcıya yolladığımız zaman. Beni arayıp kilidin kurcalandığını söyledi. Ama yaklaşık iki hafta sonra oldu bu. Malı gemiyle yollamıştık."

Brunetti bu sefer araya girdi. "Sorunlar ne kadar zaman sonra ortaya çıktı?"

"Sorunlar mı?"

"Belirtiler."

Kont kafasını sallayarak anladığını belirtti. "Ah." Kısa bir süre durduktan sonra devam etti: "Yaklaşık bir hafta. En başta nezle filan olduğunu sandım. Alıcımızdan henüz haber gelmemişti. Ama sonra Roberto kötüleşti. Sonra da ben çantanın açılmış olduğunu öğrendim. Tek bir şey olmuş olabilirdi."

"Ona sordunuz mu?"

"Hayır, hayır. Buna gerek yoktu."

"Birilerine anlatmış mı?"

"Evet, çok kötüleştiği zaman Maurizio'ya anlatmış."

"Sonra ne oldu?"

Kont ellerine bakıp, oğlunu öldüren ya da öldürülmesine yol açan yuvarlak taneleri tekrar gösteriyormuş gibi parmaklarıyla küçük bir hareket yaptı. Başını kaldırdı. "Sonra yapmaya mecbur olduğum şeyi yapmaya karar verdim."

"Mecbur olduğunuz mu?" diye sordu Brunetti, kendine hâkim olamayarak.

"Evet." Brunetti, önce Kont'un bunu açıklayamayacağını düşündü, ama Kont devam etti: "Eğer bu ortaya çıksaydı, sorununun ne olduğu, yani taşınan mallar hakkında her şey ortaya çıkardı."

"Anlıyorum," dedi Brunetti, başını sallayarak.

"Bu bizim felaketimiz olurdu, bizi gözden düşürürdü. Bunun olmasına izin veremezdim. Bunca yıldan sonra. Yüzyıllardan sonra."

"Ah, evet," diye fısıldadı Brunetti.

"Bu yüzden yapılması gereken şeyi yapmaya karar verdim ve şu adamlarla konuştum; Frasetti ve Mascarini'yle."

"Nasıl yapılacağını kim planladı?"

Kont bu soruyu önemsiz görerek es geçti. "Onlara ne yapacaklarını söyledim. Önemli olan karımın acı çekmemesiydi. Roberto'nun ne yaptığını, ölüm sebebini öğrenseydi... ona neler olurdu bilmiyo-

rum." Brunetti'ye baktı, sonra kendi ellerine. "Ama artık biliyor."

"Nasıl?"

"Beni Maurizio'yla gördü."

Brunetti kamburu çıkmış kuş gibi kadını düşündü, zayıf elleri bastonunun tepesini kavramıştı. Kont onu acıdan, utançtan korumak istemişti. Ah, evet.

"Ya kaçırılma? Neden üçüncü mektubu yollamadılar."

"Roberto ölmüş," dedi Kont kuru bir sesle.

"Roberto ölmüş mü?"

"Bana öyle dediler."

Brunetti sanki bunları anlıyormuş gibi, Kont'un onu sürüklediği kıvrımlı yolda onu takip edebiliyormuş gibi başını salladı. "Sonra ne oldu?" diye sordu.

"Vurularak öldürüldüğünün düşünülmesi için onu vurmaları gerektiğini söyledim." Kont tüm bunları açıklamaya devam ederken Brunetti, adamın kendi iç mantığıyla yapılan her şeyin doğru olduğuna inandığını anlamaya başladı. Bu seste şüphe yoktu, kesinlik vardı.

"Ama onu niye oraya, Belluno'nun yakınına gömdüler?"

"İçlerinden birisinin ormanda av mevsimi için kullandığı küçük bir kulübesi vardı. Roberto'yu orada tutuyorlardı ve onlara onu oraya gömmelerini söyledim." Kont'un yüzü yavaş yavaş yumuşadı. "Ama onlara Roberto'yu çok derin olmayan bir mezara gömmelerini söyledim. Yüzüğüyle beraber." Brunetti'nin şaşkınlığını görünce açıkladı: "Bu sayede bulunabilecekti; annesi için. Onun bilmesi gerekiyordu. Oğlunun hayatta olup olmadığını bilmeden ne yapacağını düşünemiyorum. Bu onu öldürürdü."

"Evet, anlıyorum," diye fısıldadı Brunetti ve çılgınca bir şekilde anlıyordu. "Peki ya Maurizio?"

Kont, belki de diğer genç adamın da ölmüş olduğunu anımsamanın etkisiyle başını yana çevirdi. "Bunların hiçbirini bilmiyordu. Ama siz sorular sormaya başladığınızda, her şey yeniden başladığında... o da Roberto ve kaçırılma hakkında sorular sormaya başladı. Polise gidip her şeyi anlatmak istedi." Kont genç adamın zayıflığı ve budalalığını kınayarak başını salladı. "Ama o zaman karım öğrenirdi. Eğer Maurizio polise gitseydi karım neler olduğunu öğrenirdi."

"Ve siz buna izin veremezdiniz değil mi?" diye sordu Brunetti doğrudan.

"Tabii ki hayır. Bu karım için çok kötü olurdu."

"Anlıyorum."

Kont, elini Brunetti'ye uzattı, küçük radyum, platinyum ya da uranyum taneciklerinin şeklini gösterdiği eliydi bu.

Brunetti, Kont'un bu noktadan itibaren yalan söylemeye başladığını hemen anlamıştı. Eğer bir düğmeye basıp televizyonun bozulan ayarıyla oynasa ya da bir anda radyodaki paraziti gidermiş olsa, değişiklik bundan daha belirgin olmazdı. Karısının çekeceği acının verdiği üzüntüyü anlatırken, ses tonunda en ufak değişiklik yapmadan Maurizio konusuna geçmesine rağmen, Brunetti için her şey, sanki Kont masaya çıkıp elbiselerini yırtmaya başlamış gibi açıktı.

"Maurizio o akşam yanıma geldi ve neler yaptığımı anladığını söyledi. Beni tehdit etti. Av tüfeğiyle." Kont, söylediklerini nasıl karşıladığını anlamak için Brunetti'ye bakmaktan kendini alamadı ama Brunetti neler döndüğünü fark ettiğini belli etmedi.

"İçeri tüfekle girdi," diye devam etti Kont. "Ve tüfeği bana doğrultup polise gideceğini söyledi. Ona sebepleri anlatmaya çalıştım, ama beni dinlemedi ve sonra daha da yaklaşıp tüfeği yüzüme dayadı. Sanırım o an kontrolümü kaybetmiş olmalıyım çünkü neler olduğunu hatırlamıyorum. Sadece silahın patlaması."

Brunetti başını sallayarak onayladı, ama aslında onayladığı, bundan sonra Kont'un söylediği her şeyin yalan olacağına dair olan inancıydı.

"Peki ya müşteriniz?" diye sordu. "O maddeleri sizden alan kişi?"

Kont çok az tereddüt etti. "Kim olduğunu sadece Maurizio biliyordu. Her şeyi o ayarlamıştı."

Brunetti ayağa kalktı. "Sanırım bu kadarı yeterli, Signor. Eğer isterseniz avukat çağırabilirsiniz. Ama sonra benimle Questura'ya gelmenizi istiyorum."

Kont'un şaşkınlığı yüzünden okunuyordu. "Niçin?"

"Çünkü sizi, oğlunuzu ve yeğeninizi öldürmek suçlarından tutukluyorum Ludovico Lorenzoni."

Kont'un yüzündeki şaşkınlık bundan daha belirgin olamazdı. "Ama size şimdi söyledim. Roberto doğal nedenlerden öldü. Ve Maurizio da beni öldürmeye çalıştı." Hızla ayağa kalktı, ama masasının arkasından çıkmadı. Eğilip bir kağıdı eline alıp diğer tarafa koydu,

bilgisayar klavyesini sola doğru itti. Fakat söyleyecek başka bir şey bulamadı.

"Size söylediğim gibi avukatınızı arayabilirsiniz, ama sonra benimle gelmek zorundasınız."

Kont pes etmiş gibiydi. Brunetti, Kont'un artık ardı arkası kesilmeyecek yalanlarının başlangıcını fark ettiği gibi bu kurnazca değişimi de fark etti.

"Karımla vedalaşabilir miyim?" diye sordu.

"Evet. Tabii ki."

Kont, hiçbir şey söylemeden masanın arkasından çıktı, Brunetti'nin önünden geçip odayı terk etti.

Brunetti masanın arkasındaki pencereye doğru gidip dışarıdaki çatılara baktı. Kont'un onurlu olan davranışı sergilemesini umdu. Evde başka ne çeşit silahlar olduğunu bilmiyordu, ama yine de gitmesine izin vermişti. Kont kendi hakikatinin tuzağına düşmüştü, karısı katil olduğunu biliyordu, yakında kendisinin ve ailesinin şöhreti yıkıntılar arasında kalacaktı ve evin bir köşesinde bir silah olmalıydı. Eğer Kont onurlu bir adamsa, onurlu bir şekilde davranırdı.

Brunetti öyle davranmayacağını biliyordu.

27

Paola, basının çılgınlığının Kont'un tutuklanışıyla beslenip sakinleşmesinden üç gün sonra, "Cezalandırılıp cezalandırılmamasının ne önemi var?" diye sordu. "Oğlu öldü. Yeğeni öldü. Karısı, onları Kont'un öldürdüğünü biliyor. Şöhreti ayaklar altında. Yaşlı bir adam ve hapiste ölecek." Yatağın bir ucunda, üzerinde Brunetti'nin eski bornozu ve kalın bir yün kazakla oturuyordu. "Ona daha ne olmasını istiyorsun?"

Brunetti, yorganı göğsüne kadar çekmiş, yatakta oturuyordu. Paola ona büyük bir fincan ballı çayı getirdiğinde bir şeyler okuyordu. Paola fincanı Brunetti'ye verdi ve başını sallayarak onayladı, evet, konyak ve limon koymuştu, sonra Brunetti'nin yanına oturdu.

Brunetti ilk yudumu içerken Paola yatağın kenarında yere yayılmış gazeteleri itti. Kont'un fotoğrafları, Palermo'da yeni işlenen mafya cinayeti yüzünden dördüncü sayfaya atılmıştı. Kont'un tutuklanmasından bu yana geçen zaman boyunca Brunetti Kont hakkında

konuşmamış, Paola da onun sessizliğine saygı göstermişti. Oğlunu öldüren bir baba hakkında tartışmak kendisine zevk vereceğinden değil, Brunetti'nin bu davanın acısını üzerinden atmasına yardımcı olacağını bildiği için artık onun bu konuyu konuşmasını istiyordu.

Paola, Kont'a ne olacağı hakkındaki düşüncelerini sordu. Brunetti cevap verirken Paola fincanı onun elinden aldı. Brunetti, Kont'un üç avukatının manevralarını ve gidişat hakkındaki genel düşüncelerini açıklarken de sıcak çaydan bir yudum aldı. Kaçırma işinin tasarlanması Maurizio'nun üzerine yıkıldıktan sonra iki katilin ceza almadan salıverilmesi ve Kont'un sadece yasadışı madde kaçakçılığından ceza alacağı düşüncesinin kendisini nasıl tiksindirdiğini –özellikle Paola'dan– saklaması imkânsızdı.

Zaten ücretli basın görev başına çağrılmıştı; ülkedeki her boş sayfa –İtalya'daki başmakalelerden söz etmeye gerek bile yok– bu soylu adamın kötü kaderine gözyaşı döküyor, kendi kanından birisi tarafından aldatılan, on yıldan fazla zamandır koynunda beslediği yılan tarafından kalbinden vurulan bu soylu adamın kara yazgısı hakkında hikâyeler yazıyordu. Ve yavaş yavaş kamuoyu bu laf kalabalığına boyun eğdi. Nükleer silah kaçakçılığı gerçeği görmezden gelindi ve sanki bu ölümcül taneciklerin birkaç tanesi bir şehri buharlaştırmaya yetmezmiş gibi, yapılan iş İran havyarı ya da fildişi heykel kaçırmaya eşdeğermiş gibi, "yasadışı madde kaçakçılığı" yorumunun altında boğuldu. Roberto'nun geçici mezarı Geiger sayaçlarıyla donanmış bir grup görevli tarafından kontrol edildi, ama en ufak radyasyon izine rastlanmadı.

Lorenzoni ailesinin defterlerine ve kayıtlarına el kondu. Polisin muhasebecileri ve bilgisayar uzmanları, Kont'un hâlâ tanımadığını iddia ettiği çantadaki malların müşterisinin izini bulmak için günlerce bunları inceledi. Buldukları tek şüpheli nakliyat, Roberto'nun ölümünden iki hafta önce Venedik'ten İstanbul'a gemiyle yollanan on bin şırıngaydı. Türk polisi, İstanbul'daki şirkette şırıngaların Tahran'a –iz burada bitiyordu– yollandığına dair kayıtlar olduğunu bildirdi.

"O yaptı," dedi Brunetti, sesi Kont'u Questura'ya götürdüğü günkü kadar sertti. Ta o zaman, işin en başındayken, Kont numaralarına başlamış, kendisini götürmesi için bir polis aracı istemişti: Lorenzoni'ler yürümezlerdi, hapse gidiyor olsalar bile. Brunetti bunu

reddedince Kont bir taksi çağırdı, o ve onu tutuklayan polis yarım saat sonra Questura'ya vardı. Gittiklerinde basın mensupları onları orada bekliyordu. Onlara kimin haber verdiğini kimse öğrenemedi.

En başından beri tüm olay acıma duygusunun üzerine yıkılmış, manasız bir duygusallıkla doldurulmuştu. Brunetti ülkesindeki insanların bu huyunu hiç sevmiyordu. Sihirbazın ucuz bir numarasıyla fotoğraflar ortaya çıkmıştı: On sekizinci yaş günü partisinde kolunu babasının omzuna dolamış Roberto; yıllar öncesinden, ikisinin de servetin ve gençliğin pırıltısını taşıdığı günlerden, Kontes'in kocasının kollarında dans ederken çekilmiş bir fotoğrafı; bu fotoğraflarda zavallı Maurizio bile yüzünü göstermeyi başarmıştı, Riva degli Schavoni'de yürürken üç adım arkasında kuzeni Roberto'nun da göründüğü bir fotoğraf.

Frasetti ve Mascarini, Kont tutuklandıktan iki gün sonra yanlarında Kont Lorenzoni'nin avukatlarıyla Questura'ya teşrif ettiler. Evet, onları tutan Maurizio'ydu, kaçırılmayı Maurizio planlamıştı, ne yapacaklarını Maurizio anlatmıştı. Roberto'nun doğal sebeplerden öldüğü konusunda ısrar ettiler, onlara ölüm nedenini gizlemek için ölü kuzenini vurmalarını söyleyen Maurizio'ydu. Ve ikisi de kurbanla geçirdikleri zaman içinde radyasyona maruz kalıp kalmadıklarını öğrenmek için tıbbi testten geçmek istediler. Sonuçlar negatifti.

"O yaptı," diye tekrarladı Brunetti, fincanı alıp çayını bitirirken. Yan tarafa dönüp fincanı yatağın yanındaki sehpanın üzerine koymak için uzandı ama Paola hâlâ ılık olan fincanı ondan alıp avuçladı.

"Ve hapse girecek," dedi Paola.

"Bu umrumda değil," dedi Brunetti.

"Peki umrunda olan ne?"

Brunetti yatağa gömülüp yorganı boğazına kadar çekti. "Gerçeği umursuyorum dersem bana güler misin?" diye sordu.

Paola kafasını iki yana salladı. "Hayır, tabii ki gülmem. Ama bu o kadar önemli mi?"

Brunetti yorganın altından bir elini çıkardı, Paola'nın elindeki fincanı alıp sehpaya koydu. Karısının ellerini tuttu. "Sanırım benim için önemli."

"Niye?" diye sordu Paola, muhtemelen cevabı bildiği halde.

"Çünkü bu tür insanları görmekten nefret ediyorum, onun gibi hayatın altından girip üstünden çıktıktan sonra ellerini kollarını sal-

laya sallaya gezen insanları."

"Oğlunun ve yeğeninin ölümünün ona yetmiş olabileceğini düşünmüyor musun?"

"Paola, oğlunu öldüren adamları, onu kaçırıp öldürmeleri için o tuttu. Ve soğukkanlılıkla kendi yeğenini öldürdü."

"Bunu bilmiyorsun," diye cevapladı Paola.

Brunetti başını salladı. "Kanıtlayamıyorum ve asla da kanıtlayamayacağım. Ama sanki oradaymışım gibi eminim bundan." Paola buna cevap vermedi ve konuşmaları bir dakikalığına durdu.

Sonunda Brunetti, "Çocuk ölmek üzereydi. Ama ölmeden önce yaşadıklarını düşünsene, başına neler geleceğini bilmiyor olmanın yarattığı korkuyu. İşte bu yüzden onu asla affetmeyeceğim," dedi.

"Affedecek olan sen değilsin, öyle değil mi Guido?" diye sordu Paola, nazik bir biçimde.

Brunetti gülümseyerek başını iki yana salladı. "Hayır, ben değilim. Ama ne demek istediğimi biliyorsun." Paola cevap vermeyince, "Değil mi?" dedi.

Paola başını sallayarak onayladı ve Brunetti'nin elini sıktı. "Evet." Ve sonra tekrar, "Evet," dedi.

"Sen ne yapardın?" diye sordu Brunetti aniden.

Paola, Brunetti'nin elini bırakıp gözlerinin önüne düşen bir tutam saçı geriye attı. "Ne demek istiyorsun? Yargıç olsam mı ne yapardım? Yoksa Roberto'nun annesi olsam mı? Veya senin yerinde olsam mı?"

Brunetti tekrar gülümsedi. "Bana bu işten vazgeçmemi söylüyorsun galiba, değil mi?"

Paola ayağa kalktı, eğilip gazeteleri aldı. Gazeteleri katlayıp kenara yığdı. "Son zamanlarda İncil hakkında düşünüyorum," dedi. Brunetti buna şaşırmıştı, tanıdığı insanlar içinde dine en uzak olan kişi Paola'ydı.

Paola, "Şu göze göz dişe diş bölümü," diye devam etti. Brunetti başını sallayarak onayladı ve Paola konuşmasını sürdürdü. "Eskiden bu konuya, özellikle hoşgörüsüz bir Tanrının söyleyebileceği en kötü şey gibi bakıyordum. İntikam için haykırmak, kana susamak." Gazeteleri göğsüne bastırıp bakışlarını Brunetti'den uzaklaştırdı, bunu nasıl ifade edeceğini düşünüyordu.

Brunetti'ye baktı. "Sonra, aslında Tanrının söylemek istediğinin

bunun tam tersi olabileceğini düşünmeye başladım."

"Anlamadım," dedi Brunetti.

"Göz veya diş talep etmemizi istemiyor da bize sınırların olduğunu anlatıyor aslında; eğer gözümüzü kaybettiysek gözden daha fazlasını isteyemeyiz ve eğer dişimizi kaybettiysek o zaman tek alabileceğimiz diştir, bir el isteyemeyiz ya da..." Bir an durdu Paola. "Ya da bir kalp." Tekrar gülümsedi ve eğilip Brunetti'yi yanağından öptü. Gazeteleri sinirle buruşturdu.

Doğrulunca, "Bunları paketleyeceğim. İp mutfakta mı?" dedi.

"Evet," diye cevapladı Brunetti.

Paola başını salladı ve odadan çıktı.

Brunetti gözlüklerini ve Cicero'nun kitabını alarak okumaya döndü. Bir saat kadar sonra telefon çaldı, ama Brunetti cevap veremeden bir başkası açtı telefonu.

Bir dakika kadar bekledi, ama Paola seslenmedi. Dikkatini tekrar Cicero'ya yoğunlaştırdı; telefonda konuşmak istediği kimse yoktu.

Birkaç dakika sonra Paola yatak odasına girdi. "Guido," dedi, "arayan Vianello'ydu."

Brunetti kitabı kapattı ve gözlüklerinin üzerinden Paola'ya baktı. "Ne olmuş?" diye sordu.

"Kontes Lorenzoni," diye başladı Paola, ama sonra gözlerini kapatıp sustu.

"Ne olmuş?"

"Kendini asmış."

Brunetti, hiç düşünmeden, "Ah, zavallı adam," diye fısıldadı.

Donna Leon'un bu yapıtında hep birlikte toprağı kazıyoruz. Bunu yaparken toprağın karanlık sırları, kirli çamaşırları örtmekte aciz kalışına tanıklık ediyoruz aslında. Üzeri toprakla örtülü genç bir adamın iskeleti, Komiser Brunetti'nin geçmişi ve bugünü aydınlatmasına yardımcı oluyor. Yolculuğumuz küçük bir kasabada başlasa da, Venedik'e dönüp, yüksek tavanlı malikânelerde arıyoruz ipuçlarını. Üstünde aile arması olan bir yüzüğün izini takip ederken sadece bir kayboluş hikâyesine ait gerçekleri değil, aynı zamanda köklü bir ailenin karanlık yüzünü de buluyoruz. İlk bakışta çürümekte olan tek şey, sular altındaki Venedik'ten kopartılıp toprağa gömülen genç bir adamın bedeniymiş gibi görünse de, aslında daha köklü, daha "soylu" bir şeylerin çürümekte olduğunu gösteriyor Donna Leon bu romanında. Venedik'in içyüzünü içinde yaşadığı toplumun mikrokozmosu olarak bir dedektif romanının merceğinden gözler önüne seriyor.
Ölümün, soyluluğun, hırsın ve aile olgusunun iç içe geçtiği *Soylu Çürüme*'de Brunetti her zamanki gibi, hizmet ettiği adalet mekanizmasını ve ayrılmaz bir parçası olduğu Venedik'teki "kara ayrıntılar"ı sorguluyor...

"Leon'un romanları önemli sorunları gündeme getirmelerinin yanı sıra atmosferlerinin zarafetiyle parlıyor, karakterlerinin cazibesiyle de okuru etki altına alıyor."

Marilyn Stasio, *The New York Times*

KARA AYRINTI
ISBN 975-539-496-6
9 789755 394961

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

10.00 YTL